

planinski vestnik

12 1966

VSEBINA:

MISLI O NAŠEM PLANINSTVU	
Marko Selan	497
KAJ JE BILO NAJLEPŠE, NAJBOLJ	
NAPETO	
Rado Kočevar	499
V KRALJESTVU BELE GORE	
Slane Belak	501
SKRIVNOSTNA REKA	
Dr. Andrej Baraga	503
PO GREBENU NA PLANJAVO	
Peter Janežič	513
TRIKRAT POZIMI NA RATESKE PONCE	
Mitja Košir	518
REZENTERJI IN FLIHTENGARJI	
Jože Višnik	519
DIRETTISSIMA NA MIEGUSZOWIECKI	
SZCZYT	
Viki Uhan	520
STO LET KADILNIKOVEGA »IZIODA NA	
TRIGLAV«	
Vilko Mazi	523
USPEHI SOVJETSKIH ALPINISTOV V LETU	
1966	
P. Rototajev	526
OŽIVLJENA DAVNINA	
Milan Natek	527
DRUŠTVENE NOVICE	531
ALPINISTIČNE NOVICE	537
IZ PLANINSKE LITERATURE	539
RAZGLED PO SVETU	540
OBCNI ZBORI	545
TABOR PZS V POGORJU GROSSGLOCK-	
NERJA	
Ciril Praček	545
VSEM ALPINISTIČNIM ODSEKOM	
Ing. Pavle Segula	547
OBVESTILO NAROČNIKOM PLANINSKEGA	
VESTNIKA IN ČLANOM PLANINSKIH	
DRUŠTEV	547
SMUCANJE NA SLOVENSLEM	
Drago Stepišnik	548
SEZNAM NAROČNIKOV IN PRIJATELJEV	
NAŠEGA GLASILA, KI SO UPRAVI PV	
POSILALI PROSTOVOLJNI PRISPEVEK DO	
1. XI. 1966	551
NASLOVNA STRAN:	
V ZADNJIČI - V OZADJU KANJAVEC	
Foto: Jaka Čop	
PRILOGA:	
NA ZADNJEM OVINKU -	
Foto: Ing. Franc Koračin	

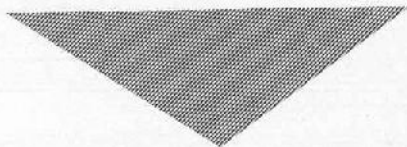
»Planinski Vestnik« je glasilo Planinske zveze Slovenije / Izdaja ga PZS - urejuje ga uredniški odbor. Odgovorni urednik: Stanko Hribar; glavni urednik: Tine Orel. Revija izhaja dvanajstkrat na leto. Članke pošiljajte na naslov: Tine Orel, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, Dvoržakova 9, p. p. 214, telefon 312-553 / Tu se urejajo: reklamacije (ki se upoštevajo dva meseca po izidu številke), naročnina, honorarji, oglasi, razvidi naslovov / Tiska in klišeje izdeluje Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani / Letna naročnina je din 1590, ki jo morete plačati tudi v štirih obrokih (naročnina za inozemstvo din 2500.—) / Tekoči račun revije pri Narodni banki 503-8-10 / Spremembo naslova javljajte na Upravo Planinskega vestnika, pri čemer navedite poleg prejšnjega vedno tudi novi naslov, no možnosti s tiskanimi črkami.

Odповedi med letom ne sprejemamo. Upoštevamo pa pismene odповedi, ki jih naročniki izročijo Upravi do 1. decembra za prihodnje leto.

poština plačana v gotovini

planinski vestnik

december • letnik 66.

Tovarna dušika Ruše

RUŠE - SLOVENIJA

proizvaja:

Elektrometalurške proizvode:

ferokrom suraffine
ferokrom carbure
silikokrom

Elektrokemične proizvode:

kalcijev karbid
karborund
elektrokorund
elektromagnezit

Umetna gnojila:

kalcijev cianamid
mešana gnojila - nitrofoskal
mlete fosfate

Komprimirane pline:

kisik
acetilen - dissousolin
dušik
zrak

Brzojavni naslov: AZOTI MARIBOR - Tel. 80-108 -
Teleprinter 03-312 - Zel. postaja Ruše, industr. tir

planinski vestnik

glasilo planinske zveze slovenije

Misli o našem planinstvu

Marko Selan

Cprav sem tudi planinski delavec, bom govoril le kot član planinske organizacije. Spregovoriti želim o svojem intimnem, tako rekoč neuradnem stališču do aktualne planinske problematike.

Sem eden tistih, katerim gora ni zgolj športni objekt za urjenje mišic ali točka, opremljena z boljšim ali slabšim gostiščem. Zame je gorska narava prej veličastno gledališče, kjer živi skladna lepota trajne vrednosti in hkrati najelementarnejša resnica o človekovem bivanju — gledališče, od koder se človek vselej vrača sproščen, očiščen in notranje za stopnjo bogatejši, če je le pripravljen sprejeti in doumeti, kaj mu ima ta naravni oder povedati. Tako pojmovanje planinstva je zame tudi motiv, da sem aktiven član planinske organizacije in s tega vidika presojam vlogo in uspehe te organizacije.

Živimo v času, ki je sicer buren in bogat po svojem materialnem razvoju — vendar prav zato vse bolj plitek in okrnjen v svojem dejanskem humanizmu. Naglica življenja in boj za materialni standard danes ljudi povsem prevzemata in uravnava vse njihovo početje in čustvovanje. Materialne dobrine se spreminjajo iz sredstva v cilj človekovega bivanja.

Osebnostno sem prepričan, da dobiva v takih okoliščinah planinstvo kot organizirana in v naših ljudeh dokaj zakoreninjena dejavnost še posebno aktualno družbeno vrednost ravno zaradi svoje kulturno-vzgojne, humanistične vsebine. Poudarjanje teh elementov planinstva znova postaja osnovna naloga pla-

ninske organizacije. Mislim, da planinstvo ne bo doseglo svojega družbenega ugleda in priznanja, ki ga včasih pogrešamo, če ga homo opredeljevali le kot športno dejavnost. Kaj pa je danes jugoslovanski šport? Na eni strani peščica dobro plačanih zvezdnikov, na drugi strani pa množica pasivnih navijačev! Zato tako opredelitev planinstva odklanjam. Razumem razloge, zaradi katerih smo morali v uvodu nocojšnjega zbora doživeti koketiranje s športom. Mislim pa, da bi si to ponižanje lahko prihranili. Saj vemo, da pri nas ubira danes tudi finansiranje športa isto jablovo pot kot šport sam. Nasprotno pa bo planinstvo doseglo svoj ugled in družbeno priznanje le sorazmerno s tem, koliko bo kos svojim kulturno-vzgojnim in humanističnim nalogam. Žal moram izjaviti, da me sedanje delovanje planinske organizacije po tej strani danes ne zadovoljuje v celoti.

Povojni razvoj planinstva smo se nekako že navadili meriti s količinskimi podatki. Porast članstva, število planinskih postojank, nočitve, promet v kočah itd. nam res kažejo lepe rezultate. Je pa ta količinski razmah planinstva ustvaril tudi zanimiv paradoks. Ko smo po vojni razširjali vrste organiziranih planincev, smo to delali prav iz prepričanja o bogatih vsebinskih vrednotah planinstva. Porast članov pa je zahteval tudi širjenje zmogljivosti planinskih postojank, odpiranje novih, nadelavo in markiranje številnih novih poti ter sploh ekspanzijo planinskega gospodarstva. V tedanjih razmerah je bilo to lahko, saj so bila investicijska vrata precej široko odprta vsakomur, ki je znal pravilno potrkatati nanje. Razvoj planinskih investicij je še pospeševala decentralizacija planinske organizacije na številna osnovna društva, ki so pač takoj podlegla miselnosti, da mora imeti vsaka ovca svoj hlevček. Tako smo poleg potrebnih in pravnih planinskih postojank dobili še vrsto gostišč, ki razen firme že od vsega začetka niso imela nič skupnega s planinstvom. Seveda pa investicije, ki so enkrat spočete,

žive dalje po svojih objektivnih življenjskih zakonitostih. Zato sedaj pritiskajo planinsko organizacijo problemi kot npr. rentabilnost, amortizacija, investicijsko vzdrževanje in anuitele. Ni moj namen razpravljati o tej problematiki — ugotavljam samo, da je zaradi takih in podobnih skrbi v planinskih društvih marsikje enostavno zmanjkalo časa za delo na vsebinskih področjih planinstva. Decentralizacija planinstva pa je odprla še eno boleče vprašanje — namreč potrebo po zadostnem številu delavoljnih in tudi strokovno sposobnih delavcev za vsebinsko različna delovna področja. Z decentralizacijo smo želeli približati ljudem planinstvo v njegovi najpopolnejši vsebini, približali pa smo jim — vsaj v manjših društvih — le diletantizem in improvizacijo.

Nočem kaliti slovesnega in optimističnega razpoloženja današnjega zbora, vendar moram po vsem tem postaviti vprašanje: Ali bi bile krivulje našega razvoja še tako strme, če bi z njimi lahko izrazili tudi tiste elemente planinstva, ki se ne dajo meriti z matematiko? Mislim na planinsko kvaliteto našega članstva, na njegovo sposobnost za intenzivno doživljanje gora. Ali smo od nekdanjega majhnega števila planincev res vzgojili vso to množico gorskih turistov do enake stopnje? Mislim, da ne.

Številna znamenja žal govore, da kvaliteta planinstva upada, če jo primerjamo s kvantiteto. Za ilustracijo naj navedem samo nekaj drastičnih primerov.

Verjetno je vsem navzočim znan dogodek izpred nekaj let, ko je mimo obnemoglega starejšega planinca pri studencu pod Kredarico defilirala množica ljudi, pa se niti enemu od njih ni zdelo primerno vsaj sporočiti o tem na Kredarici. Z gotovostjo lahko domnevamo, da je bila med njimi najmanj polovica članov planinske organizacije, ki formalno vsi priznavajo dolžnosti, ki jih imajo vsaj po statutu, če že ne po svoji človeški vesti. Naš statut določa za člane celó disciplinsko odgovornost: ni bilo ne tožnika, ne sodnika.

Ali drug primer: Za letošnjo pustno soboto je neko planinsko društvo priredilo planinski ples. Dvorana pa je bila opremljena s takmilit napisi:

Kaj mi nuca planin'ca
brez šnopsa in deklinca!
ali npr.

Horuk v planine —
TALIS te rine.

Kaj je imelo to društvo s tovarno žganih pijač TALIS, me ne zanima. Vem pa, kaj bi moralo imeti to društvo s cilji planinskega gibanja. Naslednji primer: Planinska zveza Jugoslavije prireja vsako leto mladinski orientacijski pohod, katerega osnovna podlaga je hoja na kronometer in tek navkreber, udeležujejo pa se ga tudi ekipe v športnih dresih in kopal-kah. Koliko se vse to sklada s smiselno hojo po gorah, presodite sami.

Se nekaj primerov: PD Ljubljana-Matica je pred nedavnim razpisala subskripcijo za propagandni letak o varstvu narave in sploh o planinski etiki. Dopis je poslala številnim društvom v Sloveniji z utemeljitvijo, da bi skupno naročilo pocenilo natis in obenem zagotovilo enotno akcijo. Rezultat je bil skromen; odzvala se je vsega le tretjina povabljenih društev. Iz tega ne moremo sklepati nič drugega, kot da za ostali dve tretjini društev varstvo narave ni interesantno.

Dalje: Poznam društvo, ki se povsem resno ukvarjalo z idejo, da namesti v svoji postojanki juke-box, poznam pa tudi nekaj društev, ki so vsaj do nedavna razmišljala, da v svojih objektih odpro nočne lokale.

Ne zamerite mi, če sem namerno izbral nekaj najbolj kričečih primerov. Z njimi nisem hotel biti plat zvona, ampak samo podpreti svojo vvodno trditev, da s planinsko etiko in kulturno vzgojo ni vse v redu, da je kvaliteta našega planinstva sorazmerno nizka. Morda porečete: Prav, kaj pa Himalaja? Vsaj ta dokazuje visoko raven našega planinstva. Strinjam se in tudi sam aplavdiram tem pogumnim možem. Vendar — na Himalajo hodijo tudi alpinisti drugih narodov, tudi takih, kjer množičnega planinstva sploh ne poznajo. Planinstvo v Sloveniji pa ni bilo nikoli klub. temveč množično gibanje. Vzpon na Kangbačen še ni dokaz, da se planinska zavest v Sloveniji utrjuje tudi na splošno. Opozoril bi samo na dejstvo, da imamo pri nas sicer 60 000 organiziranih planincev, da pa so to komaj trije procenti našega prebivalstva. To kaže, kolikšne so še rezerve in kakšno ogromno delo na vzgojnem področju nas še čaka.

Oprostite mi ta ekskurz v splošno problematiko planinstva. Napravil sem ga pač zato, ker menim, da moramo slednjič priti do nekaterih sklepov. Tudi konkretno poročilo in delovni program našega društva moramo presojati predvsem z vidikov, kako pogloblja zlasti kulturno-vzgojno delo in idejno afir-

macijo planinstva v zavesti članov in nečlanov. Kot sem dejal že uvodoma, se mi zdi ta naloga osnova in sploh edina utemeljitev za obstoj slehernega planinskega društva. Gospodarske in organizacijske naloge so sicer zelo važne, vendar jih moramo slejkoprej pojmovati le kot pogoje za delo, ne pa kot cilj delovanja društva. Želim, da bi nocojšnja razprava krenila v to smer.

Da bi še sam pripomogel k temu, dajem tudi nekaj konkretnih predlogov za bodoče delo društva:

Propagandni odsek naj si prizadeva, da zbere okrog sebe več sodelavcev iz vrst vidnejših javnih, kulturnih in prosvetnih delavcev, sociologov in publicistov — planincev, ki naj pokrenejo obravnavo kulturno-idejnih vprašanj planinstva in naj zagotove tudi ustrezno publiciteto teh vprašanj v javnih sredstvih obveščanja, idejnih predavanjih, razpisih šolskih nalog za mladino ipd.

Odsek za varstvo narave naj vzpostavi kontakt z organi in strokovnimi krogi, ki prav sedaj pripravljajo nekaj pomembnejših predpisov o zaščiti pokrajine, ter naj si prizadeva, da zavzame upravni odbor društva jasna stališča do posameznih konkretnih vprašanj s tega področja ter jih javno objavi.

Mladinski odsek naj se otrese nekaterih klubskih prijemov in značilnosti ter naj odpre svoje delo tudi navzven, na šolsko mladino nasploh — z vključitvijo pedagogov, s prirejanjem javnih mladinskih izletov, predavanj itd.

Gospodarski in organizacijski odsek naj vodi tako politiko nagrajevanja in kadrovanja za osebe na postojankah, da bodo vsaj oskrbniki tudi aktivni in planinsko razgledani delavci. Sedanji osnutek statuta s svojimi določbami o delitvi dohodka po finančnem prometu postojank se mi zdi v tem pogledu sumljiv.

Disciplinsko sodišče društva mora postati organ, ki ne bo živel le na papirju, ampak bo tudi dosledno sankcioniral neustrezna dejanja med člani. Izdelati je treba čimprej zadetni pravilnik, hkrati pa se preko Zveze zavzeti za enotno politiko vseh društev glede teh vprašanj. Vzporedno bi bilo treba razmisliti tudi o možnosti za neposredno mandatno ukrepanje oskrbnikov, gorskih stražarjev itd.

(Iz diskusije na občnem zboru PD Ljubljana-matica, 15. aprila 1966.)

Kaj je bilo najlepše, najbolj napeto

Rado Kočvar

Prijatelji in znanci so me večkrat vprašali, kje v gorah je bilo najlepše, najbolj zanimivo, najbolj napeto? Priznam, da sem vedno v zadregi, ker nisem na taka vprašanja pripravljen, pa tudi preveč je vsakovrstnih spominov, da bi odgovoril in vprašanju ustregel. Nekoč napeti trenutki v gorah počasi odhajajo v pozabo. Zato bom skušal nekaj teh spominov znova zajeti in obuditi.

Alpinizem v prvih desetih povojnih letih se v marsičem loči od današnjega. Menim pa, da nova generacija nima dosti manjših težav, saj stoji pred problemi, ki jih mi takrat nismo poznali. Naša generacija se je spoprijela s težavami, ki so jih v ostalih alpskih deželah odpravili že pred vojno. Razlika je bila v tem, da je bila naša generacija materialno in tehnično na slabšem. Imeli pa smo izredno voljo in zalet. Prav zaradi tega so »padale« stene in za predvojno generacijo nedosegljive smeri. Medtem ko smo v letu 1947 »bliskovito« ponovili najtežje predvojne smeri, je bil v letu 1948 prebit »zvočni« zid. Tako smo že maja meseca nedeljo za nedeljo prihajali v Tamar. Toda le slabo vreme nas je zadrževalo. Raz Jalovca je bil zdaj le še vprašanje časa, oziroma lepih nedelj. Ko smo potem stali na vrhu tistega zloglasnega previsa, smo doumeli, da zmoremo tudi več. Tisto leto smo veliko plezali. Oprema je bila za današnje čase kaj borna. Klobučevino na copate smo običajno lepili kar sami. Domača konopljena vrv je za suho vreme še nekako zadostovala, gorje pa, če te je dobil dež! Glede prehrane je bilo še slabše, kajti UNRRA pakete si dobil le na tečajih. Le ti so bili ravno zaradi te bonitete dostikrat prav dobro obiskani. Kolo je bilo takrat hvalevredno prometno sredstvo. Neštetokrat smo se z njim vozili v Kamniško Bistrico ali celo v Vrata in na Vršič. Avgusta

leta 1948 sem v družbi Janeza Freliha iz Jesenic preplezal slovito Aschenbrennerjevo smer v severni steni Travnika. To je bila prva ponovitev te smeri. Zanj sem se temeljito pripravil vse leto. Ker sva pozno vstopila in ker so naju iznenadile težave v steni, sva s prijateljem izstopila šele tretji dan zjutraj. Glavno načelo mi je vedno bilo: Najprej pravilno varovanje, potem ostalo. Tako je dostikrat tekel čas v »prazno«. Za to mi ni bilo nikoli žal. V steni Travnika sem morda stal na robu skrajnih možnosti. Če bi bilo malce težje, bi verjetno ne zmogetel več. V bivaku med kaminom in orlovim stojiščem sem prvič v življenju videl, da je povratek morda komaj mogoč. Pot je držala samo navzgor. Zavedel sem se tudi, da bi morda ostala za vedno v steni, če bi obnemogla. Takrat pri nas tako težavnih smeri še niso plezali in eventualna pomoč GRS bi najbrž prišla prepozno. Povrhu vsega naju je dajala še neznanska žeja. Imela sva tudi smolo. Ušlo nama je precej klinov in tik pod strehami nad lusko tudi eno kladivo. Še danes ne morem pozabiti, kako sva z Janezom kot največjo slast sesala vlažni in zeleni mah v drugem bivaku. Da sem prišel do votline, sem moral nekaj klinov zabiti kar s skalo, ki sem jo mimogrede odlomil. Cenjeni bralci naj mi oprostite, če sem bil včasih pri opisih preveč suboparen. V zaletu tedanjega plezalstva so se pač bolj beležili tehnični opisi kakor globlja notranja doživetja.

Vzpon v severni steni Travnika zame ni pomenil le velike tehnične zmage. Pomenil mi je mnogo več. Spoznal sem pri tem marsikaj, predvsem pa skrajne meje svojih zmogljivosti. Tega spoznanja sem se potem tudi držal. Res je, plezal sem še težavnejše smeri, predvsem prvenstvene. Toda pri tem je bil moj partner tehnično enak ali pa celo boljši. Sam pa sem svoja dognanja, pridobljena z dolgotrajno prakso, z nasveti in varovanjem prenašal na svoje soplezalce.

Med imenitna doživetja sodita poleg ostalih tudi Dedec nad Korošico in pozneje Štajerska Rinka. V severni steni Dedca v centralni smeri je Cic čudovito rešil problem črne stene, kjer sva le za las ušla smrti. Cic je premagal 20-metrsko steno v prostem plezanju in sicer prav na koncu svojih moči. Njegov padec bi takrat pomenil katastrofo. V naslednjem raztežaju se je tudi to zgodilo. Toda dober klin in dobro stojišče sta ob moji budnosti rešila situacijo. Bila sva na koncu svojih moči. Rešila sva problem smeri, toda naslednjega dne

nisva mogla samostojno izplezati; problem sem dokončal pozneje. Stena Dedca je pomenila višek mojega razvoja in morda tudi mojih sovrstnikov. Te meje življenja in smrti pa sem se zavedel mnogo pozneje. To je bil eden redkih vzponov z izrazitim tveganjem. Bila sva sredi stene, ko sva to spoznala in ko se vrniti ni bilo več mogoče. Če bi bilo drugače, vzpona ne bi tvegala.

Tiste čase smo mnogo plezali pozimi. Morda mnogo več, kot si to predstavljajo današnji plezalci. Bivaki v mrzlih zimskih nočeh so bili na dnevnem redu. Oprema je bila borna. Bivaka v Jugovem stebru v triglavski steni ne bom pozabil nikoli. Alpinist ve, kako je februarja v gorah. Toda z Zupanom sva najprej ves dan čistila pršič in se dvignila nad najtežji del. Celo noč sva drgetala in drgnila drug drugega. Bilo je 12 stopinj pod ničlo. Midva brez vsega! Naslednjo noč v koči na Doliču je bilo bolje, pokrila sva se vsaj s tridimi žimnicami. In takih vzponov je bilo več. Zdi se mi, da zimski alpinizem zastaja. Morda novi rod ne pozna našega »garanja« ali pa je zimski alpinizem zgrešen pojav? Menim, da je za vzpone v Himalaji in drugih gorstvih le to najboljša šola. Nam te možnosti niso bile dane. Glej kakorkoli, takrat materialnih pogojev ni bilo. Bodoči kandidati himalajskih sten bi verjetno nabrali največ izkušenj in kar je potrebno ravno v zasneženih strminah naše triglavske stene. Spominjam se prijateljev, ki so po treh bivakih prišli iz stene. Seveda pa je zimski alpinizem več kot garanje in svojih zimskih vzponov ne morem z ničimer primerjati. Tukaj ni bilo časa za občudovanje lepe gorske narave. Običajno sta bila dva dneva vsa do kraja napeta in sprostitvev je prišla šele naslednjega dne po srečno končani turi.

Med lepa doživetja v gorah pa moram vsekakor uvrstiti čudovite smučarske pohode v Triglavskem pogorju. Žal pri nas visokogorske ture niso tako množične kot »mehanizirana« smučišča naših novih turističnih središč. Med množico teh pohodov pa je skoraj pozabljeno križarjenje od Mozirskih planin, preko Raduhe in Korošice. S pokojnim prijateljem Vladom Fajgljem sem preživel teden dni v snežnem metežu dolge ture na smučeh. Vlak sva zapustila v Šmartnem ob Paki in znova vstopila v Kamniku. Vmes sva s smučmi dosegla Raduho in smučji pustila le 100 metrov pod vrhom Ojstrice. Do Raduhe naju je spremljal snežni metez in le s pomočjo karte in busole sva do-

segla kočo. Vmes sva bivakirala sredi stoletnih smrek kar na prostem. Eskimski iglu sva napravila tudi na vrhu Raduhe, nepozaben razgled sva imela od tam! Še danes ne morem pozabiti tega prijetnega tovariša, ki je obenem tudi znanstveno poznal ta svet.

Leta 1950 sem prvič obiskal avstrijske Alpe. Toda še isto leto sem se odpravil na Mont Blanc. Res je, da sem ga pozneje dosegel po mnogo težavnejši smeri, za menoj so pozneje ostale mnoge težke smeri v Zapadnih in Vzhodnih Alpah, toda prvo srečanje z Mont Blancom je bilo najlepše, pa čeprav po smeri Jacquesa Balmata. Na vrh sem prišel popolnoma sam. Za vseh enast dni potovanja preko Avstrije, Švice in Vzhodne Francije sem imel na razpolago le deset dolarjev. Edino vožnja je bila plačana. Z voljo se vse doseže. Seveda sem v Chamonixu prenočil kar na postaji in tik pod vrhom Mont Blanca v bivaku Vallot. Devet let pozneje, ko sem preplezal južno steno Aiguille du Géant, sem se peljal s kabino na Midi in prenočeval v hotelu Torino. Tak je pač razvoj.

Kje je bilo najlepše, najbolj napeto? Še vedno sem v zadregi; začel bi naštevati nova in nova doživetja svojih gorskih srečanj, pa bi težko prišel do konca.

V kraljestvu bele gore

Stane Belak

Kot prestreljena se usedeva ob šotoru v prijetno macesnovo senco in precej časa mine, da si toliko oddahneva, da snameva nahrbtnika. Neznanske količine limonade in drugih mogočih in nemogočih tekočin uničiva, preden sva spet godna za normalno registracijo dogodkov okoli sebe. Lepo naju je zdelala stena Aig. du Midi, in vsi tisoči razpok, serakov in ledeniških potokov, ki sva jih morala preskočiti ob sestopu. Zadovoljstvo, da je v nahrbtniku spet lepa tura, kar nekako zvođeni vse težave in reve, ki smo jih prebijali tiste neskončne nočne ure, ko smo drgetali na ozki

polički in nas je ponosna gora dobesedno mrcvarila.

Tine in Boris se odpravljata v »Bonattija« in deležna sta brez števila vzpodbudnih vzklikov in želja. Malo jih je, ki ne bi poznali ponosnega obeliska onstran Mer de Glace, ki vsako jutro kot mogočen prst strmi kvišku in nam ves škrlatno rdeč naznanja večer. Še dolgo strmimo za njima, ko izgineta v množici na Montenverški postaji. »Pa srečno, prijatelja!« Prekrasen dan se nagiba k večeru in zdi se mi kot posmeh vsem tistim dnevom, ko nas je pralo in prepihavalo na turah. V utrujene ude se spet vrača moč in pod večer pospravljamo »ciganski tabor«, ki smo ga čez dan uprizorili okoli šotorov, ki drug drugemu konkurirajo s svojevrstno dekorirano okolico. Vreme, ki se je tako nenadoma izboljšalo, spremeni naše načrte. Vsi ostali so si že določili jutrišnji dnevni red, le midva sva še preveč »povožena«, da bi že jutri nameravala kaj resnega. Z mrakom zlezeva v šotorček in prepevanje ob tabornem ognju, ki ga tu gori predstavlja navadni butanski gorilnik, zamira v naraščajočih sunkih večernega vetra.

Mt. Blanc

Prekrasno jutro zaleživa v pozno dopoldne. Ko zlezeva iz šotoru, velja prvi pogled Druju, kjer se ta čas Boris in Tine že dajeta s skalo in ledom v vstopnem kuloarju. Malo Borotovo kukalo sicer precej približa steno, vendar v pečeh in zajedah ne odkrijeva nikogar. Prestanek dopoldneva preživlja naša družčina v pripravah na turo in postopanju nekaterih, ki zaključujejo svoj obisk na Montenuversu. Niti ne opazimo, ko si bela konica Aig. Verte nadene pokrivalo v obliki značilnega letečega oblaka, ki menda zanesljivo naznanja slabo vreme. Po kosilu je nebo spet čisto. Pregledujemo še zadnje malenkosti pred odhodom. Romi in Janez pa nama, čepeč vsak na svoji skali, pridno delita »očetovske« napotke in nasvete. Zdita se mi kot dve kavki, ki sta si našli primerno zabavo. Končno je vse nared in s »kredencami« na ramah se odpravimo vsi trije proti Plan des Aiguilles. Še preden smo na cilju, spoznamo nezmotljivo grožnjo Aig. Verte. Rahel dežek se ponuja in temni oblaki zakrivajo Chamoniške igle. Danes se gremo gospode: z žičnico na Aig. du Midi je za naju pravi luksuz. Na besede, da smo slovenski vodniki, se vratar na žičnici le hahlja. Tako pade v vodo še poslednja možnost za popust.

Spet se izkaže Janez, ki s svojimi franki reši situacijo tako, da smo z zahajajočim soncem na vrhu, v naši na pol podrti baraki, ki je nekoč služila za zavetje graditeljem žičnice. Jošt in Mitja, ki nas pričakujeta, se že pridno pripravljata za noč.

Večer prinese izboljšanje vremena, temna oblačna fronta odjadra nekam za Grandes Jorasses. V škrlatnih žarkih zahajajočega sonca žari mogočna kupola Mt. Blanca bledo roznato. Sedaj vemo, da bo naš jutrišnji cilj streha Evrope. Vreme ne kaže kdove kakšnih upov, vendar se za jutrišnjo turo pripravljamo zares. Kmalu nam zajeten kup konserv na snegu ob naših ležiščih govori, da se nam dancs godi prav dobro. Za jutri ostane le nekaj čokolade, sladkorja in podobne jurišne hrane. Divji zahodnik stresa bajto, ko lezemo v spalne vreče in na nebu ugaša poslednja dnevna luč.

Sredi noči zaropota budilka. »Pa menda ne bo treba v službo?« Hitro se zavem, le prijatelji se momljajoč premetavajo na deskah in podoba je, da bo z odhodom problem. Hitro nataknem čevlje in grem ven na oglede. Izredno je toplo in preko Col du Midi se od časa do časa pripodi za otep razcefrane megle, znamenje slabega vremena. Kljub temu naredim »alarm«, češ kako lep dan se nam obeta. Vsa odvečna roba ostane v bajti, s seboj vzamemo le najnujnejše, kajti danes bo očitvidno odločala hitrost. »Hitre naveze — dobre naveze«, bo že držalo, in vsak na svoje se ob dveh zapodimo proti snežni vesini Mt. Blanc du Tacul. Sneg je kljub višini izredno slab in ne drži stopinje. Vreme pa se celo izboljša in veter skoro pojenja, tako da postajamo kar optimisti. Neznana sila me žene kvišku, rad bi bil takoj ta trenutek na vrhu in pričakal tam sončni vzhod. Dobršen del snežne vesine je že za nami. Pod seboj opazujem v temi svetilke prijateljev, ki tavajo v nočni temini kot kresnice. Ko me dohitita Mitja in Janez, se še hitreje zaženemo proti velikemu lednemu odlomu, ki zgoraj omejuje široki plato. Sneg je globok, vendar nam včeraj utrta gaz odlično služi, ni nam treba iskati smeri. Prcko roba pridemo na zgornjo položno vzpetino, ki drži proti skalnemu vrhu Mt. Blanc du Tacul. Ko okoli pol štirih stojimo pri velikem železnem križu na skalnem vrhu, se prične daleč na vzhodu zoriti temno škrlatno jutro. Ko nas zazebe, se zapodimo navzdol proti sedlu, ki ga povprek seka široka temna črta, ogromna razpoka, preko katere

pridemo kar nevede, in se zavemo nevarnosti šcle, ko smo že preko. Kar tesno mi je pri srcu, ko se pričnemo vzpenjati v strmo pobočje Mt. Maudit, kajti seraki nad nami vise kot nema groznja nad strmino. Hitro prekoravimo sveži podor, potem pa zagazimo proti skalnemu rogljičku, ki visoko tam zgoraj pomeni vrh. Izza belega roba Mt. Blanc du Tacul sine slepeča poplava jutranjega sonca in kot bi trenil, ostane »prekleti gori«, po kateri lazimo, le še ime. Nekaj po šesti uri nas na vrhu sprejme močan zahodnik.

Na doseg roke se pne pred nami mogočna bela kupola najvišje gore Evrope. Ne nosi Mt. Blanc zaman svojega imena! S težkim srcem žrtvujemo dobršen del višine, da sestopimo na Col di Brenva, kjer nas veter z nenadnimi sunki kar prestavlja. Temna fronta oblakov na zahodu pa se zdi, kot da uročena čaka, kdaj ji bo narava dovolila naskok na zapreko, po kateri se tudi mi tako trudimo. Pričakam ostale, da se zberemo na posvet. Kadilec krepko daje višina in ta trenutek izkoristim za agitacijo proti nikotinu, pa se mi že čez trenutek zdi, kot bi stopil na mino. Zavoljo naraščajočega vetra velja pohiteti. Zato pustimo nahrbtnike in vrvi na sedlu, saj nam danes služijo le za dekoracijo. Le Brane pridno tovari svoj nahrbtnik, češ da povečuje stabilnost. Do kolen gazimo klozast, napihan sneg in divji veter, ki nosi oblake pršiča, onemogoča vsak razgled. Začuda pa z Brancetom kljub bojzani ne občutiva nikakršnih znamenj višinske bolezni ali utrujenosti. Pozna se nama krepka lekcija z Grandes Jorasses. Danes uživam ob misli na vrh, ki si ga želim bolj kot vsake ture doslej. Globoko spodaj prihaja Jošt na sedlo — danes ima slab dan. Škoda visokega vrha, če se mu vreme prekmalu pokvari. Vesina se vleče v neskončnost, tako da nazadnje že mislim, če se morda nismo precenjevali. Pa se nenadoma vse položi in iz oblakov pršiča se na drugi strani prikažejo daljne gore Dauphinéje.

Vrh! Srečen sem kot tisti dan, ko sem kot fante stal na dosti nižjem pa prav tako ponosnem vrhuncu svoje domovine. Z druge strani prihajajo vodniki s svojimi klienti, vendar se ustavijo komaj trenutek in že se na vrat na nos poberejo navzdol. Veter vse bolj narašča, vendar se nam kljub vsemu ne da z vrha. Vse vprek fotografiramo in gledamo obzorje široko kot nikoli doslej. Daleč tam na vzhodu za špiki Mt. Rosa, Matterhorn in Weisshorn slutimo naše Julijce.

Kmalu ostanemo sami na vrhu in naraščajoči veter nas opomni k sestopu. Še vrisk, ki ga odnese vihar, in vsi štirje se zapodimo navzdol proti sedlu. Oblačna fronta na zahodu se zdi, da se je že za spoznanje premaknila, vendar še vedno drži spoštljivo razdaljo do Bele gore. Ko se podimo navzdol, srečamo Jošta, ki sam rine proti vrhu. Na sedlu izvlečemo bivak vreče in v njih počakamo, da se Jošt vrne, potem pa jo na vrat na nos pobereмо po isti poti nazaj. Med seraki na pobočju Mt. Maudit fotografiramo, za ozadje pa nam služijo divji cigarasti stolpi Hudičevih igel. Človek bi kar stal in gledal, vendar nam je naglica vodnikov opozorilo, da je trenutno čudovito vreme le varljiv videz pred nevihto. Na Mt. Blanc du Tacul dohitimo vodnike in kot plaz se zapodimo po vesini naravnost navzdol, preskakujoč razpoke, da nam naglo izgubljena višina povzroča bolečine v ušesih. Ob dvanajstih smo spet v podrtnji na Col du Midi, utrujeni do onemoglosti. Tu je zatišje in prava peklenska vročina.

Sonce nas spremeni v leno kuščarje, da poležavamo brez volje in moči na polomljenem mostovžu pred kolibo. Šele pozno popoldne nas družba Tirolcev, ki očitno tudi niso pripravljeni odšteti 10 frankov za nočnino, spravi k odhodu. Pa tudi skrajni čas je že. Janez se odpravi spet kot turist z žičnico, ostali štirje pa se vrnemo po naši običajni poti preko Géantskega ledenika proti Ref. Requin. Med seraki se pogosto oziramo nazaj, kjer prve raztrgane megle naskakujejo stolpe v steni Mt. Blanc du Tacul. Po prostranstvih Mer de Glace se vlačimo kot megla in brezbrizno preskakujemo zevajoča brezna razpok. Zrak postaja zadušljiv, nebo pa se vztrajno polni s težkimi oblaki. Nevihta, ki se obeta že ves dan, bo izbruhnila še pred nočjo, z njo pa bo konec tudi našega vandranja po kraljestvu Mt. Blanca.

Zdelani se težkih nog proti večeru privlečemo v tabor. Ko pa ne najdemo obeh prijateljev, ki sta odšla v Dru, smo v trenutku vsi pokoncu. Se jima je kaj zgodilo? Izza Charmoza se privali zamolkel grom, ki napoveduje skorajšnje neurje. Pred oči mi stopijo slike iz knjige »Prvi v navezi«. Predstavljam si, kaj pomeni neurje v Druju. Divja ploha, ki ne dovoli, da bi do kraja skuhal in pospravili reči pod streho, nas kmalu po prihodu nažene v šotore. Vso noč ropota dež po strehah šotorov, zjutraj pa nam megle razgrinjajo onstran Mer de Glace Dru, bel in vkovan v led.

Dru

Vsa lepota jutra s sveže zasneženimi gorami splashni ob misli na tovariša, ki se še nista vrnila. Nemudoma sklenemo organizirati poizvedovalno akcijo, saj danes teče že tretji dan po njunem odhodu. Ob devetih odidemo v treh skupinah: Brane, Janez in Jošt odidejo do zavetišča Charpoua, z Mitjem pa se na vso sapo zapodiva navzdol na Mer de Glace. Začudeno naju gleda vratar ob vhodu v ledeniško jamo. Samo pokaževa z roko navzgor proti Druju in že razumevajoče pokima ter naju spusti po ozkem lesenem prehodu, ki nama olajša sestop na ledenik. Preko ledenika skoraj tečeva. Štrma morena pa naju prisili v zmernejšo hitrost. Obstaneva zadihana v gostem rušju in sleču. Na srečo najdeva drobno stezico, ki naju strmo dviga po mliščih navzgor, proti špiku, ki se pričinja v prvih sončnih žarkih otrsati ledenega oklepa. Kmalu sva na meji ponoči zapadlega snega. Ko sva pod mračno steno, raz katero se s peklenskim truščem vsipa led, gaziva sneg skoro do kolen. Najinemu tuljenju v steno odgovarja le odmev, temu spet peklenski trušč ledu, ki se vsipa z gladkih plošč zapadne stene. Šele čez dolgo časa zaslišiva slaboten glas, ki priplava od nekod z neba. Družno zatuliva kot obsedena in čez čas zaslišiva iz velike višine slaboten vrisk. »Če vriskata, potem le ni tako tragično,« sklepava in od srca se nama odvali cel Dru. Z rokami dajem znamenja tretji skupini pri velikem daljnogledu na Montenversu, potem pa se spustiva po stezici, ki drži po morenskem robu na Mer de Glace. Toda še preden sva na ledeniku, prične spet deževati: Tisti drobni in gosti dež, ki oznanja dolgotrajno slabo vreme. Mrkih obrazov se sestanemo s tovariši v laboru. Vse popoldne in vso noč ropota dež po šotorskem platnu, mi pa se izgubljam v neskončnih pogovorih, v strahu za oba prijatelja, ujeta v Druju.

Vsi sklenemo odložiti odhod v domovino, dokler se situacija ne razčisti. Tudi Brane, Janez in Jošt se še niso vrnili iz zavetišča Charpoua, kamor so odšli na poizvedovanje. Jutro ne prinese izboljšanja. Zato tu ni kaj premišljevati. Vsi se odpravimo v dežju z vso opremo, ki jo premoremo, na ledenik Charpoua. Nihče ne ve za pot. Tavamo po moreni in grapah, dokler nam končno ne uspe najti drobne stezice, ki jo že pokriva sneg. Z vsakim metrom je več snega in megla, ki jo

drevi veter, zagrinja skale in pokrajino. Iz megle se pojavita Brane in Janez z novico, da Boris in Tine kličeta na pomoč. Potrti in zaskrbljeni odidemo naprej v vihar, Janez in Brane pa se podita navzdol po pomoč v Chamonix. V globokem snegu in viharju komaj najdemo zavetišče, ki je začuda skoro novo. Z Mitjem se nemudoma odpraviva naprej v smeri, kjer slutiva Dru. Med vršanje vetra se meša grmenje plazov. Počutiva se nebogljeni in obupana spričo divjanja narave. Končno nama zapre pot ledeniški odlom. Ne veva ne kot ne kam, niti tega ne, kje pravzaprav tičita oba prijatelja. V zatišjih med zavijanjem vetra družno kličeva v meglo. Čez čas se nama zdi, da slišiva glasove. Spet vpiljeva in ko se veter malo poleže, priplava iz višine zategnjen glas: »Poomoč!« Torej je res. Še tuliva v vihar, pa naju veter in grmenje plazov povsem prevladata. Vrneva se v bajto, kajti v takem se ne da ničesar ukreniti. V sobi tiho sedimo po pogradih in nestrpno pričakujemo vodnike, da nam vsaj pokažejo smer prehoda čez razbiti ledenik Charpoua. Vihar se ne poleže ves dan. Z nočjo se pojavijo prvi vodniki iz reševalne odprave.

Kmalu je bajta polna premočenih in otovorjenih ljudi. Vodniki so zaskrbljeni in menijo, da v takem nima smisla nobena reševalna akcija. Pred nočjo se odpravimo še enkrat pred bajto in kličemo v vihar. Spet zaslišimo zategle klice na pomoč, vendar nam ne preostane drugega, kot da jim odgovarjamo z bodrilnimi kliči. Žalosten dan za oba plezalca, pa tudi za nas, ki sedimo v topli koči in jima ne moremo pomagati. Po pogovorih s prenosnimi radijskimi sprejemniki sodimo, da je v teku še obsežna reševalna akcija.

Noč mineva v pridušenih pogovorih in dremanju, ko nestrpno pričakujemo jutra v upanju na izboljšanje vremena. Okoli štirih se vodniki prično pripravljati na odhod, ki pa se zaradi še vedno slabega vremena zavleče do prvega svita.

Vse dopoldne sneži in okoli enajstih se vsa odprava vrne z brezupnega poizkusa. Tudi oni niso prišli dlje kot včeraj midva. Še vedno prihajajo novi in novi nosači z vsem mogočim materialom. Tine in Boris pa se še vedno oglašata iz megle nekje visoko zgoraj, čeprav teče danes že šest dan, ki ga preživljata v steni. Šest dni ob tako nemogočem vremenu in pomanjkanju hrane! Strah me je ob misli, da homo morda prepozni. Vse prepočasi, se nam zdi, deluje reševalni meha-

nizem, ki dobiva sedaj že obseg pravega vojaškega manevra. Podoba je, da je vsa ta množica ljudi in materiala okoli nas le predhodnica, ki pripravlja pot jurišnim navezavam. Popoldne se vihar poleže in cunjaste megle, ki so zakrivale Dru, odkrijejo onstran ledenika zasneženo steno, ki se otesa snega in ledu v številnih plazovih. Globoko iz doline, kjer valovi megleno morje, se zasliši hrum motorjev in kmalu se iz megle pripodita dva helikopterja. »Sedaj bo šlo zares!« si zatrujemo in spet se nam utrne žarek upanja. Medtem ko prvi helikopter raztovarja opremo, se drugi dvigne skoro na vrh Druja in lep čas lebdí tam zgoraj podoben velikemu kačjemu pastirju. Ko se vrne, odloži dva »asa«. S svojo pojavo in opremo vzbujata upanje, da bosta prijatelja morda že jutri rešena. Da bi le vreme držalo!

Okoli bajte je pravo mravlišče, grmenje plazov pa od časa do časa preglaší hrup letalskih motorjev. Med vso opremo, ki so jo ves dan tvorili sem gor, je tudi megafon. Z njegovo pomočjo se skušamo pogovoriti s prijateljema v steni. Kličemo jima, naj zdržita še to noč, vendar se zdi, da ne razumeta. Na zgornjem platoju ledenika med tem zraste majhno taborišče šotorov, bivak je za vse te ljudi občutno premajhen. Pod večer se vrne z Montevera Brane, ostali prijatelji pa pod večer sestopijo v dolino, da naredo prostor reševalcem. Z Branetom ostaneva za zvezo in pomoč, če bo treba. Po dolgih dneh obeta večerna zarja lepo vreme.

Jutro pričakujemo v pripravah na odhod. S prvim dnem sta že na delu tudi oba helikopterja, ki brez prestanka vozita material in ljudi. Tudi nas dvigne helikopter na gornji ledeniški plato, kjer se zbiramo v naveze. Med tem pa drugi helikopter neprestano obletava vrh Druja in steno ter preizkuša možnosti pristanka na vrhu. Otovorjeni z vrvmi se odpravimo preko ledenika pod steno Flammes de Pierres, kjer poteka normalni pristop na Dru. Plazovi so dodobra zasuli strmo snežno vesino, ki jo prekinjajo skalni odstavki. Dve mladi francoski navezi gresta spredaj, z Branetom jima pa kot tretja slediva. Kmalu nam izgineta izpred oči, kajti naša naloga je, da nadelamo vso steno s fiksnimi vrvmi. Napeljujeva vrvi, ki nama jih dostavljajo številni reševalci spodaj. Že okoli enajstih smo na vrhu grebena, imenovanega »Kameniti zublji«. Pa za opazovanje ni časa. Še skalni rogelj naju loči do roba, s katerega se nama

odpre divji pogled na ves sloviti Bonattijev steber, ki beži pod nama in nad nama v vertikalo. Spoznava, da sedaj lahko z normalno povišanim glasom doseževa oba prijatelja. Kar vrat me zaboli, ko iščem mesto, kjer bi vakirata že peti dan. Ni ju težko odkriti na zračni polički. Slab raztežaj težke plezarije in lahko bi bila izplezala. Toda prazna vreča ne stoji pokoncu, kaj šele da bi plezala po petih dneh brez hrane. In tako sta na milost in nemilost obsojena na čakanje. Dolgo se pogovarjamo, da pridejo ostali vodniki za nama. Globoko spodaj, kjer se zdi ledena reka Mer de Glace kot potok, slutimo naše šotore na Montanversu in čutimo poglede prijateljev, ki zro v Dru.

Še nekaj raztežajev težke in zračne plezarije po grebenu in ustaviva se pri Francozih, ki so med tem na majhnem snežišču na grebenu pripravili dve ploščadi. Začudeno sprašujeva, zakaj ne nadaljujejo z vzponom, pa se končno sporazumemo, da bi bilo danes pač pretvegano poizkušati kaj več. Sredi dneva v odličnem vremenu, pa čakamo! Skoro me spravijo v bes. Med tem prično prihajati prvi vodniki in spet se kopiči oprema, h kateri tudi midva prispevava vso kovačijo, ki jo premoreva. Kljub vsem pripravam in ogromni »mašineriji«, ki sodeluje v reševanju, pa je podoba, da bosta oba prijatelja prisiljena prebivakirati še osmo noč v steni. Čim obzirneje jima skušam to dopovedati. In začuda sprejmeta novico brez vsake panike.

Da bi čim varčneje trošila svoje preostale moči, ju ne vznemirjamo več s klici. Akcija pa je zaspala. Z Branetom že resno premišljujemo, ali se ne bi kar sama odpravila dalje. Pripravljamo se za nočitev. Vojaški vodniki postavijo na obeh majhnih ploščadih dva šotorčka, med tem pa helikopter spet in spet preletava vrh in greben tik nad našimi glavami. Vsiljuje se mi misel, kako je človek vendar nič, kljub vsej tehniki in temu moštvu bosta morala prijatelja predrgetati še eno noč v nemogoči zračni luknji tik pod vrhom Druja.

Okoli petih popoldne pa se mrtvilo nenadoma spremeni, ko se mimo nas pripode štirje vodniki, ki se brez obotavljanja lotijo zajede prvega stolpa, ki drži do stene. Temu, čemur smo bili priča v naslednjih urah, lahko rečemo samo simfonija plezanja. V primeri s prejšnjim ravnanjem poteka sedaj reševanje z bliskovito naglico. Kmalu sta oba prva vodnika že šest raztežajev visoko, ostala dva pa

že pripravljata vrvi za povratek. Zdi se, da teče v steni tiha tekma med plezalcem in temno oblačno fronto, ki spet grozi na zahodnem nebu. Za teh dvesto metrov, ki nas ločijo od obeh prijateljev, so računali ves jutrišnji dan, sedaj pa kaže, da bodo prišli še pred nočjo do njiju. Sicer je pa tudi že skrajni čas. Če se ponoči vreme spet pokvari, potem ne bo nobenega upanja več. To je dirka s smrtjo. Prej nemogočo prečnico zdclata vodnika z lahkoto, da se mi zdi prav smešno, kako so ves dan čakali in izgubljali dragocene ure.

Iz globin zapadne stene se z večernim vetrom pođe megla, ki od časa do časa zakrijejo dogajanje v steni. Vsak nov pogled pa odkrije reševalce za raztežaj bližje polički, kjer se Tine in Boris pripravljata na noč. Ko je že povsem gotovo, da bo obema vodnikoma uspelo pred nočjo priti do njiju, ju s klicanjem spet spraviva k dogodkom. Ko švigne skozi zrak 80-metrski vrv, ki jo Tine vrže vodnikoma, spet zagrne Dru megla. Napeto prislušujemo klicem iz stene in čakamo, kdaj se megleni val odvali preko grebena. Ko se zastor spet dvigne, z Branetom družno zavriskava, kajti na ozki polički zagledamo skupaj štiri postave. Končno jim je uspelo! Vendar s tem še ni konec prigode. Dru zahteva še sestop, ki ni lažji od vzpona. Poleg vsega pa nastopa nič dobrega obetajoča noč. Za vsako ceno morajo danes sestopiti do nas. Ko je 100-metrski spust za njimi, zagrne dogodka v steni noč. Globoko v dolini nepričadeto mežikajo luči v Chamonixu. V steni pa imajo le dvojce čelnih svetilk, kar je odločno premalo za nočno reševanje. Brez omahovanja se z Branetom odločiva, da odneseva vse svetilke v steno. Čas odloča o uspehu ali neuspehu in kot v telovadnici po rokah plezava po pripravljenih vrveh brez varovanja. Krč mi grabi izmučeno telo, ko se po šestem raztežaju sesedem na najvišjem stojišču. Za las je manjkalo, da nisva »zletela« in s tem napravila medvedjo uslugo vsem navzočim.

Z izpostavljenega granitnega roba svetiva v steno, kjer se dogajajo prave artistske točke. Tine in Boris se držita proti vsemu pričakovanju, saj sama sodelujeta pri plezanju. Okoli enajstih ponoči se od nekod iz teme pripelje po vrvi temna postava. Tine pristane poleg mene, kot da bi vstal iz groba. Kot pajki se vozijo mimo naju navzdol ostali reševalci in kmalu ostaneva zadnja poleg poslednje naveze, ki snema vrvi za spust. Neskončno olaj-

šanje me prevzame, ko se pričnem spuščati za ostalimi. Sest spustov, ki se mi sedaj zde dolgi kot večnost, je končno za nama in veselo se sestaneva z obema rešencema. S »teležjimi«^o nogami se prestopata na ozkem prostorčku in ne moreta verjeti, da je konec sedemdnevnega bingljanja in stradanja na zračni polički, visoko nad zeleno in toplo Chamoniško dolino. Kot žugajoč prst kipi v temno nebo granitni Drujev steber. Garaški dan zaključujemo srečni, da se je vse končalo tako, kot bi si le lahko želeli.

S prvim svitom nas iz težkega sna predrami zavijanje vetra. Dru nam za slovo podarja enega svojih viharnih dni in umik se zopet spremeni v beg pred mogočno goro, ki je zopet na tem, da udari. Vihar nosi vrvi po zraku, poleg vsega pričanja še snočiti. Sestopamo ob vrveh. V zavetjih pod previsi in za granitnimi bloki nas pričakujejo vojaki, vodniki in reševalci, ki pozdravljajo oba rešenca. Opotekajoč od izčrpanosti se vlačimo navzdol in neskončni metri vrvi, ki smo jih včeraj napeljali preko vse stene, so nam odločilno v pomoč. Menda jih je več kot dva in pol kilometra. Ko spodaj prečimo na ledenik, se prično vsipati raz steno prvi plazovi. Z mrzlično naglico snema zaščitnica vrvi, material, izmučeno moštvo pa se vrača na ledenik. Dva nahrbtnika s topimi udarci priletita iz megle in s strahom čakamo, kdaj priletita še lastnika. Končno stopimo na shojeno gaz in svet se nekoliko položi. Vsak najmanjši vzpon in korak v globokem snegu pomeni pravo muko. Opotekajoč se sestopamo navzdol proti zavetišču, ko se iz megle zapode proti nam novinarji. Fotografiranje ni ne konca ne kraja. Toda časopisi in reporterji so neusmiljeni in tako morata oba rešenca, čeprav sta na robu svojih moči še pozirati nenasitnim fotografskim objektivom. Borisu, ki je v svojem raztrganem oblačilu videti kot beduin, ki je preživel hud puščavski vihar, uspe celo kisel nasmeh.

Končno smo v zavetišču med zmešnjavo vse mogoče opreme in ljudi. Vse je kot na fronti, le da na srečo tu ni mrtvih. Kljub slabemu vremenu vozijo helikopterji material in ljudi nazaj v dolino. Med prvimi odpelje čudoviti jekleni pič tudi oba rešenca v chamoniško bolnišnico. Z Branetom in nekaterimi prijatelji pa sestopimo navzdol na Mer de Glace, ki se mi kljub svojemu ledu in dežju zdi čudovito domač. Ko po dolgih dneh spet ugledam zelene macesne in rušje na Monten-

versu, se počutim, kot bi mi Dru podaril življenje.

Večer prinese izboljšanje vremena in visoko onstran globeli Mer de Glace ugledamo spet Dru, ki ves zasnežen hladno in mrko strmi sem doli na nas, ki smo bili pet dni njegovi neprostovoljni gostje. Zamrlo je rohnenje helikopterskih motorjev in gora je spet prazna.

Slovo

Zbudi me veselo vriskanje pred šotorom. V nekakšni otopenosti zaznam, da sta se vrnila Tine in Boris iz Chamonixa. Nimam toliko moči, da bi se pridružil veselemu snidenju. Namesto rdečega francoskega vina me Brane ves dan »klistira«^o s celimi prgišči najrazličnejših tablet. Ves dan ležim nebogljen v šotoru in se borim z vročino. Pet dni reševanja z enim hladnim obrokom hrane na dan je zahtevalo svoje. Od časa do časa se kdo od prijateljev pozanima, »če me je že pobralo«, takoj na to pa se že stegne v šotor mršava roka in ponuja skodelico čaja in nekaj tablet.

Taborišče na Montensu se prazni. Sezona, ki je v območju Mf. Blanca letos skoraj ni bilo, je pri kraju.

Skrivnostna reka

Dr. Andrej Baraga

Celo v vsaki travni bilki je nekaj, kar nadkriljuje vse človeške sebične občutke, nekaj, kar dviga človeka v okolje, ki je po čudovitosti enako Čisti zemlji.

(D. T. Suzuki, japonski filozof)

Končno! Spet se odpravljam v jame, v svet, ki sem o njem sanjal v dolgem letu pri vojaki. Ekspedicija v osrčje naše kraške zemlje. Danes ima vse skupaj še poseben čar, saj gremo v jamo, ki še ni popolnoma raziskana, ki je še nova in polna skrivnosti in neznane opojnosti.

Pomislim na našega biologa Tomaža, avtorja pričujočih slik, ki si ga ne morem predstav-

ljati brez termometra v rokah. Če je kakšna jama že tako dobro poznana, da bi lahko brez luči hodil po njej, on še vedno najde delo — meri temperaturo vode v vsaki dostopni luži. Škoda, da ga ne bo z nami, danes bi tudi brez termometra lahko kaj delal.

Sobota je, prav čudno januarsko popoldne. Nastopila je odjuga in iz nizkih oblakov prši. Doma me vprašujoče gledajo, ko v mojem nahrbtniku, po domače omari, izginjajo najrazličnejši jamarski pripomočki, pa še kuhalnik, fotografski aparat, rezervna obleka. Nahrbtnik je poln, vendar so zunaj ostali še gumijasti škornji in čelada. To obesim na vrh, čeprav mi bo malo nerodno hoditi skozi vas in čutiti na sebi začudene ali celo pomilovalne poglede sosedov. Kar slišim njihove misli: »Resda je študiran, nekaj pa le ne more biti v redu z njim, sicer ne bi rinil od doma v vlažno noč s potrebščinami mestne kanalizacije na hrbtu.«

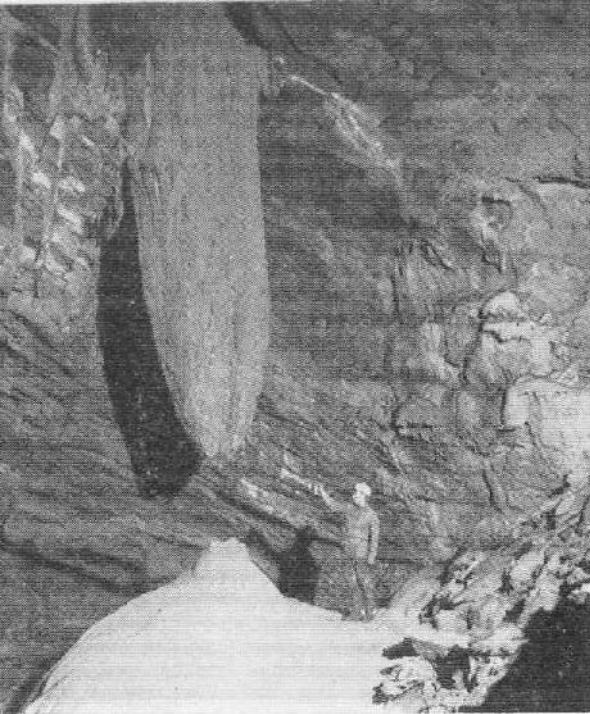
Pripravljen sem, teta pa odkimava z glavo in ne more razumeti, da grem za čez noč v jamo in da temu pravim oddih. Nekoliko me v očeh mojih bližnjih rehabilitira sestra, ki pravi, da mi tale izlet zavida in da bi šla z veseljem z menoj. Hvaležen sem ji in prihodnjic bova šla skupaj.

Večeri se in počasi korakam iz Rakeka proti Lazam. Cesta je samotna in prazna, dež prši zmeraj gosteje, na tleh se dela ledena prevleka, tako da neštetokrat spodrsnem. To nesrečno vreme je nepomembno. Pomislim na preteklo leto, ko sem si v sivi uniformi tolikokrat želel jamarske in hríbvske družčine. Fantje so mi prav iz Laz večkrat pisali, kako jim vsaka ekspedicija v Najdeno jamo odkrije kaj novega. Poslali so mi časopis Naše jame, v katerem je bilo narisano in napisano vse, kar so dotlej odkrili. Težko pričakovani trenutek, da tudi sam stopim v to najnovejše svetišče notranjskega podzemlja, je pred menoj. V Lazah me čakajo prav tisti fantje, ki so Najdeno jamo odkrili in njenemu raziskovanju posvetili tri leta svojega mladostnega entuziazma. Na skici jame so nekatera prav čudna imena dvoran in rofov. Tistemu, ki ne pozna zgodovine odkrivanja te jame, ne povedo mnogo, mladim jamarjem Ljubljanskega jamarskega kluba pa so košček njihovih skritih sanj in ne nazadnje tudi plačilo za njihov trud in junaštva, ki so jih opravili v tej jami. Jama je njihova in imena naj pričajo o tem bodočim jamarskim rodovom!

Metodova prečnica ob Veliki štirni
najnevarnejše mesto v jami Foto
Tomaž Planina

Leta 1962 so najmlajši člani kluba v društvenih zapisnikih našli podatke o Lippertovi jami — pristopu k podzemski Ljubljanci, ki ga je skoraj pred 80 leti opisal pionir znanstvenega jamoslovja pri nas moravski inženir gozdarstva Viljem Putick. Putick je postal simbol mladega jamarskega rodu, Lippertova jama pa cilj njihovega iskanja v kraškem gozdu nad Planinskim poljem. Jama je izginila. Morda je zasuta, morda zarasla, mogoče so kdo ve kolikokrat šli tik mimo nje. Še vedno upajo, da jo bodo našli, nočejo se sprijazniti s tem, da bi postala pojem nedosegljivega. O Lippertovi jami in Puticku poje nekaj jamarskih pesmi, ki so jih mladi spesnili v dolgih nočeh dela v Najdeni jami. Jame, zaradi katere so se zapisali gozdu med Lazami in Logatcem, res še niso našli, odkrili pa so v bližini mesta, kjer bi morala biti, Najdeno jamo. Najdeno jamo so pravzaprav odkrili na novo. V svojem začetnem delu je bila ta jama znana že od leta 1935, ko jo je prvič raziskal dr. Alfred Šerko. Najdba je prekosila vsa pričakovanja mladih jamarjev in je postala največje povojno jamarsko odkritje v Sloveniji. V Laze sem prišel prezgodaj. Tovarišev še ni iz Ljubljane. Sedim v gostilni v posebni sobi, ki so ji raziskovalci Najdene jame dali ime »najlepša soba«. Na steni je skoraj cel kvadratni meter velik načrt Najdene jame z oko-

Tale ogromni stalaktiti nas spomni na našo majhnost

Pliparski rov

Foto
Tomaž Planina

lico in na njem piše: »V zahvalo za gostoljubnost, jamarji Ljubljanskega jamarskega kluba«. Ta »najlepša soba« je skoraj del njihove jame, saj je bila izhodišče za vse njihove pohode.

Ob sedmih zvečer zaropota v veži, člani ekspedicije, razigrani in obloženi, so napolnili hodnik. Enajst jih je, s seboj imajo celo nekaj članov alpinističnega odseka Ljubljana-Matica. Skodelica kave za vsakogar in v svitu acetilenk se izgubimo v noč. Proj kot v slabi uri smo pri jami. Snega je do kolen, težak je in moker, še vedno dežuje in z drevca padajo na nas debele kaplje. Drug za drugim se spuščamo skozi vhodno brezno, ki je komaj šest metrov globoko in ozko, da zdrkneš skozenj kot skozi dimnik. V jamo potujejo nahrbtniki, čolni, lestvice, vrvi...

Po dolgem času se spet enkrat mučim, da bi pravilno pritrdil lestvice. Dolgo jekleno vrv ovijam okoli debelega kapnika, pa nikakor nočeta biti oba konca enako dolga. Janez, naš tehnični vodja, preklinja mojo nerodnost in sam poprime. Ko so konci le enako dolgi, zgrmi dvajset metrov lestvic čez naslednjo stopnjo.

V dvoranci, kjer smo, ne čutimo več zunanje zime, pozabili smo celo na noč. Toliko nas je, da se komaj vrtimo. Odvadil sem se že vonja po karbidu: V želodcu imam občutek, da bom vsak trenutek začel bruhati, posebno, ker imajo nekateri mladi jamarji to presneto smolo, da jim acetilenke nikoli prav ne delujejo in jih neprestano popravljajo. Popravljanje pa seveda spremljajo oblaki acetilenskega plina in tipičen jamarski vonj. Čakam, kdaj bo koncentracija acetilena dosegla kritično mejo in nas bo eksplozija pognala skozi dimnik na prosto. Čakam zaman. Nič se ne zgodi in prav vesel sem, ko pridem na vrsto za spust, se bom v globini vsaj spet naužil svežega zraka, saj so spodaj prostori in dvorane takih razsežnosti, da bi jih vsi slovenski jamarji ne uspeli pošteno zasmraditi.

Spuščam se s svojim zelenim nahrbtnikom po lestvicah. Zelena barva bo spoznavna le še kakšno uro, potem bo pa vse na nas in okoli nas rdečerjavo od lepljive jamske ilovice. Na lestvicah sem neroden, kot da bi še nikoli ne bil v jami. Zakrpani pajac se zatika na klinih, kajti nisem vajen plezati v škornjih, ki so k temu še za nekaj številik preveliki. Svetilka, ki jo imam obešeno na prstu, mi nagaja in tako ne utegnem ogledovati lepot, čez katere se kobacam. Ko le pridem spet na trdna tla,

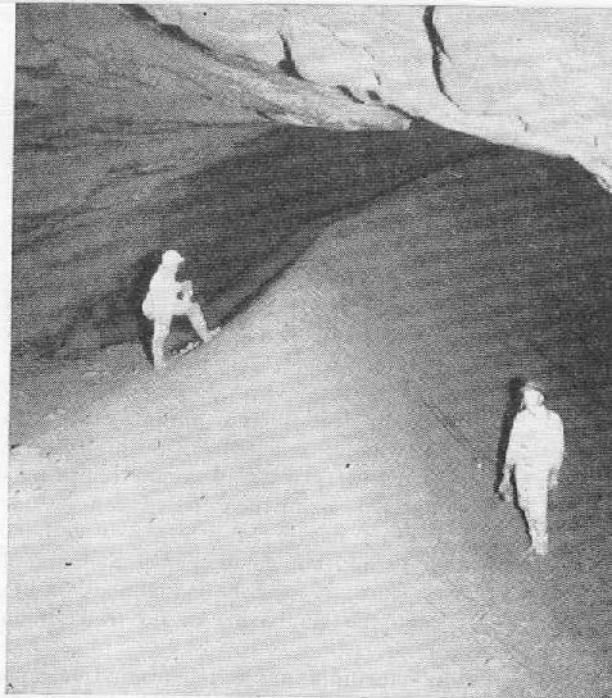
opazim, da sem lezel čez lep kapniški baldahin, zavem se, da sem v jami, ki sem o njej sanjal v vročih titograjskih nočeh. Srečen sem, da sem spet v družbi jamarjev, v družbi, ki ji ni enake!

Naslonjen na steno gledam proti stropu, kjer se čez rob ziblje svetilka naslednjega tovariša. Sence plešejo svoj čarobni ples med motnimi kapniki in skalnatimi blokí. Janez se neverjetno hitro spušča, na njegovih plecìh se ziblje velika črna gmota — naš novi Haron, čoln iz gume in platna, ki bo še danes predmet naše največje jeze.

Čakam in razmišljam o tem, kako sem bil komaj včeraj najmlajši član jamarske odprave v podobno jamo, v Logarček, kako sem prvič vpiljal magičnost podzemlja v spoštljivem pričakovanju. Ta včeraj loči od današnjega dne enajst let in danes sem najstarejši v odpravi. Vesel sem ob zavesti, da sem spoznal svet, ki je tako skrit, tako odmaknjen in poseben, da je dostopen le peščici navdušencev. Fantje okoli mene so drugi kot pred enajstimi leti, obrazi pa so enaki, odločni in vedri.

Vsi smo spodaj. Šest nas bo šlo v tako imenovani Lijak, kjer se za jezercem v blatu morda skrivajo še neznani rovi. Drugi gredo naprej po jami v levi rov, kjer tudi še niso opustili vsakega upanja na nadaljevanje. Od obeh ciljev nas loči voda, zato nas obtežujeta dva čolna.

Spuščamo se po strmem zasiganem pobočju. Strmina niti ni tako huda, vendar na mokri sigi prav hitro zdrsnesh in začutiš, da njene številne obline niso prav nič mehke. Spodaj se odpira Šerkov rov, na desni pa 30 m globok jašek, ki se slepo konča, kot z žalostjo ugotavlja Matjaž. Matjaž je že od vsega začetka nekakšen idejni vodja pri raziskovanju Najdene jame. Vso pot mi navdušeno pripoveduje zgodovino njenega odkrivanja, s prav tako ljubeznijo, kot bi govoril o svojem dekletu. Šerkov rov je tisti del jame, kjer so fantje prebili največ dni in noči, na njegovem koncu je I. taborišče. Komaj 120 m smo napredovali od vhoda, pa smo za pot porabili nekaj debelih ur. Pred nami je Radeščkova pasaža. Tukaj so v zimi 1962/63 najmlajši jamarji skoraj vsako soboto in nedeljo tekmovali s potrpežljivostjo. Dobesedno košček za koščkom so dolbli prehod v zasigani ilovici na mestu, kjer jim je zračni piš, ki je prihajal iz jame, dajal pogum. Ko je bila luknja dovolj široka za ramena in visoka morda 20 cm, se je fant, po katerem se pasaža imenuje, prvi potegnil skoz-

Blato, blato ...

Krokodil, ki ne grize

Foto
Tomaž Planina

njo. Na drugi strani je plačilo za vse prizadevanje. Ne bom se prehitel, saj gremo naprej, le malo se je zataknilo, ker je prehod še vedno tako ozek, da moram nahrbtnik napol sprazniti in ga na drugi strani spet sestaviti. Matjaž svetuje, naj ne diham pregloboko, snamen naj čelado, stegnem roke predse in se junaško podam v mišnico z glavo naprej. Ped za pedjo se rinem med skalo nad seboj in sigasto glino pod seboj. Celo vžigalična škatlica v prsnem žepu me ovira. Z gibi, ki so še najbolj podobni trebušnemu plesu, pridem do sredine. Tu pa se je zgodilo tisto, pred čemer me je svaril Matjaž. Naenkrat me oblije hladen znoj, stene okoli mene se stiskajo — pozabil sem na nasvet in pregloboko vdihnil. Občutek je tak, kot če te ponoči tlači mora. Ko sem skozi, si pošteno oddahnem, bojim se le, kako bo šlo nazaj, ko bo treba malo navzgor.

Uredim nahrbtnik, ki je zelen samo še znotraj, in gremo naprej. Sedaj bo prostora še in še, pred nami so dvorane, ki njihovo razsežnost le slutimo, saj jih naše acetilenke niti ne morejo osvetliti, posebno še, ker se svetloba vpija na žametni prevleki iz ilovice. Spustimo se še deset metrov po lestvicah in že smo na robu Velike štirne, ki res zasluži svoje ime. Že do vode je globoko 30 m, koliko je globoka voda, pa ne vem, ker sem pozabil vprašati. Po pravici povedano, vode tu sploh videl nisem, ampak sem jo samo slišal, ko je Primož valil navzdol ilovnate kepe. Dolgo ni slišati nič, zato pa je občutek, ko iz globine pride pljusk, toliko pošastnejši. Ko lezem po strmem pobočju in zasajam svoje prevelike škornje v luknje v razmočeni ilovici, ki naj bi bile nekakšne stopnice, si skušam predstavljati, da sem namesto ilovnate kepe jaz strmoglavil v globino. Posebno na najbolj izpostavljenem mestu, na Metodovi prečnici, čutim srce v vratu. Ko sem srečno čez, si ne morem kaj, da ne bi zdeklamiral nekaj o varovanju in pritrjenih vrveh na takih mestih. Fantom je jama že tako domača, da nevarnosti sploh več ne vidijo. Kljub temu obljubijo, da bodo ob vrnitvi uredili varovanje. Čemu, navsezadnje, imamo alpiniste s seboj? Z Metodovo prečnico je za nekaj časa konec blata. Vzpenjamo se po strmini, lahko bi rekel, po zavarovani plezalni poti v sigi, saj so na kritičnih mestih zabiti trdni varovalni klini. Ta delček jame je lep tudi za esteta. Poleg gozda izredno dolgih makarončkov na stropu, je tudi nekaj kapnikov, kjer lahko pustiš domišljiji, da ti

pričara najrazličnejše oblike iz zunanjega sveta.

Onstran Velike štirne, tam, kamor danes ne gremo, leži največja dvorana v jami, ki so jo raziskovalci imenovali po svojem vzorniku Putickova dvorana. Stari jamar bi bil gotovo vesel svojih naslednikov in bi jim najbrž ne zameril, da so ga 50 let po njegovi smrti v svoji malce obešenjaški himni spremenili celo v jamskega duha. Kajti obešenjaštvo je na robu Velike štirne prav primerno. Tu se je dvema jamarjema, pa ne iz najmlajše generacije, nekoč primerilo, da sta jamskega duha malodane tudi videla. Slišala sta njegovo starčevsko vzdihovanje in zamolklo pljuskanje vode v Veliki štirni, ko je valil ilovnate balvane vanjo. Čepcla sta ob jezercu, ki ga še danes v šali imenujemo jezerce Juretovega strahu, vsa trda od groze in nekajkrat zavpila. Odgovora ni bilo nobenega, čez čas pa spet vzdih in pljusk vode. Ko je groza dosegla vrhunec, sta spoznala, da je jamski duh Matjaž, ki je nenapovedan prišel v jamo za ostalimi in jih čakal, da se vrnejo. Sedel je dobre štiri ure sam ob ugasli karbidovki in si krajšal čas s tem, da si je intenzivno skušal predstavljati strahove. To mu je tako dobro uspelo, da ga je bilo po dveh urah že pošteno strah samote in tišine, ki jo je motilo le enakomerno kapljanje vode s stropa. Prav dobro pa se mu je posrečilo preizkusiti tudi pogum svojih tovarišev.

Na nekem drugem mestu so si fantje samoto preganjali drugače. Ko prisopiham na vrh ilovnatega hriba, zagledam pred seboj dober pečenj visoke kipce iz gline. Moram se na glas smejati: majhni akti so, še najbolj podobni willendorfski Veneri, le da je bila izrazna moč paleolitskega človeka večja. Ilera vpije (on sploh vedno vpije!), da bo prihodnjic za to svojo galerijo pobiral vstopnino.

V Piparskem rovu odložimo svojo kramo. Sledi pojedina pred pohodom v neznano. Bencinski kuhalnik prijazno šumi in skrbi za domače vzdušje. Posedemo po tleh in si zdravimo revmatizem, zraven pa brez higienskih predsodkov uživamo z ilovico zabeljene dobrote iz naših nahrbtnikov. Vsi smo lačni, pošteno umazani in vse je skupna last: prakomunizem jamskih ljudi.

Ura je enajst ponoči in naš mir nenadoma zmoti čuden in močan šum. Iz bližnjega kamina kar naenkrat curkoma priteče voda. Zavimo se, da smo v vodni jami. Nehote se

spomnim na Marussigov opis nenadne odjuge v Tatrah, ko je ob raziskovanju jame Zimne voda skoraj popolnoma zalila vhod in so le s težavo rešili ujete jamarje. To je le kratka misel, saj ni resne možnosti, da bi voda prišla hitreje, kot bi mi mogli pobegniti. Odjuga pa nam le dela škodo: že tako blatna jama se zaradi vode, ki se sceja iz vseh kaminov in počasi polzi povsod, spreminja v pravo ilovnato močvirje. Potem se do vrha škornja pogrežeš v blato in se pri marsikateri stopinji mučiš, preden se izvlečeš in premakneš naprej. Če si nekaj minut stal, se prav lahko zgodi, da si po sunkovitem gibu naenkrat bos, hočeš naprej, škorenj pa je ostal v blatu. Za takšne priložnosti so mladi jamarji izumili posebno miganje s podplati. Poskusim in res gre mnogo lažje, kot če enostavno vlečeš noge za seboj.

Razdelimo se v dve skupini: šest za v Lijak, ostali pa naprej po Piparskem rovu in v Levi rov. Čes je že, da vam predstavim tudi jamsko deklico Vesno, ki deli z nami junaško in enakopravno vse napore plezanja in plazenja. Ne more pa si pomagati, da si ne bi neprestano popravljala las, ki ji v dveh kitkah silijo izpod šiptarske čepice. Končni učinek teh prizadevanj je seveda ilovnato gnezdo na njeni glavi. Zdi se, da je to prav nič ne moti. Huje bo, ko se bo skušala počesati. Vesna gre s Primoževo skupino naprej in še ne ve, da bo prej kot v eni uri pošteno premočena. V Lijak se drsamo po strmem mastnem blatu. Na dnu 100 m dolgega rova nas pričakuje jezero. Drug za drugim se ob posebnem predpotopnem mehu trudimo, da bi napihnili našega Harona, ta pa nič, malo se je napel, sedaj pa se nikamor več ne gane. Če ne pritiskaš dovolj hitro na meh, celo upade. Ko vidimo, da res nikamor ne gre, Janez z ogorčenjem ugotovi, da ima Haronova duša luknjo. Vsa sreča za tistega, ki je bil odgovoren za vulkanizacijo, da ga ni danes v jami! Sledi kratek vmesni prizor v cirilici, potem pa se moramo sprijazniti z dejstvom, da so bile vse muke s čolnom zaman. Lijak bo do nadaljnega ostal skrivnost in Haron bo na jamarških hrbtih še enkrat romal skozi prepaše in pasaže.

Občudujem človeške ribice, ki se leno premikajo v soju naših luči. Slepe so, našo vsiljivo svetlobo pa le čutijo, sicer ne bi bežale. Jamarji smo jih zmeraj veseli, dokazujejo nam, da nismo edini, ki nas jame privlačijo, njim je to temno kraljestvo dom. Odplavale so, jaz

pa obrnem svetilko in vem, da jih bomo prav tukaj še morali motiti v njihovem miru.

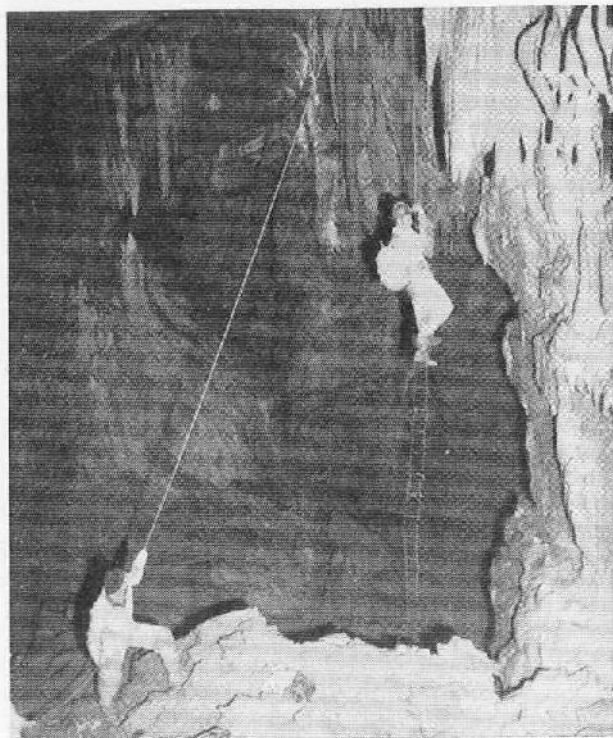
Lijak tudi na tej strani jezercja še ni bil izmerjen. Vlečem merilni trak, Janez meri kote, Matjaž pa riše in piše. Tako se spet pomikamo nazaj v Piparski rov. Preostala trojica je odšla že prej, radi bi splezali do temne odprtine v steni 20 m nad dnom. Morda je tam kje nadaljevanje v višji etaži? Morda bomo tako skozi kakšen kamin iz podzemlja ven našli vhod v izgubljeno Lippertovo jamo? Kdo ve? Ko je Lijak izmerjen, se pridružimo tovarišem, ki so si prizadevali priti čez visoko steno. Zmanjkalo jim je klinov in bo treba poskusiti drugič. Zdi se, da je pot odprta, čeprav je to že prav vratolomen alpinizem ob svetlobi acetilenk in v mokri ilovnati sigi.

Zame je preluknjan čoln pravzaprav srečna okoliščina, videl bom tako skoraj vso jamo in odslej samo še uživam. Z izmerjenimi 100 metri je celo moja »delavna« vest potolažena, čeprav sem bil samo figurant.

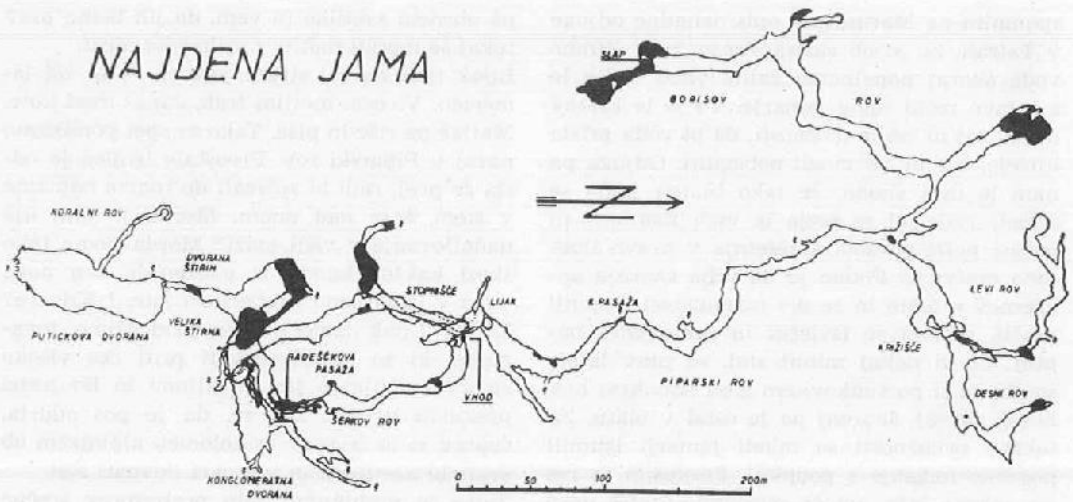
Po vseh štirih lezem skozi II. pasažo, ki je pravi bulvar v primeri z Radeščkovo. Dolga pa je ta pasaža 20 m in, z eno besedo, mastna.

Se zadnji napor, prvi pleza iz vzhodnega brezna

Foto
Tomaž Planina

NAJDNA JAMA

Skica florisa Najdne jame. Prirejena je po meritvah Sušteršiča, Puca in Pirnata, ki so jih v celoti opravili s pomočjo mladih članov Jamarskega kluba Ljubljana

Z njo je konec naporov. Rov, po katerem korakamo, je prostoren in zanimiv. Povsod so sledovi nedavno odtekle vode, na razširjenih delih blatni sedimenti, v ožinah izprani apnenčevi noži fantastičnih oblik. Naslonim se na enega teh nožev. Iz apnenčaste gole stene štrli zjedkana ploščca, vsa tanjša proti koncu in fino obglodana. Od daleč je podobna spečemu krokodilu. Kakšne sile in pritiski vladajo v teh rovih, kadar je Planinsko polje poplavljeno!

Hitimo naprej mimo blatnih jezerc in redkih kapniških tvorb. Na Križišču zavijemo v levo za našo drugo skupino. Tu smo naenkrat spet v zasiganem rovu, po katerem je v davni tekla Ljublanica, sedaj pa že desetisoletja počiva, kar dokazuje siga na njegovem dnu. Kakor odprta knjiga je vsaka jama, kakor učbenik zemeljske zgodovine. Knjiga je jasna in preprosta, le naš besedni zaklad je tako nepopoln, da se nam zdi zamotana. Kako malo si moremo pomagati z našimi časovnimi predstavami, kadar moramo meriti čas z geološkimi dobami!

Rov se konča z zadnjo, deset metrov globoko stopnjo, spodaj je voda in za ovinkom nekje so izginili naši tovariši. Kmalu izvemo, da se jama tukaj konča, in spet je dopisan list v raziskovanju Najdne. Mali gumijasti čoln pleše kot lupina v globokem jezeru, prava umetnost je povzpeti se iz njega na lestvice. Iz brezna leze Vesna, na glavo in za rokave ji curlja droban potoček iz zasiganega rova —

tudi to je blagoslov odjuge. Jamska deklica se ne jezi. Ugotavlja, da bo čez osem ur zunaj, potem pa se bo že preoblekla. Ni da bi se človek razburjal zaradi nekaj litrov vode. Preteklo bo še precej časa, preden se bodo vsi vrnili iz končnega jezera, zato se mi s pokvarjenega Harona napotimo proti izhodu. Spotoma gremo še v Borisov rov, ki me najbolj očara.

Ob neugledni luži, ki smo jo skalili že na poti noter, se ustavimo. Matjaž pripoveduje, kako je Boris odkril svoj rov čisto po naključju. Boris je naš najuspešnejši uničevalec jamskih živalic, celo do doktorja znanosti so mu pomagale. Tako je pred dobrim letom čisto sam lovil svoje ljubljence v omenjeni mlaki. Ko se je sklonil do vode, je na drugi strani zagledal nadaljevanje rova. Nič hudega sluteč je odkorakal po njem naprej, po blatu, po sigi in končno po črnih izpranih skalnatih blokih. Rov je bil širok in visok, obsežnejši kot vsi drugi rovi v jami. Ko je prehodil 500 m, je zaslišal šumenje vode in za ovinkom je zagledal slap, ki je padal iz zgornjega v spodnje sifonsko jezerce. Ni bil to velik slap, vsega morda štiri metre visok in še to pravzaprav brzica, vendar je Boris sam pri sebi vzkliknil: »To je pa res odlična luknja«, se obrnil in odšel nazaj do luže in potem k tovarišem, ne da bi vedel, da je bil v neznanih delih jame. Ko je pripovedoval o svojih vtisih, so se mu mladi smejali in mu rekli, naj jih nikar ne ima za norea, saj svojo jamo vendar poznajo.

In so odšli domov. Šele naslednji teden so videli, da je Boris govoril resnico. Izmerili so rov in mu dali njegovo ime. Težko si je predstavljati občutke, ki so jih imeli, ko so sredi Slovenije prodirali proti najbolj skritim skrivnostim Ljubljani. Sprašujem se, ali je to res ista reka, ki jo vsak dan gledamo vklejneno pod Plečnikovo tromostovje v Ljubljani in nikoli ne pomislimo, kod vse se je zvijala in skrivala, preden je prišla do nas. V Ljubljani je samo še umazana voda, potrebna in koristna, pa prav nič lepa. Tukaj sedimo tiho na zlizani skali ob slapu in gledamo v pene, ki prše na vse strani. Nikomur ni do pogovora. Zadnje jutranje ure so že in neprespana noč prihaja za nami. Tudi če bi hoteli govoriti, bi se komaj mogli razumeti, Ljubljaniča s svojim truščem nam to preprečuje. Njeno bobnenje je kot ogorčenje nad vsiljivci, ki jim ni dovolj, da jo ponižujejo v Ljubljani, ampak so celo sem prišli krast njene skrivnosti. Zazdi se mi, kot da je v tem njenem hrumenju tudi malo samozadovoljstva. Pokazala se nam je, mogočna in lepa, sifonski jezери pa nam popolnoma zapirata vsako napredovanje. Slap je kot glečenj srednjeveške lepote, zapeljivo vabi izpod brokata, vse drugo pa je skrito in nedostopno. Kje je naslednja »najdena jama« med Planino in Vrhniko?

Vračamo se. Joško, najmlajši član odprave, zdrkne, v zabavo tovarišev, do pasu v vodo. Njemu to seveda ni prav nič prijetno, za nas pa je brezplačna predstava. Prej ali slej se to zgodi vsakemu jamarju in tako nam tudi Joško ne more zameriti smeha. Alpinisti izjavljajo blatni in mokri, da šele sedaj vedo, kako so hribi lepi, vse nekaj drugega kot jame. Jaz pa le sumim, da so to samo besede, in da se bomo v jamah še večkrat srečali.

Razen utrudljivega prerivanja skozi Radeškovo pasažo na poti nazaj in trenutka, ko omagam na sredi lestvic pod baldahinom in me moja omara potegne navzdol, je vrnitev brez posebnosti.

Zunaj je med našim potepanjem po Hadu zapadel nov sneg. Na poti od jame do Laz je v njem še dolgo ostala rdeča ilovnata sled v spomin na našo ekspedicijo.

Tu bi pravzaprav moral končati, čutim pa, da bi ne bilo prav, če ne bi hvaležno omenil še Minke, gospodinje edine gostilne v Lazah, ki nas je umazance brez godrnjanja sprejela v hišo in nam pomagala, da smo pred vrnitvijo domov postali iz jamskih spet normalni ljudje — vsaj kar zadeva našo zunanost.

Po grebenu na Planjavo

Peter Janežič

Tisto zimo smo pogosteje poganjali pedala koles po stari bistriški cesti, ki še ni bila tako zmernozirana, pa tudi ne tako luknjasta, kot je dancs.

Vzrok za navdušenje, ki je zajel odsek kakor mogočen plaz, stare in mlade, so bile priprave kandidatov za prvo himalajsko odpravo, ki bi morala še isto leto ali naslednjo pomlad odpotovati višjim ciljem naproti, a je žal kasneje splavala po vodi. V Bistrici se nas je nabralo skoro sobotni večer cel trop. Najbolj zagrizeni so še pozno ponoči prihajali iz Kamnika kar peš. Drugih turistov in planincev ob tem letnem času po navadi ni bilo. Prvo soboto v marcu sva prišla z Marjanom sama. Bil je turoben zimski dan. Megla je ležala nizko nad dolino. Od časa do časa je rosil droban dež in nama delal med poljo kratek čas. Večji del klancev, takrat jih na cesti ni manjkalo, sva prehodila kar peš. Saj ta dan nisva nameravala nadaljevati poti naprej. Bila sva kakor ponavadi redkobesedna. Le od časa do časa je kdo zagodrnjal predse oguljene fraze »prekleti dež« ali »letos ima pa dež mlade, bog ve kakšno bo jutri«. Vsak zase sva se vdala v premišljevanje in požirala kilometre. Snega v dolini ni bilo, zato pa ga je bilo više toliko več. Pozno ponoči sva prikolovratila do koč, ki je ležala vsa spokojna. Tone nama za naslednji dan ni napovedoval kaj prida vremena. Saj je više v vrhovih pihal močan jug. Zato tudi midva nisva več računala na kako dobro turo, ampak sva se vdala v usodo, da pojdeva drugo jutro samo na Sedlo. Beseda je zastajala, utrujenost nam je počasi zapirala oči, ura pa je priganjala k počitku. Bistriški Tone ni bil dober samo za nekatere. Nam je stregel z očetovskim smrem, čeprav smo pili večinoma le »čajček brez«, druge z debelejšimi denarnicami pa s široko razprostrtimi rokami, da je pokrnil izgubo, ki jo je imel z nami.

Jutro je bilo čemerno. Megla je legla skoro do doline in se prihuljeno vlačila okrog robov. Noč se je umikala dnevu. Da bi ne motila ljudi, sva tiho pospravila stvari in kar skozi zadnje okno odšla iz koč. Mudilo se nama ni nikamor. Od časa do časa je potegnil rahel sever in nama dajal upanje. Še pred Kaplanovim plazom se je držal sneg. Bil je gnil in premočen do zemlje. V Klinu ga je bilo že za dober meter. Pastirski stan nama je dal prijetno zavetje. Megla, ki je bila sprva gosta in temna, se je počasi redčila in postajala svetlejša. Sneg, ki je bil niže spodaj v dolini mehak, je postajal za višino vse trši. Ob enajstih sva prispela do koč. Zimska soba je bila odprta na stečaj. Nekdo je verjetno ob lepem vremenu nehote pozabil zapreti vrata. Zato je bila soba do polovice zametena s snegom.

Slamarice so bile prepojene z vlago in so zaudarjale po plesnobi. Stene in strop so bile pokrite z debelim srežem. V kotu je stal na pol podrt štedilnik, na katerem sva poizkušala v konservni škatli pripraviti malo tople tekočine, vendar nama ni uspelo. Že sva se hotela vrniti v dolino, ko sva skozi odprta vrata zagledala modrino na nebu. Močan severni veter je potisnil megleno bariero v dolino proti jugu. Oba hkrati sva planila k izhodu. Pred nama se je v sončni luči bleščala najina Himalaja. Marjan je bil po naravi bolj tih in miren, tedaj pa se je razživel. Njegove oči so bile skoro vedno otožne, takrat pa so se mu zaiskrile. Preko obraza mu je preletel vesel nasmeh. Spregovoril je samo dve besedi, kot bi se mu zdelo škoda časa, ki bi ga izgubljala z dolgim govorenjem.

»Petrač, greš?« Nisem dolgo premišljal. Čeprav me je bilo malce strah, sem mu vseeno nemo prikimal. Zaupal sem mu, saj je bil mojster tako v skali kot v snegu in ledu, čeprav ni obvladal superekstremističnih smeri in so ga zato nekateri gledali postrani kot navadnega šodrovca. Saj bil res videti neroden in neokreten. Sam sem bil takrat še popoln začetnik, saj je bil to moj prvi zimski vzpon. Hitro sva se pripravila za odhod, si navezala na noge dereze, za pas pa vso potrebno plezalno opremo. Za silo sva še zaloputnila vrata zimske sobe in odhitela proti severozapadnemu grebenu, ki se je kakor nebeška lestev dvigal proti sinje modremu nebu. Stena se je kopala v bleščeči svetlobi, bila je na debelo pokrita s snegom in zaledenela od vrha do tal. Dvigala se je v svoji deviški lepoti in naju vabila v svoj objem, kot bi hotela

reči: »Pridita, ljubčka, da bosta slišala vse registre nebeških orgel«. Kdo bi se mogel v tistem trenutku odreči nadzemskim užitkom lepote in plemenitemu boju z neznanim, močnim sovražnikom, z vero in upanjem na uspeh.

Vstopila sva dokaj pozno, saj se je kazalec na uri pomaknil že preko ene. Zavedala sva se, da morava priti na vrh in se vrniti nazaj v pičlih štirih urah. Bivak brez potrebne opreme bi bil lahko usoden. Stena ni kazala šibkih mest, vendar se je Marjan takoj odločil za prehod preko Maričkinih plošč, s snegom zadelanega kamina in po snežiščih čez steno do sredine grebena.

Začetni raztežaji nama niso delali preglavic. Zataknilo se je šele v kaminu, ki je bil zalit z ledom in gladek kot steklo. Zabil sem se v kaminu, od koder nisem mogel ne naprej ne nazaj. Iz nerodne situacije me je rešil »Komac«. Levo od kamina je prilezel nad mano in me z vrvjo spravil do sebe. S snežišči do grebena sva hitro opravila. Tu naju pa je presenetil močan veter. Odganjal je valove megla z juga, ki so sem in tja butali ob steni prav do grebena. Večinoma sva plezala istočasno brez pravega varovanja. Le na težjih mestih sva varovala tako, kot je bilo potrebno. K sreči na grebenu ni bilo snežnih opasti. Veter je divjal z vedno hujšo močjo. Prosta vrv je včasih lebdela v zraku v obliki velike parabole nad brezmejno globočino zapadne stene. Plazila sva se po vseh štirih in s težavo lovila ravnotežje na že tako ozkem grebenu. V zavetjih sva duškala in si grela premrle prste. Skrbel naju je izstop z grebena. Že od daleč je kazal svoje ostre zobe. Senca Brane se je s sedla priplazila že visoko v steno, ko sva stala pod izstopom. Pogovarjati se nisva imela kaj. Govorile so le oči. Pogled mi je begal od brezupnega izhoda, pod katerim sva se znašla, do mirnih in odločnih Marjanovih oči, ki so hrabrile in mi vlivale pogum. Zabila sva dva stojiščna klina, prvega za varovanje, drugega za moralo. Izstop levo okoli roba, kjer je poleteti enostavno, je bil brez lednih klinov nemogoč. Teh pa seveda nisva imela s seboj. Celotna severna stena od okrešelske krnice do vrha grebena je bila podobna ogromnemu, tisoč meterskemu zaletišču skakalnice, po kateri bi se lahko vsak trenutek zapeljala iz vsakdanjosti v večnost. Postajal sem čedalje trši — malo od mraza, še bolj od strahu. Poprijel sem za vrv. Marjan se je

hladnokrvno zagnal naravnost navzgor. Po prednjih zobeh dvanajsterk se je kot maček dvigal centimeter za centimetrom više in više. Plezal je lahkotno brez stokanja in pihanja, kot bi bil breztelesen, z nevidnimi peruťmi. Vsak gib je pretuhtal, da ni bil nobeden odveč. Dih mi je zastajal, ko sem ga gledal, kako elegantno pleše kot muha po steklenem ledu pod previsnim izstopom. Zabil je dolg klin, vpel vponko in vrv. Šele tedaj sem se oddahnil. Močnejše sem pritegnul vrv in mu pomagal, da se je potegnil pod rob previsa. Zabil je oklo cepina visoko nad seboj v trd sneg in se počasi in previdno vlekel preko previsa na rob grebena. Še zamah, dva z lednim kladivom in bil je na varnem. Skopal si je globoko luknjo za stojišče, zabil cepin do vratu v sneg in mi velel »naprej«. Napetost je popustila, pretegnul sem si promrle ude, izbil oba klina in se z ihto in dvojnimi nahrbtnikom pognal v strmino. Pod previsom sem zdajci obvisel na napeti vrvi med nebom in zemljo. S konicami derez in premrlimi prsti sem obupno grabil borne oprimke ter lovil ravnotežje. Močan poteg mi je pomagal, da sem priplaval do Marjana, ki je široko razkoračen in s smehom na ustih pel arijo iz Traviate. Sesimal sem se poleg njega v sneg kot prazna vreča in počival, počival brez moči in volje, brez smisla za romantiko in lepote okrog sebe, brez občutkov za karkoli, kot posekan hloed. Počasi sem prihajal k sebi. Za nama je bilo najtežje, pred nama se je vlekel leden kot nož oster greben tja do glavnega vrha. Da bi hodila po tej ostrini, ni bilo misliti, saj se je veter še vedno v sunkih zaletaval ob naju. Skrajšala sva vrv na nekaj sočnje in vsak po svoji strani grebena napredovala istočasno. Sonce se je nagibalo k zatonu. Prispela sva na sedlo med glavnim in zapadnim vrhom, za vzpon na vrh ni bilo časa. Pognala sva se navzdol, da bi še za dne prišla na snežišča pod steno. Na Sukalniku sva se za trenutek ustavila. Čudovito! Wisiakova grapa je bila zalita s snegom, lahko bi se s smučmi zapeľjal prav do sedla, če bi jih le imel. Kot pokošena snopa sva popadala v sneg, razvezala nahrbtnike in poiskala nekaj hrane; bila je zmznjena in trda kot kamen. S cepinom in kladivom sva jo razkosala na drobne koščke, da sva jo lahko v celem pozirala. Odtajala se je šele v želodcu.

Krvavo rdeča krogla je počasi polzela za greben Kalške gore. Svet okoli naju je postajal vse bolj pravljichen. Še veter je počasi pojenjal.

Ugašal je dan kot že neštetokrat poprej, vendar za naju dva samo enkrat. Iz meglenega morja so kipeli v temno nebo škrlatno rdeče obarvani rubini in se spreminjali v neštetih barvah zahajajočega sonca. Sedla bi bila in uživala, če bi ne bila dolina še tako daleč. Na sedlu pod Babami sva bila v dobre pol ure. Sneg se je od časa do časa prediral, udirala sva se do kolen in z muko vlačila utrujene noge iz globokih stopinj. Da bi si prihranila muke tega sveta, sva se usedla na vetrovke in se odpeljala navzdol po veselem toboganu prav do stanu v Klinu.

Mrak je legel na dolino. Nevidna roka je prižigala drobne lučke na nebesnem svodu, midva pa sva drevila navzdol kot obsedena, da bi prišla v mraku čim niže. Dokler so bile stopinje v snegu vidne, sva še dovolj dobro sledila poti. Vendar je bilo veselja kmalu konec. Pridrsala sva na kopnino. Nastopila je temna, gluha noč, da sva videla komaj za ped pred seboj. S cepini sva tipala za potjo in se spotikala ob debelih koreninah. Kako prav bi nama prišla baterija, a je nisva imela, vžigalic pa nama je že zdavnaj zmanjkalo. Držala sva se za roko in tavela včasih po dveh, včasih po štirih kot dva izgubljena otroka. Pretipala sva večji del poti, preden sva zagledala drobno lučko iz kočee v dolini. Verjetno je minila še debela ura, preden sva potrkala na okence. Dobra volja nama je kmalu z lic pregnala utrujenost. Sedela bi in sedela ter počivala, vendar je bila pred nama še dolga pot do Ljubljane. Kazalci na uri so že polzeli preko polnoči, ko sva se dvignila izza mize. Okobalila sva svoje dvokolesne mercedese in počasi v polsnu »pritisnila na plin« po blatni cesti proti dolini v vsakdanjo enoličnost.

Minila so leta. Cesta v Bistrico je postala moderna, luknjasta in prašna. Na njej ni več navdušenih kolesarjev, ki bi nedeljo za nedeljo poganjali kolesa proti koči, čeprav je še prav taka kot včasih, prijazna in gostoljubna. Oba prijatelja že snujeta večni sen. V glavo se mi prithotapi žalostna misel, da nam je danes domača Himalaja premalo. Škoda se nam zdi zanjo vsake kaplje znoja, ker lahko pridemo do višjih in vabljivejših ciljev, ne da bi se doma pošteno preznojili. Zato se verjetno tudi kolesa vrtijo po prašnih cestah vse redkeje. Komu še diši koruzni kruh (saj so ga naši predniki dovolj otepavali), če ima belega na pretek, za težke denarje. Prihranimo ga za kasneje, ko nam bo zmanjkalo belega ali pogostimo z njim tuje kot z domačo specialiteto.

GIUSEPPE SARAGAT, predsednik italijanske republike, je zvest član CAI, vpisan pri sekciji Belluno. Saragatova družina ima pomembno planinsko tradicijo. Njegov oče je bil znamenit turinski alpinist. Z Guidom Reyem je napisal dve deli: »Alpinismo a quatri mani« in »Famiglia alpinistica«. Njegov brat Eugenio se je smrtno ponesrečil v Rocca di Sella v Val de Susa. Njemu v spomin so imenovali Torrioni di Saragat v Rocca dell'Abisso v Alpe Marittime. Na zadnjo skupščino CAI 1966 je Saragat poslal prisrčen telegram Virginiju Bertinelliju kot »strastnemu ljubitelju gora«. Bertinelli je na tej skupščini odstopil s predsedniškega mesta. Senator Renato Chabod, ki je to funkcijo na skupščini sprejel, pa je od Saragata dobil naslednji telegram: »Želim biti med prvimi, ki ti čestitajo k izvolitvi za predsednika CAI, kateremu si vedno nudil dragocene usluge svojih izkušenj in svoje ljubezni do gora.« V brzjavkah Saragat oba predsednika ogovarja s »ti«.

TO NI VEČ ALPINIZEM, je odločil članek Guida Tonelle v biltenu UIAA. Prvič zaradi tega, ker naveze niso bile zdržema v steni, ker so hodile počivat in se krepčat na Kleine Scheidegg. S himalaizmom ni primere: S Kleiner Scheidegga so prihajali do »bivaka smrti« v 6 urah in pol in to nenavezani, češ da je bila varnost popolna. To je drugi razlog, zakaj to ni več alpinizem. Če bi se bil Harlin s kom navezal, morda ne bi bil padel 1400 m globoko. Tretji razlog: Poti niso zavarovali alpinisti s svojo tehniko, pač pa alpinisti-obrtniki: Amerikanec Kor je zidar, Schnaidt je tesar, Golikov je ključavničar, Strobel in Votteler sta mehanika, S. Hupfauer varilec. Kaj vse so že premagali tisti, ki znajo zavarovati navpična pola v gorah! Vsekakor je rezerviranost s stališča alpinistične etike upravičena. Supertehnicizem je tudi v stalni radijski zvezi, ki je niso uporabljali samo za naročanje zrezkov in ocvrtega sira, marveč so jo tudi zlorabljali za senzacija v tisku. Res je, da je stvar terjala veliko sredstev. To pa še ne more biti opravičilo, če so sploh še kaka etična pravila v alpinizmu in če se jih hočemo držati. Gotovo ste uganili, gre za Eiger 1966.

UIAA se je poklonila manom J. Harlina, Tonella pa je zapisal, da je Harlin imel namen narediti direttissimo s konvencionalnimi tehničnimi sredstvi. Ko se je pod steno srečal s konkurenčno nemško ekipo, je žal pristal na himalajski stil v atpskih okoliščinah. De mortuis...

NFI pomeni mednarodno organizacijo prijateljev narave, ki imajo danes svoje nacionalne organizacije v Nemčiji, Avstriji,

Holandiji, Belgiji, Švici, Franciji, Danski, Švedski, Angliji, Izraelu, Italiji, Ameriki, Avstraliji in Maroku. Lani je NFI praznoval 70-letnica obstoja. L. 1895 je namreč dunajska »Arbeiter Zeitung« prinesla vabilo učitelja G. Schmiedla, naj se osnuje delavska turistična skupina. 16. septembra istega leta so to skupino ustanovili študent Karl Renner, kasnejši ustanovitelj prve in druge avstrijske republike, kovač Rohrauer in tiskar Happisch. Vpisalo se je prvo leto 191 članov, l. 1910 jih je bilo že 15 000, l. 1920 81 000, l. 1930 214 924. Nacizem je organizacijo skoraj uničil. L. 1934 je NFI štel 32 000 članov, l. 1945 le še 18 000. V 20 letih po vojni je naraslo število na 302 000 članov. Organizacija ima svoj sedež v Zürichu. V odboru so zastopniki Nemčije, Švice, Avstrije, Holandije, Belgije in Francije. Znak NFI je za vse države enak. NFI ima 900 koč na štirih kontinentih, vsi člani imajo enak popust po vsem svetu. Na jugoslovanskem ozemlju NF ali po naše PP nikoli niso pognali krepkih korenin, čeprav so bile sem in tja posajene sadike v Sloveniji in Bosni. O vzrokih za to bi bilo treba natančneje spregovoriti. Zanimivo je, na priliko, da tudi po drugi svetovni vojni nismo iskali ožjih zvez s to organizacijo, čeprav ima za demokratizacijo planinstva po svetu lepe zasluge.

Kongres NFI je bil l. 1965 v Kopenhagenu, naslednji bo l. 1968 v Antwerpenu. Sedanji predsednik NFI je Erwin Schneider.

CAMILLE DEVOUASSOUX je bil človek alpinistične peletke 1925—1930. Takrat se je zagrizel v to, da bi francoski alpinizem vendarle došel nemškega in angleškega. Jeseni 1965 je Devouassoux, veliki smučar in alpinist, potomec prastare vodniške familije iz Argentière, 65 let star umrl. Za Armandom Charletom je plezal od l. 1925 do l. 1929 v Préalpes in les Aiguilles Rouges, predvsem pa v Mt. Blancu, Trident, Petit Capucin du Chardonnet, prvi zimski vzpon v Petite Aiguille Verte, prvi zimski vzpon na Crèpon, prvo zimsko srečanje preko Drujev, prvi vzpon preko severnega grebena Chardonnet. Znan je bil tudi po celi vrsti smučskih tur. Bil je neverjetno odporen proti mrazu in utrujenosti, dragocen tovariš, ki se je lahko vsemu odpovedal na ljubo tovarišem. Majhen po postavi je bil fenomenalen hodec posebno v ledu in snegu. V severni steni Aiguille Sans Nom je vse ledene partije z nagibom 60° preplezal kot prvi. Bil je v resnici velika plezalska osebnost.

TURISTIČNO EKSPEDICIJO V ANDE je od 15. julija do 15. avgusta 1966 priredila sekcija CAF Lyon-Saint Gervais, Andinisti turisti so šli v Peru, v Cordillero Blanco.

Spremljali so jih tudi zahtevnejši alpinisti, ki so si izbrali Vülcabambo in težje cilje v Cordilleri Blanci. Francozi alpinisti so tudi navezali stike s češkimi alpinisti, ko so jih ti povabili v Visoke Tatire. Obenem z vabilom so jim poslali obširno dokumentacijo, vodnik v češčini, karti 1:75 000 in obljube za druge potrebne usluge. Francozi so se pripeljali neposredno v Prago, Na Parici 12, kjer ima sedež Zveza ČSSR za fizično vzgojo. Čehi so jih posebej opozorili na svojo magistralo, 64 km dolgo prečnje tatranskih vrhov od zapada proti vzhodu.

300 KLINOV so porabili na prvenstvenem vzponu preko severne stene Čatyn-Taua sovjetski plezalci J. Černoslavin, Ručenski, Černilov in Sokolovský. Stena je visoka 1100 m, 550 m je vertikale in previsa. Plezali so devet dni — pač sovjetski tempo — uporabljali so tudi lesene zagozde, vsi bivaki so bili na eksponiranih mestih, prečuti so jih morali sede, večkrat posamič, ločeni drug od drugega. Pri prvenstvenem vzponu čez zapadno steno južnega vrha Užbe so naši znanci Monogarov, Aleksijuk, Gončarov, Kovtun, Lavrinenko in Mašenko porabili 350 klinov. Stena je visoka 1500 m, zgornjih 600 m je navpičnih in previsnih. Imeli so 7 bivakov, 4 v mrežah, 2 sedeča. Poročilo hvali kline iz duraluminija, ki so jim prišli prav v gladki in slabo razčlenjeni steni.

PO SUHEM V HINDUKUŠ je iz Nemčije kake tri tedne s VW. Toliko so vsaj potovali nemški naturfreundi, ki so poleti 1965 organizirali svojo prvo ekspedicijo v Hindukuš. Startali so z dvema VW iz würtemberškega Göppingena. Vodja je bil Keierleber s tovariši Freyem, Gallom, Hillerjem in Grossom. Stroški so znašali 30 000 mark. Iz Kabula so potovali v Aliabad, Khanabad in Faizabad (1200 m). Nosači so jim od tu znosili bremena na 3700 m visoko bazo v dolini Paršin. Pet tednov po odhodu iz Nemčije so stali na temenu kote P 6010 m in 6121 m. Nato so v dolini Čapoktala prišli še na 13 deviških pettisočakov. Imen jim niso dali, ker izkušnja kaže, da deželni topografi ne upoštevajo imen, ki si jih izmislijo tuje ekspedicije.

Nemški naturfreundi so medtem doma poskrbeli za ustanovitev fonda, ki bo omogočil nove odprave v Hindukuš. Hindukuš imenujejo Nemci »gorovje bodočnosti«. Že zdaj je v Hindukušu nekaj vzponov v »zapadno alpskem slogu«. Pričakujejo, da bo imel podoben razvoj kakor Zapadne Alpe.

BUREAU INTERNATIONAL DU TOURISME SOCIAT, mednarodni urad za socialni turizem, je imel lani svoj simpozij v Rimu. Zastopane so bile države: Belgija, Francija,

Anglija, Holandija, Italija, Jugoslavija, Avstrija, Portugalska, Švedska, Svica in Španija. Delegacijo tega zbora je sprejel tudi papež, ki je imel pri tem velik govor o socialnem turizmu. Delegacijo k papežu je vodil znani prof. W. Hunzicker, predsednik biroja. Papež je v svojem govoru poudarjal predvsem možnosti, ki jih ima turizem za zблиžanje med narodi, »češ turizem odkriva bogato pestrost sveta, ki sestavlja enotnost človeštva. Turist nujno spoznava resničnost sveta in odkriva eksistenco drugih«. Izvleček iz govora, ki ga je na uvodnem mestu prineslo glasilo avstrijskih socialističnih »prijateljev narave«, kaže, da naj bi to bila ideologija množičnega pojavnega modernega sveta, oprta na verske ideje in uporabljena za cerkvene koristi. Vsekakor dokaz, kako se rimska cerkev prilagaja modernim pojavom, obenem pa opozorilo, da je tudi ideologija važna fronta in trenju med silami na svetu. Tudi v turizmu in planinstvu je ne smemo zanemarjati.

Karl Marx je že pred 100 leti zapisal: »Kdor samo zase ustvarja, je lahko učejnjak in modrijan, morda velik pesnik, nikoli pa resnično velik človek. Če smo si izbrali nalogo in poklic, v katerem bomo največ storili za človeštvo, nas bremena ne bodo pripognila... ne bomo uživali bednega, omejenega, egoističnega veselja; naša sreča pripada milijonom. Naša dejanja učinkujejo tiho, pa za vselej.« — Pravi odnos do narave in razvedrilo v njej je znamenje socialnega in kulturnega napredka za delovnega človeka. Kdor dela za njegove interese v turizmu in planinstvu, soustvarja družbo osvobodjenega človeštva. Kdor organizirano vodi ljudi na potovanja, izlete, v gore na smučanje, sankanje, orientacijske pohode, skratka v naravo, dela za osební razvoj in napredek tistih, ki jih vodi in s tem oblikuje, dela za humanizacijo delovnega človeka, za njegovo srečo in za vedno polnejše, človeka vredno življenje.

Meddruštveni odbor zasavskih PD je določil ceno za dnevnik in spom. značko z PP na 8,00 N din in sicer za dejanske stroške, tisk in izdelavo. — Na pohodu je 2400 planincev, značk je bilo izročentih 830.

V PV 1966/11 str. 463 popravi: Kotova špica, Vevnica, V koncu špica, Strug. Naročnike in bralce opozarjamo na uredniško obvestilo in obračun prostovoljnih prispevkov za PV gl. str. 547 in 551.

Trikrat pozimi na Rateške Ponce

Mitja Košir

PRVIČ — Močan sunek v tisti del telesa, ki ne zasluži več imena hrbet, me neusmiljeno vrže iz prijetnih sanj v neprijetno resničnost. Medtem ko natikam čvlje, v temi seveda le-vega na desno nogo, poučujem Romana, da bi bil lahko bolj nežen. Slaba volja pa me v trenutku mine, ko pogledam skozi okno. Popolnoma jasno je in vrhovi Ponc so že globoko v soncu, iz Travnških sten pa diha neprijeten hlad.

«Kam greva?»

»Na Ponce.«

Ves sem že prepoten od naglice, s katero se žene Roman. Lezeva po strmi hosti mimo velikih votlin navzgor v široko grapo. Pohlepno grizejo jekleni zobje v strmino, midva pa ugotavljava, da bo drugič treba pred turo bolj zgodaj v posteljo.

V širokem zatrepu pod steno Srednje Ponce se ustaviva. Nekaj malega pojeva, vendar sva le bolj žejna kot lačna.

Še dvesto metrov strme grape naju loči od grebena. Še sreča, da je sneg v njej trd, da se ne vdira. Počasi se vzpenjava in robantiva nad nahrbtniki, ki so pretežki, in nad soncem, ki naju tako neusmiljeno žge.

Veter mi sunkovito butne v obraz, ko končno stopim na greben. Pogled mi obvisi na ledenih strminah Mangrtove stene. Prav odbijajoča je in oko se mi raje ustavi ob čudovitem prizoru. Iz meglenih prostranstev na severu se dviga v modro jasnino Grossglocknerjev suličasti vrh, prvi med tritisočaki Visokih Tur. Tudi Jalovec mi v bližini želi: Na svidenje! Ostra grebenska rez naju loči od vrha. Roman odločno zagazi v pršič in kmalu sva na vrhu Srednje Ponce. On že drugič letos, jaz pa prvič pozimi. Kako to, da ti čudoviti vrhovi niso

bolj obiskani! Tik pod nama kot dve modri očesi ležita Belopeški jezeri. Kar stekel bi po grapi navzdol v svet, ki nam je tako zelo blizu, a vseeno tako daleč. Kdaj bo te nesmiselne meje človeštvo izbrisalo!

Ko sestopava po grapi navzdol, je sonce ravno v zenitu in moreča vročina nama pije moči. Zjutraj se je sneg spremenil v razmehčano brozgo in neprijeten občutek, da se bo vse skupaj pod nama zapeljalo v dolino, naju ne zapusti. Z mislimi pa sva vedno pogosteje pri steklenicah »radenske« v koči.

Ko prideva do strmega dela grape, sestopava največ kar po »ta gvišni nogi«. S tem dričanjem pa se ne strinjajo moje hlače. Nevarnost plazu zaradi žgoče pripeke je vedno večja in tudi žeja naju priganja, zato hitiva navzdol.

DRUGIČ — Tokrat sva zopet z Romanom. Vrhove in doline je prekril nov sneg. Dva tedna je šele, ko sva bila na Srednji Ponci, pa je vendar vse spremenjeno. Kjer so bile takrat razorane plaznice in že okopnela rebra, pokriva sedaj sveže bela odeja. Vreme je zopet čudovito. Sonce se iz popolnoma jasnega neba že močno upira v grebene Ponc, ko zapustiva kočo. Najin cilj je Mala Ponca.

Globoko se udara v sveži pršič, ko hitiva proti značilnim stolpom v grebenu Srednje ponce. Izredno toplo sonce je oživel stene in vedno pogosteje so se raz njih vsipali slapovi sipkega pršiča. Sem in tja se je utrgal tudi kak kamen in s svojim ropotom zmotil jutranjo tišino. Znoj nama curlja po obrazu, ko si utirava gaz po pobočju, poraslem z rušjem, in včasih kateri od naju izgine v zmedo med vejami. Snega je vedno več in vedno počasneje napredujeva. Ko pa prideva do stolpov, razočarana ugotoviva, da je najin cilj za danc predaleč. Bela pobočja so v nedogled razprostrta pod stenami Visoke Ponce in že ob sami misli, da bi moral to pregaziti počasi korak za korakom, ko samo čakaš, kdaj vse pod nogami zdrsi, me mrzlo spreleti. Torej odnehava.

Za sestop se še ne mudi, zato še nekaj časa leživa na toplem soncu.

TRETIČ — »Pojdimo proti Jalovcu«, predlaga Martin, ko se zjutraj v koči pripravljamo. Nekateri si oprtajo smuči na rame in res odidejo na Kotovo sedlo, midva z Borom pa zavijeva tik pod kočjo v breg. Sneg je danes trd in hitro napredujeva. Že v koči sva se

odločila za Strug. Visoko nad nama njegov vrh božajo jutranji sončni žarki.

Ko prideva iz gozda in obenem tudi iz sence na sonce, sva že visoko nad dolino. Prečiva po široki gredini daleč v levo pod eno izmed neštetihih grap v tem ostenju. Tu pa se začne težave. Včeraj je padlo za ped novega snega na trdo podlago. Na derezah se delajo coklje in nevarno nama drsi, ko spešiva navzgor. Sprva ozka in strma grapa se počasi razširi v še vedno strmo snežišče.

Boro prigazi na greben. Oster je in velika snežna opast se vesi proti dolini Belopeških jezer. Nekaj časa nemo stojiva ob pogledu, ki se nama nudi. Reš vredno se je truditi v teh strminah. Pozabiva na utrujenost in hitiva proti vrhu, ki ni več daleč. Ko se pred nama greben spusti strmo navzdol, veva, da stojiva na vrhu. Čudovito je. Vse naokrog beli vrhovi, le v daljavi že ozelenela pobočja Karavank. Počasi spoznavam, zakaj so stari ljudje verjeli, da na gorah žive bogovi.

Usedeva se na nahrblnika in se malo posladkava s čokolado. Tedaj opaziva na snežiščih pod Kotovim sedlom majhne pike, ki hitijo navzgor. Tudi prijatelji so že na cilju. Veselo zavriskava, čeprav dvomiva, da bi naju slišali. Na vrhu Male Mojstrovke opazim majhne silhuete, mogoče so ljudje. Pomisliva na Borisa in Jancza in upava, da sta že izplezala. Že v petek sta vstopila v steno Velike Mojstrovke.

Boro predlaga odhod. Odideva po isti poti. Sonce je že stopilo najine stopinje tako, da le počasi sestopava. Nehote pomisliva na plaz. Neprijeten bi bil konec tisoč metrov niže v snežnih gmotah. Legendarna alpinistična sreča nama pomaga, da prideva iz grape brez nezgod.

Čeprav sestopava, najina pot zapet zavije navzgor. Namcnjena sva na Kotovo sedlo, kjer ima Boro že od Novega leta spravljen šotor. Prečiva po vesinah pod Kotovo špico. Vztrajno liževa vodo, ki curlja po toplih skalah. Še strm odstavek in že sva na snežnih vesinah pod Sedlom. Šotor bo pa zaenkrat še ostal na Sedlu, ker nima nobeden volje še za dvesto metrov vzpona. Zavijeva navzdol.

Ko avtomatično prestavljam svinčeno težke noge, premišljam o preteklih dogodkih. Človekov spomin izloči vse hudo, ostanejo le lepi trenutki. Ko se utrujen vlečem navzdol, si zatrujem, da je pozimi pametneje smučati, kot pa laziti naokrog. Že jutri bo utrujenost pozabljena in koval bom nove načrte, še večje.

Rezenterji in flihtengarji

Jože Vršnik

Nekako do leta 1880 je bilo v Solčavi veliko vojaških beguncev in vojnih obveznikov, ki so se vojaški službi izmikali. Verjetno jih je bilo precej iz Napoleonovih časov, ko so Kranjci raje odhajali na Štajersko kakor pa v Napoleonovo vojsko. Služili so pri kmetih, ki so jim dajali plačo in hrano tudi ob času, ko se je bilo treba skrivati.

Zanimivo so imeli organizirano obveščevalno službo. Kraj Belskih njiv, na radoški strani Savinje, malo nižje od sedanje Ropasove hišice, je Radoška zijalka. Je to precejšnja votlina s skritim vhodom. Tu je stanovala njihova straža, ki so jo vzdrževali skupno. Kadar so prišli »lovci« žandarji ali vojaki po stezi iz Luč, je stražar zatrobil v rog. Takoj nato se je oglasil rog na Vršnikovih rebrih (na Vršiču), za tem pa pri Tovstovršniku, nato na Hudi peči, pri Sv. Duhu in še na Klemenčji peči, od tu pa so ga slišali skoz do Matka. Tako so bili v nekaj minutah obveščeni čez vso Solčavo, ne da bi »lovci« o tem kaj slutili, saj spodaj ob šumeči Savinji glasu prvega roga niso slišali, drugih rogov, ki so se oglašili s hriba na hrib, pa sploh niso mogli slišati. Begunci in obvezniki so vzeli potrebno obleko in hrano in odšli v svoja skrivališča v gozdih in gorah. Ko so lovci prišli h kmetom, seveda o kakih beguncih nihče ni vedel ničesar, čeprav so jih lovci trdo prijemali. Preiskali so vsa poslopja in z bajoneti presuvali seno na hlevih in dostikrat so ljudje trepetali v strahu, da najdejo koga, ki se je skrill kar v seno ali steljo. Hudo je bilo, kadar se je kaka hajka vršila pozimi in dalje časa, ko je bilo treba vse sledi zamaskirati. V ta namen so se posluževali koz in ovac, ki so jih gonili s sabo, kadar so skrivačem nosili hrano ali obvestilo.

Kadar so lovci odšli, je v bližini Radoške zijalke spet zadonel glas roga in po istem redu kakor ob pričetku nevarnosti, je šla novica, da je nevarnost minila. Vsi so se oddaljnili in skrivači so prišli domov, in spet se je pričelo redno življenje in pridno delo.

Poslednji, ki se je še skrival, je bil Paličnikov Gregor. Nekoč je pri Klemenščku zibal malo Micko, našo mater,* ko je vstopil žandar v hišo. Žandar ga je vprašal, če pozna Paličnikovega Gregorja. Gregor mu je priznal da ga pozna. Na vprašanje: »Kje pa je?« mu je rekel, da ne ve. Ko je žandar pričel razgovor s Klemenčjo materjo, je pa Gregor počasi izginil iz hiše. Nekoč je šel Gregor po potu iz Logarske proti Solčavi. Srečal ga je žandar in vprašal za Paličnikovega Gregorja. Gregor pa mu je odgovoril: »Ravno pred par minutami me je srečal, ko je šel proti Logarski.« Žandar je odhitel naprej, Gregor pa lepo za prvi ovinek, potem pa v grmovje.

* Robanovo

Direttissima na Mieguszowiecki Szczyt

Viki Uhan

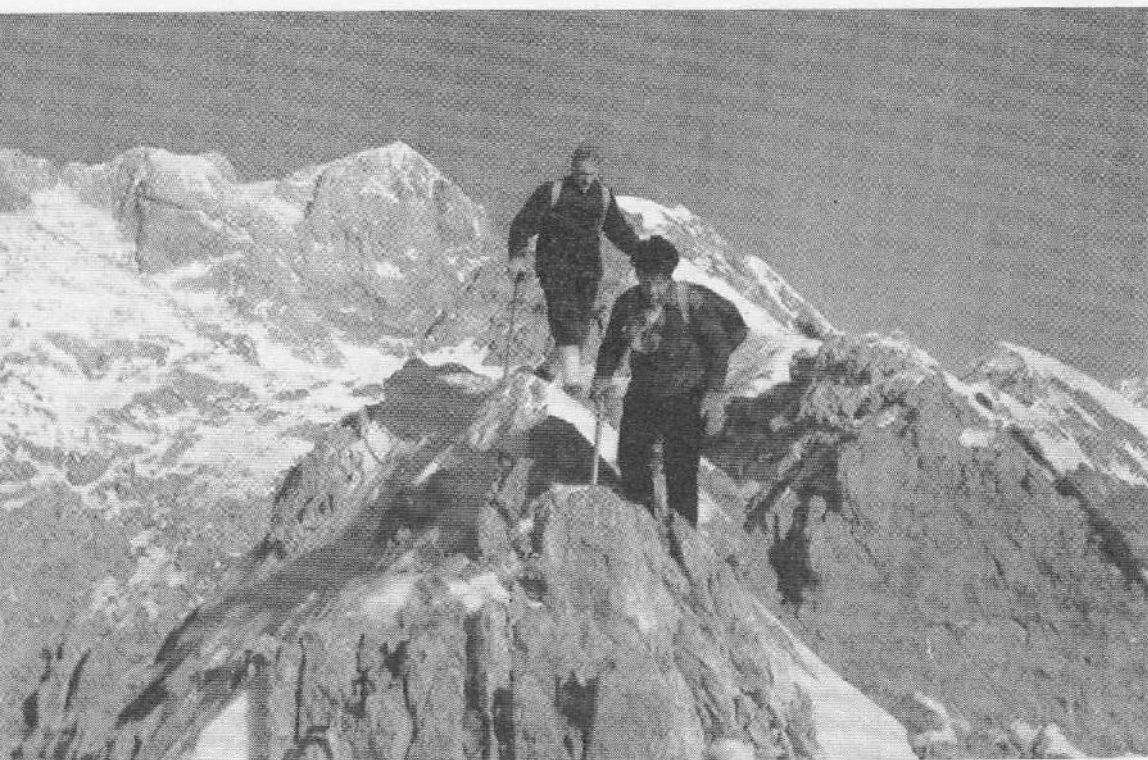
Zimski večer pred kočo. Iz molka naju predrami mojster športa Zbignev Jurkovski. Da, oni, ki je pozimi preplezal severno steno Matterhorna. Verjetno bi še ves večer strmela v megleno sivino, ki je pritiskala na zamrznjeno jezersko gladino, če naju ne bi zmotil: »Direttissima?«

»Da.«

»Razmere niso ugodne; samo en dan imata,« in še s prstom pokaže, da bi se pravilno razumeli.

Pota po Grintovcih

Foto Albert Sušnik

Mraz me spreleti po telesu. Hladno je. Sedem in začutim po glavi top udarec. Ležem nazaj in odprem oči: deska pri deski. Menda nisem v krsti? Ne morem se znajti. Šele fotografija Mieguszwowieckiego Szczytu (2438 m) z vrisano smerjo, zataktnjena med dve deski lesenega stropa podstrešne sobice, me spomni, kje sem. »Dvigni se, lenoba lena!« Zelo neprijeten glas priplava iz hodnika. »Kako je z vremenom?«, me zanima, ker slišim zavijanje vetra. Izba se guga kot ladja. Fotoaparata, obešen na žeb-lju, niha kot nihalo stenske ure.

Hitro sem pokonci, še hitreje v hlačah. Posrkam nekaj tople tekočine in že hitim za Tineto pod stopnicah navzdol. Skozi mračno klet se prebija na dvorišče koč ob Morskem Oku. Stoji na robu ledeniške morene, za katero leži največje jezero v Tatrah z magičnim imenom Morskie Oko. Malo pod koč, tam kjer je morena najnižja, si je utrl pot Rybi Potok. Teče iz jezera proti dolini, ki se po njem imenuje.

Lahkotno poskakuje prijatelj pred mano po robu ledeniške morene. Kar čudno je pogledati dolgonosega suhina pod visokim, ozkim nahrbtnikom. Le kaj ga danes tako nese, saj imava enako težka nahrbtnika? Sicer pa tudi jaz kar tečem za njim.

Gosta megla težko pritiska na zamrznjeno jezersko gladino, ko se spuščava na ledeno ploščad. Vidiva sicer pobočja na vseh straneh jezera, toda le nekaj metrov visoko. Vendar naju neprijazni strupeni veter navdaja z optimizmom. Morda nama le uspe!

S drsalnimi koraki hitiva preko ledene ravnine. Podrsavanje naju navdušuje. Prav otroče se podiva, kot da ne bi bil pred nama vzpon na najmarkantnejšo goro v gorskem vencu okrog jezera Morskie Oko. Na drugi strani jezera naju preseneti prav topel vetrček. Da bi naju le ne našla v steni odjuga! Levo od naju se dviga druga ledeniška morena, ki skriva za sabo višje ležeče jezero Czarny Staw. Prek nje se preliva v Morskie Oko. Kljub zimi še vedno šumi preko granitnih skal in ledenih slapov potoček. Odločiva se, da greva pogledat do stene. Hitro sva na vrhu plazju, ki sega od jezerske plošče do višine Czarnyga Stawa. Sicer ga ne vidiva, toda iz fotografije, ki jo imava s seboj, slutiva njegovo lego. Kljub precejšnji strmini nadaljujema po žlebu le tako visoko, da bi lahko brez težav hitro sestopila. Sneg je odličen. Strmo postaja, toda globine pod sabo ne čutiva. Okrog naju je sama megla.

Nenadoma se odpre čudovit pogled. Nad nama se izluči iz megle leden steber. Ves se lesketa v barvnih odtentkih. To ni steber, to je leden slap v žlebu. Prav rahla sapica potegne iz severozapada, toliko, da prepodi zadnje tančice megle. Sonce!

Naveževa se. Tine se loti ledenega slapu. Kljub dobremu razpoloženju mu ne gre lepo in hitro kakor ponavadi. Led je trd, da cepin kar odskakuje. S krepkimi udarci seka globoke oprimke in stopce. Prednji zobje derez namreč slabo prijemljejo v navpično ledeno ploskev. Verjetno še noče uporabiti ledne

kline. Po nekaj metrih le zaškrplje klin v ledu. Vponka. Prestopi preko desnega roba ob žlebu in vrv hitreje steče. Le sopihanje prihaja izza roba. Le kako bova varovala na strmih snežnih vesinah?

Sunek vrvi mi da znamenje za start. Hitro sem pri lednem klinu in nekaj metrov za njim vidim tovariša že precej visoko nad sabo na ne preveč udobni polici, kjer se le s težavo prerinem v vodstvo. S kladivom in cepinom, na konicah derez, lepo napredujem po strmih zamrznjenih travah. Dobre pol raztežaja visoko me počaka neizrazita prečnica v levo. Sama zamrznjena trava, pa še strmo povrhu. Le kako je mogoče, da je v tako strmi steni tako bujna vegetacija? Toda te prečnice, ki pripelje nazaj na desni rob žleba, se moram lotiti. Sem in tja gledajo iz strmega snežišča zamrznjeni šopi trave ali požledeni oskalki. Nikjer razpoke za klin, le trava. »Verjetno bo držal,« odgovorim na njegovo godrnjanje. Še nekaj metrov in že sem na udobnem stojišču na robu žleba. Vrv lepo teče, pri klinu pa se zaustavi. Nestrpnost čakam. Čujejo se udarci cepina, potem vrv steče.

»Klin sem moral izkopati iz trave. Primrznil je, pa še tako dolg je bil. Ne bova več zabilala v travo. Če bo treba, bova v travo zavrtila spiralne kline za led.«

Še en raztežaj v požledu naju zadrži za nekaj časa pod velikim snežiščem. Po njem sva hitro napredovala kljub veliki strmini, polni globokih plaznic. Nato obideva majhno steno z leve po širokem žlebu. Na vrhu žleba zopet stena. Preko nje bi bilo pretežko. Tine preči ozek strm snežni pas med dvema skokoma. Da le ne bi potegnilo! Pri skalnem roglju se ustavi in ogleduje. »Vidim klin.«

Tisti klin je še precej višje in še eden je poleg njega v kaminu. Tine spretno premaga kamin, jaz pa godrnjam, ko izbijam kline in se mi s snežišča usipa pršič za vrat. Ves moker se zrinem do stojišča. Od tu vidiva, da bi se dalo kaminu izogniti precej v desno po snegu, tam kjer je bolgarska naveza pred nekaj dnevi izstopila proti Galeriji Cubrynski. Ampak direttissima je pa le direttissima!

Pred nama je še zadnje veliko snežišče. Čimprej morava priti preko, do plošče, ki je ključno mesto v steni. Toplo postaja in nevarnost plazov se večja. Ura je dvanajst, za kosilo ni časa — niti za grizljaj ne. V navpični smeri se pozna najina sled preko »snežnega pajka«. Pot preko plošče nama pokaže nekaj zarjavelih klinov. Prvi je zabit zelo nizko — tik nad snegom. Torej je letos res precej snega.

Izstop s plošče je poglavje zase. Na levi strani stoji pravokotno na ploščo nizek prag. Saj bi še šlo, če ne bi bila na vrhu sama trava. Mokra obleka zamrzuje in me ovira pri gibanju. Komaj nama je stolp na levi zakril sonce, je že temperatura pod ničlo. Ko bi bilo le kaj prijeti! Spodaj gladke skale in led, zgoraj zamrsla trava, Poskušam.

»Drži!«

Kamniški Metod bi dejal: »Padal sem brez napora«. Ni dolgo trajalo breznaporno stanje, le kakega pol metra. Tine mi kliče: »Kar naprej, si ga že preizkusil.« Misli na varovalni spiralasti klin za led v zmrzli travi.

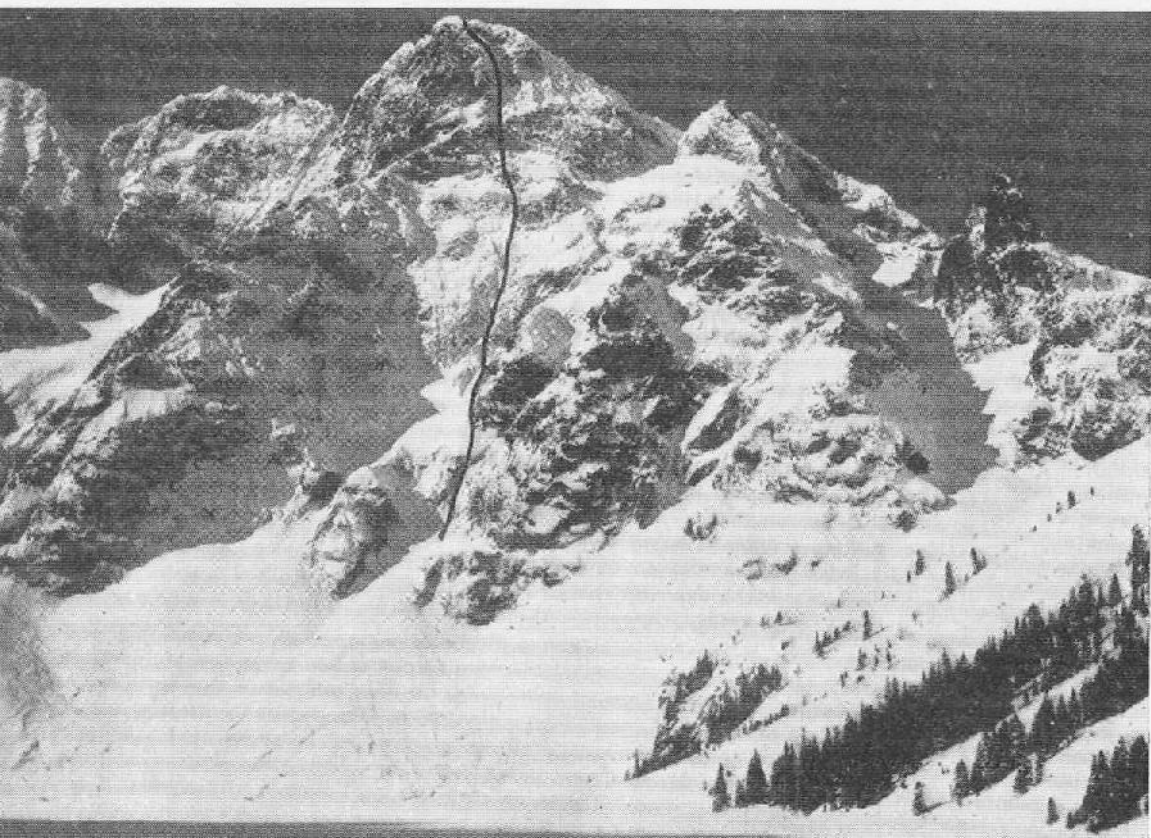
V drugem poskusu gre lažje. Potegnem še malo naprej do široke police. Sedaj šele vidiva, da je Miedziane (2233 m) že vsa v soncu. Po Dolini Rybjega Potoka se vleče meglena tančica, tam naprej je Galicija. Za Žabjim grebenom se že vidijo vrhovi slovaških Tater. Globoko pod nama je zamrznjeno jezero Morskie Oko, poleg njega na ledeniški moreni stoji koča. Da so turistični avtobusi iz Zakopan že prispeli, pričajo temne pike turistov, ki se lovijo na ledeni ploskvi jezera. Midva pa sva tu gori sama sredi orjaške stene vkovane v led in ozalsane s snegom. Legendarni Mnich (2068 m), ki s svojo drzno obliko spominja na Dru, je že pod nama in tam daleč za njim Swinica (2301 m) in Kasprowy Wierch (1988 m). Za njima pa ravnina, sama ravnina in vrsta industrijskih mest od Krakovske Nove Hunte do Katowic. Med njimi nekje je prav majhen Ausschwitz. Le zakaj so morali ljudje toliko trpeti zaradi ljudi?

Nad nama je še nekoliko snežišč, toda za varovanje ni več težav; lahko je priti do skale. V zgornji grapi naju zajame megla, ki se je privalila od Popradskega jezera preko Mieguszwowieckega sedla. V zgornjem delu grape, ki se malo položi, je napihan pršič. Udira se do kolen. Zdajci začne vrv pred mano hitreje teči. Pohitim. Z zaletom se prebijem preko opasti, ki ni nevarna, na greben. Klečim v snegu, ko mi Tine podaja roko. Nekaj metrov v desno je vrh Mieguszwowieckega Szczyta. Na poljski strani sama megla, na češkoslovaški vsi vrhovi v ognjenem žaru. Sonce zahaja za Beskidi.

Počasi se kradejo temne sence v pobočja Rysyjev. Dan blede in mraz z nočjo prinaša nov čar. Po dolini navzgor od Popradskega jezera se pomika gamsji trop. Nekaj izgublencev prepodiva s pobočja Mieguszwowieckega Szczyta. S težavo rinejo lačne živali po dolini.

Temni se. Mesec je zamudil. Grivelke krešejo po granitu pošastne iskre v temno noč, ko sestopava po severozapadnem grebenu proti prelazu Hinczowa Przelecz (2323 m). Na prelazu naju ujame mesec. Zopet gore grebeni in stene zažarijo v novem, čisto drugačnem žaru.

Mieguszwowiecki Szczyt nad Morskim oćesom. Vrisana je direttissima.

kot prej v zahajajočem soncu. Le mraz v grapah ustvarja moč in strah.

Drviva proti Galeriji Cubrynski. Kmalu zopet utoneva v megli. Na slepo stopava proti Žlebu za Mnichom. Nisva zgrešila. Na jezersko gladino prispeva v popolni temi, tako gosta je plast megle nad jezerom. Naglavni svetilki svetila bolj zato, ker ju imava, kot pa da nama bi iskali pot.

Opomba: Višina stene 900 m (od jezera do vrha 1050 m). Težavnost v kopni skali V. Čas plezanja 12 ur, sestop 5 ur. Turo opravila v zimski alpinadi socialističnih dežel v Visokih Tatrah na Poljskem člana AO Ljubljana Matice Tine Gričar in Viki Uhan, dne 10. III. 1966.

Sto let Kadilnikovega »Izhoda na Triglav«

Vilko Mazi

Kadilnik? — Od devetih planinskih podmladkarjev, ki sem jih bil posamič in na različnih krajih popraščal po tem imenu, se jih je kar šest odrezalo z »ne vem«, dva sta me osumila, da imam za bregom kako šalo ali besedno igro, le enemu se je vsaj pozdevalo, da je nekje bral ali slišal o nekaki Kadilnikovi koči...

Nemara tudi med starejšimi ne bi dobil kaj boljšega odgovora, saj se »očeta slovenske turistike« in »velikega planinskega mecena«, kakor so ga zadnja leta tako spoštljivo kadili, po njegovi smrti (1908) ni nihče več domislil. Niti ob stoletnici njegovega rojstva (1925) ne! — Celó njegov največji častilec, dr. J. C. Oblak, ki mu je bil ob otvoritvi Kadilnikove kože na Golici in hkrati za 80-letnico posvetil lepo spominsko knjižico »Golica in Kadilnikova koča«, nekako monografijo s ponatisom njegovih Popotnih pisem iz »Novic«, se ga je šele čez 50 let in le mimogrede dotaknil v članku Ob prvih početkih organiziranega planinstva (PV 1955). Pa da ne bom nikomur delal krivice, naj omenim še proslavo 30-letnice Kadilnikove kože (1935), ki jo je priredila jeseniška podružnica SPD ter poklonila v društvenem glasilu »nepozabnemu patronu kože« uboge pol strani »globoko hvalečnega« spomina... S precejšnjo zamudo je bil slednjič objavljen I. Savlijev spominski članek k 130-letnici rojstva »Nekaj o Kadilniku in njegovi koči« (PV 1956/311).

Ne bo torčj odveč, če zapišemo, da je bil Francè Kadilnik tipičen samorastnik. Da ga

očé, preprost podeželski krojač, ni mogel poslati v višje šole, in se je zato po končani dvorazrednici izučil za trgovskega pomočnika v Krškem. Od tam je nekaj let kasneje prišel v službo k ugledni ljubljanski tvrdki I. C. Mayer, kjer se je strokovno zelo izpopolnil in se poleg nemščine naučil še francoščine, angleščine in italijanščine. Vsako nedeljo in praznik, če je vreme le količkaj dopuščalo, je pohitel na bližnje hribe, najrajši na Šmarno goro in Katarino, zadnja leta pa se mu je še posebej prikupil Sveti Jošt. Od spomladi do jeseni se je vračal v mesto z okinčanim klobukom, dostikrat si je navezal cvetja tudi na dolgo planinsko palico. Ljubljanska zijala so se mu kajpak naglas režala, kar pa »hribovskega norca« (tako so nekateri klicali za njim) niti malo ni žalilo. Še pomiloval je siromake, da so tako slepi za lepoto prirode...

Vsako poletje se je napotil za nekaj dni v visokogorski svet. Spravil je podse Stol, Storžič, Kočno in Grintavec, Črno prst, Nanos in Snežnik, pa seveda tudi Triglav, s katerega se je razgledoval nič manj ko 19-krat. Enkrat pa se je povzpél celo na Veliki Zvonik (Grossglockner). Večino teh vzponov je opisal v »Novicah«, tako tudi svoj prvi »Izhod na Triglav« leta 1866. Ponatis je objavil PV 1898, pozneje pa še dr. Oblak v omenjeni brošuri o Golici in Kadilnikovi koči. Ker so ti viri danes že kaj redki in zato težko dosegljivi, bo prav, da ob stoletnici še enkrat v celoti in neizpremenjeni stilizaciji ponatisnemo ta prvenec prvega staroste slovenskih planincev. Tisoči, ki danes igraje, po dobro zavarovani poti dosežejo triglavski vrh, in to iz najbližje, z vsem udobjem oskrbljene planinske postojanke, pa v sili še na samem vrhu najdejo varno zavetje, komaj kdaj pomislijo, da je bil ta prijetni sprehod še ob koncu stoletja doiga in tvegana pot, kaj šele pred sto leti, kakor nam bo zdajle stari Francè Kadilnik še enkrat čisto po domače in pošteno povedal:

Izhod na Triglav

Z gosp. profesorjem Francetom Globočnikom iz Ljubljane sva se zmenila, da sredo 1. avgusta popoldne iz Kranja nastopiva pot na Triglav. Prišel pa je profesor še le drugi dan, v četrtek ob pol petih popoldne. Stopivši v štacuno našo* reče: »Tukaj sem, idiva!« Po kratkem premisleku odgovorim: »Dobro, idiva!« Bil je po naključju v štacuni tudi neki Oger, agent avstrijskega Greshama, g. Rosner. Tudi on pravi, da hoče z nama na velikana. In komaj je ura pet odbila, že drdramo proti Bleškemu jezeru, kjer smo v gostilnici Malnerjevi prenočili. Globočnik je imel s seboj popis Triglava od gosp. dr. H. Coste**; da ga Rosnerju, naj ga v postelji na glas bere. Do

* V letih 1865 do 1868 je Kadilnik vodil podružnico ljubljanskega veletrgovca Fr. Ks. Souvana v Kranju.

** V knjigi »Reiseerinnerungen aus Krain« (Poletni spomini iz Kranjske) iz leta 1849.

malega Triglava je mirno bral, ali naprej se mu ustavlja beseda, ponehuje, z glavo kima, dvomi, da bukve morebiti resnice ne govore, in večkrat pravi: »Wenn schon mali so schlimm ist, was wird v eliki machen (če je že z malim taka pokora, kaj bo šele z velikim)!« Tako je bral naprej, da smo vsi zaspali. V petek zjutraj vstanemo ob 4. uri in se odpeljemo v Bistrico do Mavriča, pri katerem smo zajutrkovali in potem čez goro v Srednjo vas se podali. V gostilni pri Sestu smo prašali po vodniku Jožesu Sestu, pa izvedeli smo, da je v Rovtah. Najeli smo njegovo hišo Rozala in gostilničarjevo dekle Mino, ki ste nabasali naša odvečna oblačila, pijačo in jedila, in tako smo ob 11. dopoldne odrinili iz Srednje vasi na hrib. Kmalu mejpotoma srečamo Jožefa Sesta. Koj je pripravljen, da nam hoče vodnik biti; samo da je še po puško domu skočil. Pri prvi koči počakamo starega Sesta, in Rozala je šla po mladega Lorenca. Oba kmalu prideta. Mi pa smo mej tem časom pili sladko mleko pa siratko jedli. Od tod sta oče in sin nosila naše blago; šli smo čez hribe in doline, in prišli smo prav trudni ob polu 8. zvečer na Belo polje.

Predno se v Belo polje navzdol gre, štrli velik od tal v višavo, kakor da bi bil z nebom zvezan — tu je najlepši pogled Triglava. Omentiti še moram, da predno v dolino prideš, moraš še kake tri sežnje snega pregaziti, čeravno ta ni bil prvi. Ko v Simnovo kočjo pridemo, smo odložili. Simen nam ponudi sladkega mleka. Rosner pa jaz sva ga pila. Globočnik pa je bil nevoljen, da tukaj tudi kislega mleka ne dobi; ali odvrnilo so mu, da se mleko tu zavoljo mrzlot ne izkisa. Simna potem poprašamo: kaj nam bo za večerjo napravil? »Grem koj turšične moke iskat — pravi — bodo pa žganci z mlekom.« In iz 5 grl zadonijo mu dobro-klic! Mej tem, ko so se žganci kuhali, greva z Rosnerjem na travo počivat, in videla sva, kako dekleta krave molzejo na planini. Goveje živine je tu kakih 150 repov z veliko trumo koz in enim konjem. Vsa živina, kadar dežja ni, prenočuje pod milim nebom. Po večerji — ob 9. uri — je Globočnik na tisto stran, po kateri smo gori prišli, visoko na skali dva raketeljna izpustil, katera pa se gotovo nista videla ondi, kamor sta bila namenjena v znamenje, da smo tukaj. Živina se je jako prestrašila in divjala okrog — gotovo štirinožnim planinskim stanovalcem raketeljni niso bili po volji!

Simen je tu čas v kočjo sena nosil, in potem smo se vlegli. En čas smo dobro spali; ali proti jutru je bilo zelo mraz, da nas naši plašči in suknje niso dosti greli. Ob polu 4. sta vstala Simen pa Jože, ter začela žgance kuhati in mleko vreti. Tudi Globočnik in jaz vstaneva in se napraviva. Rosner je pa že zvečer naročil, da njega ni treba buditi, ker on ne za milijon, tudi za celi svet na Triglav ne gre, ter mrmra, da sva ga že do sem zapeljala. Ko smo žgance snedli, odrinemo ob polu 5. uri, v soboto zjutraj, naprej. Vreme se ni ugodno kazalo; Triglav je bil ves v

megli. Ali le »naprej!« je bilo najino geslo, in prekobacali smo čez kamenje in sneg, v dobri uri prav v podnožje Triglavovo. Zopet nam se odpre krasen pogled; ali megla je velikega še zmirom zakrivala in še celo na malega segla. Videli smo pri pol višavi malega Triglava dve črni vrani okoli frfrati, tri bele jerebice (Schneehühner) pa so ob prednjem ohribji letale. To je bilo vse, kar smo živega videli. — Začelo je zdaj celo deževati, in prav mrzel veter je vlekel. Klobuke si z rutami priveževa in tako prav težko na strma »Vrata« prilezeva. Tukaj se spočijemo in z žganjem in kruhom vsi okrepcamo. Veter čedalje huje vleče. Palice in kar je sicer nepotrebnega — pravi Jože — morata tukaj pustiti. Jaz sem taško in flaško Jožetu z rame dal, in tako sva začela, jaz naprej, Jože za menoj, po skalnati steni kviško na mali Triglav plezati. Vodnik gori grede mora biti od zad; potreba je, da večkrat z roko podpira noge. Za nama pa je bil Globočnik z Lorencom, in tako smo z veliko težavo dospeli na mali Triglav kmalo po 7. uri. Pri neki skalnati steni smo počivali. Z žganjem se zopet pokrepčamo in potem dalje podamo čez sedlo, čez katero pa ni težavno iti in tudi ne preveč nevarno. Izprva smo šli po koncu, kmalu pa jezdarimo čez ozko pot, katera ni dolga; zdaj prihaja širja, zdaj ožja; tudi čez majhne špičaste skale je treba kobucati. Ako se na propade, ki so na obeh straneh, oziraš, lahko se ti v glavi zvrtili; ali človek še časa nima od sebe pogledati, ker Bogle! za vsako stopinjo, ki jo storiš, je največje pazljivosti treba.

Naenkrat stojiva pred velikim stoipom, kateri skoraj navpik proti nebu moči. Zdaj poprašam Jožeta, kod da gori pojdemo. »Ravno po robu — pravi — gospod! Le korajžo, vse bomo srečno prestali.« Enmalo me je streslo; ali mislil sem, ako mora biti po robu, hajdimo po robu! Začeli smo tedaj lezti po robu do podvrha. Huda je bila! Zdaj pravi Jože: podajmo se na desno stran roba« — in ta pot do vrha je bila najnevarnejša. Jože je rekel, da jo je on nedavno našel.

Ob črti na 9. uro smo bili vsi skupaj na vrhu Triglavovem. Mrzel veter je še znirom pihal, vodnika nam dasta plašče, da se ogrneva. Z Globočnikom se objameva in poljubiva. S solznimi očmi se vsi na kolena vržemo, Boga z molitvijo zahvalimo, da nas je srečne obvaroval. Zdaj okrog sebe gledati, bilo je prvo. Kakor daleč oči nesó, vse je niže; samo mi, ki smo na vrhuncu bili, jaz za 5 čevljev, Lorenc nekoliko linij več, oča Jože še več, Globočnik blizo 6 čevljev viši od Triglava.

Najprvo se ozremo tje, kjer je Garibaldi, proti Tirolom, in tje, kjer je Cialdini, proti Vidmu ali Benetkam. Nekaj morja smo videli. Jože nam pokaže nekaj belega, rekoč, da je to Videm. Ali ko bi trenil, priárni megla in zagrne nam laško stran.

* Tako imenuje Kadičnik nekaj ozek, strm žleb, skozi katerega se je bilo treba splaziti, ako se leze na Mali Triglav od tiste strani, kjer stoji zdaj Dom Planika.

Triglav

Foto Albert Sušnik

Mangart se je prav malo iz megle kazal. Lep pogled pa je bil na Koroško, Štajersko in Hrvaško naprej, dokler oči nesó. Lepo se je videl Ljubljanski grad, Smarna gora, Sv. Jošt, kamniško hribje, Grinovec, Stol, Črna prst z bohinjskim ohríbjem je pa samo največje robove iz megle kazala. Pred očmi ti stoji Dovje pa Mojstrana. Megla je po Bohinji niže zlezla. Hipoma se solnce prikaže in prijetna toplota nastane. Zdaj plašče na tla zmečemo, se nanje vsedemo, in vse, kar smo še seboj imeli, smo pojedli in popili; po vsem tem pa se je smodka kaj dobro prilegla!

Na mestu, kjer je enkrat lesena piramida stala, so dilce z imeni napisane in s kamenjem obložene bile; vse smo prebrali; jaz sem s svinčnikom tudi svoje na eno zapisal. Potem nam prinese Jože flaško (buteljo) spod ene skale, v kateri je 7 listkov bilo. Globočnik je prepisal vsa imena z listkov in z dilic ter v flaško djal vse poprejšne listke, priložil pa še svojo fotografijo, eno svetinico pevskega društva, svoj in moj listek, pesem (čveterospjev) »na Triglav« v note stavljeno in od Valente, Vidica, Drenika in Orela podpisano; napiše še en majhen listek s prošnjo, naj vsak naslednik pazljivo z listki ravna, da se kaj ne izgubi in pokvari. Nabrali smo si še kamenja v spomin in našli tudi prav na vrhu proti solncu tri rožice: plavo, belo in rumenkasto-belo cveteče. Po vsem tem smo zmerili planjavo Triglavovega vrha, ki je 50 stopinj dolga, široka pa do dveh sežnjev, samo da je močno navzdol do propada. V zahodu proti Koroškemu je ena stena viseča do propada

en seženj široka, prav do vrha polna snega, tako da se z eno nogo po snegu, z drugo po suhem lahko hodi.

Globočnik pa jaz še zapiševa na skalo z oljnato barvo svoji imeni in dan v spominek. Eno uro in tri četrti smo bili na vrhu in se potem počasi spravili na odhod. Jaz in Jože sva bila zopet prva. Groza me obide pri prvi stopnji navzdol. Jože še enkrat Lorencu priporoča pazljivost in da naj zmirom enmalo odzad ostaja zavoljo kamenja, katero se pod nogo ruši in v globočino beži. Srečno sva prišla v sedlo. Zdaj pravi Jože, počakajva in poglejva, kaj una dva delata. Vidiva ju visoko na robu Triglava; zdelo se mi je, kakor da bi v zraku visela, in to mi je bil najbolj grozovit pogled na vsej poti. Tudi ona dva sta srečno prišla do naji in zdaj sem žel jaz pa Globočnik pokoncu čez sedlo do prostora počivališča. Na tej skali je namalal Globočnik na vrhu cesarskega orla, pod njega zapisal »slava slovenskemu Triglavu«, spodej na levi »Fr. Globočnik«, na desni »Fr. Kadilnik«, pod vsako ime pa še letopis 18 1/2 66. Potem dalje koračimo, da pridemo zopet čez mali Triglav do Vrat, kjer smo zopet svoje palice in vse drugo pobrali in čez kamenje in velike kupe snega sedricali, pa srečno prišli ob pol dveh popoldne v Belo polje. Šimen nam je zopet žgance z mlekom skuhal. Dobro smo se najedli in napili dobre vode, plačali vse, in tako z Rosnerjem, ki je tukaj čakal, odšli in ob pol 8. zvečer prišli, sicer prav težko, vendar srečno v Srednjo vas.

V gostilnici pri Šestu si damo dobro večerjo napraviti, potem pa brž v posteljo. Zmenjeni smo bili, da zgodaj vstanemo; ali ni bilo mogoče. Vstali smo tedaj še le ob 8. v nedeljo in ob 9. prišli do Bohinjskega jezera. Tu sem nasvetoval Globočniku in Rosnerju, naj gresta k Saviči. Globočnik je ubogal, Rosner pa je zopet ponovil svoj: »Za celi svet ne več na hrib!«

Zapustila sva tedaj Globočnika oba in prišla ob pol 12. uri peš v Bistrico, kjer sva pri Mavriču kosila. Ker Rosner ni hotel, sem se jaz sam odpeljal na Bleško jezero; odtod pa zopet koj naprej in tako sem bil zvečer ob pol 10. uri že v Kranji.

Evo, dragi čitatelj! naše potovanje na Triglav, ki se, 9575 čevljev visok, ponosno imenuje glavarja kranjskega.

Priporočam pa vsakemu nasledniku to-le: Za vodnika Jožeta Šesta, lovca pri baronu Cojzu v Srednji vasi v Bohinji in njegovega sina Lorenca. Vsak naj vzame seboj veliko žganja, najbolje je dober slivovec, precej kruha in mesa, če je tudi svinina ali pa klobase, vse je dobro, potem pa prav veliko smodk ali saj tobaka, ker moške vodniki celi dan, tudi po najnevarnejših potih, pipice v ustih držé. Močni škornji in dobro podkovani so do malega Triglava potrebni. Na malem in velikem Triglavu bi bila pa najboljša debela klobučina, zato ker manj drči.

Čvrste roké,
Dobre nogé,
Čista glava
Dospó vrh Triglava!

Na zdravje!

V Kranji, 6. avgusta 1866.

Uspehi sovjetskih alpinistov v letu 1966

P. Rototajev

Letošnja letna alpinistična sezona je potekala zelo aktivno. Na Kavkazu, Pamiru, v Tien-Sanu, Altaju in na daljni Kamčatki so večje skupine mladine uspešno naredile svoje prve korake v visokogorskem športu. Moštva kategoriziranih športnikov alpinistov so se poda-

jala na vrhove in na svoji poti premagovala strme kamenite stene, ostre grebene gorskih hrbtov in njihovih odcepov, snežne strmine, zveneče pod udarci cepina, in neprijetne snežne vesine, kadar se vanje udaraš do kolen in čez.

Posebno vztrajnim napadom so bili izpostavljeni pamijski sedemtisočaki: Pik Lenina, Komunizma, Korženavskaja. Alpiniste pa so zamikali tudi mnogi njihovi sosedeje.

Močan je bil množičen pritisk tudi na najvišje vrhove naših gora. Pik Komunizma je sprejel na svoji skoraj sedem in pol kilometrski višini športnike ukrajinskega društva »Avangard« in moskovske spartakovce. 19 alpinistov iz Čeljabinska, na čelu z A. Rjabuhinim, se je povzpelo na Pik Lenina. Posebno velik obisk je veljal tretjemu sedemtisočaku Pamira, — Pik Korženavskaja. V zgodovini alpinizma še ni bilo doslej primera, da bi na tako visoko goro skoro v istem času prišlo pet različnih moštev.

Tu je bilo vse zelo pestro, poti in ljudje. Nekateri so prišli čez strme, često povsem zasnežene pečine, drugi so morali načenjati v ledenih strminah, tretjim so stopile na pot zlovešče opasti na grebenih. Dobesedno z vseh strani so pritisicali pristopniki, s severa in juga, z vzhoda, jugovzhoda in jugozapada.

V kratkem članku ni mogoče opisati vseh dejstev boja za vzpon na vrh. Kjerkoli, na vsakem delu vsake maršrute so naleteli na najrazličnejša presenečenja. Neredko jih je ogrožalo padajoče kamenje. S snežnih strmin so se usipali plazovi. Poleg tega ni bilo lahko premagati klimatske razmere in vremenske okoliščine. V višinah je zračni pritisk nižji, posledica je lakota po kisiku. Zimski mrazovi segajo v vročino srednjeazijskega poletja. Visokogorski vetrovi grizejo do kosti. Vse to daje vzponom svoj specifični pečat. Težko je bilo tudi najbolj izkušenim in izurjenim alpinistom.

Težave so povezale in utrdile športne kolektive. Vsak se je moral potruditi z vsemi silami. Z ramo ob rami so premagovali težave veterani in mladeniči. Tu je bil K. Kuzmin, ki je bil ne samo na vseh sedemtisočakih naše dežele, ampak tudi na Mustagh-Ati in na Kungur-Tube. V vrsti čistih, ki so prišli na Pik Korženavske je bil tudi A. Ovcinikov, enako znan po svojih vzponih na najvišje vrhove kot po svojih tehnično najbolj zahtevnih vzponih: zmogetel je tudi Bonattijevo smer v Petit Dru. V enem od moštev je bil K. Klecko, prvi mojster športa mednarodnega razreda v sovjetskem alpinizmu, zmagovalec mnogih vrhov. Bili so tu tudi znani sovjetski alpinisti P. Budanov, V. Kavunenko, H. Snegirev in drugi.

Med takimi izurjenimi športniki je bilo v moštvih tudi dovolj sposobne športne mladine, ki za seboj še ni imela ali skoraj ni imela izkušenj v visokih vzponih, vendar je bila odlično pripravljena za svojo težko nalogo. Bili so to L. Dobrovolski, B. Klecko, E. Mislovskij in mnogi drugi.

Tako je vsako moštvo združevalo bogato športno izkušnjo veteranov z večjo energijo in tudi športno drznostjo mladine in se vztrajno dvigalo kljub težavam in zahrbtnim presenečenjem v gorski naravi zamaglenemu, vabečemu cilju nasproti.

Športna distanca alpinistov se računa po višinskih metrih, vsak meter pa se zavzema z naskokom. Koliko takih metrov je bilo na katerikoli poti petih moštev, ki so se borila za vrh, višji od sedem km!

Minevali so dolgi, težki dnevi. Pamirsko nebo se je zdaj mračilo v nevihtah, zdaj spet jasnilo in vabilo s svojo globoko sinjino. Alpinisti so se neuklonljivo približevali k zaželenemu cilju.

In zgodilo se je, kar se doslej še ni v svetovnem alpinizmu — na sedemtisočaku je stalo pet alpinističnih moštev hkrati. Udeleženci so bili člani športnih društev »Burjevstnik«, »Spartak« in pripadniki sovjetske armade. No, to je bil velik in zaslužen uspeh! Da bi bila stvar še popolnejša, so takoj za njimi prišli na vrh še člani mladinskega armadnega moštva. Na ta način se je v eni sezoni povzpelo na 7105 m visoki vrh okoli 50 sovjetskih športnikov. Kakšen uspeh!

Vendar niso samo ti športni dosežki na Pamiru obogatili našo preteklo sezono. Alpinisti so zavzeli poleg naštetih še celo vrsto visokih vrhov: Pik Pravda, Rusija, Vorošilova, OGPU Tadžikistan.

Na vrh Pik Rusija (6858 m) je prišla četvorka športnikov društva »Avangard« (vodja B. Šapošnikov). Cel odred 32 alpinistov istega društva pa je bil pod vodstvom V. Monogarova na vrhu Pik Pravda.

To so bile lepe ture, toda na njih ni bilo presenečenj. Ukrajinski alpinisti so poleg tega s časom nabrali že dovolj izkušenj na visokih turah.

Nedvomno je bil zelo zanimiv vzpon njihovih rojakov — spartakovcev na OGPU (vodja A. Kustovskij). Na ta vrh dotlej še ni stopila človeška noga. Visok je 6061 m. Ukrajinski alpinisti so zmagali strmo steno, zapadno stran gore. Moštvo je na tem vrhu zložilo tradicionalnega možica in vanj vložilo svoje beležke. Za športnike, ki se šele drugo leto podajajo na visoke gore, je tak uspeh, priznati je treba, res pomemben.

Pozornost je vzbudila tudi ekspedicija društva »Lokomotiva«. Za seboj imajo vrsto vrhov, prvič pa so se podali v visokogorstvo in poželi lep uspeh z vzponom na Pik Vorošilova 6666 m (vodja P. Ivanov).

Posebej je treba omeniti ekspedicijo športnikov Kabardinsko-Balkarske republike na Pik Tadžikistan (6565 m), ki sta jo vodila I. Kahiani in G. Stefanov.

V glavnem je bilo to mlado moštvo. Mnogi od članov niso še prestopili meje svoje republike, da bi se podali v visoke gore, pač pa so že stali na pomembnem številu vrhov v rodni kavkaških gorah. Večina od njih so priznani športniki in nosijo visoki naziv mojster športa.

Zdaj je stala pred njimi posebna naloga, priti čez težavno, nad 1000 m visoko skalnato steno, po svojih težavnostih nič manj zahtevno od onih v Kavkazu, toda na višji višini. Izpit je bil resen.

Moštvo se ga je lotilo pogumno. Osem dni so naskakovali težko prehodno steno. V tem dolgem času so športniki meter za metrom premagovali težave in vsak od njih je moral napreči svoje znanje, drznost in vztrajnost. Njihov trud je nagradila zmaga. Alpinisti so stopili na vrh, pred njimi pa so kipele mogočne hladne gore, ki so jih spominjale na rodni Kavkaz. S tem vzponom so si Kabardinsko-balkarski alpinisti napisali resno prijavo na dostojno mesto v družbi sovjetskih višinskih alpinistov.

To je le del vzponov sovjetskih alpinistov v eni sami gorati pokrajini, na Pamiru. V celem pa so alpinisti SZ v l. 1966 prišli na tisočere vrhove. Tekoče leto je bilo navadno. V tem času je predstavljalo pripravo za jubilejno sezono v l. 1967. V prihodnjem letu imajo alpinisti namen, da z mnogimi resnimi uspehi proslave 50-letnico svoje rodne sovjetske države.

(Avtor je znan sovjetski alpinist. Gornje poročilo je poslal predsedniku PZS dr. Mihi Potočniku, svojemu osebnemu znanцу in prijatelju. Op. ur.).

Oživljena davnina

Zapis ob izidu knjige: Drago Meze: Gornja Savinjska dolina¹

Gore nas vabijo. Privlačujejo nas v vsch letnih časih. Ponujajo nam vse svoje neodtujene lepote bogastev. Zamaknjeni in očarani od njihovih brezmejnih lepote stojimo pod njimi. Nemi in gluhi za vsakdanjosti okrog sebe. Zremo tja v višave, kjer se v jutranjem ali večernem soncu spokojno kopljejo snežniki, po katerih se sprehajajo sence oblakov. Dolgo časa v letu so odeti v belino snežnega pregrijnala. Mrzli in topli vetrovi jih zavijajo z meglo v oblake. Toda največkrat pozimi, ko so doline in koti pod njimi zapolnjeni s pusto meglo, se špiki naših snežnikov veselo poigravajo v sončni jasnini neizmerljivih prostranstev neba nad meglenim morjem. Tedaj smo presrečni, če nam je dano, da moremo z njih uživati vso lepoto neizmerljivih razsežnosti.

¹ Drago Meze: Gornja Savinjska dolina. Nova dognanja o geomorfološkem razvoju pokrajine. Dela 10 Instituta za geografijo SAZU, Ljubljana 1966, str. 200.

Sprostimo se vsakdanjih težav in nadlog; naš duh in naše misli pa poletijo iz zdajšnjosti v neizbežno prihodnost, mnogokrat pa kar v nedosegljive globine davnine.

Današnjost je že tudi jutrišnja preteklost. Neponovljiva časovna in življenjska minljivost. Toda obdarjena je z vsemi lastnostmi, ki ji dajejo nezbledljivo enkratnost. S svojimi bledeimi spoznanji in plahimi odkritji luščimo resnico in z njo oblikujemo domnevno življenje v skoraj še vedno temni davnini, v kateri se je rojevala temeljna podoba vseh lepot naših snežnikov. Vsa ta mnogokrat neodjemljiva usklajena vzročnost lepote je tudi neizčrpen vir našega hrepenenja po spoznavanju gora, njihovega prepadnega ostenja, pod katerim še vedno samevajo okrašeni in krnice s komarčami in koti pa dolinice s potočki ali sušicami. In to naše hrepenenje nam daje tudi moč in pogum, da večkrat tudi z drznostjo svojih misli odgrinjamo resnico in odstranjujemo pajčolan, ki ga je bila že v davnini stakala človekova nevednost. Morda se prav zato tako radi predajamo pronicljivemu vrtanju duha, ki se z zakonito nujnostjo približuje spoznavanju in dojetanju resnice. Ta pa je del nas samih, našega neodtujenega hrepenenja po lepota, raj blažene spokojnosti, kamor se tako radi zatekamo v časih svojih številnih vsakdanjih velikih ali majhnih nadlog in preizkušenj. In od tod se ponavadi vračamo mirni ali vsaj pomirjeni v vsakdanji vrvež življenja, obogateni z novimi doživetji in z neizprosni spoznanji o lepota sveta, ki smo se mu s spoštljivo predanostjo izročili v objem.

Kmalu bo poteklo šestdeset let, odkar je izšla knjiga Ferd. Seidla *Kamniške ali Savinjske Alpe*², ki jo upravičeno uvrščamo med klasična dela slovenskega naravoslovja. Desetletja in desetletja je vzpodbujala naš rod k spoznavanju, razglabljanju in razumevanju nastanka in razvoja Savinjskih Alp in njenega planinskega predgorja. Z njo je mogel tudi slovenski človek srečati in spoznati tisto davno geoloških obdobij, ko so nastajale kamnine v morju in ki so se kasneje na kopnem pod vplivi najrazličnejših naravnih dejavnikov ter njihovih zakonitosti preoblikovale v mozaik današnjega površja. Pred leti smo s študijo dr. M. Sifrerja dobili temeljit vpogled v procese in pojave v pleistocenskem obdobju v južnem delu Savinjskih Alp ter v Kamniških planinah, ki jih odnaka poročje Kamniške Bistrice³. Dr. Drago Meze pa nam v svoji najnovejši razpravi pojasnjuje nastanek in preobrazbo posameznih površinskih oblik kakor tudi celotnega površja v različnih predelih Gornje Savinjske doline (GSD) vse od pliocena pa do današnjih dni. Vsebinska Mezetove knjige je razdeljena na tri poglavitna poglavja: v prvem podaja geološko-petrografski pregled (str. 11—23), v drugem poglavju oblikuje svoja spoznanja o predkvartarnem razvoju pokrajine (str. 29—51) ter jih soočuje z ugotovitvami drugih preučevalcev tega območja⁴, in v slednjem, najobsežnejšem poglavju (str. 53—166) prikazuje

razvoj površinskih oblik v poledenelem, kakor tudi geomorfološka dogajanja v nepoledenelem svetu GSD v pleistocenskem obdobju. V sklepnem delu tretjega poglavja podaja še pregled recentne prodne akumulacije (str. 166—172) in prikaže nova temeljna spoznanja o geomorfološkem razvoju GSD.

Mezetovo študijsko delo, kakršnega nam pred očuje njegovo zadnje delo, natisnjeno v samostojni knjigi, zajema celotno GSD: Iz osrčja Savinjskih Alp, kamor se z vzhodne strani tako globoko zajedajo bistri potočki in sušice, iz severnega in južnega ter vzhodnega sredogorskega obrobja pa s planotastih, kotlinskih in dolinskih ravnin, ki so povečini tudi obdelane, je zbranca in urejenega mnogo terenskega gradiva. Grušči, melišča in breče, pesek, prodniki in prodišča ter konglomerati, morene ali ledeniški nasipi in vršaji, strmine pobočij pa uravnave po njih, toplota in padavine, strmeči hudournikov in potokov, vegetacija, kvaliteta prsti pa spet poznavanje posameznih razločkov med njimi, to je osnovno gradivo, ki po temeljitem znanstvenikovem preučevanju spregovori o svojem življenju. Nemalo smo začudeni, ko tako posredno spoznavamo nove manifestacije življenja. Vsaka skala, sleherni kamen, vsako prgišče rodovitne ali puste prsti ima svojo preteklost, svojo podobo v preteklosti in sedanosti, pa tudi svoj konec. Sleherni delec materije kakor tudi vsak predel pokrajine sta v neprenehnem spreminjanju, ki se odraža v slikovitem menjavanju oblik. Te oblike in zaporedje njihovega spreminjanja pa odkriva človek s svojim spoznanjem. V njih dojema s svojim umom vso prepleteno preprostost in vzročno pogojenost. Ko dojema bistvene poteze tega življenja, ki mu razodeva stotero zakonitosti v naravnih procesih, postaja tudi njemu vse obdajajoče naravno okolje polno neodtujene in prijetne domačnosti. Šele tako — s človekovim preučevanjem vsakdanje tujine — nam postajajo domače prijetni, koristni in vsakdanje potrebni posamezni predeli s svojstvenimi oblikami, ki jim doslej morda tudi nismo posvečali dovolj pozornosti ali pa smo se jih celo izogibali. Ko smo dojeli njihovo svojstveno življenje, smo se tudi seznanili z njihovimi tegobami. In ko se z njimi pogovarjamo, nam pripovedujejo o sebi, in tako spoznavamo njihovo življenje, njihovo podobo v preteklosti. Venomer, kadarkoli se jim približujemo, nas razvosele. In venomer so mladostni v svoji častiljivi starosti. Preživijo življenje človeka in njegovo stvariteljsko moč. Pa kljub vsemu jim more samo človek iztrgati skrivnosti in spoznati njihovo življenje. Samo človek more razvozlati njihovo nemo govorico in samo človek se more približevati

² Ferdinand Seidl: *Kamniške ali Savinjske Alpe*. Slovenska zemlja V., izd. Matica Slovenska, 1. in 2. del, Ljubljana 1907 in 1908, str. 255.

³ Milan Sifrer: *Poročje Kamniške Bistrice v pleistocenu*. Dela 6 Inštituta za geografijo SAZU, Ljubljana 1961, str. 208.

⁴ Npr.: S. Brodar, C. Germovšek, A. Melik, I. Rakovec, R. Lucerna, F. Teller, A. Winkler in drugi.

spoznanju resnice in smiselnosti njihovega obstoja od včeraj do jutri.

Mezetova knjiga, ki je rezultat večletnega preučevanja GSD in spoznavanja posebnosti ter skupnih potez v geomorfološkem razvoju njenih sestavnih delov, nam v novi luči osvetljuje raznotere naravne lepote v porečju gornje Savinje vse tja do Soteske nad Letušem. Popelje nas nazaj v preteklost, v davnino, iz katere imamo ohranjene zdaj že izbledele, a vendar temeljne sledove v današnjem površju. Spomnimo se samo tektonskega delovanja v preteklih geoloških obdobjih, ki je marsikateremu predelu vtisnilo prevladajoče poteze pokrajinskih značilnosti. Tudi v GSD je vse polno sledov nekdanjih potresov; premikov zemeljskih plasti in kamninskih skladov nas spominjajo številne tektonske počti, pa tudi Gornjegrajska in mnogo manjša Mozirska kotlina. Številni tektonski prelomi so bili pravo ugodje za vode, po katerih so si poiskale poti, ko so izlizale (raztopile) ali silo odstranile skalovjce. Tako so nastale številne tokave, ki so jih korozija in fluvialna erozija ter denudacija razširjale in poglobljale. Tudi Logarska dolina in Robanov kot sta navezana na domnevne tektonske počti. Povedati moramo, da avtor v svoji knjigi zavrača starejša naziranja, ki so pripisovala tektoniki prevladajoč pomen pri nastajanju današnjega površja (slonela so predvsem na shemi Davisovega erozijskega cikla), vendar pa posrednega vpliva tektonike ne zanika. Številne ugotovljene tektonske počti in prelomne zone pri oblikovanju današnjega reliefa niso bile več aktivne, so pa nanje vezane skoraj vse večje reke in potoki, ob njih so strma apniška pobočja na meji trših triadnih apnencev in mlajših neprepustnih kamnin. Itd. Zato pa posveča avtor toliko večji pomen fluvialni in selektivni eroziji, ki sta neposredno v osnovnih potezah začrtali današnjo podobo GSD. Do takšnega svežega spoznanja je prišel avtor predvsem tudi zato, ker je strnil s primerjanjem posameznih površinskih oblik in njihovih značilnosti s širokega prostranstva, ki sega izven območja obravnavane pokrajine, in poiskal njihove skupne karakteristike in spoznal različenosti med njimi. Prav zato je prišel do spoznanja, ki mu ga je predvsem dala preučitev Dobrovelj in Ponikevske planote nad Žalcem, da je »nižje površje« (mlajša razvojna faza) zajedeno v pobočje »najvišjega površja« (ki spada k najstarejši razvojni fazi), in da med obema površjema, čeprav ju loči ponekod strmo pobočje, ni nikjer ugotovljenega tektonskega preloma (str. 29). Potemtakem predalpske planote Savinjskih Alp (npr. Menina, Golte, Dobrovlje, Ponikevska planota idr.), niso v vseh svojih poglavitnostih rezultat neposredne tektonike, katere učinek naj bi bil pojemal od gorskega osrčja navzven, temveč delo fluviatilne erozije. Skokovito (stopničasto) zniževanje planotastega ovršja od zahoda proti vzhodu je poleg drugih vzročno-vzajemnih pojavov, ki jim sledimo v tem predelu, najbolj prepri-

ljiv dokaz, da v tej smeri tudi pojenjuje starost najvišjih površinskih oblik.

Ze starejši raziskovalci Savinjskih Alp nam v svojih razpravah podajajo pregled pleistocenske poledenitve. Prof. F. Seidl nam v geološki monografiji Savinjskih Alp očrtuje tudi tisti pomen pleistocenske glaciacije, ki ga je imela za oblikovanje današnjih slikovitosti in lepote pokrajine. Dr. Drago Meze je s temeljitimi terenskimi preučitvami ter s proučitvijo dosedanjih naziranj in ugotovitev o sledovih pleistocenskih ledenikov te tudi dopolnil z novimi naziranj o razvoju pleistocena v porečju gornje Savinje. V ustreznem poglavju (str. 60—106) je zbrano obilo materiala, ki prikazuje in označuje razvoj posameznih faz pleistocenske poledenitve v GSD. To gradivo, pa najsi bodo to breče ali konglomerati, morene z oraženci ali pasovite gline in najrazličnejši grušč, ki so neposredni materialni ostanki določenih, nam včasih tako neznanih procesov, rabi za oživiljanje pokrajine v davnini. Samo tako je mogoče spoznati preteklost, in le tako je mogoče tudi polneje razumeti zdajšnjo podobo pokrajine. Poznavanje današnje pokrajine in glavnih obrisov one iz preteklosti pa je osnova za tolmačenje tako morfogogenetskih procesov kakor tudi drugih zakonitosti, ki jih spoznava in odkriva človek v svojem vsakdanjem okolju.

Pleistocenska poledenitev ni zajemala samo vseh najvišjih vrhov v osredju Savinjskih Alp, raz katerih so se po pobočju spuščali ledeniki v Logarsko dolino, Matkov in Robanov kot, temveč tudi jugovzhodno pobočje Raduhe (predele nad 1500 m), posamezne vrhove Smrekovškega pogorja (predvsem Komen in Travnik, deloma še Krnes in Smrekovec), južno pobočje Olševe in Vežo; Dolski ledenik je prispeval k pestrejšemu reliefu sveta med Pečovnikom in Sedelškom pod Ojstrim vrhom ter Smrekovcem med Savinjo in Lučnico.

Najmogočnejši ledeniki so se razvili v osredju Savinjskih Alp, od koder so polzeli po dolinah navzdol. Ob višku zadnje poledenitve sta se združevala ledenika iz Logarske doline in Matkovega kota. In kasneje, ko sta se začela umikati v notranjost gora, nastaneta v Kotu in v Logu ledeniški jezeri. Sledove ojezeritve najdemo odložene v več metrov debeli skladovnici pasovite gline, ki jo tudi prekrivajo ledeniško preoblikovane kame-nine. Prav to odkritje je porodilo novo spoznanje, s katerim nam avtor pove, da je bila eksarativna vloga ledenika mnogo manjša, kot pa so si jo predstavljali glaciologi v preteklih desetletjih. Ledenik v Logarski dolini, v Matkovem kotu ali kjerkoli drugje ni mnogo poglobljal in tudi ne razširjal dolin. Zato pa so toliko pomembnejši posredni vplivi ledenikov, kakršne nam razkriva in razčlenjuje klimatska geomorfologija. Dr. D. Meze je po preučitvi ledeniškega gradiva in drugih ledeniških sledov zaključil, da so bili v würmu

trije poledenitveni sunki, od katerih je bil najmočnejši v Würmu II.

Popolnoma drugačni morfogenetski procesi so se odvijali v nepoledenem svetu GSD (gl. str. 106—162). Rezultati najrazličnejšega dogajanja v periglacialnem svetu, katerega velik del tudi niso pokrivali gozdovi, se najlepše zrcalijo v pobočnem gruščnatem materialu, v rečnem nasipavanju ter v nastajanju številnih vršajev. To so neposredni učinki menjavanja med poledenitvenimi ali hladnejšimi in medpoledenitvenimi (interglacialnimi) oddelki pleistocenskega obdobja.

V prostranem porečju gornje Savinje je avtor preučil pleistocensko akumulacijo, ki je razrezana v terase. Starejšo pleistocensko prodno akumulacijo tvori konglomeratna terasa, ki je danes še najlepše ohranjena na Ljubenskem polju, medtem ko so terase mlajše prodne akumulacije v kvartarju zelo enakomerno ohranjene na vsem izvenalpskem območju GSD. Mlajša prodna nasutina je razčlenjena s šestimi terasnimi sistemi; najnižjo teraso avtor uvršča že v holocen, naslednjo, z oznako »terasa II«, pa šteje za najmlajšo pleistocensko, najbrže postglacialno teraso. S pregledom zaobljenosti in granulacije prodnikov v terasah in z izsledki polodne analize je bilo mogoče ponovno potrditi, da se je vršilo zasipavanje v hladnih obdobjih pleistocena. Po doslej znanih rezultatih je mogoče v GSD govoriti o sedmih pleistocenskih akumulacijskih fazah, ki so jih prekinjala erozijska obdobja, teh pa je bilo šest (gl. str. 129, 166).

Tudi vršaji s svojimi značilnimi oblikami govore o svojem življenju. Neposredno nam izpričujejo, da je v začetnem stadiju njihovega nastajanja — ob nastopu hladne dobe — prevladovalo nasipanje periglacialnih rek nad nasipanjem Savinje. Tedaj so se v poledenem svetu naglo tvorili ledeniki, s čimer je bila vodna moč Savinje v povirju močno okrnjena. V nepoledenem gorskem svetu pa se je zaradi brezgozdnih tal razvijalo intenzivno mehanično razpadanje kamnin. Močne padavine so skupaj s pospešeno soliflukcijo v periglacialnem svetu pripomogle k hitrejšemu transportu materiala po potokih k Savinji in s tem tudi k tvorbi močnih vršajev (gl. str. 154).

Ogromne množine pobočnih sedimentov nam razkrivajo dogajanja v periglacialnem svetu. Tu najdemo tako breče kakor tudi mlajše grušče iz silikatnih ali karbonatnih kamnin. V periglacialnem območju GSD — v severnem obrobju Mozirske kotlinice so se v času mlajšega pleistocena izvršile nekatere pretovorne potokov (Ljubija, Mozirnica in Trnava), katere nam avtor zelo skrbno opiše in obrzloži (str. 141—146).

Res je, da so opisani morfogenetski procesi v teku diluvija pa vse do danes bistveno spremenili zunanost GSD, saj znaša kvartarna erozijska intenziteta blizu 80 m (za toliko so namreč potoki poglobili svoje struge, gl. str. 174), vendar ne smemo pozabiti, da se še danes pokrajina spreminja. Spomnimo se

samo »živega zakrasevanja« na Dobrovljah, ki poteka takorekoč pred našimi očmi. To tudi izpričuje kontinuiteto med preteklostjo in zdajšnjostjo. Morda nam prav zaradi »prepočasnih«, vse premalo otipljivih današnjih in vsakdanjih sprememb v rasti pokrajine uhajajo misli in davnino, iz katere šele moremo izluščiti temeljne zakonitosti v procesih našega reliefa.

Mezetova knjiga Gornja Savinjska dolina pa nam ne prinaša samo tega, kar smo mogli zapisati zgoraj. Odpira nam še vse polno drugih podrobnosti, vzpodbuja nas k vsestranskemu razmišljanju o tej še vedno tako osamljeni pokrajini. Ob prebiranju ali kasneje, ko smo se že predali razmišljanju, nas navdaja z novimi spoznanji o neomajni povezanosti človeka z drugimi manifestacijami narave. Spomnimo se samo različne odpornosti kamnin, ki ustvarjajo raznolike oblike površja in katerim se je morala tako funkcionalno prilagajati človekova naseljenost. Wengenske ali werfenske kamnine nudijo zelo ugodne pogoje planinskemu gospodarstvu, ki danes že tudi izumira v pozabo. Različna odpornost kamnin je vzpodbudila selektivno erozijo, katere najizrazitejše učinke sledimo v številnih prevalih, prek katerih je speljal človek kolo voze in poti (npr. pot preko Bele peči je povezovala Štajersko in Koroško, prav tako tudi pot prek Mrzlega dola itd.). Ravnice teras so spremenjene v obdelovalne površine; na terasi II so selišča številnih naselij. Prav tako najdemo na njej pravo omrežje mlinščic in ob njih že propadajoče žage (str. 139). Še posebno hvaležni pa moramo biti dr. Dragu Mezetu za obilico ledinskih in drugih domačih imen, katera je s svojim zapisom obudil k življenju ali pa otel skorajšnji pozabi. Ne morem prej odložiti peresa, dokler še ne zapišem svoje želje. S temeljitima preučitvama reliefa v porečju Kamniške Bistrice in gornje Savinje se nam je odprla nova razsežnost v poznavanju Savinjskih Alp in Kamniških planin. Zato je morda kar umestna želja po podobni podrobni preučitvi zahodnega in severnega dela Savinjskih Alp, tj. porečja Kokre in Bele. Sele potem, ko bi dobili ves vpogled v posamezne različnosti kot tudi v dogajanja in uveljavljanje posameznosti na celotnem območju snežnikov, bi mogli vse drugače kot doslej vse polneje dojemati neminljivo veličino Savinjskih Alp, kjer si davnina in današnjost tako iskreno podajata roke.

Milan Natek

BERITE, NAROČAJTE
IN ŠIRITE
PLANINSKI VESTNIK!

VARSTVO NARAVE
IN GORSKA STRAŽA

V Sloveniji že več let obstaja gorska straža. To organizacijo so ustanovili taborniki. Trudili so se, da bi v praksi najbolj učinkovito uveljavljali načela varstva narave. Toda naša družbena skupnost jih ni podprla v takšni meri, da bi bilo to varstvo učinkovito. Zato so taborniki začeli vzgajati le svoje člane, kako naj varujejo naravo in živijo z njo. Bolj aktivni pa so postali planinci, ki so začeli opozarjati ljudi, naj varujejo in naj ne uničujejo narave. Kljub temu se še danes ne zavedamo odgovornosti, ki jo imamo vsi do narave. V Jugoslaviji in Sloveniji pa še danes nimamo zakona, ki bi obravnaval ta problem. Imeli smo že cel kup predpisov in določil o varstvu narave, toda skoraj vsi so danes že neveljavni ali neživiljenjski. Zaradi tega bi bilo zanimivo pogledati, kako se je v preteklosti varstvo narave razvijalo v svetu in pri nas doma.

Prvotno varstvo »strateških« dobrih narave, divjadi in lesa, v 10. do 18. stoletju se je spremenilo v romantično vračanje k naravi, k študiju naravoslovja in k varstvu spomenikov narave.

Spoznanje o biološkem ravnotežju v naravi, o biotopih in fitocenozah ter ekotipih je omogočilo poglobljeno znanstveno raziskovanje medsebojnih povezav in zakonitosti v naravi ter izkoriščanje izsledkov v gospodarstvu.

Če pogledamo zgodovino varstva narave na Slovenskem, vidimo, da so se pri nas doma ljudje razmeroma že zgodaj začeli ukvarjati z varstvom narave.

Na Kranjskem so bile s posebno odredbo leta 1892 zaščitene tise. Leta 1908 je prof. Delar že predlagal zaščito Doline sedmerih jezer, naslednje leto pa so tudi gozdarji na svojem kongresu razpravljali o estetiki gozdov in varstvu prirode.

Leta 1868 je na Kočevskem graščak zaščutil 305 ha pragozdov,

Avstrijska cesarska vlada je leta 1914 začela obravnavati vprašanje inventarizacije in varovanja prirodnih znamenitosti, ohranitve redkih živali in rastlin. Vojna je preprečila nadaljnje delo.

Odsek za varstvo prirode pri Muzejnem društvu in Ljubljani je leta 1920 predlagal deželni vladi ustanovitve varstvenih parkov ter zavarovanje redkih živali in rastlin ter nadzor nad podzemeljskimi jamami. Že naslednje leto je izšla o tem odločba deželne vlade. V planinskih domovih so razobesili lepake, ki so prepovedovali trganje zaščitene cvetice. V članskih izkaznicah Slovenskega planinskega društva pa so 1926. leta napisali pouk o zaščiteneh rastlinah.

Dolina triglavskih jezer je bila po prizadevanjih odseka Muzejskega društva in Slovenskega planinskega društva zaščitena kot alpski varstveni park leta 1924, vendar samo za dobo 20 let. Že leta 1930 je posebna banovinska odredba zavrla nenačrtne gradnje okoli Bohinjskega jezera ter tako rešila ta prirodni kotiček naše domovine pred »civilizacijo«.

Odločba o zaščiti favne iz leta 1919 je bila izpolnjena s predpisi o varstvu ptic in redke divjadi leta 1935 in razni drugi predpisi so že pred 30 leti določali varstvo prirode in sicer uredbe o gozdovih, gradnjah in turizmu. Leta 1919 je bila izpolnjena s predpisi o narodnih parkih v Jugoslaviji. Leta 1940 so ustanovili banovinski posvetovalni odbor za varstvo narave.

Po vojni smo dobili zvezni zakon o varstvu kulturnih spomenikov že takoj 1945. leta in isto leto tudi republiški Zavod za varstvo kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti ter 1948 republiški zakon o tem.

Danes zveznega zakona o varstvu narave nimamo, od republiškega zakona iz leta 1958 pa veljajo samo še določila in členi, ki se nanašajo na varstvo narave. Ta zakon pa je bil že ob samem izidu zelo ozek in nesodoben, ker je obravnaval prirodne znamenitosti le z ozkega vidika muzealnega konserviranja posameznih znamenitosti v naravi. Ta zakon ni bil v skladu z dialektičnim gledanjem na varstvo narave in ni upošteval sodobnih izsledkov o biološkem sožitju in ravnovesju v naravi.

Sodobneje obravnavajo načela varstva narave drugi predpisi, kot so zakoni o lovu, ribištvu, vodah, gozdovih, urbanističnih projektih in podobni. Leta 1959 smo dobili zakon o narodnih parkih in 1961. leta je bila proglašena Dolina sedmerih jezer s slapom Savice za narodni park — brez Triglava na površini komaj 22 km². Sedaj že obstaja predlog o razširitvi tega parka.

Po urbanističnih predpisih je bila zaščitena pokrajina okoli Bohinjskega jezera in Rakovega Škocjana.

Kdo izvaja načela varstva narave danes v Sloveniji? V Sloveniji deluje gorska straža kot specializirana organizacija pri tabornikih, planincih, lovcih, hortikulturi, gozdarjih in pri Turistični zvezi Slovenije. Vsi člani gorske straže, ki so obenem člani ene izmed navedenih organizacij, so združeni v centrali Gorske straže Slovenije. Vsaka od teh organizacij pa ima še svoj odsek za varstvo narave in gorsko stražo. Tako je npr. pri Planinski zvezi Slovenije komisija za varstvo narave in gorsko stražo, ta se deli na postaje gorske straže po večjih krajih Slovenije. V postaje GS pa so vključene baze gorske straže. V bazah člani aktivno delajo v planinskem društvu in na terenu, kjer opozarjajo izletnike, delijo letake in jih lepijo.

Pri delu na terenu pa naletimo na velike težave. Marsikdo ne pokaže dovolj razumevanja za varstvo narave. Teško je delati z ljudmi, ker so gorski stražarji v večini mladenici, in marsikdaj se zgodi, da nekulturni izletniki surovo odgovarjajo na opozorila. Da je stanje tako, je krivo tudi pomanjkanje predpisov o varstvu narave. Dokler bomo na te mlade ljudi gledali kot na peščico romantikov, dokler ne bo izšel zakon s konkretnimi obveznostmi, do tedaj ne bo učinkovitega varstva narave. Naravo je potrebno varovati v celoti in ne samo njene posamezne dele.

Varstvo narave mora ob upoštevanju biološkega ravnotežja v prirodi in ekoloških pogojev čuvati celotno živalstvo in rastlinstvo, matično humusno plast zemlje in rastlinsko-gozdno odejo, vodo in zrak ter končno, vendar ne nazadnje, tudi estetsko podobo pokrajine.

Tomaž Tomažin

25. seja UO PZS 20. okt. PZS je obravnavala tekoče zadeve, v drugi točki dnevnega reda pa delo nekaterih komisij. Pri prvi točki je bilo med drugim omenjeno: Orientacijskega tekmovanja na Avali, ki ga je sredi oktobra priredila Planinsko-smučarska zveza za mesto Beograd, se PZS ni udeležila. — PD Kranj je priredil na dan seje 1. klubski planinski večer na Šmarjetni gori. — Komisiji za telesno kulturo je bil predložen predračun PZS za leto 1967, predračun III. himalajske odprave, devizni plan za leto 1967 in predračun za Planinski Vestnik.

Predračun UO PZS znaša N din 701 072 izdatkov, lastnih sredstev N din 201 343, dotacija naj bi torej znašala N din 701 072, himalajska ekspedicija računa z N din 567 250 izdatkov, sama bi zbrala N din 85 000, potrebuje torej dotacijo v višini N din 482 250. Planinski Vestnik računa z izdatki N din 226 800 lastnih dohodkov zmorc N din 150 496, potrebna je dotacija v višini N din 76 304.

PZS je pred kratkim dobila 33 plezalnih vrvi. — Do 31. oktobra so bile komisije PZS dolžne narediti koledar plezalnih prireditiv za l. 1967. — Radijska poročevalska služba bi rada objavljala tudi planinske novice. Zbiraj jih sekretar PZS, na kar opozarjamo vsa društva. Predložiti jih je treba vsak teden do torika, da pridejo v četrtek na vrsto.

31. oktobra se je vršilo srečanje planinskih društev Julijske Benečije, Koroške in Slovenije v Vidmu. PZS so zastopali dr. Miha Potočnik, Fedor Košir, Ante Mahkota, Peter Soklič, ing. Tomaž Banovec in dr. Viktor Vovk.

Po sporazumu med znanim nemškim publicistom H. Schonerjem in T. Orlom naj bi »Der Winter«, največja smučarska revija v Evropi, prinesla propagandni članek o naših smučarskih centrih in paradnih smukih v Julijcih. Težave so bile pri izboru dobrih posnetkov teh smukov.

Predsednik dr. Miha Potočnik je poročal o mednarodnem seminarju Sport in turizem — filmskem festivalu v Kranju in foto-razstavi v Moderni galeriji, kjer je bila zastopana tudi planinska podoba. Pri drugi točki je poročal najprej tov. Orel o spremembah zuna-

njeja lica Planinskega Vestnika v pogledu črk, naslovov, rubrik, ključev in ovitka. Ponovno se je sklenilo, da se o vsebini in redakcijskem konceptu društvenega glasila naredi anketa.

Načelnik komisije za pota je poročal, da se je spet odložila gradnja poti na Bavški Grintavec. Komisija zaradi sprostilve v omejenem prometu stoji pred novimi nalogami. Prof. Ivan Sumljak, iniciator razširjene slovenske planinske poti, prejme znak, da je to pot prehodil, čeprav je to opravil prej, preden je bila pot objavljena.

SZ je na mednarodni alpinistični tabor v Pamiru povabila tudi šest naših alpinistov. Tabor bodo priredili v proslavo 50-letnice SZ. PSJ se strinja s tem, da gredo na Pamir slovenski alpinisti.

Ing. Tomaž Banovec je nato poročal o možnostih, da se poživijo naša planinska kartografija, obenem pa se dvigne na višjo raven. Karte bi lahko bile po vsebini in izvedbi boljše od onih, ki jih izdaja Freytag-Berndt. Predlagal je tudi reliefne karte v obliki razglednic, kakršne so v navadi v Švici. Treba bi bilo zbrati prednaročila PD. Ugotovi tudi, da se zatika delo za »Naš alpinizem«, ker uredništvo ne dobi gradiva za dolino Vrat. (Planinski javnosti je deloma znano, da je propagandna komisija l. 1965 sestavila za to prepotrebno planinsko edicijo posebno komisijo: ing. T. Banovec, Jože Munda, Kilar).

LETNA SKUPŠČINA UIAA je bila za leto 1965 v Utrechtu. Udeležence je sprejel župan Utrechta de Ranitz, ki je bil več let predsednik CARN (Club Alpin Royal Néerlandais) in aktiven član UIAA. Ogljedali so si Amsterdam in njegove muzeje, kraljica Julijana in princ Bernhard pa sta jih sprejela v kraljevi palači Soestdijk. »Brez protokolarnih zapetosti se je s kraljevim parom vsak lahko pogovarjal,« piše dr. Wyss-Dunant, predsednik UIAA. Naslednji dan so si ogledali skansen (muzej en plein air) v nacionalnem parku Hoge Veluwe, za etnografe in etnologe idealno urejen skansen, ki se je

zanj zavzela kraljica sama. Tretji dan so si ogledali Rotterdam, Brienvord Brug (most čez Meuse), velika melioracijska dela v Hellevet Sluisu, skratka vse, kar ima Holandija pokazati kulturnemu turistu, pa tudi tehniki, ki lahko občeuduje iznajdljivost in vztrajnost, s katero Nizozemci »trgajo zemljo« iz morskega žrela.

Skupščine so se udeležili zastopniki Belgije, Nemčije, Avstrije, Bolgarije, Španije, Francije (Pierre Henry), Anglije, Grčije, Italije (U. de Vallepiana), Lichtensteina, Luxemburga, Maroka, (Abdelhamid Alamin), Nizozemske, Poljske (Czartoryski), Švice in CSSR (dr. Zdenek Franc).

Jugoslavijo je zastopal dr. Marijan Breclj, predsednik PSJ. Himalajski inštitut v Darjeelingu je svojo odsotnost opravičil. Navzoč je bil tudi ex-predsednik UIAA Egmond d'Arcis. Prijavili so se novi člani: Club Andino Peruano, Federacion Argentina de Montanismo y Afines (alpinizem) in Norske Tindeklub (Norveška). Pričakujejo tudi vlogog madžarskih PP (Fédération Magyare des Amis de la Nature), ZDA in Japonske.

Predsednik UIAA dr. Wyss-Dunant je pri izvolitvi vice-prezidenta favoriziral Hansa v. Bomharda, ki je dalj časa delal v UIAA. Poljak je terjal tajni skrutinij, Marokanec je vprašal, ali je še kak drug kandidat, na kar je Čeh predlagal Francoza Jugea. Tajno glasovanje je dalo 12 glasov Nemeu, 4 glasove je dobil Francoz Juge.

Septembra 1966 se je vršila skupščina UIAA v Courmayeuru. O njenem poteku bomo poročali.

POSVETOVANJE PRIMORSKIH PLANINSKIH DRUSTEV

V nedeljo 16. septembra t. l. so se v domu JLA v Tolminu zbrali zastopniki naših primorskih društev na jesenski posvet. Srečanja primorskih PD se že nekaj let redno vrše v prijetno domačem vzdušju, imajo pa kljub temu delovni značaj.

Tudi to pot je mlada predsednica PD Tolmin tov. Tatjana Sorli z

uvodno besedo napeljala pogovor v aktualne planinske probleme, nato pa je zbor vodil nekdanji dolgoletni predsednik istega društva tov. Janko Fili, ki je zdaj na čelu pokrajinskemu koordinacijskemu odboru.

Uvodoma je spregovoril o 70-letnici SPD na Primorskem in njegove posoške podružnice. Slovensko planinstvo, je dejal tov. Fili, je na Primorskem opravilo svojo narodno-obrambno dolžnost in združilo v svojih vrstah vidne in pomembne rodoljube na naši zapadni meji.

Pred prvo svetovno vojno je bilo kar sedem planinskih podružnic, torej tretjina tedanjih planinskih podružnic na slovenskem ozemlju. Fašisti so zatrli vse to do 1. 1923, oživilo pa je v NOB, v katerem so primorski Slovenci pokazali, da jih fašizem ni strl. Po osvoboditvi je na Primorskem nastalo kar 13 društev, dve pa sta onstran meje, v Trstu in Gorici. V slovenskem narodnem gibanju na Primorskem ima planinstvo torej lep delež. Predsednikova izvajanja je osvetlil z nekaterimi dejstvi še prof. Hinko Uršič in z njimi pokazal na zavednost ogroženega slovenstva na Primorskem: Zato je prav, da se 70-letnice SPD na Primorskem še enkrat spomnimo. Če je na Vrsnem ob 60-letnici Gregorčičeve smrti nismo preveč poudarili, je bilo to tudi zaradi pietete do Gregorčičeve domoljubne narodno buditeljske in socialne pesmi. Posoška podružnica je njegovo vlogo v boju za narodne pravice tako cenila, da je mislila na kočjo na Krnu imenovati po pesniku. Zato je bila prireditev na Vrsnem tudi planinska, čeprav tega nismo preveč poudarjali.

Potem so odposlanci devetih navzočih društev poročali, katerih planinskih prireditev so se v letu 1966 udeležili in v kakšnem številu. Slišal smo nenavadno razveseljive podatke. Npr. PD Sežana, ki ga spretno vodi že več let delavna predsednica tov. Jožica Milavec, je bila s 17 člani na tekmovanju na Kumu, s 15 na Vrsnem, na Nanosu. Na Črni prsti, takorekoč povsod, kamor je vabila planinska piščal. Pa tudi druga navzoča društva so imela k pregledu skupnih akcij v poletni sezoni nekaj povedati. Naslednja točka dnevnega reda je zbrala poročila društev s po-

sebnim ozirom na probleme in težave, ki jih preživljajo. Obravnavali so organizacijo društev, število članstva, mladinske odseke, propagando, pota in gospodarstvo. Poročilo zastopnika PD Kobarid se je končalo kat opozorilo: »Pravzaprav nimamo problemov, ker je odbor mlad.« In res je kobariško društvo s svojim kulturnim, zabavnim in planinskim delom osrednje gibalo javnega življenja v tem prelepem kraju. Njihov planinski kotiček bi si morala ogledati tista društva, ki tožijo, da imajo težave z mladino, da je planinstvo ne mika in podobno. Njihov torkev večer je zgled, kako se bude interesi in kako se naravnavaajo za vzgojo in oblikovanje mladega človeka.

Zaradi zvišanja članarine članstvo skoraj nikjer ni padlo, ponekod je še naraslo. V tem pogledu so v stiski samo v Cerknem. Tudi glasilo PZS Planinski Vestnik je po nekaj naročnikov v vsakem društvu pridobilo.

Skoro vsa društva imajo gospodarske probleme. Manjka sredstev za vzdrževanje in popraviljanje koč, manjka obratnih sredstev, vprašanje je tudi zakup. Kaže, da je tudi ta način oskrbovanja koč dober samo v primeru, če je najemnik človek, ki ima razumevanje za planinstvo, in če se drži pogodbe. Navajali so, da vsi zakupniki niso taki, in zato se boje slabih posledic za planinstvo. Nikakor ne gre, da bi pogodba ne mogla zaščititi planinsko premoženje. Najemnina mora biti realna, zakupnik ne sme biti v položaju, kakor da daje društvu miloščino. Koče so zgrajene z žulji planincev, ogromno je v njih prostovoljnega dela. To je treba spoštovati. Nikar ne mislimo, da je z zakupom rešeno gostinsko vprašanje na kočah samo po sebi. Dolžnosti in skrbi gospodarjev še narastejo. Zbor je ugotovil, da bi bilo treba začeti z močnejšo javno pobudo za gradnjo večje planinske postojanke v območju Krna, nekje tam, kjer si je že pred leti prostor izbralo PD Nova Gorica. Na ta prostor smo nekam pozabili, to je treba popraviti. Pobudo daje PD Nova Gorica, vsa primorska društva jo podpirajo, z njim pa vsa slovenska. Postojanka bi bila pomembna za letno in zimsko sezono, izpolnila pa bi vrzel, ki je v mreži koč med Komno, Voglom, Lepeno in

Trento. Krnski smuki so edinstvena stvar. tako pravi Praček in za njim vrsta njegovih učencev na podaljšanih stopalih. Naj planinstvo v tem delu Julijskih Alp izbojuje za Primorsko nekaj tistega, kar bi moralo dobiti iz sredstev, namenjenih za soško hidrocentralo. Soliden, trden planinski dom na Polju blizu jezera bi bil le majhen donesek, s skromnega planinskega stališča pa vendarle pomemben, s skupnimi močmi pa tudi v nekaj letih izvedljiv. (Nekdo je poročal, da nosači terjajo že 200 din za kg. Ali ne bi bil že čas, da bi poskusili znositi material in elemente na tako višino s helikopterjem, kakor delajo to sosedi?)

Pogovor o teh in drugih stvareh je bil živ, neprisljen. Ni mogoče vsega navesti. Ne smemo pa mimo pritožb zoper nered na kočah, ki so sprejele pod streho mlade udeležence planinskih tekmovanj (Janče, Nanos). Kaj pomaga učiti mladino, kako naj se vede v kočah, če pa koj nato vidi planinsko kočjo spremenjeno v oštarijsko zdruho, da se ne reče še kaj hujšega. Tudi ni prav, če se kočja jeseni zapre ravno v soboto ali nedeljo, če pade na ta postavni rok. Ali ne bi kazalo, da oskrbnik potegne do ponedeljka in tako postreže še zadnje jesenske goste? Važno je, da se postreže ljudem, ne pa ustreže koledarju. Pri tabornjenju v Trenti pa so videli pomanjkljivost v rezervnem prostoru, kamor so se morali zateči tečajniki pred slabim vremenom. Končno so navzoči sklenili, da bo prihodnje srečanje društev na Planinskem domu Zorka Jelničiča na Črni prsti konec maja 1. 1967. Primorski planinski tabor pa naj bi bil na Tumovi koči na Slavniku in naj bi opozoril na 20-letnico koprškega planinskega društva, 10-letnice te kočje na istrskem Triglavu pa tudi na zaslužno delo dr. Henrika Tume, saj bo kmalu preteklo 60 let, kar je zarisal v steno naših sten svojo — slovensko smer, kmalu potem, ko je König po izstopu iz nemške javil: »Triglav je nemška gora in bo nemška gora ostal.«

Posvet se je končal, ko je šla ura na dve. Nato so zastopniki društev še posedeli v prisrčnem pomenku in v zavesti, da je bil sestanek potreben. Naj bo še koristen, naj predloži in sklepil dobro plenjaol

to

Jožica Milavec

»Res je, da 'izgubim' (mislim, da izgubim ni prava beseda) za planinstvo veliko časa,« je dejala, »vendar kar delam, delam z veseljem. Če so mi zaupali to nalogo, je moja dolžnost, da jo opravljam čim bolje, kolikor je pač v moji moči.« Na kar sem ji zastavil nekaj vprašanj:

V čem vidite ovire za hitrejši razvoj vašega društva?

Če upoštevam oddaljenost gora, lahko trdim, da smo planinci tu kar aktivni. Hitrejšemu napredku PD bi prav gotovo pripomogel boljši kadrovski sestav vodstva našega društva ali bolje, večja aktivnost mladinskega kadra. Starejšim planincem, ki niso deležni popustov mladinskih organizacij (počitniške, toborniške), bi bil zelo dobrodošel popust na železnici.

Kaj bi predvsem radi dosegli v svojstvu predsednika? S čim imate v društvu posebno veselje?

Rada bi, da bi se planinstvo v sezanski občini še nadalje razvijalo ter da bi vzgojilo čim več mladih planincev v duhu naše organizacije. S tem bi zagotovili lep napredek društva, obenem pa dali svoj delež družbi.

Veseli me delati z mladino, čeprav je to zahtevna in odgovorna naloga. Vsega sem vsakega napredka.

Katere vrhove imate najrajši? Katere ture ste naredili? Ali kot predsednik hodite po gorah več ali pa vas funkcija ovira?

Od vseh naših vrhov mi je Jalovec najlepši in najbolj priljubljen,

Prehodi sem slovensko transverzalo, delno zasavsko planinsko pot, bila sem v Čeških Tatrah, letos pa sem se udeležila izleta na Breithorn.

Kadar le morem, grem na planine. Ne bi mogla reči, da me funkcija predsednika ovira — to me le toliko, da moram ture, ker vodim skupine, prilagajati »društveni želji«. Če bi upoštevala le svoje želje, bi se povzpela večkrat na gore, ki so mi bolj pri srcu.

Primorske planinske prireditve so v zadnjih letih najbolj obiskane. Zakaj?

Ne vem, kaj bi na to odgovorila, da bi zadela. Nismo še bili organizatorji nobene od teh prireditev, da bi lahko kaj rekla. Morda zaradi tega, ker so združene z važnejšimi dogodki oz. obletnicami, ali zaradi dobre organizacije? Lansko leto je bilo v Gornjem Posočju aktualno vprašanje IIE-Trnovo. Ker se teh prireditev udeležuje v precejšnjem številu tudi zamejski Slovenci, ker povezuje razmeroma le majhna razdalja planine z morjem? Morda je vsega nekaj — a res ne vem in zato mislim, da bi bilo najbolje, če bi na to vprašanje odgovorili kdo drug.

dva pa za starejše planince iz Idrije. Zelo je bilo lepo — pravi slovenski narodni praznik!

2. X. se nismo udeležili organ. tekmovanja na Kumu. Gimnazijci niso mogli, ker so se odpravljali na partizanski pohod k sv. Urhu, osnovnošolcev nisem hotel pripeljati, ker so preslabo izvežbani. Navsezadnje je bil pa še dež.

V nedeljo, 9. t. m. bo tekmovanje za Vojkov pokal na Nanosu. Ker je blizu in ne bo preveč zahtevno, imamo namen poslati dve ali tri ekipe.

Sedaj se največ ukvarjamo z organizacijskim delom.

Obnovili smo starejšo skupino (od 5. do 8. razreda osnovne šole)! Ima 203 člane in 40 transverzalcev. V načrtu imamo nekaj organizacijskih stvari, ogled dia pozitivov, ki smo jih poleteli posneli, in obisk vseh petih domačih postojank.

Gimnazijska skupina je že ob začetku pouka pripravila 1. št. stenčasa (o taboru v Trentli). Namen imamo obnoviti mlajšo skupino (od 1. do 4. razreda osn. šole).

A. Černilogar

IVAN TAVČAR - ŽANE

Ko smo ga v soboto 22. oktobra 1966 pokopali, mi je bilo, kakor da gre z njim vred tudi velik del moje mladosti. Dasi je od najnižih skupnih tur in podvigov minilo že pol stoletja, pa so vstala mlada leta vsa živa pred menoj, saj je bil važen del vsega tistega lepega časa tja do prve svetovne vojne prav Ivan Tavčar ali Zane, kakor so ga imenovali v družini in pozneje v »Drenus«. In kadar

PISMO IZ IDRJE (Načelniku mladinske komisije PZS Sokliču)

Transverzalo od Maribora do Kamniških planin smo srečno prehodili od 18. do 22. septembra. Bilo nas je 22. Mokrli smo bili med Šumikom in Osankarico ter pred prihodom na Korošico. Najlepše vreme smo imeli na Raduhi. Na tej poti smo posneli 4 barvne in 4 črnobebe filme.

Na Triglavu smo bili še enkrat in sicer od 29. do 31. septembra. Tokrat iz Vrat v Bohinj (čez Sedmera jezera)! Skupino je samostojno vodil gimnazijec Nande Rupnik, letošnji tečajnik v Trentli. Bili smo z njim zelo zadovoljni.

10. septembra nismo šli po poteh Gregorčičeve brigade. Smo se pa zelo množično udeležili Gregorčičeve proslave v Vrsnem 11. sept. Iz Idrije nas je bilo šest avtobusov. Eden je bil za godbo, eden za planince iz Cerkna, eden za planince iz gimnazije, eden za mlade planince z osnovne šole,

† Ivan Tavčar

sem se spominjal tistih nepozabnih tur, ki sem jih kot dijak naredil, je v blešku gora, takrat še tako samotnih, stal tudi Žane — ves lep, raven kot sveča in zasanjan v lepoto naše gorske narave kakor jaz...

Bila sva malone enake starosti, sinova dveh sester, ki sta se posebno radi obiskovali in z njima vred midva. Jaz sem tedaj živel na robu Kodeljevega — tistega še brez hiš, s polji, travniki, še ne ukročene Ljubljane in stoletnimi drevesi blizu Golovca. On pa v Šiški pod Rožnikom. Kodeljevo je bilo »moje«, Rožnik »njegov«. Vse sva pretaknila. Iz daljave pa so vabile visoke gore.

O njih sva izvedela več od bratov, v katerih življenje je stopil tedaj Badjura, vodnik dijakov, prerok gorske lepote. In tako sva se nekoč v družbi z mojim bratom Jožetom, njegovim Ciri in Rajkom Mulačkom, ki se je ravno vrnil s ture z Badjuro in zvesto delal vse, kar je Badjura velel in želel, — takorekoč v »Badjurovem duhu« povzpela na Stol — takratni Stol.

Rožnik in Kodeljevo sta postala nato za naju samo še kraj sanjarjenja in načrtovanja izletov in tur — za celo desetletje. Žane je postal lep, visok, močan in rcsen fant. Če so bile ture z Jožetom še tako lepe, pa Zanita ni bilo zraven, mi je manjkala njegova resna, sorodna duša, ki je v gorah čutila kakor jaz. Tako sva z leti prehodila Kamniške planine, Karavanke in Julijske Alpe. To danes sicer malo pomeni. V letih med 1900 in 1910 in celo tja do usodnega leta 1914 pa je nekaj pomenilo.

Najine ture so bile polne neviht in žarnega sonca, vse brezkončno lepe in nepozabne, posebno tja na Mrzlo goro, pa čez Kremžarjevo pot na Kočno, pa še po grebenu v pomladnem snegu od Stola na Golico, pa z Abramom in Komacem-Moto čez zasneženi avgustovski Triglav po Kugyjevi poti in strmi Komar v Trentó. In bivaki na Kranjski planini pa Prisojnik pa bivak na Trentski planini in Jalovec in čuda samotna Koritnica... Pa zopet sanjava mesečna noč pod Mangrtom ob gornjem Klanškem jezeru, na vrhu Mangrta in nato pod Montazem.

Tu je začel Žane s fotografiranjem. V nahrbtniku je skrival svojo barvno boks-kamero. Sku-

šal jo je prenesti čez italijansko mejo, da bi začel tudi v čudežno lepi Neveji fotografirati slike za svojo lepoto vedno žejno dušo. Italijanski mejni stražnik pa je zavohal skrivnost in pognal je nas, do smrti utrjene dijake, nazaj.

V tem času okoli l. 1915 so prišle v njegove roke in na noge tudi prve smučli. Prinesel jih je moj starejši brat France iz Gornje Štajerske. Izmenoma sva smučala — in padala v zabavo gledalcev tam na travniku pod Tivolijem. Žane je ostal zvest tej beli opojnosti, dokler je videl... Gore, fotografiranje in smučanje, to je bila Žanetova vedno bolj rastoča strast. Tedaj je stopil v naše življenje Brinšek. Žane je požiral njegove nauke in nasvete, kako fotografirati v gorah. Žane in moj brat Jože sta mojstra kmalu dosegla.

Planinca, smučarja in fotografa Žaneta pa je z vstopom dr. Cerka v naše življenje vsega, kar ga je še bilo, prevzela nova romantika: Društvo za raziskovanje jam, ustanovljeno l. 1910, je nam dencovcem pokazalo še en del Slovenije — podzemske jame, ki še niso bile raziskane. Brezno za breznom — Ziglovia, Marjanščica, Sovja jama, Juntezov laz, Golešnica... Povsod Žane! Zanesljiv v planinah — zanesljiv tudi v jamah. Vrv v njegovih rokah je pomenila varnost, fotografski aparat pa upanje, da bo prinesel iz podzemlja nenavadne slike.

Tako so se od l. 1910 vrstile druga za drugo poleti plezalne ture v še nedotaknjene Zeleniške Spice, Planjavske stene, Dolgi greben, Kočno idr. brezno za breznom, pozimi pa prve smučke ture sploh na zapuščen, nedotaknjeni beli Krvavec in bajno Veliko planino, pa polzkusi na zimski Triglav in v strašni novoletni vihar na Stolu.

Povsod vidim vzravnane mlađega Žaneta, ki zre zavzet v vse, kar vidi in kar nudi Slovenija. Kaj vse smo doživeli! Kakšne silovite vtise je sprejemala Žanetova za lepo doživetja duša in njegova kamera...

Nič ni večno. Prvi je padel dr. Cerka. Žane je bil med požrtvovalnimi reševalci dijakov. Nato strašni udarec — začetek vojne. Takoj v začetku je bil ubit Brinšek. Vojna in življenje sta nas razgnala.

Strahote svetovne vojne so Zanita le še bolj trdile v veri na vse dobro, ki ga dajejo človeku gore. Postal je velik mojster fotografije naših gora. Kar beseda ne zmore povedati, to zmoreta glasba in slika. In Žanetove slike so nato vedno popolneje še pol stoletja prepričevale Slovence, Jugoslovane in ljudi širom po svetu, da je Slovenija ena od najlepših dežel na zemlji. S slikami je vsadil v nešteto sre hrepenenje po gorah. Postal je tudi mojster v turnem smučanju, ker le na smučeh je mogoče prodreti v zimsko prostranstvo gora. S smučarskimi tečaji, ki jih je z velikim uspehom vodil tudi Žane, je ta panoga športa zajela široke množice in jim odprla vrata v zasnežene gore.

Njemu osebno pa so gore ostale isto kakor v mladosti — paradiz, kjer je do zadnjega, dokler mu ni opešal vid, užival lepoto naše zemlje. Ko se je pred njegovimi očmi razprostil že mrak, so se v spominu še svetile gore — in so ugasnile šele, ko ga je zahrbtna bolezen iztrgala iz naših vrst. Njegov spomin bo dolgo ostal med nami ves svetel, mladim pa naj bi pokazal pot do srečnega življenja v gorah!

Pavel Kunaver

STANE PREDALIČ

Umrli je eden izmed pionirjev sodobnega slovenskega alpinizma, eden izmed ustanoviteljev Skale, Stane Predalič.

Rodil se je 9. avgusta 1902. Ni še imel sedemnajst let, ko je skupno z Ivanom Rozmanom, Franceom Rusom in Dragom Zorkom dne 26. maja 1919 postal član pripravljalnega odbora novega kluba, ki naj bi imel alpinističen program, po predlogu Franceta Rusa pa naj bi se imenoval Skala. Najznačilnejše delo Skale je bila alpinistična vzgoja v plezalni šoli na Pečeh v pobočju Grmade, zlasti na Turncu. Vendar se delo ni začelo s tem, temveč z markiranjem poti po gorah. V zimi 1919/1920 so skalasi že organizirali pohode na smučeh. Ustanovni občni zbor Turistovskega kluba Skala je bil 2. februarja 1921 v restavraciji, ki je stala na zemljišču današnjega hotela »Leva«. Seveda so takrat z besedo »turistovskia hoteli izra-

ziti pojem »alpinističen«; ta izraz je bil pa celo za tiste čase zastarej, ker so že prvi skalaši poznali pojem »alpinizem«. V tem prvem odboru je bil Stane Predalič blagajnik.

V tistem času je bil Predalič med najbolj vnetimi plezalci, pozneje pa se je posvetil bolj smučarstvu; v Skali je bil eden izmed najbolj vztrajnih pristašev smučarske smeri.

Bil je znova izvoljen v odbor leta 1923, leta 1924 in 1925. V jeseni 1929, ko je v Skali že prevladala alpinistična miselnost, je Stane predlagal, naj se obnovi smučarska dejavnost nekako tako, kot je bilo pred leti, ko je Skala organizirala še tekme. Toda njegov predlog ni prodrl; nasprotoval mu je plezalec Kveder. Dne 27. aprila 1932 pa je bil smučarski odsek vendarle obnovljen. Načelnik tega odseka je postal Stane Predalič, člani odseka pa Janez Kveder, Franc Kopriva in Sandi Wissiak. Tako sestavljeni odsek je organiziral 19. februarja 1933

»lov na lisice« na Gorjušah. Udeležba je bila naravnost ogromna. Kljub temu pa se je že čutilo, da je smučarstvo postalo le še postranska dejavnost kluba. Smučarski odsek je bil priključen alpinističnemu.

Kako je bil Stane Predalič priljubljen med skalaši in kako so ga cenili, se vidi iz dejstva, da je bil na obnem zboru 25. aprila 1933 znova izvoljen v odbor. Sele ob nastopu nove skalaške generacije se je Stane umaknil iz prvih vrst organizatoričnih delavcev v klub.

Za Staneta Predaliča je bilo značilno, da je bil zelo tovariški in imel nenavadno prijeten nastop. Za Skalo je žrtvoval v svoji mladosti zelo veliko, njemu pa gre zahvala tudi za mnogo podatkov o zgodovini kluba.

Spomin nanj bomo ohranili vsi, ki smo z njim sodelovali, ohraniti ga bodo pa morali tudi tisti rodovi, ki bodo hodili po poti, ki jo je s svojimi tovariši pokazal Stane Predalič.

Dr. Vl. Škerlak

MAKS DIMNIK — PETDESETLETNIK

Znani jeseniški gornik-alpinist Maks Dimnik je 12. oktobra 1956 praznoval svoj petdeseti življenjski jubilej. Rodil se je 12. oktobra 1916 na Rečici pri Bledu kot sin železničarja. Mladost je preživel na Bohinjski Beli — kjer je imel priložnost spoznavati gozdove Jelovice in Pokljuke.

Leta 1929 so se zaradi očetove upokojitve preselili na Belco pri Mojstrani. Na Jesenicah je končal meščansko šolo, leta 1935 pa diplomiral na strojnem oddelku

TSS v Ljubljani. Za zaposlitev je bilo tisto leto težko, zato se je Maks preživljal dve leti kot gradbeni delavec, nosač na Kredarico, smučarski učitelj in gorski vodnik. Sele po kadrovskem roku se je zaposlil leta 1939 v projektivnem biroju Železarne Jesenice. Leta 1941 je bil kot vojak bivše jugoslovanske vojske ujet in poslan v ujetniško taborišče blizu Hamburga. Sele konec leta 1942 so ga poslali na delo v tovarno sedanje Iskrce. Septembra 1944 je odšel v NOV in sodeloval kot operativni oficir v Zidanškovi in Serčerjevi brigadi na Stajerskem, Koroškem in v Banatu.

V letu 1945 je bil demobiliziran — zaposlil se je v Železarni Jesenice kot asistent, nato kot obratovodja. Že septembra 1947 pa je odšel po službeni dolžnosti v Železarno Zenica, kjer je bil zaposlen kot asistent in obratovodja v valjarnah in končno kot šef izgradnje nove valjarne. Sele novembra 1955 se je vrnil iz Bosne nazaj v Železarno Jesenice, kjer je bil zaposlen kot obratovodja valjarne 2400, šef konstrukcijskega biroja in od leta 1960 kot direktor Železarskega izobraževalnega centra, kar je še

danes. Pestra, zahtevna in odgovorna je bila Maksova delovna pot. Kot vesten in dober delavec je znan daleč zunaj železarskega revirja.

Jubilant je deloval kot družbeni delavec v občinskih odborih, v okrajnem odboru, bil je tudi republiški poslanec.

Zelo veliko ima zaslug pri izgradnji triglavskih žičnic in kot turistični delavec v gorenjskem kotu. Na Belci se je spoznal z dr. Počotnikom in Janezom Brojanom, ki sta mu kot izkušena gornika pokazala pot v skalne stene in grebene. Triglavska stena in gore Martuljka so bile torišče udejstvovanja naveze Brojan-Tomazin-Dimnik. Prve nove smeri so zapisali v tistih letih na Rokave, dalje zimske pristope na Dolkovo Špico, Skrlatico, Sovatno, smučarske ture po Karavankah, Triglavskem pogorju in Bohinjskih gorah. Tudi ob skromnem koščku kruha se ni odpovedal goram.

Jesen leta 1938 se je seznanil z Mihom Arihom, s katerim sta preplezala mnogo težjih smeri. Tako varianto v severni steni Spika, severni steber Rogljice, južno steno Spodnjega Rokava, opravila zimske pristope na vse vrhove Julijcev, grebensko prečenje od Visoke Rateške Ponce do Jalovca in zimski vzpon na Rogljico, novo težko smer v severno-zapadni steni Rakove Špice, v severni steni Rjavine. Smer po greдах Skrlatice do Rakove Špice si je Maks zamislil, ko je v ujetniškem taborišču dobil razglednico tega ostenja. Zaupal mi je, da jo še danes šteje za eno svojih najlepših doživetij in vzponov v gorah.

Tudi tuje gore mu niso neznane. Saj je delal vzpone s prijatelji v Glocknerski in Venedigerjevi skupini, v Zapadnih Julijcih, Lienških Dolomitih, Karnskih Alpah, Dolomiti in Ortlerju. Ni bil ekstremist, gore pa je ljubil in doživljal z vsem svojim žarom. Še danes, ko si je zastavil druge cilje in naloge, je in ostaja trdna hribovska korenina, zaljubljen v lepoto gorskega sveta, višin in snežnih vesin. Še in še si črta drzne smučne v naših zasneženih gorah.

V Planinskem društvu Jesenice je bil nekaj let gospodar, zadnja leta pa je predsednik društva. Ima največ zaslug pri izgradnji novega Tičarjeva doma na Vrščiu, ki je prepotraben, reprezentativen ob-

jekt ob naši znani alpski cesti. Za svoje uspešno delo pri izgradnji ženiške železarnice je bil odlikovan z redom dela, za delovne zasluge v planinstvu pa z zlatim znakom Planinske zveze Jugoslavije in s srebrnim znakom Planinske zveze Slovenije.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu čestitamo obremen z UO PZS vsi znanci, prijatelji in sodelavci in želimo, da bi bil še dolgo vrsto let aktiven v službi in pri razvoju planinstva in turizma.

Janez Krušič

ALPINISTIČNE NOVICE

NOVE PRVENSTVENE SMERI

Potem ko je bilo maja meseca preplezano Teme Rjavine, junija pa Sfinga in SV raz Malega Jaločeva, so se plezalci lotili novih problemov. Jeseniški plezalci so preplezali v Veliki Martulški Ponci dve novi smeri: 19. VI. S steber (Bernard, Butinar, Krušič, Oman in Robič), nedeljo za tem — 26. VI. pa Bernard in Oman še eno v isti steni.

Šesta in sedma prvenstvena (v letošnji letni sezoni) sta bili preplezani v Kamniških Alpah. 19. VI. sta Janec Golob in Dodi Pušnik preplezala Glavo Turške gore in smer ocenila s V., 24. VI. pa zakonca Barbka in Peter Ščetinin še novo smer v Vežici nad Petkovimi njivami. Posebno zadnja smer je vzbudila mnogo pozornosti. Smer sta plezala 11 ur in jo ocenila mestoma celo VI+. Visoka je okoli 300 m.

USPEŠEN VIKEND V DOLOMITIH

Začetek julija je bil v koledarju AAO zaradi praznika, določen za »malo odpravo« v področje Grossglocknerja. Slabo vreme pred tem pa nas je prisililo, da smo se temu načrtu odrekli in se odločili za Tri Cine. S plezalskimi nameni pa so končno tja odpotovali žal le Štirje: Barbka in Peter Ščetinin, Jošt Razinger in Ante Mahkota, ki je prevzel skrb za prevoz.

Prvega dne so se zaradi slabega vremena odločili za Punta di Frido in preplezali smer Comici-Fabian-Pompei ter pregledali teren. Ščetinin in Mahkota sta bila namreč namenjena v »švicarsko« direktissimo v Zap. Cini, ostala dva pa sta hotela preplezati nekaj drugih smeri. Toda nemanje plezalskega filma v omenjeni smeri jim je prekrizalo račune. Naglo so spremenili načrt in naslednjega dne sta Ščetinin in Mahkota že vstopila v »francosko« direttissimo v isti steni. Smer, ki je posvečena Couzyju, sta leta 1959 s petimi bivaki preplezala Desmaison in Mazeaud, ocenjena pa je s VI+, mestoma celo A4. Naša plezalca sta noč med 3. in 4. prebivakirala pod strehami, potem ko sta preplezala prečko v levo. Naslednjega dne sta izplezala še preko zadnjih streh in po Demuthovem razu izstopila na vrh.

Istočasno sta ostala dva plezalca preplezala Demuthov raz (V—VI) in Prussovo poč (IV).

Istočasno z njimi so se v Dolomitih mudili še nekateri drugi naši plezalci, od katerih sta Oman in Koflar opravila normalna pristopa na Veliko Cino in Mt. Cristallo.

Aschenbrennerjevo smer v Travniku so ponovili: 19. VI. Sandi Blažina in Jošt Razinger, 3. VII. brata Tine in Jože Mihelič ter Franc Ekar in Iztok Belehar. Pri tem velja omeniti, da je S. Blažina, ki s svojim 24-letnim alpinističnim stažem spada med naše najstarejše aktivne plezalce, to smer plezal prvič že pred 15 leti, zadnja naveza pa je nad »Rampo« izvedla desno izstopno varianto in bila v steni prisiljena bivakirati.

Zajedo v Travniku, smer Kilar-Levstek, sta 3. VII. ponovila Franci Urh in Martin Čarman v 8 urah.

Peternelovo smer v Triglavu sta 26. VI. ponovila Štupnik in Belak, 3. in 4. VII. pa še Gričar in Kalar, ki sta iz te smeri izstopila kot prva preko Čopovega stebra.

Čopov steber sta 26. VI. ponovila Mitja Košir (AAO) in Peter Novljan, kot tretja v letošnji letni plezalni sezoni.

»Trikotnik« v Dolgem hrbtu sta kot tretja naveza

dosedaj ponovila Tone Škarja in Pavle Šmenc, dne 26. VI.

Raz Dedca sta komaj dva dni po prvenstvenem vzponu po akademski smeri v Vežici preplezala Barbka in Peter Ščetinin, dne 26. VI.

NEKAJ PEREČIH VPRAŠANJ ZA ALPINISTE

— *Klasifikacija alpinistov — pogoji — izbira kandidatov za odprave*

Ceprav se je o tem že mnogo razpravljalo, še vedno nimamo pravega stališča. Se naj zgledejemo po zapadu, po vzhodu? Je naša dosedanja praksa pravilna, kakšne hibe je pokazala? Predvsem pa, kaj in kako bi bilo treba ukrepati, da bi bila sredstva, ki jih dajemo za organizacijo odprav, čim boljše naložena, da bi pozitivno vplivala na vzgojo alpinistov!

— *Kdo in kdaj lahko izbija kline?*

To vprašanje je dalo že stokrat preleto mnenje, vendarle je prav, da se nanj ponovno spomnimo in ga prenesemo razčiščenega tudi mladim.

— *Kako je s plezanjem prvenstvenih vzponov?*

Doba, ko je bilo na razpolago še dovolj problemov, je tudi pri nas več ali manj zaključena. Prvenstveni vzponi postajajo vsak dan redkejši in težavnejši. S tem pa se menja tudi način plezanja. Ali je pravilno, da se plezalci spuste v nedoknčano smer od zgoraj in jo v spustu prirede za kasnejši vzpon, vstopijo s strani in smer ob zadnjem poskusu preplezajo v celoti?

— *Kaj je alpinizem, šport ali...?*

O tem je bilo posebno v tujini mnogo napisanega, vendarle ostane še vedno odprto vprašanje. In kako je s treningom, ki je pri nas še v začetni fazi. Med tem ko imajo ponekod že katedre za alpinizem na visokih šolah za telesno kulturo, se pri nas uveljavlja večinoma le priprava v plezalnih vrtilcih in morda še telovadba pozimi.

— *Kako je z registracijo vzponov?*

Ceprav ima večina odsekov že vpeljane knjige vzponov, se še vedno dogaja, da nekateri plezalci ne morejo postreči z doku-

mentiranim seznanom svojih vzponov, ko kandidirajo za odprave. Dogodi se tudi, da jim nekateri tiste, ki jih napišejo, odrekajo. Težave nastopijo tudi ob koncu sezone, ko je treba podati poročila. Tam, kjer ne vodijo redno knjige vzponov, njihovo število zaokrožijo, drugod pa registrirajo tudi nedovršene vzpone ali namesto grebenskega prečenja navedejo vzpone na vrhove, ki so jih prešli, kot samostojne pristope! Resnična je sicer trditve nekaterih, da plezajo zase — toda razumeti morajo tudi organizacijo, ki mora imeti vsaj osnoven pregled o dejavnosti — pa naj bodo to odseki ali PZS. To je važno tudi za javno dokumentacijo naše alpinistične dejavnosti in za izdajanje plezalnih in drugih vodnikov.

- Obnašanje v gorah

Tu mislim na pozdravljanje v gorah, na nočni mir po kočah, ki ga zdaj kaljjo celo alpinisti.

Oskrbnik bi moral vedeti ali pa bi moralo biti vsaj zapisano v knjigi (obiskov, ali vzponov), kam je kdo namenjen in kdaj ter kje namerava turo zaključiti. Pa so zopet alpinisti tisti, ki to najmanj upoštevajo, čeprav je največ s precejšnjimi stroški in trudom združenih polzvedovalnih akcij ali vsaj čakanja v pripravljenosti prav zaradi njih.

Se dolga je vrsta vprašanj. Prav bi bilo, da se razčisti in da so dileme okoli njih tudi neke zapiseane. Končno ne bi bilo tako nepomembno, če bi prišli med alpinisti do splošno priznanih načel in navad, ki jih vsi spuštujejo in se po njih ravnavajo, če hočejo biti na glasu kot dobri in spodobni alpinisti. »Alpinistični kodeks« bi nam pri tem brez dvoma potreben.

- Kako si rezerviraš prvenstveni vzpon?

Ko smo se letos po 1. maju pričeli pripravljati, da z »malo odpravo« obiščemo Paklenico, je vznikla misel, da poskusimo preplezati v njenih stenah tudi novo smer. Kdor pozna steno Anič Kuka, bo razumel našo željo.

Vse je bilo nared, izbrane naveze, pripravljena oprema odprave je prišla na mesto, vzpona pa vseeno ni bilo — zakaj?

Iz informacij, ki so nam jih posredovali tovariši iz Hrvatske, smo namreč zvedeli, da prav tam, kjer naj bi poskusile naše naveze,

poskušajo že zagrebški plezalci in da so v letu 1965 že prešli zgornjo polovico stene.

All bi bilo »moralno« plezati po začetni smeri in jo končati brez sodelovanja tistih, ki so prvi poskušali?

To ni edini primer. Pred kratkim je bil opravljen vzpon v Planji (Rupar-Stebalj), ki v začetku poteka po smeri Juvan-Rupar-Stebalj, izstopa pa po smeri Juvan-Sazonov, čeprav je bilo znano, da misli Juvan nadaljevati svoj začetni vzpon v območju zajede. Prav tako letošnji primer — prvenstveni vzpon po stebru Šit. Prva sta poskusila Kunaver in Pintar, sedanja prvopristopnika Mahkota in Gruden pa sta v spodnjem delu v celoti uporabila njuno smer.

Možno je bilo, da imajo oni, ki poskusijo prvi, na razpolago določen čas, da smer končajo — če ga prekoračijo, pa lahko poskusijo tudi drugi. Ali bomo čakali, da pride kdo od kod drugod, kjer imajo drugačen kodeks in da reši problem tujec. Premislimo sami in odločimo!

In še en primer — kontra čakanju. V Frdamanih policah sta prva poskusila Juvan in Steblaj. Toda, ker se jima je v grapi podrl sneg, na katerem sta stala, sta se obrnila, da bi počakala na drugo priložnost. V lanskem letu pa je prišel odlični češki plezalec Čihula, ki za to sicer ni vedel — toda smer mu je moral nekdo nakazati — in spiezal, kar je bila izgubljen priložnost za naš alpinizem.

DILEME GORNIŠKE ETIKE

Že dolgo časa pogrešamo v našem planinstvu, še posebej pa v alpinizmu, izmenjavo mnenj — polemiko, ki bi pomagala razčiščevati pereča vprašanja, ki jih nakazuje praksa. Tako se še vedno nismo opredelili, kako je z izbijanjem klinov, uporabo svedrovcov in drugih tehničnih pripomočkov, rezerviranjem smeri, ... Prav tako se še ni zgodilo, da bi v našem glasilu kdo objavil samostojne kritične pripombe ob nekaterih dogodkih (superdirettissima, ekspedicija Eiger, ...) o čemer je Planinski Vestnik v uredniškem kotičku pisal, kako ta vprašanja obravnavajo drugod itd. Se vam ne zdi, da bi bilo prav, da poskusimo tudi mi za naše razmere in

potrebe razčistiti vsaj nekatera vprašanja?

V rubriki »Dilema gorniške etike«, je omogočena izmenjava mnenj. Zadoluje, da na ovitek — razen polnega naslova Planinskega Vestnika, Ljubljana, Dvořakova 9 — pripišete še »gorniška etika« in se podpišete s polnim imenom in naslovom.

Prispevki, ki jih boste pošiljali, naj bodo kratki in jedrnat. Radi pa bi objavili čim več prispevkov. Vsakemu, ki bi se oglasil, obljubljam, da bo v najkrajšem možnem času prejel odgovor s pripombami, ki bodo vsebovale tudi okvirni rok objave.

Iz mnenj, ki se bodo izluščila med razpravo in ki bodo gotovo pestra in raznolika, ne bo težko nikomur — ne posamezniku, po potrebi pa tudi ne komisiji za alpinizem ali drugim organom naše organizacije, priti do sklepov, po katerih se bomo ravnali.

Franci Savenc

KOROŠKI ALPINISTIČNI ODSEK

Mežiška dolina, slikovita soteska, v kateri je komaj prostora za železnico, cesto in reko, se vije od Raven do Črne in tja do Koprivne, Bistre in Tople, pod strme stene in grebene Uršlje, Pece, Raduhe in Olševe. To je svet Pržihovih trpečih, ponižanih in razžaljenih ljudi. Svet trdnih železarjev in knapov ter neukrotljivih bajtarjev in gruntarjev.

Zo od nekdanj je nekakšna goreča želja in sila vodila te ljudi, izmučene od dela, tja visoko nad doline, kjer se jim je oko napajalo ob prostranstvih slovenske pokrajine.

V Mežiški dolini obstajajo štiri planinska društva in dva alpinistična odseka. Koroški alpinistični odsek (KAO) sestavljajo člani PD Črne-Žerjaka, Mežice in Raven. Sedež odseka je v Mežici in šteje 16 aktivnih članov in 8 pripadnikov. Zato je tudi žetev na koncu vsakega leta plodovitejša.

V letošnjem letu so člani odseka dosegli lepe uspehe.

Najvažnejši vzponi so: 3 smeri v Kavkazu, od tega ena prvenstvena, ki se sedaj imenuje slovenska, 4 smeri v Grossglocknerju, med drugim tudi Pallavicinijev žleb, 2 smeri v jugovzhodnem grebenu Johannesberga, Ogr-

nova, Herletova, desna v Ojstrici, Gradišnikova v Ojstrici, desni stebér v Mali Raduhi, desno od Plati v Mali Raduhi.

Prvenstvene vzpone so zabeležili v glavi Turske gore in dva v steni Male Raduhe.

Vsi ti vzponi so IV.—V. Poleg teh važnejših vzponov so člani opravili okoli 120 lažjih vzponov od II.—IV.

Tradicionalni koroški alpinistični veleslalom v aprilu ali maju je žal zaradi prehitre odjuge odpadel.

Odslek je zadovoljivo upravljal zavetišče na Grohatu, kjer je tudi žig slovenske planinske transverzale, od 10. junija do 10. septembra 1966. Mnogo članov je nesebično žrtvovalo svoj prosti čas za urejevanje in popraviljanje kože.

Za zaključek letne sezone je odslek tudi letos, kakor vsako leto, organiziral zbor koroških in štajerskih alpinistov 10.—11. septembra. V soboto zvečer je bil družabni večer s tabornim ognjem, v nedeljo zjutraj pa skupno plezanje v stenah Raduhe. Po plezanju je bilo slovesno odkritje plošče ponesrečencima mladima alpinistoma v steni Raduhe. S te žalne slovesnosti povzemamo govor.

»Stojimo ob spominski plošči na slvi steni Raduhe in tiho zremo v napis...

In če vprašate tisoče ob gorskih poteh, one ob prepadnih strminah, pa one, ki premagujejo previsne stene gora, zakaj hodijo v gore, morda niti ne bodo vedeli odgovoriti. Vemo pa: Čez vse različne odgovore se tiho iz srea dviga zavest: ker moramo, zato ker gore ljubimo, ker smo zaljubljeni vanje, v skrite žametne planike sredi skal, v rdeče murke na meliščih, v modri encijan, v okleščene samorastnike, v strmine, v previse in skale, v daljna obzorja, ki se razprostro z vrhov...

Nikar ne posiljujmo planinskih pohodov pa alpinističnih vzponov v bolcznimi, ki včasih že kar razjedajo sodobni šport, nikar ne uganjajmo rekorderstva...

Kljub vsej svoji moči in lepoti so gore pasivne, v njih najdemo to, kar sami vanje prinesemo. Če se jim bomo približali z ljubeznijo in spoštovanjem, nam bodo to poplačale. Če pa bo v nas gorelo častihlepje in brezobzirna želja premagati steno, bo slepila slaherno lepoto, iz njih pa se bomo vračali brez kakršnegakoli zado-

voljstva, naš duh se ne bo oplemenitil.

Tiho postojmo ob spominu nanju, ki sta omahnila v steni, gnana od tihe ljubezni do gora, ko sta iskala skrite lepote gorskega sveta. Omahnila sta v vzvišeni zanesenosti, umrla sta v svoji ljubezni...

Marjan Lačen

IZ PLANINSKE LITERATURE

THE ALPINE JOURNAL, Vol. L. XXI, maj 1966, št. 312. Izdaja The Alpine Club 74 South Audley Street, London, W. 1. Redna publikacija najstarejše evropske planinske organizacije je obdržala vse tiste lastnosti, s katerimi je dolga desetletja v svetovni planinski publiciteti vodila. Objava opisa kake prvenstvene ture v AJ velja še danes vsaj toliko kot objava v La Montagne. S. Kohli, vodja doslej najuspešnejše ekspedicije na Everest, je v tej številki objavil indijski himalajski senzacionalni uspeh pod naslovom: »Devetorica na vrhu Everesta«. Indijska odprava na Everest je res v čast Indijcem, ki se komaj desetletje ukvarjajo s himalajzmom. Od nje se bo treba marsikaj naučiti, čeprav Kohli svoje poročilo skromno konča s priznanjem, da so uspeli samo za to, ker so se polastili izkušenj drugih. Vzpon čez zapadno steno Mt. Huntington je opisal Dave Roberts. 8 slik in opis sam izpričuje, da je alpinizem v ZDA v resnici na svetovni višini. Sir John Hunt se je potrudil, da ni izpustil nobenega izraza kurtoazije na naslov ČSSR in Poljske v opisu svojega izleta v Visoke Tatre septembra 1965. Viden avtor je tudi John Weddenburn s svojim opisom ekspedicije v Hindu-kuš, enako Kurt Diemberger je opisov vzponov z ledenika Tirič-Mir. Tudi Nemeec Günter Hauser je svojo ekspedicijo v Himalajo priobčil v angleški reviji. J. O. M. Roberts je opisal ekspedicijo Royal Air Force na Dhaulagiri

IV, pokojni John Harlin pa je tu populariziral vzpon preko zapadne stene Petit Dru. Planinske zgodovinarje bo zanimala »Beseda o Whymperju«, odgovor, ki sta ga Arnoldu Lunnu napisala Dangar in Blakeney.

Zvezek obsega 200 strani. Zadnjih 60 strani je posvečenih noticam o ekspedicijah, vzponih, plezalskim dogodkom v matični deželi, posebna rubrika pa je določena za najnovejše pomembnejše publikacije. Med sodelavci te rubrike so tudi znameniti H. W. Tilman, R. L. G. Irving, John Morris, T. S. Blakeney, skratka moške, ki za kontinent pomnijo stebre evropskega alpinizma. Skrbno je urejena tudi rubrika »In memoriam«, v kateri je obširen nekrolog posvečen Thomasu Grahamu Brownu, možu, ki je od l. 1924 do l. 1938 stal v vrhunskem razredu svetovnih alpinistov, plezal pa je tudi še po vojni do l. 1952 in brez vodnika prišel na Mönch, Finsteraarhorn, Dent Blanche in Matterhorn, torč v starosti 70 let. Rodil se je l. 1882, umrl l. 1965. Bil je profesor fiziologije na univerzi v Wallesu, za člana Alpine Club je bil izvoljen l. 1926, prvenstvene vzpone ima v Alpah, na Alaski in v Himalaji (Nanda Devi, Mašerbrum). AJ urejata D. F. O. Dangar in T. S. Blakeney.

to

PROTEUS XXVIII št. 9—10, Ljubljana. Številka je za stoletnico Henrika Freyerja prinesla nekaj zanimivih člankov, ki bodo zanimali tudi široko javnost. Zmago Bufon, kustos Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, je napisal obširno informacijo o življenju in delu tega naravoslovca in rodoljuba, ki je od l. 1832 do l. 1853 polagal temelje slovenske floristike in zoologije, jamarstva, gorništvu in geografije. Pri vsem naravoslovnem delu je skrbel za slovensko izrazoslovje prirodnih in bil zato v stiku z našimi takratnimi narodnimi buditelji. Pripravljaj je slovenski imenik ptičev in rastlin. Po očetu je bil Čeh, doma iz Idrije, po življenju in delu pa Slovenec. O njegovi karti Kranjske poroča Vladimir Leban. Karta je dober kartografski izdelek, rezultat večletnega dela na terenu, natančnosti in kritičnosti, delo, ki spada med najboljše kartografske storitve tistega časa. Posebno natančen je

bil pri pisavi slovenskih krajevnih imen, s čimer je hotel povedati, da je ta del Avstro-Ogrske slovenski. Posebno natančen je pri planinskem predetu. Vidi se, da je Freyer sam hodil po gorah in da je posebno imena v Julijskih Alpah zelo dobro poznal. Bil je navezan na lastne zapiske. Franc Cimerman obravnava Freyerja kot geologa in paleontologa. 17 let je bil Freyer star, ko je bil prvič v Postojnski jami, pozneje pa je spoznal še mnoge druge na Idrijskem, Vipavskem in Notranjskem. Čeprav farmacevt je bil naravoslovec širokega razgleda. Zaradi zaslug za geologijo in paleontologijo so ga izvolili za člana dunajskega geološkega združenja. Po njem je dobilo ime več fosilov, ki jih je odkril na svojih potih po slovenski zemlji. L. 1942 je izdal »Favno Kranjske« (ptice, plazilce in ribe po Cuvierovem sistemu z registrom latinskih, nemških, »kranjskih ali slovanskih« imen). Zaslužen je tudi za našo favnistiko, o čemer razpravlja Marko Aljančič.

Sodelavec Planinskega Vestnika Tone Wraber, kustos ljubljanskega Prirodoslovnega muzeja, sedaj na študiju v Trstu, je opozoril na Freyerja planince, zaslužnega za odkrivanje slovenskega alpskega sveta. Iz Freyerjevih zapiskov o vzponih na Stenar je razvidno, da ga v gore niso gnala samo naravoslovna nagnjenja, temveč ljubezen do gora, občutki, ki vodijo dandanes v gore večino ljudi. Freyer je bil prvi turist, ki je prišel na Triglav brez vodnika, saj 17-letnega Simona Pokljukarja, ki dotlej še ni bil na Triglavu, ne moremo šteti Freyerju v vodniško pomoč. Do l. 1851 je bil Freyer trikrat na Mangrtu in dvakrat na Triglavu. Bil je tudi na Črni prsti, v dolini Triglavskih jezer, na Velem polju, Konjščici in na Poreznu.

Freyer je bil v gorah najprej naravoslovec, ki je nabiral kamnine, rastline in živali. »S tem pa je približal ljudem slovenski gorski svet in s svojim delovanjem tudi pripomogel k razvoju slovenskega planinstva.« Svoje vzpone je tudi popisal v »Beiträge zur Naturgeschichte... Herzogtums Krain 2, v Flori 21. 22. v Läubacher Zeitung. O Freyerjevem vzponu na Mangrt 1836 in 1837 in na Triglav 1851 je pisal J. Wester v PV 1936 in 1951.

Tone Wraber se dotika Freyerjevga florističnega dela tudi v članku »Spet o Blagayevem volčinu«. Tudi med drobnimi vestmi ta številka Proteusa opozarja na botanične nikavnosti in redkosti v naših gorah, ki jih je našel in opisal Freyer.

to

THE SCOTTISH MOUNTAIN-ERING CLUB JOURNAL, Vol. XXVIII, št. 157, maj 1966. Izhaja v Edinburghu, 389 High Street. Kogar zanima psihika zimske dirrettissime v Eigerju 1966, bo gotovo z zanimanjem bral »Zimsko pravljico« (A winters Tale), ki jo je napisal Dougal Haston, fanatični alpinist iz Eigerja, letos predstavnik otoškega planinstva v Trentu. Škoti ljubosumno bde nad svojimi posebnostmi, zato ni čudno, če je uvodni članek D. B. Horna posvečen začetkom škotskega alpinizma. Ostali člani obravnavajo škotske ekspedicije na Grönlandijo in na kanadsko Coast Range. Zadnja tretjina številke ima rubrike: Novi vzponi, Klubske novice, In memoriam in recenzije. Tako angleško kot škotsko glasilo je vzorno urejeno, reprezentativno po vsebini, obliki, papirju in ilustracijah.

to

POROČILA — ACTA CARSOLOGICA, IV, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, r. IV., Institut za raziskovanje kraša. Ljubljana, 1966.

Po nekajletnem premoru je pred nami zopet nov zvezek razprav, ki so posvečene krašu. Po številu prispevkov je pričujoči zvezek skromnejši, ne pa po obsegu in vsebini. Najobsežnejši sta razpravi Ivana Gamsa, K hidrologiji ozemlja med Postojnskimi, Planinskimi in Cerknjskimi poljem, in Srečka Brodarja, Pleistocenski sedimenti in paleolitska najdišča v Postojnski jami.

Prva razprava prinaša podatke večletnih raziskovanj vodnih in geomorfoloških razmer na ozemlju med Postojnskimi, Planinskimi in Cerknjskimi poljem. Omenjena so barvanja, ki jih je izvedel Institut za raziskovanje kraša in druge institucije, podatki vrste kemičnih analiz in na kraju interpretacija teh podatkov. V drugi razpravi je podan opis vrste sond v Postojnski jami. Po najdbah pri izkopavanju lahko sklepamo, da je tudi v Postojnski jami živel

človek. S tega področja je tudi Franca Osoleta prispevek o sondiranju v kraških jamah iz okolice Prestranka, kjer obravnava izkopavanja in najdbe iz nekaterih manjših jam v obrobju Postojnske kotline. Ivan Gams poroča še o rezultatih barvanja v Dimnicah in v Triglavskem breznu. Barvanja so izvedli leta 1964. Obširnejši je zopet prispevek Karla Strasserja, ki obravnava Dipplopede (kačice) iz Slovenije. Obdelal je material, ki se nahaja v zbirkah in ki ga je sam zbiral. Najdišča jamskega hrošča Speleaeodromus pluto Reitter 1881 analizira in opisuje Egon Pretner.

Vse razprave imajo povzetke v angleškem ali nemškem jeziku z izjemo Strasserjevga prispevka, ki je pisan v nemščini in ima povzetek v slovenščini.

D. N.

RAZGLED PO SVETU

O ALPINISTIČNI ŠOLI V MOOSERBODNU je v našem listu že obširno poročal Janez Bizjak. Lani so v tej šoli pričakovali obisk Tensinga Norkaya, ki je leta 1956 prvi stopil na Everest z Novozelandscem Edmundom Hillaryjem. Seveda so njegovo ime izrabili za reklamo, Tensinga pa ni bilo, baje zaradi tega, ker z avstrijske strani ni bilo poskrbljeno za finansiranje. Pot iz Darjeelinga do Grossglocknerja pa seveda precej stane.

PLANINSKA KNJIZNICA V MÜNCHENU je bila med vojno bombardirana. Da bi se izpopolnila, je zdaj začela tudi z antikvarnimi posli. Kupuje stare planinske knjige po vsem svetu, posreduje pa tudi nakup in prodajo, če pride do več izvodov kake iskane knjige. Ponudbe so dobrodošle. Naslov nekdanje centralne knjižnice Du ÖAV je zdaj Alpenvereinsbücherei des Deutschen Alpenvereins, 8 München 22, Praterinsel 5.

OD SHARE DO LJALVERA, ves čas na meji 500 m. poteka znamenito prečenje Bezengijskega zidu. Prvi vzpon je bil izvršen l. 1931, vendar spada tura še danes med najpomembnejše v Kavkazu. Prva naveza je bila avstrijska (Karl Moldan, Josef Schintlmaister — danes univ. prof. v Dresdenu, Karl Poppinger) in je prečenje opravila v 6 dneh s 5 bivaki, 56 ur plezanja, 33 let je to ostal rekord. Rusi so to prečenje ponovili l. 1938. Vodil je znani Beleckij, z njim sta bila Berdiščevski in Gerščin, še isto leto tudi Hodakevič, Glebov, Lapin in Krjučkov. Nato 10 let v teh višavah ni bilo nikogar. Leta 1940 sta istočasno vstopili dve skupini, prva po severnem grebenu Share, druga po vzhodnem. V prvi so bili Abalakov, Gušak, Sasorov, Čeredova, Leonov in Borovikov, v drugi pa Pelevin, Arkin in Filimonov. Devet let nato so bili tu spet Rusi Simonik, Volkov, Grigorjev, Dobrov in Žirnov, leta 1958 Aleksašin, Pastron, Tkač in Šakin. Leta 1964 pridejo Nemci iz Vzhodne Nemčije: Pecmüller, Rükker, Nütze-nadel, Warmuth in Ginzel, z njimi je tudi Matras iz ČSSR. Plezali so 47 ur, prva ponovitev inozemcev je torej trajala manj časa, 5 dni s 4 bivaki od »avstrijskega bivaka«. Istočasno so bili v steni Bolgari Atanasov, Petrov, Aleksijev in Bešev. Ti so plezali 7 dni in jih je vzhodnonemška naveza prelinitela. L. 1965 so bili tu Avstrijci Vanis, Lavizka in Karnthaler. Ker so med prečenjem čakali 4 dni na vreme, se jim je zavleklo plezanje na 10 dni z 9 bivaki. Čistega plezanja je bilo 48 ur od avstrijskega bivaka do Zannerja. Lani so prečenje opravili tudi Pulinec, Levin, Gorevski in Smirnov, vsi iz SZ, v osmih dneh. Vseh ponovitev je komaj devet v 35 letih, 80 % ture teče po ledu in snegu, ostalo je kopno. Če je pet dni lepo vreme, je tudi možno opraviti, če se ne vračuna počitek. Vsaka naveza mora imeti vsaj 5 lednih vijakov, 3 navadne klince, vrvi, šotor in primerno obleko za višine nad 5000 m. Priporočila se, začeti z vzhoda, to je od avstrijskega bivaka, da še prvi dan minejo največje težave.

C. F. MEADE spada med veterane himalajcev, saj je vodil tri ekspedicije v Himalajo pred prvo svetovno vojno l. 1908, 1911 in 1913. Januarja 1966 je umrl 85 let star.

Pierre Blanc, francoski vodnik, ki ga je Meade vedno najel tudi za Himalajo. Blanc je bil znan po vzdevku »Le pape« (papež). Z njim se je poslovil eden najslavnejših alpskih vodnikov. Umrl je kmalu po srečanju francoskih vodnikov v La Bérardu v Dauphinéji, na katerem je predsednik gorskih vodnikov Pierre Perret govoril o krizi gorskih vodnikov zaradi vseh mogočih »divjih« vodnikov in tečajeve, ki jih vodijo plačani in neplačani ljudje brez vodniškega izpita. Lionela Terraya, ki se je lani smrtno ponesrečil, so počastili v letovišču Praz-sur-Arly s tem, da so slavnostno dvorano tega kraja imenovali po Terrayu. V tej dvorani je Terray zadnji-krat pred smrtjo predaval.

SORAPIS je eno bolj znanih gorskih imen v Dolomiti. Skupina je lani pridobila bivak, enega izmed onih, ki jih po Dolomiti zadnja leta postavlja beneška sekcija CAI oziroma ustanova »Antonio Bertin«. Bivak na Sorapisu je podprla tudi sekcija XXX Ottobre v Trstu v čast poročniku italijanskih alpinov Scipice Zlatoperu (Slataper), ki je l. 1943 padel v Sovjetski zvezi. Bivak stoji na južnem robu Fonde de Rusecco. Tu mimo bodo gradili tudi zavaro-vano pot »via ferrata«.

KAŠGAR je tisti del visokega Pamirja, ki leži na Kitajskem. Tu je 7546 m visoki Mustang-Ata, »oče ledenikov«. Odkril ga je Sven Herdin l. 1894, l. 1947 sta prišla pod vrh E. Shipton in H. W. Tilman, l. 1956 pa je dosegla sam vrh sovjetsko-kitajska ekspedicija pod vodstvom E. A. Beleckega, 19 Rusov in 12 Kitajcev. Leta 1959 so poskrbeli za majhno senzacijo Kitajci, saj je stopilo na ponosni vrh kar 33 Kitajcev, med njimi 8 žensk. Leta 1956 je K. Kuzmin pripeljal na 7595 m visoki Kongur II ali pravzaprav Kongur Tjube Tagh 6 sovjetskih in dva kitajska alpinista. Kongur II je v primeri z Mustagh-Ato precej težji. L. 1961 pa so na Kongur II splezale Kitajke pod vodstvom Yuan-Yangove. Na vrh sta prišli dve Kitajki, Šeirab in Phundob, dve Tibetanki, Jang-ji-čin in Rab-jov pa sta prišli do 7560 m. Ker ne vemo, do kam sta prišla l. 1954 Claude Koganova in Raymond Lambert na Čo-Oju, preden sta se morala umakniti pred viharjem, lahko trdimo, da imata obe Kitajki sve-

točni ženski rekord. Rekord je brez pomislekov priznal tudi Dyhrenfurth, strastni in obenem eksaktni nasprotnik »kitajskega Everest«. Yuan Yangova je sama mlada in je vzela s seboj same mlade družice.

NEPALSKE RESTRIKCIJE pri dovoljenjih za ekspedicije v Himalaji Sir Edmund Hillary še ni dobil dovoljenja za Solo-Khumbu, čeprav je to področje proglašeno za odprto, če gre za manjše ekspedicije. Vzrok je najbrž ta, ker si je Hillary za cilj izbral vrh na meji med Nepalom in Kitajsko. V Kathmanduju pa se kljub temu širijo novice, da bodo leta 1968 Japonci dobili vstopnico za Everest. Dr. Karlu M. Herrligkofferju so jo za leto 1966 brez vsake utemeljitve odbili. Mednarodni kongres v Kathmanduju pričakuje, da se bodo omejitve odpravile že leta 1967, vsaj za vse tiste gore, ki ne leže na koščjivi kitajski meji. Nemška ambasada se je odločila, da bo priporočila samo tiste ekspedicije, ki jih bosta odobrila DAV in bonnska vlada. Nemci nočejo več takih blamaž, kakršno so doživeli na Čo-Oju leta 1964. Prvo je v Nepal vložil tudi Normar Günter Dyhrenfurth, vodja slovitve AMEE 1963 (American Mount Everest Expedition). To pot bi rad ujel jetija. Dyhrenfurth in njegov ožji krog namreč verjame, da jeti res živi. Dovoljenja sredi leta 1966 še ni dobil. Tudi mož iz Čo-Oju 1964, Nemeč Rudi Rott iz Königsbrunn pri Augsburgu, je mislil l. 1966 na Everest. Iskal je zveze z nepalskim ambasadorjem v Bonnu, Sardarjem Pandijem, vendar brez uspeha. Nemška ambasada se je že odločila, da Rotta v nobenem primeru ne bo podprla.

Leto 1966 je torej sušno leto: Od kar je Nepal odprl svoje meje, je to prvo leto, da pred monsunom v Nepal ni bilo nobene ekspedicije.

SPITZBERGE so konec leta 1965 obiskali Poljaki iz Poznanja. Bilo jih je 10, vodil jih je R. W. Schramm. Prečili so 40 ledenikov in stopili na 27 vrhov. Namenili so se izkrcati v Hornsundu, pa je bil fjord zaledenel, zato so izbrali Jarlsberg Lands, v glavnem še neraziskano področje, čeprav so tu leta 1918 hodili Norvežani, leta 1934 in 1959 Poljaki. Zabeležili so si 25 prvenstvenih vzpo-

nov od II—IV. Prekrižarili so tudi Nordenskjölda — Land. Od 1934 do l. 1965 so Poljaki na Spitzbergh naredili 70 prvenstvenih vzponov.

HOGGAR je zanimiv alpinistično, ima pa verjetno še vedno avanturističen čar, saj je nekaj stare skrivnostne Afrike vendarle še ostalo. Pozimi 1966 so se v Hoggar napotili Sviear René Grosclaude iz Zeneve, Roger Bretton in Robert Gréoz iz Annemassa. Iz Tamarraseta so uspešno naskočili šest vrhov in dosegli tudi najvišjo koto Hoggarja Ilaman (2700 m).

KILIMANDŽARO (5963 m) je postal modna gora sveta. Ne obiskujejo je več samo znanstveniki in alpinisti, vse več je turistov, čeprav na vrh ne pelje nobena žičnica. Celi razredi srednjih in višjih šol si v Kilimandžaru izberejo cilj za svoje izlete. Med izletniki je tudi mnogo žensk. Najmlajši turist na tej gori, ki postreže z vsemi comani svetovne klime, je dozdaj 10 letni Darryl Tate, najstarejši pa 75-letni duhovnik Valter Klymeck, ki je na vrhu blagoslovil Marijin kip. Hitrostni rekord pa je julija 1963 dosegel Kenneth Ledard za vzpon in sestop v 13 urah in 20 minutah. Na vrh se je podal tudi jazz-orkester in si naredil reklamo, tako da ga je na vrhu pričakala cela truma turistov. Zaščita afriške narave k tem pojavom še molči. Mit Kilimandžara zahaja, če ni že zašel.

AVSTRIJSKA EKSPEDICIJA V ANDE 1966 pod vodstvom ing. F. Moravca je dosegla Aconcagua, najvišjo goro obeh Amerik, po štirih smereh hkrati. Preko južne stene, po jugovzhodni strani in preko Poljskega ledenika doslej še noben ni prišel na to malce pozabljeno goro. Ekspedicija je izgubila enega moža, 24-letni Ferdinand Križ iz Celovca je ostal za vedno v ledeniški razpoki.

ČEHI SO BILI V HINDUKUŠU od 19. junija do 30. septembra 1965. 25 dni so moledovali in se pogajali z afgansko vlado za Vakhana in so končno samo oni od sedmih prosilcev dobili dovoljenje za ta koridor. Ekspedicija je delala na področju doline in vasi Išmurč, kjer dotlej še ni bilo nobene ekspedicije. Bazo so Čehi imeli v višini 3800 m, pri jeziku ledenika, tu pa so se razdelili v dve grupi. Vodja je bil

Vladimir Šedivy, zdravnik Jaromir Volf, zoolog Milan Daniel, fotograf Vilém Heckel, filmar Roger, ostali člani ekspedicije pa Rađovan Kuchař, Antoniček, Červinka, Gálfy, Urbanovič, Psootka in Matias, torej velika družba. V petih tednih so se povzpeli na 14 deviških vrhov, med njimi na 6849 m visoki Koh-e-Hevad, 6280 m visoki Koh-e-Quala Panja, na 6210 m visoki Koh-e-Uparisina, Koh-e-Aryana (5949 m). Čehi so te vrhove krstili z imeni, ki jih je priporočil kraljevi dvor. Ekspedicija je opravila tudi botanične, zoološke, biološke in kartografske raziskave. Pri potkusu, da se povzpno še na en šesttisočak, je plaz odnesel Urbanoviča. Zdrsnil je 80 m, sonaveznik pa je zavrl padec s pomočjo dobro zabitega lednega vijaka. Urbanovič si je zlomil rebro, drugi v navezi pa si je teže ranil prst. Na povratku je ekspedicijo v Kabulu sprejel afganski kralj Mohamed Zahir Sah.

FRITZ WIESSNER je eden od tistih alpinistov in himalajcev, čigar ime je med obema vojnama za naše plezalce pomenilo velik pojem. Letos je poteklo 66 let, odkar se je rodil v Dresdenu. Kot 15-letni deček se je že uril v Elbsandsteinu in še ne 20-leten je že naredil nekaj prvenstvenih vzponov v Severnih Apneniških Alpah in v Dolomiti. Bil je velik samohodec. Sam je prečil zapadno steno Totenkirchla po Piazovi sledi, kot tretji je ponovil Dilferjevo poč v Fleischbanku, kot drugi in tretji je ponovil najtežje smeri v Predightstuhlu, Schüsselkaru, severni steni Laliderer, sam je preplezal severni raz v Crozozonu in južno steno Marmolate. Z Rossijem je prvi preplezal jugovzhodno steno Fleischbanka — današnjim plezalcem ekstremistom je ta smer še vedno zgled — s slavnim Emilom Solledrom pa severno stran Furchette, pri čemer je Wiessner zmogel mesto, na katerem si je polomil kopje veliki Dilfer. Prvenstveno smer ima v vzhodni steni Pala di San Martino, v vzhodni steni Cima dei Canali, ki jo je preplezal s Simonom, prvoprstopnikom severne stene Pelma. Wiessner je bil trinajsti ponavljalec znamenitega grebena Peuterey. L. 1929 je šel v ZDA, dobil po 10 letih ameriško državljanstvo in živi še danes v Stowe v Vermontu. Tudi

v Ameriki ima vrsto prvenstvenih vzponov, med drugim si je vpisal v svoj dnevnik tudi Mount Waddington v angleški Kolumbiji. Vrh svoje alpinistične kariere je dosegel l. 1939 kot vodja druge ameriške himalajske ekspedicije na Cogori (K2), druge najvišje gore na svetu. Tu je s Pasang Dava Lamo dosegel višino 8400 m, brez kisikovega aparata, doslej višinski rekord.

Malto manj kot 60 let star je s sinom prišel na tri štritisočake v Alpah in s tem obiskal vse alpske vrhove nad 4000 m. Vsako leto prihaja v Alpe. 65-letnico življenja je praznoval kot prvi v navezi v južni steni Campanile di Val Montanaia.

26 let star je bil sprejet v vrste ÖAC. Ob 40-letnici tega članstva ga je ÖAZ imenoval za svojega častnega člana. Avstrijski Alpenklub s takimi častmi skopari, zato je imenovanje v resnici veliko priznanje.

GREBEN ZMUTT sta kar prva brez vodnika preplezala člana ÖAC dr. Hans Lorenz in Edward Wagner 9. septembra 1938. Lorenz je o tem vzponu pisal v glasilu Du ÖAV leta 1960. V 19 letih je nato po tem grebenu prišlo na vrh Matterhorna kakih 12 ljudi. Greben Zmutt brez vodnika je torej eden od avstrijskih doneskov k alpinistični zgodovini Matterhorna.

VRV KOT REŠEVALNO SREDSTVO je obravnaval znani švicarski reševalski strokovnjak Friedli, na tečaju spomladi 1966, med drugim tudi razne škripčeve potege, ki jih je v 30 letih tega stoletja pri nas uvedel ing. Vinko Modec, provizorična nosila iz vrvi, vse vrste varovanja, spuščanja in spuščanja ponesrečenca na raznih pripravah od Grammingerja do moderne »zibelke«. V tečaju na Rüttelhornu so poleg Friedlija sodelovali najboljši reševalski inštruktorji. Tečaj je obiskal tudi centralni predsednik Eggler.

EIGER 1966, bi lahko zapisal ob direktissimi v severni steni to najbolj razglašene gore v Alpah. Čudno bi bilo, če bi se ob tem dogodku ne bil oglasil tudi dr. Max Oechslin, dolgoletni urednik »Les Alpes«, gotovo ene najuglednejših revij na svetu, tempera-

mentni komentator vsega dogajanja v alpinizmu, nenavadno odziven, posebno ob primerih, ki so se mu zdeli grobokopi klasičnih nazorov o pristopu človeka k naravi. Zrec svetlega ognja planinske tradicije je takole povzdignil svoj glas: 28. februarja je dnevno časopisje javilo, da je skupina nemških plezalcev naskočila Eiger v direttissimi, to je v smeri, ki v glavnem poteka po vpadnici z vrha. Z njimi da nastopa tudi ameriško-angleška naveza. Dnevnikarji so tudi poročali, da je težko priti do novice iz Eigerja, ker je nemško podjetje organizirala grupa publicistov, ki si je informacije o vzponu pridržala kot svojo pravico. Nemci imajo svojega tiskovnega referenta, po rodu Švicarja, ki je s plezalci v stalni radijski zvezi s Kleiner Scheidegga, ki pa noče dati nič od sebe, češ da mu delodajalec neka stutgartška založba to prepoveduje.

To je bilo prvo sporočilo, nadaljuje Oechslin, in pravi alpinizem bi nedvomno mnogo pridobil, če bi ta časnikarska zapora bila tako gosta in dnevni tisk tako dosleden, da bi o tem dogodku nič ne pisal. Bilo pa je toliko časninarskih zapora in daljnoglednih ogleduhov, ki so poskrbeli, da je senzacija v Eigerju v resnici postala senzacija.

Drugo sporočilo je bila pomembna izjava SAC oziroma njegovega centralnega predsednika Alberta Egglerja: Ta je imenoval početje nemških plezalcev »gladiatorstvo v alpinizmu«, predvsem pa je ostro obsodil način finansiranja, kakršnega si je izbrala nemška skupina. Navedel je dosedanje vzpone čez severno steno Eigerja in njegove objektivne nevarnosti, dalje, da imajo Nemci 900 m vrvi, 250 različnih klinov, da so prav tako dobro opremljeni Anglosasi, da vsi skupaj vsak hip lahko izstopijo iz stene in se, če bo treba, tudi sami rešujejo. Eggler je pripomnil, da bi moral nastopiti švicarski reševalni aparat, če bi prišlo do nesreče. Dolžnosti reševanja pa bi bili Švicarji razrešeni, če bi pamet govorila, da je reševanje vendarle preveč tvegano.

Kasneje so novinarsko zaporo prodirle še mnoge novice, nekatere zato, ker je bila konspiracija početja do kraja nemogoča, malo pa s pomočjo opazovalcev, ki so

priskledovali na Kleiner Scheideggu. V drugi polovici marca se je zgodila nesreča, vendar podjetja ni ustavila, kajti petorica mož v čelni navezi je sklenila le, da se bo direttissima imenovala »smer Johna Harlina«. 25. marca torej mesec dni po začetku, so prišli na vrh, po težkem, skrajno napornem in tveganem delu plezalcev in oskrbovalcev. Na vrhu so uspešne naveze pričakali sodelavci s čestitkami. Od 13 mož jih je pet prišlo na vrh, vzpon je trajal mesec in tri dni. V »zmagovitih« petorici so bili Jörg Lehne, ki ga poznamo že iz direttissime v Cini leta 1958, Günther Strobel, Douglas Haston (Škot), Roland Votteler in Siegfried Hupfauer.

Jaz, pravi Oechslin, se v celoti strinjam z izjavo centralnega prezidenta CAS. Mi odklanjamo alpinistično gladiatorstvo, planinstvo je stvar osebnosti, je njeno zatočišče pred abotnostjo ravninskega življenja, planinstva ne smemo umazati s stvarmi, ki spadajo v areno in zadoščajo masnemu pohlepu po senzaciji. Strinjam se z razmišljanji dr. M. Schlappnerja v Neuer Zürcher Zeitung (25. III. 1966), ki slavi športne in alpinistične dosežke Johna Harlina, sedemindvajseto žrtev Eigerjeve severne stene, govori o magiji vršne vpadnice in o razvoju ekstremnega alpinizma, ki spreminja plezalec v plesalca nad brezdom. »Straß«, da bo nekega dne konec alpinizma, ker najboljši ne bodo imeli več kaj opraviti, stoji čisto gotovo za tem razvojem v skrajnost. Nekeč bo gotovo jasno razsojeno, kaj je bilo za alpinizem usodno: ali ta ekstremna usmerjenost ali pa imobilizem tradicionalistov, s katerimi razpolaga vsaka generacija. Ta razsodba nima z Eigerjem nič opraviti. Direktissima v Eigerju sama na sebi ne ruši pravil, etosa in tradicije, pač pa jih v najvišji meri ruši način, kako je do direttissime prišlo in kako je bila narejena. To je »sirkus« pravi Oechslin, ki se njegova senzacija veča z ekskluzivno publiciteto. Ne verjamem, da se takih stvari lotijo v resnici najboljši ljudje. »Ekspedicijski stila« v Alpah je sam na sebi v nasprotju z dosedanjim etosom, pravili in tradicijo v Alpah. Čemu zavzemati Alpe tako kot Himalajo in druge višave?

Gre za to, da ohranimo oseb-

nostno doživetje gora, gre za čistega, etičnega neoporečnega alpinista. Ali pa gre za honorarje, za prodajanje fotografij, za krošnjarijo s knjigami in predavanji? Če bo vse to stopilo v ospredje, če bo alpinizem postal kupčija, potem bo pokopano svetlo izročilo evropskega alpinizma: Z duhom in srcem v gore.

Tako Oechslin. Resnica je nekje bolj na sredi. Jasno je, da tradicionalizem ne more biti edini most med generacijami, gotovo pa novotarje, ki ne spoštujejo in ne čislajo pozitivnih izročil pri iskanju novih dosežkov, ne morejo biti resnični napredek.

KRALJICO BERNER OBERLANDA imenujejo Jungfrau (4166 m), popularni cilj turistov, alpinistov in smučarjev. Spomladi 1966 je Jungfrau, visoka devica, prišla v časopise zaradi kložastega plazu, ki je spodenel tri Avstrijce nad Rottalsattlom (3857 m) in jih vrget nekaj sto metrov niže. Očividci so to sporočili na Jungfraujoeh. Ze naslednji dan so ponesrečence našli v Rottalu in jih mrtve s helikopterjem odpeljali v Lauterbrunnen. Mesto, kjer jih je požrla kloža, je izpostavljeno, poledenelo, vendar za vzpon na Jungfrau od leta 1811 zelo uhojeno. Pot tu čez sicer ni težka, vzpon na Jungfrau v normalnih razmerah sploh ni težak, vendar je to mesto samo v zadnjih 60 letih terjalo na ducate žrtev. In tako se ta lahka devica po številu kosa s samim Matterhornom. Prav na tem mestu se je ponesrečila šestorica, ki je 16. julija 1967 prva našla pristop iz Rottala. Na vrhu jih je zalotila nevihta, v megli, metežu in divjem mrazu niso našli prave poti na sedlo Rottal in so bivakirali nekje pod grebenom. Po mrzli noči so pri slabi vidljivosti sestopali po strmem snežišču, navezani vsi na eno vrv, in zdrknili — vzrok je seveda še danes skrivnost. Ko se je vreme po nekaj dneh umirilo, so vodniki iz Lauterbrunnena, Grindelwada in iz hotela na Eggishornu prečesali vso Jungfrau in šele 21. julija nateteli na ponesrečence v vzhodno steno Jungfrau, navezane na eno samo vrv. 23. julija se je zbralo tu 22 vodnikov s šestimi sanmi, s katerimi so po velikanskem ledeniku Aletsch odpeljali mrtlice. Žrtve te prve velike katastrofe

na Jungfrau so bili sami Švicarji, med njimi geolog dr. Wettstein in štirje učitelji.

REFUGE DE L'ENVERS DES AIGUILLES DE CHAMONIX 2750 m je ime koči, ki je leta 1966 od 31. julija do 14. avgusta nudila gostoljubje mednarodnemu srečanju alpinistov, ki ga že več let prireja ENSA oziroma CAF, ugledni francoski alpski klub. Udeležile so se ga Nemčija, Velika Britanija, Belgija, Španija, Grčija, Italija, Poljska, CSSR, Svica, SZ, SFRJ in Francija, torej 12 dežel. Manjkajo Avstrija, ZDA, Indija, LR Kitajska in katera od južnoameriških dežel, pa bi lahko govorili o alpinističnem srečanju vsega sveta. Švicarski AC je npr. dobil povabilo, naj pošlje pet alpinistov srednjega razreda. To najbrž pomeni, da CAF ne želi združevati vrhunskih alpskih alpinistov, saj se je na teh srečanjih dogajalo, da so nekatere države, med njimi tudi naša, poslala garnituro, ki se v vrhunski družbi ni mogla uveljaviti. Program letošnjega srečanja je obsegal predavanja o francoski tehniki v kopni skali in ledu ter vzpone srednje težavnosti okoli Mt. Blanca: prečenje les Courtes, Dent du Géant, severne strani Aiguille de Bionnassay, Mt. Blanc, Aiguille Verte, Aiguilles des Drus itd. Vsak udeleženeec je moral prispevati 300 ffr., nekateri klubi so terjali od kandidatov tudi dobro znanje francoskega ali angleškega jezika.

EDWARD LACHAPPELLE, profesor na univerzi v Washingtonu, je baje »odkril skrivnost plazov«, to je, preventivno sredstvo, s katerimi se onemogoči taka struktura snega, ki je zrela za splazitev. »Scientific American« poroča, da je znanstvenik Lachapelle svoj laboratorij napregel za pet let, dokler ni odkril primernih sredstev, ki preprečujejo tvorbo ledenih ploskev, na katerih nove plasti snega tako slabo sede, da prav zaradi njih največkrat pride do plazov. Take ploskve so pri poskusih poškopili z različnimi protizmrzovalnimi sredstvi, z oktanolom ali tudi z navadnim »antifrizom« in ledni kristali so izgubili svojo zvezdnato obliko ter se zadovoljili z igličasto. Amerikaneec pravi, da je treba škropiti pred prvim snegom ali takoj po njem.

Torej še eno škropilo, verjetno iz letala! Marsikakšno tako sredstvo je že ogrozilo ravnovesje v naravi. Lachapellovo bi verjetno oneznajilo vodo in zastrupljalo čisto naravo. Plaznice so rezervoarji za poletni čas. Upajmo, da ta »pogruntačija« ne bo preveč popularna.

JOHN HARLIN je dejanski idejni pobudnik direttissime v Eigerju. Tri leta je mislil in delal za to stvar. Ironija usode, bi rekli s staro frazo, da je omahnil tik pred ciljem, 23. marca 1966 ob treh popoldne. Dva dni po njegovi smrti je mednarodna naveza stopila iz stene in dala smeri v dveh zgornjih tretjinah stene Harlinovo ime. Smer poteka levo od prvega snežišča na levi rob drugega k Likalniku, odtod pa direktno k Pajku. V tem delu, nekako sredi med Likalnikom in Pajkom, je zdrsnil Harlin. Od Pajka teče smer direktno mimo Muhe na vrh.

Novice o njegovi smrti niso prinesli samo magazini in podobni žurnalistični jastrebi, žejni senzacij, tudi pariški »Le Monde« in »The New York Times« sta zapisala, da je usoda udarila po najboljšem od najboljših. V zadnjih letih življenja je v Mt. Blancu zapisal svoje ime v tri stene, kamor so se zastojali zaganjali največji alpinistični asi: Aig. du Fou, južna stena, tretji steber Fréney in direktna v zapadni steni Druja. Plezati je začel kot študent na univerzi Stanford v Kaliforniji. Udeležil se je največjih plezanj v orjaški steni El Capitan v dolini Yosemite. Leta 1956/57 je bil načelnik Stanford Alpine Club. Tedaj je sanjal o severni steni Matterhorna. Alpe je spoznal še kot študent. Nato je služil vojsko in bil kot rezervni oficir — lovski pilot poslan v Hunsrück blizu Mosele, po ameriških pojmih blizu Alp. Opravil je v glavnem vse klasične ture v Mt. Blancu, v Dolomitih in oprezal okoli Eigerja. Rutinske polete je izrabil zato, da je spoznal Evropo in severno Afriko. Plezal je v Wallisu, Fontainebleauju, v Münchenskem plezalnem vrtcu. Tu je našel Konrada Kircha, svojega nemškega sonaveznika v Eigerju. Z njim je plezal v Kaiserju in Wettersteinu. Neko nedeljo je preplezal zapadno steno Totenkircha, se z avtom odpeljal v Bern Kastel, spal dve

uri, nato pa startal z F-100 z nadzvočno hitrostjo. Leta 1961 je preplezal vzhodno steno Grand Capucina, leta 1962 je po štirih poskusih uspel v Eigerju. Po štirih letih se je poslovil od USA Airforce in se jeseni 1963 leta zaposlil kot športni učitelj na ameriški gimnaziji v Leysinu v Švici. Vse poletje je posvetil goram. Prvi veliki uspeh je bil prvenstveni vzpon v južni steni Aiguille du Fou, ki jo je preplezal z Amerikancema Garryjem Hemmingom, Tomom Frostom in Skotom Stewartom-Fultonom. Vzpon je zmogel samo z ameriškim materialom in tehniko iz granita v Yosemite. Isto je storil v zapadni steni Druja, ki jo je preplezal z Amerikancem Royalom Robinsonom. Oba vzpona sta glede na višine v Mt. Blancu značilna predvsem zaradi tehničnih težav z vsemi umetelnimi pripomočki. Tretji njegov prvenstveni vzpon v levem (tretjem) stebri Fréney (Pilier dérobé) pa je poleg tega še visokogorski. Ze dostop k Fréneyu je celodnevna ledna tura. Harlin je tudi pokazal, da je ameriški material boljši tudi v taki smeri. Klini se lahko izbijajo in hitro poravnajo za nadaljnjo uporabo. To omogoča večjo hitrost, ta pa varnost. Tragedija v srednjem Fréneyu v letu 1961 bi s takim materialom najbrž izostala. Harlin je tedaj prišel na pomoč in bil razočaran nad moralno reševalcev.

Publicity ob direttissimi je Harlina označevala kot športnega profi-plezalca. Konrad Kirch ga imenuje »alpiniste complet« po francoskih pojmih, to je, nekaj moderni Madusehka, ki mu je alpinizem življenjska oblika v najplemenitejšem pomenu besede, vodilna ideja v življenju. Zato je tudi postal član GHM (Groupe de Haute Montagne) in Alpine Cluba. Imel je izrazit smisel za kulturo alpinizma, bil je dober pisec, študiral je umetnostno zgodovino in se sam ukvarjal s slikanjem. Kar je znal, je dajal drugim. »Leysin American School« in »International School of modern mountaineering, ki ju je vodil, sta bili šele začetek. Bil je velik humanist, kozmopolit v Kugyjevem smislu, pristaša mednarodne naveze. Vedel je za težave, ki so ji na poti, odločil pa se je, da se bo zanjo vselej zavzemal. Ni bil simbol, bil je oblikujoča sila, pravi o njem Kirch.

to

OBČNI ZBORI

PD BOH. BISTRICA. Društvo je ob koncu preteklega leta štelo 572 članov, od teh 318 odraslih članov, 160 mladincev in 94 pionirjev. Gospodarska dejavnost je omejena na upravo koč dr. Janeza Mencingerja, ki pa v sedanjem stanju komaj pokriva stroške vzdrževanja in upravljanja. Edino upanje je to, da namerava podjetje Transurist že prihodnje leto priti za gradnjo žičnice na Kobilu. Društvo je prepričano, da bo v tem primeru to podjetje priskočilo društvu na pomoč s potrebnimi sredstvi za adaptacijo koč.

Promet postojanke je znašal 1.176.264 S-din, izdatki 73.499 S-din, dohodek od oskrbe postojanke 602.765 S-din, tj. 51,24% od prodajne ali 105,10% na nabavno ceno.

PD PREVALJE. Stevilo članov je v primerjavi s letom 1964 naraslo za 73 članov. Na novo je pristopilo 10 pionirjev, 8 mladincev in 55 članov. Skupaj ima društvo že 970 članov, od tega 570 odraslih, 200 pionirjev in 200 mladincev. Planinska sola, ki jo je organizirala mladiška komisija pri P. lanskoo leto v Trenti, je društvo izšolala 8 vodnikov, ki so opravili tudi izpit gorskih stražarjev. Mladinski odsek je organiziral 4 izlete in sicer na Hom in Uršljo goro, na Pece, preko Pohorja n na Vogel. Oglasno desko v Prevaljah so vsak mesec zamenjali z novim propagandnim gradivom, v Lesah pa dvakrat. Od dveh planiranih skupinskih izletov so izvedli samo izlet v Lepeno. Propagandni odsek je skrbel za redno menjavo propagandnega gradiva na oglasni deski, za razne objave pa se je posluževal tudi radia Slovenski gradce. Alpinistični odsek je zadovoljivo opravil svoje naloge. V letu 1965 so člani odseka opravili 80 letnih in 10 zimskih plezalnih vzponov. Od vzponov jih je bilo 35 V., 35 III., ostali vzponi pa II. Odsek je organiziral na Raduhi alpinistični tečaj za začetnike, katerega se je udeležilo 8 alpinistov in pripravnikov. Člani odseka so se udeležili alpinističnega tabora, ki ga je priredil AO Maribor na Ribniški koči, zbora alpinistov na Raduhi, udeležili pa so se tudi alpinistično smučarskih tekmah pod Raduho, kjer so dosegli III. mesto v ekipi in I. mesto pri članih. Posamezni člani odseka so v pretekli sezoni opravili tudi več pohodov v bližnje avstrijske Alpe. Gorski reševalci so 11 krat sodelovali kot dežurni reševalci na raznih smučarskih prireditvah in to na Uršlji gori, na Pecl, Raduhi in drugod, nudili pomoč v petih primerih težjih zlomov noge, rešili tri dijake, ki so se zaplezali na Uršlji gori, vršili so razne potvrdovalne akcije, sodelovali v akciji s smrtnim primerom in interveni-

rali pri nesreči na žičnici. Gospodarska dejavnost je bila zelo pestra. V celoti je bilo izvršenih 1050 ur prostovoljnega dela in preneseno iz Prevalj na Uršljo goro 2200 kg raznega materiala v vrednosti 212.500 S-din. Zadovoljiv je bil obisk postojanke, saj je v vpisni knjigi registriranih preko 4500 obiskovalcev. Nočnin je bilo 937. Dobiček postojanke je znašal 349.407 S-din, bruto dohodek postojanke pa 3.811.592 S-din.

Skupščina PZS je podelila zlati častni znak PZS tov. Francu Telcerju in dr. Dušanu Senčarju, srebrni častni znak pa tov. Tončici Stresovi. Od sveta za telesno kulturo pa so prejeli priznanja tov. dr. Dušan Senčar, Alojz Vidali, Jože Peruš, Ernest Vauh, Tončka Štres, Erih Sirk in Alfonz Huter. Za društvenega predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Roman Kogelnik.

TABOR PZS V POGORJU GROSSGLOCKNERJA

Ciril Praček

Tega taborjenja se je udeležilo v času od 9. VII. do 20. VII. 1966 okoli 25 alpinistov iz vseh krajev Jugoslavije. Tako so bili na taborjenju poleg Slovencev (Maribor, Celje, Jesenice) še Dalmatinci, Bosanci, Crnogorci, Makedonci in Hrvati. Zelo pisana družina, ki pa se je dobro razumela. Nastanili smo se v Hofmannshütte, kjer so nas sprejeli zelo gostoljubno. Vodja taborjenja je bil Ciril Debeljak. Za GRS sem bil dodeljen jaz z nalogo, da organiziram iz lastnih vrst reševanje, če bi bilo potrebno.

Večina udeležencev je šla v nedeljo 10. VII. proti Oberwalderhütte (3000 m) in od tam proti Bärenkopfu (3401 m). Severna stran tega vrha ima zelo strm ledenik, ki doseže preko 38° strmine. To naj bi bil preluk in vaja za poznejše vzpone v ledu in snegu. Šlo je vsem dobro. Že tu so prišli v poštev ledni klini, cepini in dereze. Dostop do pod ledne stene je bil preizkušnja za gibanje po ledeniškem svetu z razpokami, cela tura pa prva aklimatizacija za nadaljne vzpone. Ta dan je bil zelo lep in sila sonca je pustila svoje sledove na oglednih obrazih.

Naslednji dan smo se podali še v bolj strmo severno ledeno steno Fuscherkara (3331 m), ki doseže preko 52° naklonine. Ker je bila popolna zmrzal, brez varovanja z lednimi klini ni šlo. Zeleni led je pokrivalo samo par em suhega snega. Varovališča smo izsekavali s cepini in pri tem zlvahno zmerjali tiste, ki so nad nami opravljali isti posel, ter poslušali ključvice onih pod nami.

Isti dan sta se zapodila v popolnoma ledeni Pallavicinijev žleb (ki pa ne zasluži imena po Pallavicinju, ker so temu plemiču pred 100 leti trije vodniki izsekali stopnice v led od tal do vrha, da se

je povzpel na vrh) Jože Oman in Milan Robič.

Od daleč smo lahko ves čas opazovali njuno napredovanje. Zelo počasi sta lezla. Sklepalci smo, da ne gre vse v redu. Nekaj nad polovico poti sta obstala in dolgo se nista premaknila. Cie ju je vse popoldne zaskrbljen spremljal (z daljnogledom). Ob 17. uri sta dosegla vrh v snežnem metezu. Ob 11.30 uri zvečer sta z največjo majo dosegla koč na Adlersruhe (3400 m). Robič mi je potem pripovedoval, da mu je skala zlobila in odtrgala kladivo s pasu, cepin sta polomila, ostal jima je samo še kratki cepin in eno kladivo. Potem zaradi megle, meteža in noči nista mogla najti koč. Ko sta jo potem le našla, sta bila brez denarja. »Govorim angleško«, je pripovedoval Robič, »nemško pa sem znal reči le kein Geld, kein Geld«. Toda vsa čast avstrijskim oskrbnikom in vodnikom na Glocknerju. Brezplačno sta dobila večerjo, prenočnico, dali so jima suho obleko, ker sta bila popolnoma premočena, zakurili so jima peč, da sta se posušila in ogrela. Pri tem sem se spomnil na češkega študenta, ki je prišel v Vrata, stopil med nas in rekel, da je alpinist in da bi rad plezal, da je prišel z avtostopom z morja, da je brez denarja in lačen. Takoj se je oglasilo pet naših plezalcev, ki so mu dali vse na razpolago, kar je rabil. Trdne so vezi, ki družijo prave alpiniste.

V torek sta se Robič in Oman vrnila z Adlersruhe in ker vreme ni bilo v redu, smo ta dan z redkimi izjemami počivali.

Vreme se je slabšalo, toda večina se je vseeno podala proti Glocknerju. Nekaj navez je šlo po Lammerjevem grebenu, nekaj pa po Miletzkijevem proti vrhu. Trije smo šli po Lammerju navzgor in po Miletzkiem navzdol. To so grebeni tretje stopnje, le Lammer je ocenjen proti vrhu s štiriico, če je leden. Gornji del pelje čez strm ledenik in kadar se sneg na njem topi, je zelo težaven. Sicer pa je Miletzky plezalsko bolj zanimiv kakor Lammer. Nekaj navez je nadaljevalo pot na vrh in potem sestopilo po navadni poti.

Se isti dan popoldne nas je šlo osem na bivak pod Glockner (3200 m). Avstrijci so ga postavili za izhodišče raznim vzponom v severni steni Glocknerja. Deset ljudi lahko prespi v njem, toda dostikrat je premajhen za vse, ki pridejo.

Oddaljen je okoli 2 uri in pol od Hofmannshütte in zelo olajša vzpone. Pisana družina Bosancev, enega Celjana in Jeseničanov je imela namen plezati smer na greben in po grebenu na vrh. To sta plezala pred leti Rado Hočevar in Cie Debeljak. Lepa štiriica, toda zjutraj je rosilo. Pospravili smo bivak, ki je sicer vedno odprt in brezplačen, in se vrnili. Odravili smo se čez celoten venec ledenikov ob vnožju Johannsberga proti Oberwalderhütte in od tam v tabor. To je zelo dolga pot, ki traja okoli sedem ur in zahteva veliko pazljivost zaradi ledeniških razpok. Uporabili smo vsjo sprtnost, da smo se prebili čez pastu, ki jih nastavljajo nalaho zasnežene raz-

poke. Pomalem je deževalo in snežilo.

Petek je šel zares — po vodi. V soboto je šla zopet močna skupina proti Glockerju, vreme je bilo dopoldan lepo. Črnogorci so šli po Mletzkyjevem grebenu prav na vrh Glockerja, ostali pa po Lammerju, drugi po navadni poti na vrh Glockerja. Isti dan sta se odpravila Oman in Robič proti Wiesbachhornu. Robič je zahteval, da se preko ledenika navežeta, Oman pa se ni hotel navezati. Tako sta se prepirala na dolgi poti. Nenadoma je Oman utihnil, Robič se je ozrl, Oman nikjer. Pridušene kletvice so prihajale nekje iz globine zadaj za Robičem in potem se je prikobalco nekaj črnega iz njega. »Se po kopnem sem moral biti potem navezan z njim ves dan,« se je pritoževal Robič s skrivnostnim smehljajem in pomenljivim pogledom. Devet ur sta gazila moker sneg do vrha in več kot pet ur nazaj.

V nedeljo je zopet krepko snežilo in deževalo. Stirje smo se kjub temu odpravili proti Johannsbergu (3400 m). Pot drži mimo Oberwalderhütte in se vleče okoli štiri ure s taborišča. S Primožem sva prišla pod vrh, ko sva morala obrniti v megli in snežnem viharju. Na grebenu nama je sproti zasipalo sled, ki so jo že drugi utrlj pred nama, izgubila bi se v megli na povratku. Komaj, komaj sva še razpoznala smer po slabih, komaj vidnih sledih. Zadnji čas sva obrnila. Nižje pod grebencem ni bilo vetra, zato pa toliko več razpok. Spotoma sva zavrnila še Nušo in njeno spremeljevalko, da se ne bi izgubili. Vse bolj je deževalo in snežilo, zato smo se v ponedeljek in v torek odpravili domov. Kljub neugodnemu vremenu je bilo opravljenih mnogo vzponov med njimi tudi Palavicini v popolnem zelenem ledu. Izkušnje kažejo, da bo v bodoče najbolj primeren čas za taborjenje v Glockerju v mesecu juniju, ko je na vseh težjih vzponih še globoko sneg. To bi veljalo še posebno za slabo zlmo in toplo pomlad. Le kadar zapade v hudi zimah mnogo snega, je v juliju še sneg na strmih ledenikih, ki imajo jutranje in dopoldansko sonce. Palavicini je npr. lahko trojka ali pa krepka petica, po snežnih razmerah.

VSEM ALPINISTIČNIM ODESEKOM V SLOVENIJI — KOMISIJA ZA ALPINIZEM PZS, PSB, PS BIH, PSOG, PS MAKEDONIJE, PSS IN PSJ!

Dne 5. 10. 1966 je zasedala komisija za odprave v tuja gorstva, ki je obravnavala med ostalimi naglogim tudi načrt za odprave v letu 1967.

Z veliko gotovostjo smemo računati na odpravi:

1. Kavkaz, Področje Bezengi ali Cei. Udeležba 10 članov, med njimi alpinista zdravnik in novinar ter znanstvenik-botanik ali zoolog.

Čas odprave ca. 10. 7. do 30. 8. 1967.

Stroški za enega udeleženca ca. 3500 N-din, od česar sam prispeva 700 N-din.

2. Altaj — Pamir.

Srečanje najboljših alpinistov socialističnih držav ter organizatorjev alpinizma na mednarodnem taboru v čast 50. obletnice SSSR. Predviden je vzpon na Pik Lenin (7131 m). Odpravo financira PZS, udeležil se je 6 članov, obvezno dober filmar in novinar. Za vodjo predlaga komisija dr. Miha Potočnika.

Čas odprave: julij in avgust 1967, stroški predvidoma 7000 N-din na enega udeleženca.

Komisija meni, da bi bilo dobro, če bi bili med udeleženci potencialni kandidati za odpravo v Himalajo — kolikor bi srednjo realizirali šele leta 1968.

Iz vidika večje popularizacije alpinizma med alpinisti in z željo, da bi povečali jugoslovanski ženski višinski rekord, bi morda ne bilo slabo, če bi se odprave udeležila katera od naših alpinistk. Mnogo manjše so videti možnosti, da bi že leta 1967 izvedli 3. JAHO (3. jugoslovansko alpinistično himalajsko odpravo).

Odgovora in privoljenja nepalske vlade še ni, slišati je dokaj resne govornice, da bodo prva dovoljenja šele v letu 1968.

Komisija se je odločila, da bo delala, kolikor bo v njenih močeh, da bi uresničila zamisli že leta 1967.

Kangbačen 7902 m.

Pristop do vrha in razvedovanje o možnosti pristopa na Z. Kangčendzong.

Čas: julij—november 1967. Skupno 8 udeležencev. Obvezni člani: zdravnik (spособen za vzpone do najmanj 6500 m), alpinist filmar in alpinist novinar. Za člane obvezno najmanj pasivno znanje angleškega jezika.

Kolikor bi ne bilo moč izvesti te odprave, bo komisija poskušala pripraviti odpravo na Taveče, Nepal. To bi bila 6-članska odprava, ugodna zaradi manjših stroškov in zato, ker bo za njo verjetno lažje dobiti dovoljenje od nepalske vlade.

Člj: Vzpon na vrh tega šesttisočaka, ki doslej še ni bil osvojen. Obvezni člani: zdravnik, filmar in novinar morajo biti alpinisti.

Člani odprave morajo obvezno vsaj pasivno obvladati angleški jezik.

Če 3. JAHO leta 1967 ne bo, bodo kandidature vseeno vejjale, skupina najboljših kandidatov pa bo pripravljala vse potrebno za izvedbo v letu 1968.

Zato pozivamo vse AO, pa tudi posameznike, da dajo le jasne in dobre predloge. Osnovni naj bi bili naslednji kriteriji:

1. Alpinisti morajo ustrezati pogojem za kandidiranje po razpisu v Planinskem Vestniku 10/1964, stran 406 in dodatnih popravkih. 2. Znanstveniki, filmarji, novinarji in drugi specialni člani odprave morajo strokovnost dokazati in z dosedanjim delom nuditi jamstvo za uspešno sodelovanje.

3. Kandidati za vodje odprav morajo obvladati jezike, biti dobri

organizatorji in poznavalci področja, v katero se podajajo

4. Zdravstveno in psihično stanje kandidatov pregledajo zdravstveni strokovnjaki. Mnenje izvedencev je obvezno treba spoštovati, v primeru dvoma uredi vprašanje nepristranska strokovna komisija, ki jo imenuje UO PZS ob sodelovanju zdravniške komisije GRS.

5. Kandidati za člane odprav morajo biti vsestransko tvorni. Kolikor bo na voljo več alpinistično enakovrednih kandidatov, bo imel prednost tisti, ki je boljši fotograf, pisec, predavatelj, vzgojitelj in podobno.

6. Kolikor bo na voljo več enakovrednih kandidatov, predlaga komisija tak končni izbor, da bo v odpravah udeleženo več AO.

7. Vsak AO mora za svoje kandidate priložiti pregled vzponov s potrebno dokumentacijo ter navesti, kakšno dejavnost opravljajo v AO, PD in drugih organih planske organizacije.

8. Vsak kandidat si mora dopust preskrbeti sam. PZS bo dajala priporočila in prošnje, ne more pa plačevati izgube zaslužka itd.

9. Član odprave je lahko samo tisti kandidat, ki je član planske organizacije in ima urejene vse obveznosti.

10. Kandidati izven Slovenije, ki so člani ostalih republiških zvez, morajo obvezno zagotoviti finančno sodelovanje ustrezne zveze.

11. Prijave predlože AO svojim republiškim komisijam za alpinizem do 10. decembra 1966. Komisije pa jih morajo do 15. decembra t. l. dostaviti komisiji za odprave v tuja gorstva PZS, Ljubljana, Dvořakova 9, ki jih bo obravnavala na sestanku dne 20. decembra t. l. ob 16,30 v Ljubljani.

Komisija za odprave v tuja gorstva je na zadnjem sestanku obravnavala tudi vprašanja discipline kandidatov v pripravah na odpravo, še posebej pa izpolnjevanje obveznosti po vrnitvi. Ker je nujno, da ima vsaka odprava tudi svoj kulturni odmev, je sodelovanje udeležencev s članki, predavanji, filmi, fotografijami, znanstvenimi dosežki itd. nujno. V tem smislu je komisija za odprave v tuja gorstva sklenila, da v bodoče ne bo več brezpogojno krilla stroške za udeležbo v odpravah. Način finančnega sodelovanja bo naslednji:

1. Vsak kandidat, čigar kandidatura potrdi UO PZS, mora prispevati 700 N-din, ki jih lahko vplača v mesečnih obrokih po 60 N-din začeti z mesecem, ko sprejme kandidaturu. Istočasno podpiše s PZS pogodbo o pravicah in obveznostih.

2. PZS (ali zveze druge republike) se dogovori z ustreznim denarnim zavodom, da ta nudi kandidatu posojilo v višini stroškov, ki odpadajo na enega člana odprave.

Če član odprave po vrnitvi v določenem roku izpolni svoje obveznosti, poravnava PZS vse stroške pri denarnem zavodu, vstevši obresti. Če udeležence ne izpolni obveznosti v pogodbeno določenem roku, mora sam odplačevati dolžni znesek v mesečnih obrokih tako, kot to zahteva denarni zavod.

V primeru, ko udeležence ne more izpolniti obveznosti zavoljo višje sile in opravičljivih razlogov, bo

PZS ravnala tako, kot da je udeleženec izpolnil pogodbeno dolžnost.

Ce se kandidat še pred odhodom iz neopravičljivih razlogov premisli ali kako drugače ne sodeluje v odpravi, mora poravnati nastale stroške, najmanj pa plačati PZS 100 N-din.

Komisija za odprave v tuja gorstva

Načelnik:

Ing. Pavle Segula l. r.

OBVESTILO NAROČNIKOM PLANINSKEGA VESTNIKA IN ČLANOM PLANINSKIH DRUSTEV

Na prošnjo upravnega odbora Planinske zveze Slovenije (gl. PV 1966/7, str. 307), naj bi naročniki nakazali vsaj po 500 S-din iz rednega prispevka za l. 1966, ne pa ti in prijatelji planinskega glasila v velikem številu odzvali. Čutimo se dolžni dati o tem javen obračun posebej še za to, ker je vrsta naročnikov nakazala več, kot pa je PZS prosila.

Obračun je takle:

Prispevki:

po N din 5.— znašajo N din 3890.—
po N din 10.— znašajo N din 2960.—
po N din 15.— znašajo N din 480.—
po N din 20.— znašajo N din 680.—
po N din 50.— znašajo N din 600.—
Prispevki PD znašajo N din 6033.—
Ostali prisp. znašajo N din 1197,25
Do 1. novembra 1966

skupaj N din 15840,25
(1584 025 S din)

Seznam gl. str. 651.

Vsem, ki so prispevke nakazali, in tistim, ki bodo to storili do konca tega leta, se UO PZS z upravo in uredništvom PV iskreno zahvaljuje. Ker je medtem tudi Sklad za pospeševanje založništva poskrbel za dotacijo, bo uprava z njo in z gornjimi prispevki pokrila primanjkljaj, o katerem smo planinsko javnost obvestili (znašajo 7 milijonov S-din).

Po tej stiski, ki smo jo pravkar prebrili, je razumljivo, da se moramo zateči k nepopularnemu ukrepu, ki ga je na predlog UO PZS 20. novembra l. l. sprejel tudi glavni odbor PZS. Naročnina bo torej od 1. januarja 1967 znašala 24,00 N-din.

Navada je, da uprave glasil utemeljujejo take ukrepe najprej s finančnim stanjem, podpirajo pa ga tudi z izboljšavami, ki jih obljubljajo za prihodnja leta. Tudi UO PZS se je na predlog uredniškega odbora oktobra 1966 odločil, da bo poskrbel za novo grafično podobo našega lista, saj od l. 1957 ni bilo nobene bistvene spremembe ne na ovitku ne v straneh. Glede vsebine pa se bo glasilo v glavnem držalo dosedanjega koncepta.

Ker je edino planinsko glasilo, mora biti po svoji tematiki nekak

revialni integral planinskega delovanja in njegove kulturne vsebine. To pomeni, da mora zbirati članke o planinstvu in alpinistiki, obravnavati njune idejne in načelne probleme, njune vzgojne in praktične elemente, gospodarstvo in GRS. Drug tematični kompleks je gorska priroda in njeni pojavi. V njem se zvrste članki o favni in flori, o varstvu narave, geologiji, jamarstvu in glaciologiji. Tretji kompleks tvori zgodovina, ki zajema memoare, biografije, kroniko, zgodovinske članke itd., manjši prostor pa zavzema planinsko leposlovje, črtice, eseji, pesmi, polemika. Vidno mesto zavzema imenoslovje, ki je v PV močno zasidrano zaradi zgodovinskih narodnoobrambnih nalog na zapadni in severni meji. Največ je seveda potopisov in opisov, ki se nanašajo predvsem na Juljske Alpe, slede Savinjske, nato Karavanke, vse troje seveda s predgorji, nato Pohorje, zastopano pa je tudi Zasavje, Gorjanci, Notranjsko hribovje in Kras in ostala Slovenija, kolikor je ni že v naštetih predelih.

Poleg tega od časa do časa pridejo na vrsto tudi gore drugih naših republik, zelo pogosto Alpe in zadnje čase gore drugih kontinentov. Biltenški del glasila je na prvi pogled manj pomembna šara, v resnici pa pomeni javno dokumentacijo o delu, spodbudo tistim, ki pišejo, in drugim, ki berejo o njih. Ta del zajema predvsem organizacijsko dejavnost, seje, plenuma, skupščine, reševalne akcije, seminarje, občne zbornice, sestanke in posvete, tabore in tedne, predavanja, razstave, jubileje in proslave, alpinistične novice, novice iz MO, pota in stavbe, spominske plošče, novice iz PSJ in drugih republik, UTAA, osebne beležke, pohvale, odlikovanja, osmrtnice, beležke o delu PZS, PSJ, GRS, PD in posebej alpinistične novice in AO.

Vsako planinsko glasilo na svetu prinaša tudi slovstvene prikaze in ocene. Tudi naše glasilo se v vsakem letniku ozira po planinskih domačih in tujih publikacijah, po srb.-hrv., češki, slovaški, angleški, francoski, italijanski, ruski in nemški literaturi, po domačih in tujih zbornikih in letopisih in posebej po periodični publicistiki vseh zgoraj naštetih narodih s tem razločkom, da je tu treba prišteti še poljske, švicarske in sporadično še druge. V tem delu so zajeta tudi poročila o zemljevidih, panoramah, prospektih in vodniški literaturi.

Vsa planinska glasila prinašajo tudi razgledovanje po svetu. Razgled po svetu ni samo pasivno nabiranje planinskih novic iz vsega sveta (Evrope, Azije, Afrike, obeh Amerik, Avstralije in Antarktike), to je 50 do 60 dežel vsako leto, ampak tudi komentar s posebnim namenom, da bi opozoril na domačo problematiko ali pomagal pri vzpodbujanju k novim domačim dosežkom. Posebno pozornost posveča ta obzornik alpinizmu, etnografiji, geologiji, glaciologiji, GRS, planinski kulturi, filmu in fotografiji, imenoslovlju in literaturi, meteorologiji, planinski opremi, orientaciji v

gorah, plazovom, prehrani in fiziologiji, smučarstvu, tehniki, varstvu narave, planinski zgodovini, žičnicam, favni in flori. V tem gradivu, ki je z leti naraslo v obširno kroniko svetovnega planinstva, so tudi ideološki in sociološki problemi. Naj omenim samo problem gorske kmetije, ki jo je pred leti prvi pri nas prav v tej rubriki začel obravnavati PV in je o tej stvari poročal v kratkem o mesecem, kar so o tem dognali geografi in ekonomisti v Avstriji, Švici in Franciji.

Posebno pozornost posveča glasilo mladini, bodisi s samostojno rubriko ali s tem, da posebej vabi vse pisce mlajše in najmlajše generacije k sodelovanju v glasilu in jih pri tem obzirno obravnava. Iz istega razloga se redakcija posebej ozira na transverzalo in na vse, kar je v zvezi z NOB in z oživljanjem njenih tradicij. V 17 letih je uredniški odbor iskal potrditev takl integralni usmerjenosti glasila v treh anketah. V dveh se je obrnilo na člane, v eni pa na PD. Vse tri ankete so v glavnem ta revialni omnibus potrdile, večinoma celo pohvalile. Uredništvo je s tem moralo računati. Če bi imelo drug koncept, druge poglede, bi jih moralo najbrž tej smeri prilagoditi.

Redakcija se bo trudila, da bo tudi v bodoče zbrala vse najboljše dosežanje sodruznike in pridobila še nove. V l. 1967 bo glasilo pričelo med drugim poročilo o naši Himalaji 1965, o našem Kangbačenu, o našem Kavkazu 1966 in več gradiva, ki ga je zbralo PDS Ruše za svojo 60-letnico. Poleg tega je že pripravljenih več člankov, ki govorijo o izrednih uspehih naših alpinistov v preteklem letu in drugih dosežkih našega planinstva po pisani, zgoraj po obsegu zvršeni tematiki.

Zivljenje ne čaka, glasilo mora iti vstrel z organizacijo, to je, z ljudmi, z vsemi generacijami, ki so zanjo pomembne. Ta kriterij je neizogiben in nedvomno vpliva in tudi mora vplivati na krog sodruznikov. Literarni okus, ki se mu današnja planinska literatura hočeš nočeš prilagaja, ni več navdušen samo za napol romantične, napol avanturistične dogodivščine. Ne smemo pozabiti na velike korake, ki jih je naša družba in ves svet naredil v zadnjih 30 letih. Glasilo organizacije je dolžno dati prostor sodobnemu izrazu.

Omnibusni koncept glasila, torej po načelu »vsakomur nekaj« je nujno tvegan, saj ni mogoče z njim nikoli vsem ustreči. Najširši krog planinskega članstva in bralcev se med seboj močno razlikuje po zanimanju, poklicu, izobrazbi, okusu, čustvovanju in po miselnosti. Po številu naročnikov in po odzivu v anketah, v korespondenci in drugih stikih, ki jih ima v navadi PZS, pa sklepamo, da kljub temu načelu PV ni nekaj, kar bi ne našlo širokega odmeva med planinci.

Želimo, da bi se krog sodruznikov PV še bolj razširil, naročnike pa prosimo, naj nam ostanejo zvesti in širjo naše glasilo med svojimi prijatelji in znanci, planinska društva pa, da poskrbe za dobre poverljivke in za širjenje glasila med člani.

Smučanje na Slovenskem

(Nadaljevanje in konec)

Drago Steašnik

Dejstvo, da so Nemci še preje, preden je bil sprejet sklep o skakalnicah s kritično točko pri 80 m, že zgradili tudi svojo olimpijsko skakalnico s kritično točko pri 80 m, kar so v FIS vsekakor vedeli pred olimpijskimi igrami, pa niso proti temu ukrenili ničesar, vzbujajo sum, da novi sklep le ni bil povsem načelnega značaja.

Planica se je tako znašla pred novimi težavami. Sprva se je zdelo, da vsaj v tem letu še ne bo težav, saj je FIS sprejela tudi sklep, da veljajo nove določbe šele od 1. maja 1936 dalje.

Doma so medtem že našli zasilen izhod iz zadrege, če bi FIS le ovirala planiške tekme: uradno tekmovanje naj bo na 65-metrski skakalnici, skakanje na velikanki pa naj velja samo kot nekaj treninga, ki pa bi bil za gledalce osrednja privlačnost.

Tekmovanje je torej bilo pripravljeno, tekmovalci že v Planici, med drugimi tudi Norvežani. Tedaj pa je Norveška smučarska zveza sporočila, da uveljavlja sklep o skakalnicah takoj in ne šele 1. marca in da prepoveduje svojim skakalcem tekmovanje na planiški skakalnici. Tudi FIS sama je med tem obvestila nekaj svojih članov, med drugimi tudi češko zvezo, da je prireditve v Planici prepovedana, o čemer pa v Planici nihče ni nič vedel, kot zatrjujejo vodilni moške iz naše zveze. O tem so precej razpravljali tudi v domačem krogu, vendar to vprašanje samo po sebi ni bistvenega pomena za reševanje spora okoli Planice.

Na uradnem treningu pred začetkom tekmovanja so skakali tudi Norvežani, ki so čakali in upali, da bo norveška smučarska zveza ugodila intervencijam iz Jugoslavije. V nedeljo, že po začetku uradnega tekmovanja, je končno norveška zveza sporočila svoj pristanek, toda pod pogojem, da skoki ne smejo biti daljši od 80 m.

Sodniki seveda teh pogojev niso sprejeli in Norvežani so ostali pod skakalnico kot gledalci, avstrijski skakalec Sep Bradl pa je po končani uradni tekmi, na kateri je tudi zmagal, kot prvi človek na svetu preletel 100 m!

Istega dne so tekmovali na veliki skakalnici v Renniju na Norveškem tudi Norvežani sami, dosegli so daljavo 96 m (torej prepovedano daljavo), kar pa je ostalo v senci planiškega uspeha. Odmev v svetovnem časopisju je bil zopet ogromen, krepko pa je realirala tudi FIS. Odredila je zaporo skakalnice z utemeljitvijo, da skakanje ni bilo naveden trening, temveč tekmovanje za nagradno darilo.

Zveza se je tako znašla v težavnem položaju. Vprašanja Planice ni mogla reševati sama, treba si je

bilo poiskati vplivnih zaveznikov v inozemstvu, FIS pa predlagati rešitev, sprejemljivo za obe strani.

V naši zvezi so tako rešitev našli v tem, da so označili skoke v Planici kot

smuške polete

torej kot povsem novo športno disciplino.

Idejo sta navdušeno podprla smuška strokovnjaka ing. Bildstein in dr. Luther kot izvirno rešitev spora, nasprotno pa je ing. Straumann trdil, da misel ni niti nova niti izvirna, temveč jo je on sam sprožil že preje.

Naša zveza je medtem nadaljevala s protesti pri FIS, ki pa je trdovratno ostajala pri svojem, treba je bilo počakati na kongres FIS v Helsinkih 1. 1938. Protesti so veljali prepovedi, s katero je FIS enostavno prepovedala tudi treninge na planiški skakalnici.

Spor pa je medtem postal neprijeten tudi za FIS in njene vodilne ljudi in tako ni bilo drugega izhoda, kot da se je vodstvo FIS opravičilo zaradi ravnanja s Planico. Planica in naša zveza sta tako dobili zadoščenje.

Glede nove discipline poletov pa so sprejeli sklep, naj o njih odloča bodoči kongres FIS 1. 1940 v Budimpešti, do takrat pa naj se prireditve v Planici vršijo po začasnem dovoljenju FIS.

Bitka za Planico je tako bila končana.

L. 1938 je na tekmovanju S. Bradl izboljšal svoj rekord na 109 m.

Prireditvi L. 1939 in 1940 nista prinesli glede športnih uspehov nič novega, zato pa je bil toliko bolj uspešen Teden smuških poletov, kot so imenovali tekmovanje L. 1911.

Kar po vrsti so se poganjali prek 100 m razmeroma manj znani nemški skakalci Gering na 108, Maier na 109, Lahr na 111, Kraus na 112 in končno zopet Gering na 118, s čimer je bera rekordov to leto bila pri kraju. Zadovoljni pa so bili tudi domačini: R. Finžgar je pristal pri novi rekordni jugoslovanski znamki 95 m, hkrati pa sta Novšak in Finžgar preletela s padcem tudi stometrsko znamko, pri čemer je Finžgar pri 101 metru samo z roko podrsal po tleh.

Planica do L. 1941 v svetu ni dobila konkurenčne skakalnice, poizkusi na Norveškem, v Italiji, Franciji in Švici niso uspeli, ker konstruktorji niso bili kos vsem zahtevam tako, kot je svoje delo obvladoval ing. Bloudek.

Po L. 1945 pa sta se planiški pridružili še velikanki v nemškem Oberstdorfu in avstrijskemu Kulmu; naprava v Oberstdorfu je sedaj nosilka rekordnih dosežkov.

Planici in Jugoslaviji pripada čast, da je pri nas zrastle nova smuška disciplina.

Smučarski domovi in
smučarska središča

Razvoj množičnega in tudi tekmovalnega smučanja je od vsega začetka postavil pred smučarske organizatorje naloge, ki niso čisto športnega značaja, so pa pogoj za razvoj smučanja.

Ljudem je treba približati smučišča s tem, da lahko na zasneženem terenu najdejo primerno za-

vetišče s prenočiščem in hrano, poiskati je treba kraje z najugodnejšimi pogoji za smučanje (trajna in zanesljiva snežna odeja, dobre prometne zveze ipd.), skratka, smučanju je treba ustvariti materialno podlago.

Najpreje odsek pri Slovenski športni zvezi in nato zimsko-športna zveza sta tudi na tem področju morala sama začeti delo.

Prvi smučarji so bili v glavnem iz Ljubljane in nekaterih drugih mestnih središč, ki jim bližnja okolica ni vedno nudila možnosti smučanja v bližini mesta. Za te smučarje je bilo treba poiskati ali pa tudi ustvariti na novo take možnosti.

Prva je bila glede tega Ljubljana.

Potrebnovala je primerno zavetišče ali dom na točki, do katere bi smučarji lahko opravili zimsko turo, tam prenočili, dobili hrano, od nje napravili še izlet ipd., skratka, materialno podlago za smučanje v duhu planinskega smučanja.

V ta namen je bila najprimernejša Velika planina. Planinsko društvo je tu imelo Schmiedingerjevo kočo, skromen dom, brez večjih ugodnosti in udobnosti, ki je ustrezal le skromnim, zavetišča potrebnim planincem. Za prvo silo je bilo to dovolj tudi za smučarje, zimsko-športna zveza je sama najela kočico, ki je sicer pozimi bila zaprta, najela oskrbnika (ki ni bil gostinski delavec, temveč študent slikarske akademije) in tako je nastal naš prvi smučarski dom.

V povezavi s Slovenskim planinskim društvom so v smučarske namene odprli pozimi še nekatere domove v Julijeh, v Zasavju, na Pohorju, na Koroškem itd. Tako se je tudi pri nas začel razvijati zimski turizem. Sleherni planinska kočica in dom pa seveda nista ustrezala namenom smučarstva in zimskega turizma. Pretežek dostop, slabše možnosti prenočevanja in oskrbe in pod. po eni strani, po drugi pa pomanjkanje primernih terenov za smučanje v bližini kočice — tudi pri turnih smučarjih prvi začetek prehoda k alpskemu smučanju — je povzročilo, da so posamezni klubi začeli iskati možnosti, kako bi vprašanje rešili po svoje in samostojno.

Začela je gradnja posebnih, samo v smučške namene grajenih domov. Prvi so l. 1930 začeli postavljati tak dom, skromen, ker ni bilo na voljo dovolj denarnih sredstev, v dolini Dragi smučarji iz Begunj. Za njimi pa je postavila svoj dom l. 1932 Ilirija v Planici, sledil je Sm. K. Ljubljana, ki je postavil na Pokljuki že pravi hotel, še večji od doma v Planici.

V to vrsto gradenj sodi dom na Polževem, vrsta domov na Pohorju, dom T. K. Skale na Voglu, planinski dom na Krvavcu itd.

Društva so si morala sredstva za domove zbirati sama, kar ni bilo lahko, oblasti so prispevale le malenkostne vsote, tudi uradne turistične ustanove so pomagale bolj moralno kot materialno. Tako je dom Ljubljane na Pokljuki stal 1 870 000, kar je za klub, kot je bila Ljubljana, bilo ogromna vsota in so jo le s težavo zbrali s prispevki članstva in posojili. Ilirija je ob gradnji v Planici izdala posebne zadolžnice, s katerimi je pri članstvu in prijateljih zbirala denar, ki ga je bilo treba vračati iz dohodkov doma, kar je za dom pomenilo od vsega začetka veliko breme.

Četudi so ti domovi ustvarjali temelje zimskemu turizmu, zlasti večji, ki smo jih že omenili, pa so

drugi, predvsem manjši bili s to dejavnostjo v nekakšnih nasprotjih: odnosi med turizmom in turističnim smučanjem na eni ter tekmovalnim na drugi čisto niso bili po gospodarski strani dovolj razčiščeni in preračunani, tako da bi graditelji lahko računali z dohodki iz turističnega prometa, brez katerih je bilo gospodarsko poslovanje doma ogroženo ali celo že v naprej obsojeno na neuspeh. Domovom se je poznalo, da so bili postavljeni bolj kot domovi ožje klubske skupnosti kot pa domovi, v katerih bi se skladno razvijali obe dejavnosti, ožja klubska in širša turistična, brez katere pa seveda ni gospodarskega uspeha.

Dom v Planici je tik pred vojno dobil tudi prvo smučarsko vlečnico pri nas, postavljeno na plaz v bližini doma. Naprava zaradi premajhnega gospodarskega zaledja ni mogla uspevati, po športni strani (grajena je bila v glavnem za trening ilirijanskih alpskih smučarjev) pa je tudi postala premajhna in neustrezna in so jo morali po vojni prestaviti na Koroško, kjer v boljšem gospodarskem okolju izvrstno služi svojemu namenu.

Smučarji so po l. 1930 močno obogatili fond domov, namenjenih zimskemu turizmu in športnemu smučanju. Deloma so to napravili ob pomoči Slovenskega planinskega društva, deloma pa z gradnjo ali adaptiranjem lastnih domov.

Tako je bilo l. 1934 odprtih pozimi 56 domov, od tega 32 planinskih in še 24 takih, ki so bili bodisi last smučarskih organizacij ali pa v njihovi upravi. Naslednje leto omenja poročilo 48 odprtih postojank, torej nekaj manj kot prejšnje leto; vendar je od tega bilo planinskih domov 33, smučarskih pa samo 15. Ni bilo več takih postojank, ki zaradi neprimerne mesta niso vzdržale gospodarskih zahtev. Tu je z vso ostrino začela pritisniti problematika v zvezi z gradnjami smučarskih domov: Pokazalo se je, da je pri takih napravah prvenstveni činitelj turizem, ki edini lahko ustvarja dohodke za vzdrževanje, in da so športno-tekmovalni nameni tista stran vprašanja, ki jo je pri tem treba vskladiti z rentabilnostjo.

Zimsko-športna zveza pa se ni zadovoljila samo z organizacijo posameznih domov, kar so, kot smo videli, kmalu prevzeli na sebe klubi. Postala je organizator večjih smučarskih središč.

Še bolj kot pri vprašanju domov je zveza tu posegla na področje turizma. Njen začetni delež in tudi naloga je bila v odkrivanju takih krajev, kjer so bili za smučanje dobri pogoji, ne samo snežni in vremenski, temveč v enaki meri tudi gostinski, tujskoprometni.

Poleg začetne pobude je zveza nekaj časa prevzela na sebe tudi delo, ki bi ga morale opravljati turistične organizacije: organizacijo prehrane in prenočišč, vremenske službe, prevozov, prireditvev ipd. Prvi je prišel na vrsto Bohinj, ne toliko zaradi boljših in trajnejših snežnih in vremenskih razmer kot večje tradicije. Železnica ga je povezovala s Trstom, tu so že pred prvo svetovno vojno nastala gostišča s prenočišči, ki so jih obiskovali bolj Tržačani kot Ljubljani in Zagrebčani, ki so v novih poveljnih razmerah postali glavni konsumenti zimsko-športnih, zlasti smučarskih možnosti v Bohinju.

Poleg urejanja gostinskega vprašanja je zveza že l. 1922 zgradila tu že omenjeno smučsko skakalnico, ki naj bi postala tudi ena od atrakcij turističnega značaja za privabljanje tujcev.

Vendar pa je Bohinj v tedanjih razmerah kmalu začel stopati v ozadje; vzrok za to so nezanesljive vremenske razmere z nenadnimi odjugi, pa tudi manj ugodne prometne zveze zaradi prestopanja. Zimsko-športna zveza je začela pomagati pri nastajanju novega središča v Kranjski gori. Tudi tu je zrasla skakalnica, to pot že večja, za tiste čase dovolj atraktivna, kar je Žiljkovi v Bohinju manjkalo, razvilo se je gostinstvo, tu je zveza pritejala večino svojih prvenstvenih tekmovalcev ipd., nastalo je novo zimsko turistično središče, oprto na zimski šport.

Podobno središče z izredno ugodno lego je začelo nastajati tudi na Pohorju, ki je bilo deležno še bolj kot Kranjska gora obiskov iz Zagreba in Beograda; tudi tu je zveza pomagala z organiziranjem smučarskih izletov, povezovanjem s turističnimi ustanovami, prirejanjem tekmovalcev ipd.

Manjša središča so se začela razvijati tudi v drugih krajih, povsod pa je zveza sodelovala kot pobudnik in pomočnik.

V zvezi z razvojem zimskega turizma je treba omeniti še eno obliko pomoči, za katero je dala pobudo in jo nekaj časa tudi sama aktivno izvajala. Dosegla je od direktije državnih železnic za smučarje popust pri vožnji, če je šla na izlet skupina najmanj pet smučarjev. Zveza je po nalogu železniške uprave izdajala klubom posebne izkaznice, na temelju katerih so bili deležni popusta, kasneje, ko se je zimski turizem izredno razširil, se je ta popust izpremenil kar v redno obliko dela, s katero je železniška uprava sama sodelovala pri razvoju turizma. Železnica je celo preuredila kompozicijo vagonov za namene smučarjev tako, da so vozovi imeli posebno stojala za smučiči.

Razvoj zimskega športa v zvezi s turistično problematiko kaže, da teh vprašanj navzlic sodelovanju prizadeležni niso obravnavali z zadostnim razumevanjem; turistične ustanove niso znale dovolj elastično slediti pobudam zimsko-športne zveze, ki je kasneje to stran dejavnosti opustila.

Izdelovanje smučiči

Vprašanje cenčnih smučiči, ki si jih nabavi lahko čim širši krog ljudi brez večjih denarnih žrtev, je za razvoj ljudskega športa, kot je smučanje, temeljnega pomena.

Prvi večji priliv smučiči, ki so našle pot med nekoliko širši sloj prebivalstva, smo dobili po naključju l. 1918. Ob razpadu avstrijske armade novembra meseca je med drugim na ljubljanskem kolodvoru ostalo tudi kakih 300 avstrijskih vojaških smučiči. Največ so jih raznesli posamezniki, manjši del pa je še prišel v roke novi vojaški upravi; ta z njimi ni vedela kaj početi in jih je prepustila Slovenski športni zvezi.

Športna zveza jih je posojala proti malenkostni odškodnini športnim klubom in posameznikom in tako tešila želje po smučanju tistim, ki niso zmogli 350 kron tedanjega denarja, da bi si nabavili lastne z Dunaja ali Švice uvožene smučiči. Strošek 350 kron je bil tako velik, da ga je zmoglo le malo ljudi. Razmah smučanja pa je nujno povzročil, da so si ljudje poiskali pot do cenejših, doma izdelanih smučiči.

Dela so se najpreje lotili nekateri spretnější kolarji, ki so začeli delati samo smučiči, medtem ko

je bilo treba vezi še naprej nabavljati v inozemstvu. Zimskošportna zveza je zato že l. 1922 posredovala pri avstrijski tvrdki Bilgeri, da je uvozila v Jugoslavijo svoje vezi, kot založnik pa je morala nastopiti kar zveza sama, ki je tako mimo drugih prevzela tudi trgovske posle.

Prvi večji poizkus izdelovanja smučiči je napravila l. 1925 tvrdka S. Vidmar, ki je sicer izdelovala telovadno orodje. Poizkus pa je kmalu opustila, ker je bil odkup še tako majhen, da se industrijska izdelava še ni izplačala in so te smučiči bile predrage. Tako je les sam stal od 250—380 din, vezi sistema Huitfeldt 440—530 din, palice pa 75—122 din, kar je skupaj nanesele vsoto povprečne mesečne plače in kar je seveda zmoglo le malo ljudi. Vezi je seveda bilo treba uvažati.

Občutno cenejša sta bila v tem času kolarja Rozman v Bohinju in Mandelc v Kočevju, ki pa sta ročno lahko izdelala le majhno količino smučiči: prvi okoli 40, slednji pa nekaj sto parov letno. Les je tu stal od 150—180 din, uvožene vezi sistema Bilgeri pa 250 din. Kasneje so si pomagali s Seidlovimi vezmi, uvoženimi iz Čehoslovaške, ki so bile še cenejše.

Do l. 1928 pa se je smučanje razmahnilo tako zelo, da je bilo za tržišče urediti domačo industrijsko izdelovanje smučiči.

V Vižmarjih sta začeli delati dve specializirani tvrdki: Kolb-Predalč in Alpina (Sporn-Novak). Spočetka je vsaka napravila letno 2—3000 parov, zaradi naraščajočih potreb in povpraševanja pa je produkcija stalno rasla. Kolb je napravil celo načrt za izdelovanje domačih vezí po sistemu Haugh, ki so bile nekoliko poenostavljene in izboljšane in tudi zavoljo tega cenejše od originalnih. V tovarni Plamen v Kropi jih je izdeloval mojster Lazar Tone in so jih zato tudi imenovali po začetnicah njegovega imena La-To; nekaj malega takih vezí so naredili tudi v Titanu v Kamniku in v Mariboru, pa so izdelovanje kmalu opustili.

Lato čeljusti oziroma okovje z natezalci sistema Blidstein so stali 107 takratnih dinarjev, kar ni bilo pretirano, les od 80—150 (specialen hikory), leskove palice pa 30—35 din. Tak strošek so zmogli tudi manj premožni, zlasti delavci, dijaki in študenti, ki so se najbolj oprijemali smučanja. Smučiči so bile še cenejše, če so bile opremljene s Seidlovimi stremení, ki so stala samo 65 din, pa tudi sicer so bile smučiči vedno cenejše: l. 1931 so stali dobre smučiči iz jesenovega lesa (nalepljene seveda, lepljenih takrat še niso poznali, s stremení in palicami vred 200—300 din, specialna uvožena stremena so ceno dvignila za okroglo 50 din, uvožen les pa je ceno povečal za 15 din. Za primerjavo: povprečna plača uradnika je tedaj znašala okoli 900 do 1000 din.

Doma smo začeli razmeroma zgodaj izdelovati tudi specialne tekmovalne smučiči, najpreje tekaške, za tem pa še skakalne. Za oboje so nam vzorce dali Čehi, za tekaške že l. 1921 na olimpijskih igrah v Chamonixu, kjer so se naši tekmovalci poleg kratkih atletskih hlač in majic postavili tudi z navadnimi turnimi smučiči.

Domača produkcija smučiči in vezi je bila prikrojena turnemu smučanju in v času pred vojno ni sledila razvoju smučanja v alpsko smer. To so občutili zlasti alpski tekmovalci, za njimi pa seveda tudi turisti. Tekmovalci so prinašali domov

tudi vzorce tujih specialnih tekmovalnih smučí, vendar industrija njihovih predlogov zaradi premajhnega odjema v začetku ni sprejela, kasneje pa je vojna preprečila prehod na novo obliko produkcije.

Tudi specialna stremena in robnike ni bilo treba uvažati, domača industrija ni mogla spremljati razvoja zaradi premajhnega odjema, na izvoz pa seveda tedaj ni bilo mogoče računati.

Po oceni Staneta Predaliča je l. 1940 v Sloveniji bila letna produkcija okoli 13 000 parov smučí, ki so jih seveda tudi prodali.

L. 1963 so pri nas prodali približno 13 000 parov. Fizikurna zveza Slovenije je po iniciativi znanega tekmovalca Rudija Finžgarja l. 1964 ustanovila v Begunjah novo tovarno športnega orodja, ki se je razvila v moderno podjetje, ki uspešno sledi razvoju v svetovnem merilu in med drugim tudi izvaža moderne, lepljene smučí na svetovna tržišča.

Glede izdelovanja specialnih vezi smo navezani na uvoz.

VIRI IN LITERATURA

Arhiv Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani: Arhivsko gradivo Jugoslovanske zimskešportne zveze za leta 1923 do 1933.

Joso Gorec: Zgodovinski pregled smučanja med Slovenci 1934—1945. Rokopis.

Letna poročila Jugoslovanske zimskešportne zveze za leta 1934, 1935, 1938, 1939, 1940.

Fédération internationale de ski: Protokoll des XIII. internationalen Skikongresses 1934.

Fédération internationale de ski: Protokoll des XIV. internationalen Skikongresses 1938.

Sejni zapiski S. K. Iirija, Ljubljana, 1913/14 in 1920.

Beckmanns Sportlexicon: Wien-Leipzig. Verlaganstalt Otto Beckmann, 1935.

Bilgeri Georg: Der alpine Skilauf. München, Deutsche Alpenzeitung, 1911.

Badjura Rudolf: Smučar. Ljubljana. Kleinmayer-Bamberg, 1924.

Badjura Rudolf: Terminologija. Ljubljana. Samozaložba, 1931.

Dvajsetletnica Planice 1934—1954. Ljubljana, Smučarska zveza Slovenije, 1954.

Likovnik Avgust: Statistika telesne kulture. Diplomski naloga na Ekonomski srednji šoli v Ljubljani, 1961.

Luther dr. C. J.: Geschichte des Senec- und Eis-sportes. V. Bogeng G. A. E.: Geschichte des Sports aller Völker und Zeiten. II. Band. Leipzig E. A. Seemann, 1926.

Neubacher Hedwig-Klaus: Besiegter Schnee. Europäische Schigeschichte. Wien. Bergland Verlag, 1957.

Ob desetletnici. Ljubljana, Smučarski klub Ljubljana, 1938.

Orel Boris: Ljudske smučí na Bloški planoti, v Vidovskih hribih in njih sosesčini. Slovenski etnograf. Letnik 9, Ljubljana, 1956.

Polet, Ljubljana, Fizikurna zveza Slovenije in založba Polet, letniki 1945—1960.

Praček Ciril: Smučanje. Ljubljana, Fizikurna zveza Slovenije, 1948.

Pravila in tekmovalni pravilniki JZZS. Ljubljana, Jugoslovanski zimskosportski savez, 1929.

Slovenski šport. Ljubljana, Konzorcij Slovenski šport, 1926.

Šport. Ljubljana, Slovenska športna zveza. L. 1920 in 1921.

Tekmovalni pravilniki Sokola Kraljevine Jugoslavije. Ljubljana, Sokolska matica, 1930.

Uloga Drago: Smučanje. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1947.

Vrhovnik Pavel: Pregled uspehov jugoslovanskih smučarjev na olimpijskih igrah in svetovnih prvenstvih. Diplomski naloga. Ljubljana. Visoka šola za telesno kulturo, 1959.

Za planinski muzej

Planinska zveza Slovenije začena z zbiranjem gradiva za slovenski planinski muzej. V ta namen je ustanovila v okviru svoje kulturno literarne komisije poseben odsek, ki naj evidentira vse do sedaj ohranjeno in zbrano gradivo ter skrbi, da bi se ta zbirka stalno izpopolnjevala. Med to gradivo spadajo, zlasti razni planinski spominski predmeti, kartografija, dokumentarno gradivo, alpinistična oprema, dokumenti o vodništvu in gorskem reševanju, o planinstvu in alpinistiki, o dejavnosti mladine, dokumenti o borbi za ohranitev slovenskega značaja naših gora, itd.

Prosimo planince, alpiniste, reševalce, vodnike, odbornike in prijatelje planinstva, da sporoče Planinski zvezi Slovenije, Ljubljana, Dvořakova 9, ali imajo kak predmet, ki bi prišel v poštev za muzealno gradivo, kakšen je ta predmet in pod kakšnimi pogoji bi ga dali za planinski muzej.

Kulturno-literarna komisija PZS

Še o alpinizmu

KAKO JE S PRVENSTVENIM VZPONOM, KI SO GA PRVOPRISTOPNIKI ZAKLJUCILI S SPUSTOM V SMER?

Doba klasičnega alpinizma je že davno za nami in alpinisti nas vedno znova presenečajo. Tudi pri nas je tako. Toda s tem se pojavljajo tudi problemi, ki jih včasih ni bilo. Plezalec ob prvih poskusih »nadela« smer do neke višine, potem pa se drugič — da ne bi izgubil časa in »po nepotrebnem tratil moč« — spusti z vrha stene navzdol do mesta, kjer je nehál (ali pa tudi ne!) in nadaljuje do vrha.

Iz pripovedovanja Andreja KALARJA, člana AO Zelezničar Ljubljana, lahko razberemo, da sta prvenstvena vzpona Aleša Kunaverja in Mikea Drašlerja v Šfingi ter Toneta Škarje in Pavleta Šimenca v Štruci, problematična. Zakaj in kako je prišel do tega?

ŠFINGA. Ob prvi ponovitvi smeri Kunaver-Drašler, ki jo je izvršil z Vojkom Bučarjem, je ugotovil dvoje:

— v »belem pasu« ni bilo svedrovcev, ki so omejeni v opisu, ker sta jih prvopristopnika izbila, — na nekaterih mestih se pozna, da sta si prvopristopnika pomagala s klini, ki sta jih zabila ob spustu po vrvi, pri zadnjem poskusu.

Nikjer po svetu ne uporabljajo plezalci spusta od zgoraj, ker si na ta način lahko ogledajo smer, pa tudi klini, ki jim ostanejo od spusta, so jim v veliko pomoč. Če nekdo napiše v opisu, da so tu in tu klini, v resnici pa jih ni, lahko spravi v veliko nevarnost ponavljalce, še posebno, če so ti klini svedrovci (ki jih nihče ne nosi veliko s seboj).

ŠTRUCA. Pri prvih dveh poskusih I. ponovitve kamniške smeri v Štruci je že omenjeni plezalec opazil, da je raztežaj pod polico izredno težak (v opisu le V) in brez sledov klinov. Znano je, da sta se prvopristopnika ob zadnjem poskusu spustila po vrvi od zgoraj v smer! Ali sta jo res izplezala v celoti in ali nista izpustila omenjenega raztežaja? Kakorkoli, v opisu je potrebno težje detajle posebej omeniti in jim dati realno oceno.

Franci Savenc

OBRAČUN

izrednih prispevkov za Planinski
Vestnik za leto 1966
po stanju do 1. novembra 1966

Po 5,00 N-din so prispevali:

Franc Kramar, Janez Zajc, dr. Josip Pretnar, Ana Turk, Albin Torelli, ing. Branko Vasle, Jože Trpin, Rok Svetek, dr. Boris Pečenko, prof. Niko Kuret, Boris Bertonec, Pavla Korošec, Tone Podbevšek, ing. Koloman Žibrik, Ljubo Rus, ing. Peter Tepina, Barica Adamič, dr. Janez Bonač, Alenka Svetel, Zora Kopač, prof. Jože Košir, ing. Bogdan Urbančič, ing. dr. Vinko Kramaršič, Jože Mole, Marija Zajc, Marija Pintar, Hinko Leskovšek, Roman Kobe, Ilonka Kelemen, dr. Andrej Baraga, Francka Zihertl, ing. Ljubo Pogačnik, ing. Igor Levstek, ing. Milan Potočnik, Andrej Aplenc, Sandi Škerlavaj, Polde Petauer, Igor Vajs, Joži Cerne, Edi Keržan, dr. Sonja Mejak, dr. Svetozar Plešič, Jože Dolenc, Jože Koruza, Vladimir Stare, Marija Pogačnik, Marija Kobilica, Janko Lipnik, ing. Pavel Kerže, Magda Podoreh, Janko Pleterski, dr. Franc Petrič, dr. Tone Vidic, dr. Vlado Šuklje, dr. Valter Bohinc, Boštjan Klauta, Milan Klauta, dr. Luka Pintar, dr. Zlatko Marin, Franc Kranjc, Gustel Jereb, Miha Škerbec, Ludvik Jezeršek, dr. Lea Peiweis, Ambrož Koritnik, ing. Janez Kristan, Franc Velkavrh, Alojz Jankovič, dr. Rupko Godec, Polde Gorjan, Miško Kuštrin, ing. Hinko Goljac, dr. Ivo Juvančič, Janez Mali, Hani Simončič, Lojze Smuc, Janez Bertonec, Milan Skitec, Kavarna Evropa, Ivo Lukanc, Centralna lekarna, ing. Marjan Kavalarič, Ivan Mohar, dr. Marinka Faganel, Anica Premrou, dr. Mirko Krambič, Albin Vengust, prof. Jože Kralj, Marija Jamšek, Franjo Smole, ing. Milan Pintar, Janez Gradišar, Ivo Majdič, Rajko Salehar, Ines Leben, Ivo Sventner, Anton Radeš, ing. Raul Lenčič, dr. Dušan Vidmar, dr. Vlado Pečenko, Juš Kozak, Ivan Mihelčič, Anka Ravnikar, Majda Pavlin, Kostja Remškar, Marjan Dolenc, ing. Ivan Volc, dr. Simon Jagodice, Milan Vidič, Janez Planina, Viktor Beg, dr. Nina Auersperg, Igor Zirenfeld, Božo Bajc, Marija Strašek, Jože Mulej, Stane Kersnik, Lado Kovačič, Janez Novak, Marjan Rupnik, Franc Nahtigal, Bine Vengust, Minka Mali, Franc Stare, Drago Satler, Ela Švigelj, dr. Vladimir Skerlak, Blaž Mihelčič, dr. Marija Del Linz, Tone Verbič, Vili Delač, dr. Niko Sadnikar, Peter Janežič, Rado Habjan, Cvetka Jane, Lojze Mahkovec, Vinko Germovnik, dr. Vladimir Oreš, Janez Lukač, Francka Umek, dr. Bogo Roš, Marija Pregelj, Franc Skraba, dr. Gorazd Kušej, Darko Simončič, Božo Košir, Majda Perpar, Lojze Murovec, Jože Osredkar, ing. D. Šturm, Tomo Kamenarič, Marjan Dragozer, Franc Oblak, Janez Breznik, Ivan Kadunc, Bogo Simončič, Stane Vogelnik, dr. Franta Mis, Zofija Krevelder, Tone Pirš, Ivo Samec, Gregor Rupnik, Štefi Volk, Viktor Vidovič, Ivan Rudolf, Sašo Špacapan, dr. Tone Krisper, Ivo Mikl, Tone

Sukač, Anica Vlaslič, Majda Lipovšek, Francka Krušec, dr. Metod Batista, Matevž Kimeswenger, Marjan Munda, Boštjan Skorjak, Janko Ogrič, Ivo Urevc, Maks Baraga, dr. Peter Karlin, Franc Korošin, Bogo Ferfila, Janez Koman, Josip Lavrič, Janez Kramar, Marjan Planinc, Jože Boh, Metod Demšar, Marko Breznik, Marija Zajc, Milan Pogačar, Engelbert Leskovec, Franc Urbanija, Jože Marinko, Delavska knjižnica, Ernest Krume, Boris Grad, dr. Franc Rendla, Jože Kodran, Anté Beg, ing. Franc Miklave, Matko Herman, dr. Franc Bajc, ing. Julij Gspan, Tone Veber, dr. Vladimir Murko, Zora Lokar, Franc Skerlep, Vinko Krisch, Stane Kolenc, Franc Lavrič, Lado Zupančič, Franc Graneder, Franc Klopčič, Zarko Polajner, Andrej Gaberščik, Branko Bertonec, Vera Knez, Andrej Kos, Polde Stanek, Gorazd Skoporc, dr. Stane Kmēt, Lojze Smuc, Jure Cerček, Voje Logar, dr. J. Štekar, Milka Zobec, ing. Henrik Vadnov, Lado Eleršek, Dušan Vebic, Drago Čik, Janez Baumgartner, Jana Smolnikar, Francka Goljar, Janez Strehovec, Martin Ambrož, Tončka Ropret, Marko Zerovnik, Neva Lenarčič, Bogo Lotrič, Milan Lombar, Ignac Tratnik, Gabrijel Zupančič, Fani Zagar, dr. Jože Polak, Jernej Cunder, Viktor Šostarič, Vincenc Ažbe, Ignac Kavac, Lina Fetiš, Vladimir Frank, Milan Tominec, ing. Julij Leonardis, Lojze Cviki, Silvan Vidmar, Feliks Skerlep, Stane Čož, Vida Gašperšič, Silva Keršinar, ing. Janko Bufon, Tilka Peklaj, Anica Tomšič, Janez Kelhar, Ciril Bricelj, dr. Vlado Franlar, Franc Skubic, Franc Kreč, Franc Krušič, Marija Pelc, Alfonz Rupnik, Janez Kavčič, Milan Zargi, Stane Zupančič, Franc Vrhovec, Jože Kupljenik, dr. Stefan Soba, Stane Seme, Brane Čebohin, Niko Taler, Pavla Marn, Štefi Rebce, Andrej Robas, dr. Marija Kalan, Feliks Dornik, Tugo Sever, Mara Ternovec, Ciril Kopitar, Jana Lajniš, Ana Vrečar, Arif Sulejmanović, Srečko Levstek, Stane Albreht, Marija Zupančič, Milan Gaspari, Franc Stangl, Ervin Vilhar, Ivan Tavčar, ing. Vlasta Zemljit — vsi iz Ljubljane.

Ing. Danilo Škerbinec, Jože Debevc, Ivanka Klezin, Lojze Rovšnik, Jože Pur, Ivo Jakel, Emerik Vavpotič, Jože Horvat, Mirko Zinauer, Matko Filip, Ana Majcen, Milan Kosterca, Peter Subič, Fridrik Fetiš, Zora Lah, dr. Franc Lipold, Ivo Dreu, Franc Vogelari, Benjamin Reis, Mirko Ledinek, Otmar Rataj, Tone Sinrajh, Vera Vlah, Natalija Adamič, Stane Marko, Slavko Gulič, Mirko Lindič — vsi iz Maribora.

Pavle Uršič, Olga Vuga, Avgust Pravhar, Ivo Repinc, ing. Janez Stare, Lojze Zagar, Tine Pavlin, Peter Verbič, Ljudmila Zajc, Roža Zabret, Ivan Gros, Janez Hribernik, Uroš Premru, Milan Ekar, Mirko Koncilija, Karl Makuc, Lojze Cebašek, Roman Herlec, Rado Čarman, Stane Gantar, Marija Brudar, Bogo Deu, ing. Srečko Šabec, Tone Klemenc, Milica Brezar, Francka Novak, Janez Nagode, Saša Slavec, Marica Makič, Lucijan Bezjak, Lucijan Berjak, Metod Belič, Olga Kalan, Bine Gašperšič, Jože Žužek, Stane Vrtovšek, Raško Zorn, Uroš Škerl, Karl Bajd, Jože Pintar, Milka Eržen, Marjan Ručigaj, Peter Štular, Tone Cebašek, Jože Mohorko, Metod Rauch, Ivo Lesjak, Marija Kožuh, Milan Zakelj — vsi iz Kranja.

Franček Perc, Silva Cigoj, Vera Tržan, Gabrijel Prezelj, Slavko Šafar, Ivo Černe, Ivan Lipličnik, Jože Pogačnik, Tonček Arnot, Zofij Petek, Lojze Kovič, Zdravko Seručar, Alenka Zumer, Drago Moderc, Janko Križnik, Cveto Farčnik, Tone Sirk, Peter Kodre, Franc Pintar, Franc Brumec — vsi iz Celja.

Franc Kancilija, Franc Bauman, Bine Benkovič, Ivo Carič, Bine Dolenc, Franc Dolinšek, Janez Golob, Silvo Hribar, Jože Janežič, Janez Jeglič, Miha Jerman, Elza Kotnik, Ivan Kovač, Jože Kuralt, Helena Lužar, Valentin Oblak, Edi Nerat, Peter Pečevnik, Janez Perčič, Lado Pirc, Leon Pregelj, dr. Bogdan Premru, Slavko Rajh, Dolfe Ravnik, Janez Repanšek, Jaka Rutar, Drago Rožan, Bernard Rostohar, Jože Rozman, ing. Jelka Tomšič, Ema Trobevšek, Ignac Vidmar, Leon Zrimšek, dr. Svetozar Franlar, Jožica Majcenovič, Tone Erjavšek, Brigita Zalezina, Julij Uršič — vsi iz Kamnika.

Ludvik Zalokar, Jože Mazovec, Valentin Rezar, Albin Noč, Bogo Homovec, Karl Korčnini, Janez Ramuš, Ivo Pohar, Maks Egart, Janez Lichteneker, Barbara Šoberl — vsi iz Jesenic.

Ivan Blažip, Ivan Grobelnik, Jože Krivec, Jože Gradišek, Ljudmila Prosnik, Ignac Štebe, Anica Prepotnik, Lenart Špruk, Albin Prodnik, Franc Kramar, Lojze Vršnik, Jože Herle — vsi iz Solčave.

Vinko Robnik, Tone Marolt, Jakob Matijev, Poide Supin, Niko Šiler, Vinko Knaplč, Ivan Krivec, Anton Funtek, Bogo Supin, Anica Polak, Ivo Zupane, Notburga Robnik — vsi iz Luč.

Karel Spička, Stane Podmeninšek, Jože Juvan, Karl Druškovič, Ančka Kordež, F. Šerbela, Jože Jamnik — vsi iz Ljubnega ob Savinji.

Jože Skorenšek, Milena Delcja, Poldo Breznik, Franc Hriberšek, Milan Fužir, Ivan Klemenak, Martin Zajc, Bogo Blagojevič, Iva Trajbenrajf, Gregor Verbuč — vsi iz Mozirja.

Nada Filač, Jože Gaber, Fortunat Brezovnik — vsi iz Gornjega grada.

Marija Pirc, Jože Rupnik, ing. Ivo Gantar, Tine Majcen, Dominik Mrak, Albin Mažgon — vsi iz Idrije.

Jože Kalan, Jože Adamič, Viktor Kužnik, Peter Vovk, Lojze Janežič, Franc Zajc, Lojze Majcen — vsi iz Kočevja.

Jurij Kus, Ivan Zagar, ing. Cveto Majdič, Jože Mrhar, Tončka Žlak, Zlata Ameršek, Mira Kovačič, Franc Šergan, Marija Fele — vsi iz Trbovelj.

Milan Mahovne, Meri Božičnik, Marija Derstvenšek, Filip Repše, Silva Jesenšek, DPD Svoboda — vsi iz Senovega.

Danilo Kovačič, Miloš Kobe, Franc Kelnar, dr. Andrej Baraga — vsi iz Novega mesta.

Dr. Branko Uršič, Bruno Tivan, Anica Uršič, Davorin Likar, Jože Ipavec, Franc Lozej, Miro Pavlin, Lojze Leban, dr. Jože Andlovic, ing. Viktor Ozbič — vsi iz Nove Gorice.

Miro Zupančič, Franc Krajeer, Janko Šilar — vsi iz Javornika.

Anton Purk, Karel Petrovič, Lojze Klupič, Hilda Sršen — iz Ptuja.

Saša Hoffman, ing. Pavel Geršak, Vesna Mrmolja — iz Laškega; Vlado Golob, Joži Kovač, Rajko Šavli, Pavla Leban — iz Tolmina; Matko Grom, Milena Orel, Gusli Sovdat, Jožica Milavec — iz Sežane; Rajko Zagar, Ljudska knjižnica — iz Pirana; Miro Zolnir, Rotovnik Alfonz, dr. B. Kolšek, Darinka Štrbenk, Justi Kavčič, Franc Avberšek — iz Velenja; Tone Seme, Dobrunje; Marjana Canžek, Logatec; Alfonz Zorn, Jože Lipušček — Radeče; Miha Tomšič, Majda Leben, Milan Jančič — Sevnica; ing. Jože Tržan, Ivan Dugovnik, Ludvik Lamut — Ruše; Bogdan Zolnir, Romana Fišer — Slovenj Gradec; Maks Vrečko, Milena Šuler, Franc Rožej, Franc Podmeninšek, Ivo Filip — Ravne; Slavko Kunst — Poljčane; Metka Vajder, Stane Lužar — Mengeš; Ludvik Kranjc, Ivo Kuder — Škofja vas; Ludvik Horvatin, Miloš Velmar, Miriam Stanovnik — Koper; Zdravko Sodja, Egon Mihelič, Lojze Korošec — Bohinjska Bistrica; Jože Einsenzopf — Zagorje; Franc Tonejc, Peter Della Valle, Franc Doltar — Radovljica; Tone Vodušek — Domžale; Dragan Eger, Anton Kosič — Osijek; Franc Karničar — Jezersko; Ivan Derkač, Franc Butkovič, Ciril Bronić, ing. Sajko Brank, Marija Kostanjšek, Viktor Šetina, Tone Beze, Roman Kocipec, Ivo Pinojtič, Marija Ernst, Zlata Kovačič, Zlata Sendjerdji, Smilja Živkovič, Juraj Harabajs — vsi iz Zagreba; Žarko Adamek — Samobor; Karl Zigon, Rudi Trojer — Renče; TD — Kanal; Niko Zupančič, Fani Galjot, dr. Miha Koželj — Brežice; Franc Brišnik — Limbuš; Jože Rihar — Polhov Gradec; Peter Vončina — Krško; Oskar Delkin, Ljudmila Potočnik — Bled; Jože Švagelj — Dutovlje; Anica Wimmer, Edi Istenič — Rakek; Jerko Sisić — Split; Pavel Piccinini — Ajdovščina; Miloš Bojanović — Nikšić; Lovrene Stanti — Divulje; Marinka Gaber — Horjul; Gregor Rettinger — Domžale; Viktor Grilje, Marija Celadin — Polje; Rudi Predovnik, Ivan Leskovšek — Hrastnik; Bogdanka Ignič, Vlado Biber — Zrenjanin; Stane Štorman — Polzela; Mirko Savli — Opatija; Marija Kušar, Tone Logonder, Jože Rant, Matevž Jugovič, Tone Eržen — Skofja Loka; Vinko Demšar, Jože Balant — Žirovnica; Iva Medvešek, Karl Levičnik, Julija Kočever — Dol; Franc Rabuze — Kostanjevica; Sandi Blažina, Nada Menih — Izola; Ivo Šavli, Jože Rakušček — Kobariid; Janko Gogala — Bohinjska Bela; Janez Gros, Janez Kunstelj, Helena Rožmane — Vrhnika; Marija Rojnik, Jože Dubšek — Braslovče; Stane Gilič, Silvo Verša — Rijeka; Ivo Sorli, Stane Lapajne — Podbrdo; Janez Gostiša, Friderik Anzi — Radomlje; Marija Demšar, Marija Kosec — Železniki; Planinska skupina Dornberg, Lojze Šinigoj — Dornberg; Štefi Lednik, Jože Lodrant, Ivo Štruel — Mežica; Lado Jamar — Poljane; Kuno Vidrič, ing. Mato Pavlovič, Vellbor Stanišič, Ivo Ogorelec, Žika

Zivanović — Beograd; Franc Anzel — Tišina; Dina Simeonov — Bačka; Ignac Jelinčič — Kranjska gora; Ana Pšeničnik — Vojnik; Ciril Adam — Zidani most; Mitja Jerič — Rogatec; dr. Pavle Fukarek, Branko Mihajlovič — Sarajevo; Lidija Liber — Ljutomer; Anton Žagar — Ig; Jancz Polajnar — Cerklje; Jože Romih — Muta; Lojze Podjavoršek — Lendava; Pavla Maroh — Brestanica; Andrej Makuc — Preddvor; Drago Karolin — Hirska Bistrica; Ciril Magajne — Vrtojba; Tone Stular — Kokrica; Jožica Tajher — Zreče; Jože Candek — Litija; Edi Pavlovič — Tuzla; Lajoš Balint — Bačka Topola; Vili Jež — Črna; Stanko Pleskovič — Dobernič; Albert Bohorč — Sentjur; Franc Poljšak — Branik; Jancz Pogačnik, Franc Benedik — Seica; Polde Debevc — Žabnica; Drago Pavlica — Loče, Janko Legat — Rogaška Stalina; Ivan Bizjak — Smartno ob Paki; Mira Kolar — Slivnica; Milan Tratensek — Slovenske Konjice; Ferdo Uršan — Ogulin; Mira Zajc — Žalec; Marjan Bricej — Lovrenc; Mija Pikon — Radenci; Mirko Stojan — Teharje; Jože Zupančič — Hajdina; ing. Jancz Trobevsšek — Komenda; Ernest Spužev — Prevalje; Vinko Pejovnik — Šoštanj; Daniel Vinček — Titograd; Cveta Podviz — Tržič; ing. Edo Herzmansky — Podsused; Janko Paul — Gor. vas; Irena Jarc — Breznica; Staver Željko — Valdoltra; Mojca Bajt — Mojstrana; Jancz Polenšek — Oplotnica; Mirko Baligač — Beltinci; Tone Primožič — Litija; Bojan Sekirnik — Brioni; Viki Gumzej — Hoče; Feliks Čuček — Kidričevo; Ivo Marušič — Miren; Tone Karo — Vransko; Franc Habljan — Novi Sad; Gruden Poldi — Most na Soči; Viktor Drame — Poljčane; Lojze Mlinar — Reteče; Jancz Kalan — Zbilje; Rezi Gradišnik — Selnica. Skupaj 3890 N-din.

Po 6 N-din so prispevali: Franc Vidmar — Kranj; Milan Podgornik — Portorož; Milan Zega — Koper; Jože Pintar — Kranj; Stane Koblar, Ivanka Slabe — Jesenice; Jancz Tominec — Horjul, ing. Albin Šmon — Domžale. Skupaj 48 N-din.

7,50 N-din je prispeval Franc Verbič — Ljubljana.

Po 8 N-din so prispevali: ing. Evgen Gogala — Ljubljana; Vinko Zupan — Trbovlje; N. Palovec — Idrija; Lojze Sušič — Bučkovec. Skupaj 32 N-din.

Po 10 N-din so prispevali: Tone Wraber, Edvard Letonja, Meta Aplene, Ernest Bolka, Hrvoje Bračić, dr. Zmaga Kumer, ing. Vili Krainer, dr. Ivo Pavšič, dr. Jancz Rugelj, Marjan Mašera, ing. Vlado Zupan, Brane Borštner, dr. Vlado Schmidt, dr. Jože Rant, ing. Lavo Viher, Rudi Rojina, ing. Ivo Marek, prof. Evgen Lovšin, Zvonka Dremelj, Majda Švegl, dr. Oldrih Zavrnik, Hinko Sicherl, Mojca Sajovic, ing. Lojze Miklavčič, dr. Alojz Vadnal, Dana Lindič, ing. Vlado Suyer, prof. Marijan Lipovšek, prof. Franc Sušteršič, ing. Edvard Höfler, Stana Zakrajšek, dr. Fedor Tykač, Viktor Smolej, Bernard Klobučar, Milena Kavčič, dr. Luka Pintar, dr. Viktor Petkovšek, Stefan Premrl, ing. Albert Sušnik, dr. Milan Oražem, Marjan Presetnik, Ignac Brančič, ing. Andrej Dobre, Rudi Lavrič, dr. Maks Miklavčič, Lojze Baudaž, ing. Ivo Prezelj, dr. Teodor Tomižsek, Cvetko Rudolf, Marinka Faganel, Raško Krapež, Ela Šefman, Li-

dija Mazovec, Janez Rupar, ing. Majda Dregant, Rudi Završnik, Vlado Skubin, Jože Replič, Jože Mastnak, Albina Bajec, Ilka Presl, Janko Perat, dr. Leo Baebler, Ciril Koman, Tine Onič, dr. Branko Premru, Franc Kobler, ing. Roman Poniž, Marjan Bizilj, Lado Mrak, Jože Dobnik, Peter Kilnar, dr. Vid Sajovic, dr. Bojan Špicar, Stane Pristavec, Tone Slokar, Marjana Ogrin, Ivan Janežič, Lovro Živič, Ignac Ribič, Mihaela Mencelj, Majda Černe, dr. Pavel Jamšek, Milan Zinauer, Ljubica Zelenik, Janez Dovžan, Lojze Starič, Ljubica Božič, Milena Rajner, Lojze Hirbernik, Jože Skoda, Marija Glavač, Alma Berce, Vinko Omerzelj, Jože Žugman, Zdravko Zupan, dr. Jože Pretnar, Tone Logar, Stanko Kos, Franci Savenc, Mahajlo Bojkič, Ivo Marsel, Marija Kokalj, Franc Skrbec, Pavel Knapič, Stanč Turk, Andrej Korosce, Slavka Tavšlokar, Stanko Gabrovšek, Franc Pevec — vsi iz Ljubljane.

Franc Vogelcnik, Rada Wohlfart, Miroš Tomc, ing. Friderik Degen, Anton Jurjevčič, dr. Maks Držčnik, Franc Purkeljč, Jože Pihler, Dušan Vodeb, ing. Vlado Šlajmer, Janko Legat, Drago Renčelj, Teo Pajnik, Judita Zupančič, dr. Nada Dolenc, Jelka Bergant, Marjana Wagner, dr. Roman Klasing, Ciril Šendorfer, Angela Belak, Karel Tratnik, Sonja Kajzer, Adela Lešnik, Tea Vuk — vsi iz Maribora.

Tone Bodina, Aleš Pire, Miloš Pelko, Tone Bajželj, dr. Ivo Coč, Mile Vozel, Marija Japunčič, Franc Jelenc — iz Kranja.

Ciril Golouh, dr. Ervin Mejak, dr. Slavko Vrhovc, dr. Milko Hrašovec, Ernest Stoklas, Fani Pristovšek, Franc Mirnik, dr. Franc Kokalj, Heda Tratnik, Rudi Izliakar — vsi iz Celja.

Franc Galjot — Stahovica; Julij Torkar, Tone Andrejčič — Lesce; Franc Droic, Mirko Malgaj — Laško; ing. Matevž Hafner, Lojze Dolgan, Tone Hudolin — Jesenice; Neimenovani planinec, dr. Janko Vovk, Tone Deželak, Drago Senica, ing. Roman Čelik, Drago Trunkl, Vinko Lovrenčič — vsi iz Kopra; Jancz Pajfer — Pivka; Janko Blažej — Portorož; Herman in Henrieta Kmet, Vinko Hafner, Tilka Oblak, Savo Sink — Škofja Loka; Marija Prezelj, Jože Divjak, Jožica Fabijan, Metod Humar, Andrej Mejač, Ludvik Kleiner — Kamnik; Kranjc Herbert — Pančevo; Angelca Černe, Jože Moretti, Dominik Duh — Novo mesto; ing. Franc Legat, Jancz Svctina — Bled; Luka Bistrovic — Kostajnica; Vida Ivanjšič — Ljutomer; Jurij Bocak, dr. Vlado Weingerl, ing. Franc Geč — Slovenj Gradec; Zvone Gabršček, Aleksandra Pečnik — Brežice; Božo Strauss, Franc Mohorič, Janko Glaser, Janko Zadavec, Ludvik Šolar — Ruše, Dragutin Georgijević, ing. Boris Gaberščik — Beograd; prof. Hinko Uršič, Tončka Kovač — Tolmin; Lado Dobovšek — Dol; Marjan Kavčič — Tuzla; Boris Ostan — Bovec; Jancz Voljč — Dobrnjč; ing. Slapnik — Štore; Barna Laslo — Bačka Topola; Ivan Kovačič — Videm; Bojan Cestnik — Borovnica; Joško Žigon, Vida Mihelj, ing. Franc Jernejčič, Janja Mravljje — Nova Gorica; Franc Peršin, dr. Irena Arko, Marta Bobnar, Peter, ing. Marjan Čuha, Tončka Hubad, Zmago Medved,

Urban Butkovič — Sentvid; Tihoraj Jelušič — Opatija; dr. Milivoj Bogdanovič, dr. Vanda Kochan-sky, Franc Stropnik, dr. Branimir Gušič, Nada Rapotec — Zagreb; Ivan Rakuša — Ormož; Egon Mihelič — Bohinjska Bistrica; Franc Kamerički, Franc Plemenitaš — Rogaska Slatina; Jože Bern-ard, Ivo Bernard — Zirovnica; Anton Costa, Andrej Mehle — Tržič; Lado Šintler — Trbovlje; dr. Slavko Sušič — Pišec; Jože Finžgar, dr. Mar-jan Zilič — Radovljica; Božo Jordan — Zalec; Miro Mohor — Sevnica; Lojze Kotar — Vel. Loka; ing. Ivan Michler, Tončka Grampovčan, ing. Lojze Kržmanc, Kati Sašelj — Vrhnika; Gabrijel Strah, ing. Zmago Pipan — Polje; Vinko Krevh, Bolti Pub, Tine Pšeničnik — Ravne; Stojan Potočnik — Izola; Mitka Podgoršek — Vodice; Vinko Gartner — Banja Luka, Lojze Zagar — Mozirje; Pavel Selovin — Tomaj; dr. Zlatko Marinič — Piran; Tine Rebolj, Matija Slockan — Mengeš; Marija Magajne — Cerklje; Silvo Cegnar — Šoštanj; Egon Tancig — Stična; Osnovna šola Mojstrana, Andrej Smole — Mojstrana; Planinski odsek osnovne šole Ponikva; Alojzija Bobnar — Smednik; Minka Az-man — Mežica; Zofi Skrbliš — Polskava; Vlado Kastigar — Križe; Bogdan Merkelj — Drezje; Teodora Slokar, Čeh Florjan — Ajdovščina; dr. Lojze Rant — Dolsko; Ljerka Godič — Petrovče; Vinko Božič — Klavže; Milena Verlič — Vikeče; Hermina Misotič — Ptuj; Teodor Gorogranc — Šoštanj; Evgen Titan — Murska Sobota; Erna Lavrenčič — Gozd Martuljek; Anka Kores — Lov-renc; Radovan Cvetkovič — Valjevo, Franc Batič — Divača; Anica Saje — Mirna peč; Jurko Vitko — Dol pri Hrastniku; Stane Mesar — Vir; Ivan Lahaj-nar, Lado Božič, Janez Jeram, Draga Arhar — Idrija; Ante Tevž — Ljubno; Ivo Čič, Stane Zwölf, Viktor Hajna — Postojna; dr. Božidar Zega, Frenk Mele — Koper. Skupaj 2960 N-din.

12 N-din je prispeval: Bogdan Zolnir — Slovenj Gradec.

Po 13 N-din sta prispevala: Rija Šribar — Šem-peter in Anica Židan — Ljubljana. Skupaj 28 N-din.

Po 15 N-din so prispevali: Ferdo Ludvik, dr. Mirko Kajzelj, Kancijan Hvastja, Boris Ogrinec, Matjaž Zaucer, Kasto in Jelovčan, dr. Dušan Kermavner, ing. Miran Opresnik — Ljubljana; Stefan Vivot — Otočec; Jan Jože — Blejska Dobrava; Martin Dolin-šek, Angela Selinšek, dr. Tine Kušar, Valerija No-vak — Maribor; ing. Andreja Stebi, Andrej Steg-nar, dr. Tone Ravnikar, Fanny Copeland — Ljub-ljana; dr. Božo Volč — Ribnica; Pavel Uršič — Bohinj; dr. Rihard Pintar, dr. Pavle Blaznik — Celje; dr. Aleš Demšar — Murska Sobota; Dijaški dom, Miha Presterl — Kranj; Vanja Radauš — Za-greb; Jožefa Lasič — Šempeter, Ivan Vrečar — Slovenj Gradec; Milena Dežman — Bled; Franci Melneršič — Vrhnika; Gojmir Kokol — Koper; Ivan Grebenc — Velike Lašče. Skupaj 480 N-din.

18 N-din je prispeval Rajko Rojc — Maribor.

Po 20 N-din so prispevali: dr. Miha Potočnik, Vojko Arrigler, Franc Salamon, ing. Milan Ciglar, Ivan Kocjančič, dr. Cene Malovrh, Mlila Juvanec, Lojze Bernik, Vladimír Pleničar — Ljubljana; dr. Velena

Zakrajšek — Novo mesto; Janko Skok — Mengeš; Rezika Srebrnič — Nova Gorica; Vlado Fajgelj, dr. Jože Pezdirc, Lojze Golob — Celje; Smlja Škerjanc, Jože Kos, Marjan Kores, Ciril Hočevnar, Emil Freljih, Berjo Bahun — Maribor; Marija Pe-čar — Beograd; Vlado Janežič — Bled; prof. Janez Dolenc — Tolmin; Rado Torkar, Božo Pibernik — Jesenice; Janko Varšek — Domžale; Anton Rojko — Zg. Kungota; Janez Žumer — Koper; Janez Mulej — Lesce; Janko Cedilnik — Sentvid; Franc Kovič — Petrovče; Osnovna šola — Križe; Tone Drglin — Dobrova. Skupaj 680 N-din.

Po 25 N-din sta prispevala: Jože Rihar — Polhov Gradec; Mitja Kilar — Ljubljana. Skupaj 50 N-din.

Po 30 N-din so prispevali: Boris Sartori — Nova gorica, Marica Kostanjšek, prof. Ivan Sumljak — Maribor; Vida Tomšič — Ljubljana; Ferdo Polanič — Šoštanj, 31,25 N-din Francka Werner-Mohorčič. Skupaj 181,25 N-din.

40 N-din je prispeval: Karel Jagodice — Velike Lašče.

Po 50 N-din so prispevali: Matjaž Kmecl, Ferdo Schweizer, Metod Badjura, Nevina Prevec, Domi-nik Koci — Ljubljana; dr. Mita Sič-Stegel — Pos-tojna; Viktor Volk — Postojna; Jože Gračner — Luče; Milka Fišer — Radovljica; Srečko Ustar — Nova Gorica; Kopal Štefan, Stanka, ing. Franc Ravnik — Bled. Skupaj 600 N-din.

200 N-din je prispeval Davorin Šobar, Ljubljana, 100 N-din Franc Mervec — Ljubljana. Skupaj 300 N-din.

Planinska društva so prispevala: PD Ajdovščina za 4 naročnike 20 N-din, PD Celje 1000 N-din, PD Cr-nomelj 12 N-din, PD Gornji grad 5 N-din, PD Gozd Martuljek 5 N-din, PD Idrija 193 N-din, PD Kočevje 5 N-din, PD Koper 50 N-din, plus za 12 naročnikov 60 N-din, PD Kozjak — Maribor 500 N-din, PD Kranj 400 N-din in za 4 naročnike 20 N-din, PD Litija 10 N-din, PD Litostroj — Ljubljana 5 N-din, PD Ljubno ob Savinji 10 N-din, PD Ljutomer 20 N-din, PD Maribor-matica za 103 naročnike 525 N-din, PD Mosor — Split 5 N-din, PD Naša krila — Zemun 10 N-din, PD Plešivica — Bihač 5 N-din, PD Pol-zela 73 N-din, PD Ptuj 5 N-din, PD PTT Ljubljana 500 N-din, PD Rimske Toplice 100 N-din, PD Ruše 500 N-din, PD Slovenske Konjice 100 N-din, PD Strahinjčica — Krapina 10 N-din, PD Šoštanj 500 N-din, PD Tam Maribor za 132 naročnikov 670 N-din, PD Tolmin 500 N-din, PD Vrhnika 5 N-din, PD Železničar — Maribor 150 N-din in za 10 naroč-nikov 50 N-din, PD Železničar — Zagreb 15 N-din. Skupaj 6038 N-din.

V obliki oglasov so PV ob tej priložnosti posebej podprli: PD Majšperk, PD Ruše, PD Mežica, PD Ptuj, PD Koper, PD Sežana in PD Tolmin. PD Gorje pa je namesto oglasa odobrilo 400 N-din.

V korist PV sta odstopila honorar Janko Blažej — Portorož v višini 37,50 N-din in Ferdo Jelenič — Šoštanj za 40 N-din. Skupaj 77,50 N-din.

Skupaj znašajo vsi izredni prispevki od oktobra 1966 do 1. novembra 6966 15 809 N-din. Kasnejše pri-spevke bomo objavili v letniku 1967.

PREGLED NAROČNIKOV PLANINSKEGA

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	1964		1965		1964 v ‰		Porast 1965	Padec 1965
		Cianstvo	Naročniki	Cianstvo	Naročniki	Stevilo naročnikov	Stevilo naročnikov		
1.	Ajdovščina	321	25	365	27	7,8	7,4	2	—
2.	APD Ljubljana	572	21	446	22	3,7	4,9	1	—
3.	Avtomontaža, Ljubljana	147	25	195	33	17,0	17,0	8	—
4.	Bled	913	43	715	39	4,7	5,5	—	4
5.	Bohinjska Bistrica	456	19	572	22	4,2	3,0	3	—
6.	Bohinj	448	37	489	40	8,3	8,2	3	—
7.	Bohor, Senovo	430	19	462	18	4,4	3,9	—	1
8.	Bovec	249	16	290	14	6,4	4,8	—	2
9.	Brežice	434	26	490	26	6,0	5,3	—	—
10.	Celje	2 586	204	2 590	188	7,9	7,8	—	16
11.	Cerknica	196	9	100	10	4,6	10,0	1	—
12.	Cerkno	244	14	254	16	5,7	6,3	2	—
13.	Črna	651	12	748	13	1,8	1,7	1	—
14.	Črnomelj	180	7	180	8	3,9	4,4	1	—
15.	Črnuče	403	26	347	27	6,5	7,8	1	—
16.	Dol pri Hrastniku	431	32	497	25	7,4	5,0	—	7
17.	Domžale	698	43	655	48	6,2	7,3	5	—
18.	Dovje-Mojstrana	403	21	389	27	5,2	6,9	6	—
19.	Dravograd	—	—	111	2	—	1,8	2	—
20.	Gorje	699	36	742	38	5,2	5,1	2	—
21.	Gornji grad	174	10	200	11	5,7	5,5	1	—
22.	Gornja Radgona	170	26	235	26	15,0	11,0	—	—
23.	Gozd-Martuljk	142	5	141	4	3,5	2,8	—	1
24.	Hrastnik	734	25	820	23	3,4	2,8	—	2
25.	Idrija	750	43	785	41	5,7	5,3	—	2
26.	Ilirska Bistrica	130	10	120	9	7,7	7,5	—	1
27.	Javornik-Kor. Bela	840	58	849	55	6,9	6,5	—	3
28.	Jesenice	1 203	112	1 399	120	9,3	8,6	8	—
29.	Jezerško	200	17	69	15	8,5	23,0	—	2
30.	Kamnik	1 720	141	1 195	172	8,3	14,4	31	—
31.	Kobarid	125	7	182	12	5,6	6,6	5	—
32.	Kočevlje	130	5	194	5	3,3	2,8	—	—
33.	Koper	437	81	439	81	19,0	18,5	—	—
34.	Kostanjevica	111	7	102	7	6,3	6,9	—	—
35.	Kozjak, Maribor	771	43	773	49	5,6	6,3	6	—
36.	Kranj	2 065	334	2 239	332	16,0	14,8	—	2
37.	Kranjska gora	225	19	209	21	8,4	10,0	2	—
38.	Križe	271	23	369	12	8,5	3,2	—	11
39.	Kum, Trbovlje	448	27	452	23	6,0	5,1	—	4
40.	Laško	710	53	700	50	7,5	7,1	—	3
41.	Lisca, Krško	769	35	856	75	4,6	8,7	40	—
42.	Litija	591	27	608	28	4,6	4,6	1	—
43.	Litostroj, Ljubljana	745	75	612	70	10,0	11,4	—	5
44.	Ljubljana-matica	10 193	1385	10 769	1274	13,5	11,8	—	111
45.	Ljubno	126	11	180	10	8,7	5,5	—	1
46.	Luče	259	24	187	25	9,3	13,36	1	—
47.	Ljutomer	212	7	234	6	3,3	2,56	—	1
48.	Majšperk	190	9	148	5	4,7	3,38	—	4
49.	Maribor-matica	2 639	275	2 405	275	10,0	10,1	—	—
50.	Medvode	736	65	692	64	8,8	9,2	—	1
51.	Mengeš	792	39	669	41	4,9	6,1	2	—
52.	Mežica	1 214	30	1 253	30	2,5	2,4	—	—
53.	Mozirje	220	20	309	20	9,0	6,5	—	—
54.	MTT, Maribor	355	10	621	9	2,8	1,5	—	1
55.	Murska Sobota	248	7	367	8	2,8	2,2	1	—
56.	Nova Gorica	511	46	580	48	9,0	8,3	2	—
57.	Novo mesto	412	26	418	25	6,3	6,0	—	1
58.	Obrtnik, Ljubljana	265	2	300	2	0,8	0,7	—	—
59.	Oljka, Polzela	73	11	77	10	15,0	13,0	—	1

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	Članstvo 1964	Naročniki 1964	Članstvo 1965	Naročniki 1965	Število naročnikov 1964 v ‰	Število naročnikov 1965 v ‰	Porast 1965	Padeč 1965
60.	Oplotnica	300	3	230	3	1,0	1,3	—	—
61.	Ormož	249	25	201	23	10,0	11,44	—	2
62.	Podbrdo	216	8	293	8	3,7	2,7	—	—
63.	Poljčane	304	30	313	29	9,9	9,3	—	1
64.	Postojna	406	26	348	23	6,4	6,6	—	3
65.	Prevalje	897	39	970	37	4,3	3,8	—	2
66.	PTT, Ljubljana	1 447	58	1 447	38	4,0	2,6	—	20
67.	PTT, Maribor	425	8	409	9	1,9	2,2	1	—
68.	Ptuj	316	15	361	18	4,7	5,0	3	—
69.	Radeče	260	32	264	30	12,0	13,6	—	2
70.	Radlje	106	5	101	13	4,7	12,8	8	—
71.	Radovljica	1 228	81	1 298	76	6,6	5,8	—	5
72.	Rašica, Sent Vid	498	64	417	53	13,0	12,7	—	11
73.	Ravne	633	27	622	47	4,3	7,5	20	—
74.	Rimske Toplice	227	10	352	10	4,4	3,8	—	—
75.	Ruše	930	71	950	73	7,6	7,7	2	—
76.	Sežana	158	28	191	29	18,0	15,2	1	—
77.	Slov. Bistrica	800	14	377	11	9,8	3,0	—	3
78.	Slov. Gradec	441	30	238	26	6,8	10,9	—	4
79.	Slov. Konjice	556	16	574	16	2,9	2,8	—	—
80.	Solčava	117	19	159	18	16,0	11,3	—	1
81.	Sentjur	335	13	350	14	3,9	4,0	1	—
82.	Škofja Loka	1 373	82	1 404	80	5,9	5,7	—	2
83.	Šoštanj	956	23	715	26	2,4	3,6	3	—
84.	TAM, Maribor	1 518	56	1 389	118	3,7	8,5	62	—
85.	Tolmin	513	45	509	51	8,8	10,0	6	—
86.	Trbovlje	1 191	62	1 140	61	5,2	5,4	—	1
87.	Trzič	783	82	735	76	10,0	10,3	—	6
88.	Velenje	969	28	560	32	4,0	5,7	4	—
89.	Vipava	59	9	19	9	15,0	47,4	—	—
90.	Vrhnika	454	29	510	40	6,4	7,8	11	—
91.	Vuzenica	95	3	102	3	3,2	2,9	—	—
92.	Zabukovca	317	2	423	7	0,6	1,6	5	—
93.	Zagorje	1 201	17	1 106	18	1,4	1,6	1	—
94.	Zreče	222	5	250	4	2,3	1,6	—	1
95.	Železničar, Ljubljana	840	62	863	67	7,4	7,8	5	—
96.	Železničar, Maribor	363	28	506	36	7,7	7,1	8	—
97.	Železniki	413	18	354	18	4,4	5,1	—	—
98.	Žičnica, Ljubljana	99	12	87	9	12,0	11,4	—	3
99.	Žiri	401	18	469	17	4,5	3,6	—	1
		64 710	4988	65 000	5012	—	—	279	255
	Trst-Gorica		105		105				
	Beograd		32		36				
	Zagreb		66		77				
	Rep. plan. dr.		37		36				
	Ostale republike		92		99				
	Inozemski naročniki		63		62				
	Zamena z inozemstvom		41		36				
	Zamena v državi		19		36				
	Razni		201		276				
			5644		5795			279	255

STATISTIKA ČLANSTVA PLANINSKE

Nap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	VRSTA ČLANSTVA			Skupaj
		odrasli člani	mladinci	pionirji	
1.	Ajdovščina	185	120	60	365
2.	Akademsko PD Ljubljana	61	369	16	446
3.	Avtomontaža Ljubljana	162	31	2	195
4.	Bled	323	100	292	715
5.	Bohinjska Bistrica	318	160	94	572
6.	Bohinj — Srednja vas	208	152	129	489
7.	Bohor — Senovo	191	41	230	462
8.	Bovec	140	90	60	290
9.	Brežice	110	180	200	490
10.	Celje	1 476	668	446	2 590
11.	Cerknica	30	41	29	100
12.	Cerkno	150	46	58	254
13.	Črna na Koroškem (Žerjav)	469	116	163	748
14.	Črnomelj	100	50	30	180
15.	Črnuče	198	77	72	347
16.	Dol pri Hrastniku	316	93	88	497
17.	Domžale	345	128	182	655
18.	Dovlje — Mojstrana	259	83	47	389
19.	Dravograd	97	7	7	111
20.	Gorje pri Bledu	411	135	196	742
21.	Gornji grad	100	50	50	200
22.	Gornja Radgona	75	110	50	235
23.	Gozd Martuljk	80	20	41	141
24.	Hrastnik	668	76	76	820
25.	Idrija	425	224	136	785
26.	Ilirska Bistrica	60	30	30	120
27.	Javornik — Koroška Bela	669	131	49	849
28.	Jesenice na Gorenjskem	1 023	228	148	1 399
29.	Jezerško	47	9	13	69
30.	Kamnik	593	293	309	1 195
31.	Kobarid	134	24	24	182
32.	Kočevje	175	15	4	194
33.	Koper	252	150	37	439
34.	Kostanjevica na Krki	50	—	52	102
35.	Kozjak Maribor	364	292	117	773
36.	Kranj	1 180	650	409	2 239
37.	Kranjska gora	104	87	18	209
38.	Križe pri Trziču	232	75	62	369
39.	Kum Trbovlje	345	55	52	452
40.	Laško	520	60	120	700
41.	Lisca Videm-Krško	516	204	136	856
42.	Litija	350	250	8	608
43.	Litostroj Ljubljana	504	49	59	612
44.	Ljubljana-matica	6 135	3 863	711	10 769
45.	Ljubno ob Savinji	80	50	50	180
46.	Ljutomer	100	17	117	234
47.	Luče ob Savinji	81	25	81	187
48.	Majšperk	76	19	53	148
49.	Maribor-matica	1 389	698	318	2 405
50.	Medvode	442	219	31	692
51.	Janeza Trdine Mengeš	311	198	160	669
52.	Mežica	864	168	221	1 253
53.	Mozirje	189	70	50	309
54.	MTT Maribor	460	110	51	621
55.	Murska Sobota	50	195	122	367
56.	Nova Gorica	280	150	150	580
57.	Novo mesto	237	120	61	418
58.	Obrtnik Ljubljana	250	30	20	300
59.	Oljka Polzela	42	20	15	77
60.	Oplotnica	110	40	80	230
61.	Ormož	139	46	16	201

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	VRSTA ČLANSTVA			Skupaj
		odrasli člani	mladinci	pionirji	
62.	Podbrdo	160	70	63	293
63.	Poljčane	216	48	49	313
64.	Postojna	150	132	66	348
65.	Prevalje	570	200	200	970
66.	PTT Ljubljana	1 122	195	130	1 447
67.	PTT Maribor	377	9	23	409
68.	Ptuj	150	201	10	361
69.	Radeče pri Zidanem mostu	175	68	21	264
70.	Radlje ob Dravi	55	38	8	101
71.	Radovljica	863	250	185	1 298
72.	Rašica Šentvid	281	109	27	417
73.	Ravne na Koroškem	458	126	38	622
74.	Rimske Toplice	181	84	87	352
75.	Ruše pri Mariboru	450	230	270	950
76.	Sežana	135	56	—	191
77.	Slovenska Bistrica	237	120	20	377
78.	Slovenj Gradec	131	65	42	238
79.	Slovenske Konjice	209	68	297	574
80.	Solčava	71	36	52	159
81.	Šentjur pri Celju	90	120	140	350
82.	Škofja Loka	975	330	99	1 404
83.	Šoštanj	452	107	156	715
84.	TAM Maribor	849	221	319	1 389
85.	Tolmin	321	148	40	509
86.	Trbovlje	672	130	338	1 140
87.	Tržič	535	120	80	735
88.	Velenje	354	66	140	560
89.	Vipava	14	2	3	19
90.	Vrhnika	220	240	50	510
91.	Vuzenica	78	20	4	102
92.	Zabukovica	312	65	46	423
93.	Zagorje ob Savi	652	351	103	1 106
94.	Zreče	100	60	90	250
95.	Železničar Ljubljana	462	191	210	863
96.	Železničar Maribor	344	120	42	506
97.	Za Selško dolino v Železnikih	230	85	39	354
98.	Žičnica Ljubljana	81	5	1	87
99.	Ziri	163	56	250	469
	Skupaj	38 145	16 349	10 506	65 000
	V letu 1964:	37 149	15 738	11 823	64 710
	V letu 1965:	38 145	16 349	10 506	65 000
	Razlika: +	996	+ 611	— 1 317	+ 290

PREGLED INVESTICIJ ZA NADELAVO, POPRAVILO

Nad. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	INVESTIRANO					Skupne investicije v letu 1965
		iz lastnih sredstev	prostov. delo	v vrednosti	subvencija PZS	ostale subvencije	
		S din	ur	S din	S din	S din	
1.	Ajdovščina	3 000	20	6 000	—	—	9 000
2.	Akademsko PD Ljubljana	—	—	—	—	—	—
3.	Avtomontaža Ljubljana	—	—	—	—	—	—
4.	Bled	16 300	—	—	—	—	16 300
5.	Bohinjska Bistrica	—	—	—	—	—	—
6.	Bohinj — Srednja vas	124 751	—	—	—	—	124 751
7.	Bohor Senovo	25 000	82	20 500	—	—	45 500
8.	Bovec	—	—	—	—	—	—
9.	Brežice	—	83	34 400	—	—	34 400
10.	Celje	—	—	—	—	—	—
11.	Cerknica	—	—	—	—	—	—
12.	Cerkno	207 424	—	—	—	—	207 424
13.	Črna na Koroškem	98 760	—	—	—	—	98 760
14.	Črnomelj	—	—	—	—	—	—
15.	Črnuče	1 200	50	15 000	—	—	16 200
16.	Dol pri Hrastniku	12 000	362	181 000	—	—	193 000
17.	Domžale	11 400	142	55 000	—	—	66 400
18.	Dovje — Mojstrana	—	105	31 500	—	—	31 500
19.	Dravograd	—	—	—	—	—	—
20.	Gorje pri Bledu	57 825	151	60 400	—	—	118 225
21.	Gornji grad	3 476	47	14 100	—	—	17 576
22.	Gornja Radgona	—	—	—	—	—	—
23.	Gozd Martuljk	13 130	90	45 000	—	—	58 130
24.	Hrastnik	—	—	—	—	—	—
25.	Idrija	—	—	—	—	—	—
26.	Ilirska Bistrica	—	—	—	—	—	—
27.	Javornik — Koroška Bela	11 800	—	—	—	—	11 800
28.	Jesenice na Gorenjskem	7 580	40	10 000	—	—	17 580
29.	Jezersko	6 000	—	—	—	—	6 000
30.	Kamnik	—	—	—	—	—	—
31.	Kobarid	69 000	65	24 000	—	—	93 000
32.	Kočevje	—	140	90 000	—	—	90 000
33.	Koper	—	—	—	—	—	—
34.	Kostanjevica na Krki	—	—	—	—	—	—
35.	Kozjak Maribor	—	—	—	—	—	—
36.	Kranj	—	—	—	—	—	—
37.	Kranjska gora	—	—	—	—	—	—
38.	Križe pri Trziču	7 070	—	—	—	—	7 070
39.	Kum Trbovlje	—	—	—	—	—	—
40.	Laško	130 107	—	—	—	—	130 107
41.	Lisca Videm-Krško	—	70	21 000	—	493 000	514 000
42.	Litija	—	—	—	—	—	—
43.	Litostroj Ljubljana	30 000	25	15 000	—	—	45 000
44.	Ljubljana — matica	246 393	—	—	—	—	246 393
45.	Ljubno ob Savinji	—	—	—	—	—	—
46.	Ljutomer	—	—	—	—	—	—
47.	Luče ob Savinji	—	—	—	—	—	—
48.	Majšperk	—	—	—	—	—	—
49.	Maribor — matica	12 000	96	48 000	—	—	60 000
50.	Medvode	16 900	240	72 000	—	—	88 900
51.	Janeza Trdine Mengeš	5 060	—	—	—	—	5 060
52.	Mežica	10 500	—	—	—	—	10 500
53.	Mozirje	—	—	—	—	—	—
54.	MTT Maribor	—	—	—	—	—	—
55.	Murska Sobota	12 000	250	75 000	—	—	87 000
56.	Nova Gorica	—	—	—	—	—	—
57.	Novo mesto	—	—	—	—	—	—
58.	Obrtnik Ljubljana	—	—	—	—	—	—

IN MARKIRANJE POTOV V LETU 1965

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	INVESTIRANO					Skupne inve- sticije v letu 1965
		iz lastnih sredstev	prostov. delo	v vred- nosti	sub- vencija PZS	ostale sub- vencije	
		S din	ur	S din	S din	S din	
59. Oljka Polzela	—	—	—	—	—	—	
60. Oplotnica	—	—	—	—	—	—	
61. Ormož	—	—	—	—	—	—	
62. Podbrdo	15 000	16	3 000	—	—	23 000	
63. Poljčane	—	—	—	—	—	—	
64. Postojna	—	—	—	—	—	—	
65. Prevalje	9 840	52	7 800	—	—	17 640	
66. PTT Ljubljana	29 836	124	75 000	—	—	104 836	
67. PTT Maribor	—	—	—	—	—	—	
68. Ptuj	—	—	—	—	—	—	
69. Radeče pri Zidanem mostu	20 000	180	50 000	—	—	70 000	
70. Radlje ob Dravi	—	—	—	—	—	—	
71. Radovljica	—	—	—	—	—	—	
72. Rašica Sentvid	—	—	—	—	—	—	
73. Ravne na Koroškem	4 610	85	25 000	—	—	29 610	
74. Rimske toplice	21 000	85	24 000	—	—	45 000	
75. Ruše pri Mariboru	27 500	50	25 000	—	—	52 500	
76. Sežana	1 853	10	3 000	—	—	4 853	
77. Slovenska Bistrica	4 850	—	—	—	—	4 850	
78. Slovenj Gradec	—	—	—	—	—	—	
79. Slovenske Konjice	—	—	—	—	—	—	
80. Solčava	—	40	12 000	—	—	12 000	
81. Šentjur pri Celju	—	—	—	—	—	—	
82. Škofja Loka	—	—	—	—	—	—	
83. Šoštanj	—	—	—	—	—	—	
84. TAM Maribor	—	—	—	—	—	—	
85. Tolmin	23 000	590	177 000	—	—	200 000	
86. Trbovlje	9 500	133	79 800	—	—	89 300	
87. Tržič	40 000	140	70 000	—	—	110 000	
88. Velenje	—	—	—	—	—	—	
89. Vipava	—	—	—	—	—	—	
90. Vrhnika	—	20	6 000	—	—	6 000	
91. Vuzenica	8 300	24	7 200	—	—	15 500	
92. Zabukovca	105 689	620	186 000	—	—	291 689	
93. Zagorje ob Savi	54 160	—	—	—	—	54 160	
94. Zreče	—	—	—	—	—	—	
95. Železničar Ljubljana	15 393	80	24 000	—	—	39 393	
96. Železničar Maribor	—	—	—	—	—	—	
97. Za Selško dolino v Železnikih	9 860	—	—	—	—	9 860	
98. Žičnica Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
99. Žiri	6 000	35	10 500	—	—	16 500	
Skupaj:	1 545 067	4 345	1 608 200	—	493 000	3 646 267	
V letu 1964:	3 268 134	6 668	1 655 220	226 860	3 287 567	8 437 781	
V letu 1965:	1 545 067	4 345	1 608 200	—	493 000	3 646 267	
Razlika:	— 1 723 067	— 2 323	— 47 020	— 226 860	— 2 794 567	— 4 791 514	

PREGLED GRADBENIH

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	PLANINSKA POSTOJANKA	iz	prosto-
			lastnih	voljno
			sredstev	delo
			S din	ur
1.	Bled	Okrepčevalnica na Straži	37 673	—
2.	Bohinj-Srednja vas	Vodnikov dom na Velem polju	291 034	—
		Koča pod Bogatinom	367 739	—
		Koča na Uskovnici	4 847 847	—
3.	Bohor, Senovo	Koča na Bohorju	121 000	51
4.	Bovec	Koča Zlatorog v Trenti	94 099	—
5.	Celje	Kocbekov dom na Korošici	258 784	—
		Dom v Logarski dolini	2 897 807	—
		Celjska koča	1 343 918	—
		Mozirska koča na Golteh	1 028 492	—
		Frišaufov dom na Okrešlju	1 735 934	—
6.	Postaja GRS Celje	Koča GRS na Okrešlju	222 335	340
7.	Črnomelj	Dom na Mirni gori	450 000	—
		Gostišče v Črmošnjicah	—	—
8.	Črnuče	Gradnja koč na Mali planini	300 000	—
9.	Dol pri Hrastniku	Dom v Gorah	1 772 081	288
10.	Domžale	Gradnja gospodar. poslopja na Vel. planini	1 208 280	278
11.	Gorje pri Bledu	Dom planika pod Triglavom	301 727	90
		Tržaška koča na Doliču	97 400	70
12.	Gornji grad	Dom na Menini planini	114 957	63
13.	Iliška Bistrica	Cankarjeva koča na Svinščakah	—	1 200
14.	Javornik-Kor. Bela	Dom Valentina Staniča	576 829	—
		Kovinarska koča na Zasipski planini	432 662	—
		Dom Pristava na Javorniškem rovtu	208 480	—
15.	Jesenice na Gor.	Erjavčeva koča na Vršiču	—	360
		Grad. novega Tičarjevega doma na Vršiču	415 797	—
		Gradnja bivaka na Voglu	—	1 680
		Bivak IX (Koča v Martuljku)	—	32
16.	Postaja GRS Jesenice	Zavetišče GRS na Španovem vrhu	—	288
17.	Odbor za gradnjo Prešernove koč na Stolu, Jesenice	Gradnja Prešernove koč na Stolu	5 074 646	2 276
18.	Jezerško	Češka koča na Sp. Ravneh	107 000	—
19.	Kamnik	Cojzova koča na Kokrskem sedlu	—	—
		Koča na Jermanovih vratih	298 934	—
		Koča na Starem gradu	4 027 194	—
20.	Kobarid	Dom na Vrsnem	210 000	74
21.	Kočevje	Koča pri Jelenovem studencu	—	120
22.	Kozjak, Maribor	Dom na Kozjaku	604 375	—
23.	Kranj	Planinski hotel na Šmarjetni gori	6 000 000	—
24.	Križe pri Trziču	Koča na Kriški gori	159 000	—
25.	Laško	Dom na Šmohorju	86 000	—
26.	Lisca, Videm-Krško	Tončkov dom na Lisci	430 000	240
27.	Litija	Dom na Jančah	133 430	—
28.	Litostroj, Ljubljana	Litostrojska koča na Soriški planini	2 225 240	60
29.	Ljubljana-matica	Dom v Kamniški Bistrici	1 468 358	—
		Koča pri Savici	459 872	—
		Dom na Komni in tovarna žičnica	6 382 015	—
		Koča pri Sedmerih jezerih	690 938	—
		Triglavski dom na Kredarici	855 603	—
30.	Luče ob Savinji	Koča na Loki pod Raduho	56 000	150
31.	Maribor-matica	Ribniška koča na Pohorju in smučarska vlečnica	1 655 000	165
		Mariborska koča na Pohorju in smučarska vlečnica	1 705 000	348
		Koča na Žavcarjevem vrhu	820 000	400
		Koča na Pesniku	192 000	50
32.	Medvode	Planinski dom Tamar	279 797	326
		Slavkov dom na Golem brdu	139 812	40

INVESTICIJ V LETU 1965

Investirano					Skupne investicije v letu 1965
v vrednosti	ostale sub- vencije	dotacija iz sklada PVP	posojilo PZS	ostalo posojilo	
S din	S din	S din	S din	S din	
—	—	—	—	—	37 673
—	—	—	—	—	291 034
—	—	—	—	—	367 739
—	—	—	—	14 803 688	19 651 535
12 750	—	—	—	—	133 750
—	—	—	—	—	94 099
—	—	—	—	—	258 784
—	—	—	—	—	2 897 807
—	—	—	—	—	1 343 918
—	—	—	—	—	1 028 492
—	—	—	—	—	1 735 934
136 000	3 397 088	—	—	—	3 755 423
—	—	—	—	—	450 000
—	4 000 000	—	—	—	4 000 000
—	300 000	—	—	—	600 000
144 000	—	—	—	—	1 916 081
180 700	—	—	—	—	1 388 980
36 000	—	—	—	—	337 727
28 000	—	50 000	—	—	175 400
18 900	—	—	—	—	133 857
360 000	2 350 000	—	—	—	2 710 000
—	—	200 000	1 200 000	—	1 976 829
—	—	—	—	—	432 662
—	—	—	—	—	208 480
72 000	—	—	—	—	72 000
—	—	—	—	9 464 245	9 880 042
336 000	461 598	—	—	—	797 598
6 400	—	—	—	—	6 400
86 400	—	—	—	—	86 400
1 138 300	—	—	—	—	6 212 946
—	—	—	—	—	107 000
—	—	431 644	3 261 745	—	3 693 389
—	—	—	131 235	—	430 169
—	—	—	—	—	4 027 194
29 600	—	—	—	—	239 600
72 000	—	—	—	—	72 000
—	—	—	—	—	604 375
—	—	—	—	54 000 000	60 000 000
—	—	—	—	—	159 000
—	—	—	—	—	86 000
60 000	—	—	—	700 000	1 190 000
—	—	—	—	—	133 430
50 000	—	—	—	—	2 275 240
—	—	—	—	—	1 468 358
—	—	—	—	—	459 872
—	—	—	—	—	6 382 015
—	—	—	—	—	690 938
—	—	1 000 000	—	—	1 855 003
45 000	—	—	—	—	101 000
165 000	—	—	500 000	—	2 320 000
348 000	4 509 000	—	—	—	6 562 000
400 000	—	—	—	—	1 220 000
25 000	—	—	—	—	217 000
97 800	—	—	—	—	377 597
12 000	—	—	—	—	151 812

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	PLANINSKA POSTOJANKA	iz	prosto-
			lastnih	voljno
			sredstev	delo
			S din	ur
33.	Mežica	Zavetišče na Grohatu	170 000	—
		Dom na Peci	1 496 833	—
34.	Murska Sobota	Koča na Doliču	—	160
35.	Novo mesto	Dom Vinka Paderšiča na Gorjancih	73 006	—
36.	Obrtnik, Ljubljana	Dom na Govejku	1 328 124	—
37.	Oplotnica	Koča na Pesku	—	100
38.	Podbrdo	Adaptacija Koče na Črni prsti	—	—
39.	Postojna	Vojkova koča na Nanosu	293 000	—
		Koča na Pečni rebri	250 877	—
40.	Prevalje	Koča na Uršlji gori	96 161	170
41.	PTT, Ljubljana	Poštarska koča na Vršiču	1 071 978	478
42.	PTT, Maribor	Poštarska koča pod Plešivcem	—	950
43.	Radeče pri Zid. mostu	Gašparjeva koča nad Vel. Kozjem	80 100	320
		Zasavska koča na Prehodavcih	—	—
44.	Radovljica	Roblekov dom na Begunjsčici	324 774	80
		Valvazorjev dom pod Stolom	135 927	—
45.	Ravne na Koroškem	Koča na Naravskih ledinah	908 720	450
46.	Rimske Toplice	Zavetišče na Kopitniku	680 000	3 211
47.	Ruše	Ruška koča na Pohorju	1 780 000	400
48.	Slovenj Gradec	Grmovškov dom pod Veliko Kopo	163 000	30
		Zavetišče Križan v Karavankah	46 000	—
49.	Solčava	Zavetišče pod Ojstrico	150 000	56
50.	Škofja Loka	Dom na Lubniku	40 192	—
51.	Tolmin	Koča na planini Razor	160 400	170
52.	Trbovlje	Dom na Mrzlici	183 388	720
53.	Trzič	Koča na Dobrči	667 245	152
		Dom pod Storžičem	521 662	—
		Dom na Kofcah	1 262 907	200
		Adaptacija Doma na Zelenici	3 773 435	—
54.	Velenje	Dom na Paškem Kozjaku	75 500	200
55.	Vrhnika	Zavetišče na Planini pri Zaplani nad Vrhniko	95 000	1 800
56.	Zagorje ob Savi	Koča na Zasavski gori	222 850	—
		Čoparjeva koča na Čemšeniški planini	322 400	—
57.	Železničar, Ljubljana	Gradnja Koče na Vogarju	1 408 059	2 576
58.	Žiri	Dom na Goropekah	172 338	60
Skupaj			71 138 965	21 272
V letu 1964:			65 277 334	50 774
V letu 1965:			71 138 965	21 272
Razlika:			+ 5 861 631	— 29 502

Investirano

v vrednosti	ostale sub- vencije	dotacija iz sklada PVP	posojilo PZS	ostalo posojilo	Skupne investicije v letu 1965
S din	S din	S din	S din	S din	S din
—	—	—	—	—	170 000
—	—	—	—	—	1 496 833
48 000	—	—	—	—	48 000
—	—	—	—	—	73 006
—	—	—	—	—	1 328 124
30 000	—	—	—	—	30 000
—	—	5 104 164	—	—	5 104 164
—	—	—	—	—	293 000
—	—	—	—	—	250 877
25 500	—	—	—	—	121 661
286 000	—	—	—	—	1 358 778
285 000	—	—	—	—	285 000
60 000	200 000	—	—	—	340 100
—	—	40 000	—	—	40 000
24 000	—	—	—	—	348 774
—	—	—	—	—	135 927
135 000	—	—	—	—	1 043 720
1 027 520	—	—	—	—	1 707 520
200 000	—	—	—	—	1 930 000
9 000	—	—	—	—	172 000
—	—	—	—	—	46 000
16 800	—	—	—	—	166 800
—	—	—	—	—	40 192
68 000	—	—	—	—	228 400
432 000	1 650 000	—	—	—	2 265 388
76 000	—	—	—	380 432	1 123 677
—	—	—	—	—	521 662
92 000	—	—	—	—	1 354 907
—	—	—	—	77 018 415	80 791 850
100 000	1 000 000	—	—	—	1 175 500
1 200 000	928 000	—	—	—	2 223 000
—	—	—	—	—	222 850
—	—	—	—	—	322 400
772 800	275 000	—	—	7 038 493	9 494 352
18 000	—	—	—	—	190 338
8 786 270	19 070 686	6 825 808	5 092 980	163 405 273	274 299 982
11 740 000	29 953 600	9 463 816	3 371 755	60 280 485	180 086 990
8 766 270	19 070 686	6 825 808	5 092 980	163 405 273	274 299 982
— 2 973 730	— 10 882 914	— 2 638 008	+ 1 721 225	+ 103 124 788	+ 94 212 992

PREGLED PLANINSKO SMUČARSKIH NESREČ IN PO GRS

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	P O N E			
			ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
1.	2. 1. 1965	Na Vršiču	Miljutin Kljajič	načelnik post. GRS Niš	—	—
2.	2. 1. 1965	Na Planini na Kraju	Mira Puhar	gradbeni tehnik	17. 5. 1938	Maribor
3.	3. 1. 1965	Na Vršiču	Vlasta Dekas	članica PD Velebit Zagreb	—	—
4.	3. 1. 1965	V domu pod Storžičem	Marija Meglič	kuharica doma	29. 8. 1919	Vrhpolje
5.	4. 1. 1965	Na Ljubelju	Marjeta Ahačič	gospodinja	—	—
6.	9. 1. 1965	Na Črnem vrhu nad Jesenicami	Janez Stigar	učenec	29. 6. 1952	Blejska Dobrava
			Trifoni Zoran	učenec	31. 3. 1952	Jesenice
			Franc Grilc	učenec	23. 3. 1952	Blejska Dobrava
7.	10. 1. 1965	Na Črnem vrhu nad Jesenicami	Tomaž Tomazin	—	31. 7. 1916	Jesenice
8.	10. 1. 1965	Pod Zrelom na Krvavcu	Sonja Anžič	študent	10. 3. 1950	Ljubljana
9.	16. 1. 1965	Na Šimnovcu na Veliki planini	Nataša Kanus	invalid	21. 3. 1956	Pula
10.	22. 1. 1965	Na planini Jezerca na Krvavcu	Martin Vedam	dijak	17. 11. 1950	Ljubljana
11.	22. 1. 1965	Nad Tiho dolino na Krvavcu	Miloš Jocič	učenec	16. 2. 1953	Kranj
12.	23. 1. 1965	Na poti Črna—Podkrajnik na Mali planini	Herbert Kotnik	orođjar v tovarni Tops	—	—
13.	24. 1. 1965	Na planini na Kraju	Marija Cerar	študent	2. 1. 1949	Litija
14.	24. 1. 1965	Na Marijaninih nji vah na Veliki planini	Viktor Maček	študent	1. 11. 1942	Slovenska Bistrica
15.	26. 1. 1965	V Tihi dolini na Veliki planini	Smilja Hribar	dijakinja II. gimnazije	—	Ljubljana
16.	od 30. 1. do 31. 1. 1965	Pod Uršljo goro	Martina Šega	dijak	1941	Maribor
			Janko Košir	dijak	6. 2. 1952	Kranjska gora
			Bojan Dolar Jožica Debevc	dijak dijak	2. 7. 1949 20. 6. 1950	Jesenice Kranjska gora
17.	1. 2. 1965	Tičarjev dom na Vršiču	Mica Finžgar	kuharica v Domu	—	Slov. Javornik
			Milena Sodja	kuharska pomočnica	—	Srednja vas
18.	1. 2. 1965	Na Krvavcu	Lucijana Popović	študent	20. 10. 1941	Zadar
19.	3. 2. 1965	Na plazišču pod petim zrelom Storžiča	Bogomir Rožič	tehnik	14. 10. 1942	Tržič
20.	6. 2. 1965	Na poti iz Vitranca v dolino	Milan Erlich	študent arh.	26. 1. 1945	Ljubljana
21.	7. 2. 1965	Na Vršiču	Ivo Mrhar	vratar	5. 9. 1963	Slov. Javornik
22.	8. 2. 1965	Na Veliki planini	Martaša Klemen	—	—	Ljubljana

IZVEDENIH REŠEVALNIH AKCIJ V LETU 1965

SREČENCI		Vzroki nesreče	Poškodba	Stroški posamezne reševalne akcije S din
državljanstvo	stalno bivališče			
Jug.	Niš	padec pri smučanju	izpah kolena in gležnja leve noge	9 000.—
Jug.	Izola, Zupančičeva 5	padec pri smučanju	zlom desne noge nad členkom	12 275.—
Jug.	Zagreb, Trg Francoske revolucije 7	padec pri smučanju	poškodba desne noge	9 000.—
Jug.	Tržič, Partizanska ulica	—	obolela na srcu	8 000.—
Jug.	—	—	nevarno zbolela	15 413.—
Jug.	Blejska Dobrava 114	—	zlom leve noge	—
Jug.	Jesenice, Maršala Tita 89	padec pri smučanju na športni dan jeseniške osnovne šole	izpah desnega gležnja	—
Jug.	Blejska Dobrava 27	—	—	4 000.—
Jug.	Jesenice, Cesta revolucije 2	padec pri smučanju	izpah leve noge v kolenu	2 600.—
Jug.	Ljubljana Obrtniška 6	padec pri smučanju	poškodba levega kolena	3 600.—
Jug.	Zemun, Trg JNA 5	—	kot invalid zaradi okvare žičnice ni mogla v dolino	12 000.—
Jug.	Ljubljana, Zofke Kvedrove 12	padec pri smučanju	komPLICIRAN zlom golenice leve noge	9 300.—
Jug.	Kranj, delavska c. 36	padec pri smučanju	zlom golenice leve noge	4 800.—
Jug.	Ljubljana, Kodrova 5	v zametih na poti omagal	obležal v snegu popolnoma izčrpan, vinjen, pomrznjen	9 000.—
Jug.	Ljubljana, Teslova 23	padec pri smučanju	zvin leve noge v gležnju	12 520.—
Jug.	Zagreb, Bistrica 27	padec pri smučanju	zlom leve noge pod kolonom	6.000.—
Jug.	Ljubljana, Kersnikova 11	padec pri smučanju	zvin desne noge v kolenu	3 000.—
Jug.	Maribor	—	prerez leve roke v podlaktju	—
Jug.	Kranjska gora 105	padec pri smučanju	zlom leve noge v gležnju	—
Jug.	Jesenice	—	zlom golenice desne noge	—
Jug.	Kranjska gora 173	—	zlom desne noge v gležnju	—
Jug.	Slov. Javornik	—	zaradi velike množine na novo zapadlega snega in nevarnosti plazov nista mogli sami v dolino	23 070.—
Jug.	Srednja vas — Bohinj	—	—	—
Jug.	Zadar	sprememba zraka	notranje krvavitve zaradi nosečnosti	9 200.—
Jug.	Tržič, Partizanska c. 21	pri sestopanju z vrha Storžiča verjetno prišel na klozasti sneg in zdrsnil	smrtna	69 376.—
Jug.	Ljubljana, Bežigrad	na družinski smučarski progi se spotaknil in zdrsnil okrog 600 m v globino	težke poškodbe, katerim je v ljubljanski bolnici podlegel	stroške krila Žičnica Vitranc
Jug.	Slovenski Javornik, Cesta prvoborca 9	padec pri smučanju	poškodba levega stopala	4 500.—
Jug.	Ljubljana, Prijateljjeva 21	padec pri smučanju	poškodba levega kolena	—

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
23.	8. 2. 1965	Železničarski dom na Kisovcu	Ludvik Kleiner	oskrbnik doma	30. 10. 1887	Kamnik
24.	14. 2. 1965	Na Veliki planini	Peter Prešeren	sprevodnik	17. 11. 1938	Zduše
25.	14. 2. 1965	Pod Njivicami na Veliki planini	Metod Benedik	študent	29. 12. 1939	Ljubljana
26.	14. 2. 1965	Na Poljanah na Veliki planini	Branislav Vladimirovič	študent	13. 9. 1936	Požarevac
27.	15. 2. 1965	V bližini Jarške koče na Mali planini	Jože Borštnar	uslužbenec	10. 10. 1922	Ljubljana
28.	21. 2. 1965	Na Jančah	Nežka Rupar	učenka	25. 1. 1951	Šmartno
29.	21. 2. 1965	Na Jamah ob novem naselju na Veliki planini	Janez Kosmač	uslužbenec	11. 3. 1932	Domžale
30.	6. 3. 1965	Na smučarski progi na Veliki planini	Branka Mali	učenka	11. 10. 1952	Kamnik
31.	7. 3. 1965	Na smučarski progi pod Zelenim robom na Veliki planini	Alojz Zabavnik	gimnazijec	—	Kamnik
32.	12. 3. 1965	V Tihi dolini na Veliki planini	Zlatko Prah	geodetski risar	21. 1. 1923	Zagreb
33.	12. 3. 1965	V Tihi dolini na Veliki planini	Mira Kavčič	uslužbenka	—	—
34.	15. 3. 1965	Na Veliki planini	Rudi Gooler	uslužbenec	10. 7. 1939	Zagreb
35.	21. 3. 1965	Na Jamah ob novem naselju na Veliki planini	Franc Žnidarič	elektromonter	20. 1. 1935	Krško
36.	21. 3. 1965	Pod Uršljo goro	Kristan Verner	učitelj	17. 3. 1942	Ravne na Koroškem
37.	22. 3. 1965	Na Veliki planini	Nevenka Štrumann	—	—	Novo Celje
38.	22. 3. 1965	Na poti od Zelenega roba do Šimnovca na Veliki planini	Tanja Smole	učenka osnovne šole	23. 2. 1949	Beograd
39.	28. 3. 1965	Na območju smučišč na Kofcah	Peter Čater	študent	—	Celje
40.	3. 4. 1965	Na smučišču od Zelenega roba proti Šimnovcu na Veliki planini	Vida Tavčar	inženir	25. 1. 1938	Kranj
41.	3. 4. 1965	Na področju Ribniške koče na Pohorju	Jože Vasle	študent	21. 2. 1944	Ribnica na Pohorju
42.	3. 4. 1965	Ob žlečnici v Tihi dolini na Veliki planini	Božo Košutnik	učencec	9 let	Ljubljana
43.	4. 4. 1965	Na Zelenem robu na Veliki planini	Miro Pohar	uslužbenec	21. 1. 1923	Ljubljana
44.	4. 4. 1965	Na Kriškem vrhu pod Krvavcem	Olga Jurančič	upokojenka	1. 7. 1912	Ljubljana
45.	4. 4. 1965	Na Njivicah na Krvavcu	Miloš Bolha	—	—	Ljubljana

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba	Stroški posamezne reševalne akcije S din
Jug.	Kamnik, Majstrova 7	—	zaradi bolezni je moral biti prepeljan v bolnico	27 371.—
Jug.	Zduše 18 pri Kamniku	padec pri smučanju	zlom piščali ter zvin levega kolena	3 000.—
Jug.	Ljubljana, Dalmatinova 1	padec pri smučanju	zvin obeh kolen ter desnega gležnja na nogi	2 000.—
Jug.	Ljubljana, Ljubeljska 13	padec pri smučanju	zlom desnega gležnja ter poškodba levega kolena	3 000.—
Jug.	Ljubljana, Koroška 11	padec pri smučanju	zlom leve noge ter poškodba na glavi in levih rebrih	14 474.—
Jug.	Šmartno 53 pri Litiji	pri tekmih po snegu se je spotaknila in padla	bolečine na istem mestu desne noge, ki si jo je zlomila že prejšnje leto	1 000.—
Jug.	Domžale, Škrjančeva 5	padec pri smučanju	poškodba leve noge v gležnju in zlom piščali pred gležnjem na nogi	4 000.—
Jug.	Kamnik	pri smučarskem tekmovanju zapeljala na štor in padla	zlom noge	1 000.—
Jug.	Kamnik	padec pri smučanju	zlom desne noge v kolenu	stroške kril prireditelj smučar. tekmovanja
Jug.	Zagreb, Nova vas 60	padec pri smučanju	ni podatka	1 000.—
Jug.	Domžale, Ljubljanska 81	padec pri smučanju	poškodovani obe nogi v gležnju	1 000.—
Jug.	Zagreb, Maksimirska 11	padec pri smučanju	poškodba desne noge v gležnju	2 000.—
Jug.	Ljubljana, Na Jami 11	padec pri smučanju	zlom desne noge	4 000.—
Jug.	Ravne na Koroškem	padec pri smučanju	izpah leve noge v gležnju	stroške kril SK Fužinar Ravne na Koroškem
Jug.	Novo Celje	padec pri smučanju	izpah desne noge v kolenu	3 000.—
Jug.	Ljubljana, Podrožniška 7	padec pri smučanju	izpah desne noge v gležnju	3 000.—
Jug.	Celje	padec pri smučanju	poškodbe na glavi in odrgnine po rokah in nogah	6 000.—
Jug.	Škofja Loka	padec pri smučanju	zlom desne noge v gležnju	1 000.—
Jug.	Ribnica na Pohorju 9	padec pri smučanju	poškodba desne noge v gležnju	12 000.—
Jug.	Ljubljana, Pot na Fužine 10	padec pri smučanju	zlom desne goleni	—
Jug.	Ljubljana, Obirska 3	padec pri smučanju	zlom desne noge na gležnjem	—
Jug.	Ljubljana, Hudovernikova 1	padec pri smučanju	zlom leve noge	6 000.—
Jug.	Ljubljana, Šišenska 27	padec pri smučanju	zlom desne noge	stroške krila Zičnica na Krvavcu

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	P O N E			
			ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
46.	16. 4. 1965	Dom na Krvavcu	Jože Horvat	natakar Doma	1. 7. 1922	Kranj
47.	29. 4. 1965	Na Krvavcu	Ilica Goršič	dijak	15. 4. 1946	Ljubljana
48.	30. 4. 1965	Na Krvavcu	Adolf Feitl	študent	14. 4. 1941	Hrastnik
49.	2. 5. 1965	Na Veliki planini	Valči Zupanc	uslužbenec	8. 6. 1946	Domžale
50.	2. 5. 1965	Na Vel. Zvohu	Peter Savenc	uslužbenec	—	—
51.	3. 5. 1965	Na Šimnovcu na Veliki planini	Boštjan Planina	uslužbenec	1954	Ljubljana
52.	9. 5. 1965	Na Veliki planini	Dušan Benko	uslužbenec	9. 9. 1919	Ljubljana
53.	9. 5. 1965	Na Krvavcu	Matjaž Kadek	učenec	4. 1. 1951	Kranj
54.	10. 5. 1965	Pod Zelenim robom na Veliki planini	Jože Koželj	strojnik na žičnici	11. 1. 1937	Gora
55.	10. 5. 1965	V Tihim dolini na Veliki planini	Slavko Lavrič	strugar	11. 11. 1942	Ljubljana
56.	10. 5. 1965	V Tihim dolini na Veliki planini	Florjana Uhl	dijak	4. 9. 1946	Novo mesto
57.	11. 5. 1965	Na Krvavcu	Alojz Janžekovič	uslužbenec	2. 10. 1931	Ljubljana
58.	27. 6. 1965	V skrajno levem stebru Vel. Draškega vrha	Valentin Zupančič	strojevodja	13. 2. 1939	Boh. Bela
59.	17. 7. 1965	Pod Domom na Kalšču	Janez Hudobivnik	oskrbnik Doma	31. 5. 1931	Kranj
60.	19. 7. 1965	Triglavski dom na Kredarici	Marjeta Bukovec	uslužbenka v Domu	1. 2. 1950	Kobilje
61.	26. 7. 1965	Na severni strani Belačeve-Zupančičeve plezalne smeri v Travniku	Miroslav Pleško	inženir	19. 11. 1938	Zagreb
62.	12. 8. 1965	Na poti med Šijo in Voglom	Rudolf Emrich	uslužbenec	16. 5. 1905	München
63.	13. 8. 1965	V ostenju pod Jamo — na poti s Komne k Savici	Borvy Francois	študent	1. 3. 1949	Merle
64.	16. 8. 1965	Na poti na Vel. vrh na Košuti	Marlja Berts	upokojenka	31. 10. 1896	Ljubljana
65.	18. 8. 1965	Pri sestopanju z vrha Bovškega Gamsovc po poti proti Luknji in Triglavu	Kar Maksimiljan Stetner	uslužbenec	23. 3. 1911	München
66.	25. 8. 1965	Na Mali planini	Minka Langus	uslužbenka	1. 4. 1923	Ljubljana
67.	4. 9. 1965	Na Komarči	Marija Lagas	—	6. 5. 1921	Granhage
68.	12. 9. 1965	V Gregorinovi smeri pred izstopom iz stene Kalske gore	Vojko Leban	študent	28. 5. 1946	Maribor

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba	Stroški posamezne reševalne akcije S din
Jug.	Kranj, Cesta JLA 20	zastрупitev s hrano	prevoz v bolnico	6 000.—
Jug.	Ljubljana, Povšetova 58	padec pri smučanju	poškodbe desne golenice	4 440.—
Jug.	Hrastnik 100	padec pri smučanju	poškodba desnega gležnja	7 440.—
Jug.	Domžale, Ljubljanska c.	zbolela	bolečine v trebuhu	3 000.—
Jug.	Ljubljana,	padec pri smučanju	zlom levega gležnja	stroške krila Zičnica Krvavec
Jug.	Ljubljana, Trdinova 39	padec pri smučanju	zlom noge	—
Jug.	Ljubljana, Hubadova 5	padec pri smučanju	zlom desnega gležnja	6 000.—
Jug.	Kranj, Župančičeva 14	padec pri smučanju	poškodba leve golenice	7 440.—
Jug.	Gora 16 pri Komendi	—	zlom leve noge nad glež- njem	stroške krila Zičnica na Vel. pl.
Jug.	Ljubljana, Titova 101	padec pri smučanju	izpah gležnja in kolenskega sklepa desne noge	—
Jug.	Novo mesto, Radgonska 1	padec pri smučanju	poškodba desnega kolena	7 440.—
Jug.	Ljubljana, Jana Husa 74	padec pri smučanju	poškodba desne golenice	4 440.—
Jug.	Bohinjska Bela 81	plezalcu se je porušilo sto- lišče v dokaj krušljivi steni tik pod izstopom, krajši padec je zadržal soplezalec	težje poškodbe desnega ko- lena ter členka leve noge	45 480.—
Jug.	Kranj, Milje 5	oplazila ga je strela	omrtvičenje obeh nog	24 000.—
Jug.	Kobilje na Primorskem	—	zbolela na vnetju slepiča	24 000.—
Jug.	Zagreb, Ulica Marjana Bodela 16	zaradi nevihte z dežjem in snegom je bil prisiljen bi- vakirati 100 m na južni strani Travnika pod steno, naslednjega dne pa zaradi izčrpanosti ni mogel sam sestopiti v dolino	izčrpan in onemogel	27 676.—
ZRN	München	nerodno stopil in padel	zlom levega gležnja	6 090.—
Belgija	Merle	verjetno zdrsnil pri iska- nju bližnjice, padel v glo- bino in se ubil	smrtna	21 000.—
Jug.	Ljubljana, Zrinjskega 17	spodrsnila in padla	zlom levega gležnja	27 000.—
ZRN	München	zdrsnil na mokrih skalnih tleh, izgubil ravnotežje in padel preko 50 m visokega skoka na skale in nato drsel še po plazišču	smrtna	52 200.—
Jug.	Ljubljana	—	zbolela	5 000.—
Hol.	Granhage — Hol.	nerodno stopila	zvin noge v gležnju	18 488.—
Jug.	Ljubljana, Crtomirova 19	padec pri plezanju	težke poškodbe na glavi, zlomi udov in omedlevica	15 000.—

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
69.	19. 9. 1965	V steni Prisojnika	Ervin Sima	vojak	1942	Celovec
70.	20. 9. 1965	Valvazorjev dom pod Stolom	Franc Prešeren	strojni ključavničar	4. 10. 1913	Lesce
71.	21. 9. 1965	V Brinškovem kaminu Planjave	Silvester Lavrič Polde Dular	študent študent	17. 12. 1945 —	Ljubljana Ljubljana
72.	22. 9. 1965	V podnožju stene v Storžiču	Elizabeta Godnov	gospodinja	17. 10. 1910	Grahovše
73.	3. 10. 1965	Na južno-vzhodni strani stene Šmoharice v Karavankah	Marjan Lačen Ignac Kamnik Jože Ulecj	dijak dijak dijak	27. 7. 1947 23. 2. 1941 25. 5. 1947	Ravne/Kor. Ravne/Kor. Prevalje
74.	7. 10. 1965	Na Uršlji gori	Milan Možina	šofer RTV	1930	—
75.	24. 11. 1965	Na območju Dolge njive pod Košuto	dr. med. Oskar Kleinsasser	zdravnik	—	—
76.	28. 11. 1965	Ob Koči na Gozdu na Vršču	Marjan Debevec	dijak	19. 9. 1950	Ljubljana
77.	28. 11. 1965	Na Španovem vrhu	Igor Žun	fizio-terapevt	24. 7. 1935	Reka
78.	29. 11. 1965	Na Španovem vrhu	Tomaž Tomazin Janez Saksida	dijak dijak	5. 7. 1946 1. 2. 1955	Jesenice Jesenice
79.	5. 12. 1965	Na Škarjevem robu pod Storžičem	Jožefa Antloga	uslužbenka	23. 3. 1940	Mala Pirešica
80.	5. 12. 1965	Na Španovem vrhu	Georg Arh	trgovski pomočnik	30. 7. 1950	—
81.	12. 12. 1965	Na Španovem vrhu	Tatjana Kučina	dijak	8. 9. 1947	—
82.	14. 12. 1965	Na Španovem vrhu	Zarko Trpkovski	dijak	4. 4. 1952	Tetovo
83.	19. 12. 1965	Na Španovem vrhu	Janez Drole	uslužbenec	23. 9. 1940	Jesenice
84.	19. 12. 1965	V Tihni dolini na Veliki planini	Janez Oman	študent	11. 9. 1944	Ljubljana
85.	21. 12. 1965	Na področju Kriške planine na Krvavcu	Tone Štajdohar	uslužbenec	24. 8. 1913	Ljubljana
86.	26. 12. 1965	Na Španovem vrhu	Bojana Koblar	dijak	16. 11. 1952	Jesenice
87.	31. 12. 1965	V bližini Smučarske kočee pod Uršljo goro	Mirko Petrič	učenec	29. 1. 1950	Ravne
88.	6. 1. 1965	Na Veliki planini	Jaka Matičič	uslužbenec	23 let	—

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba	Stroški posamezne reševalne akcije S din
Avstr.	Celovec	pri plezanju vpel namesto svoje sopiezalčeve vrvi in zaradi tega padel skoraj za cel raztečaj z glavo naprej in udaril ob pomol, pri čemer si je zlomil tlnik in izkrvavel v možganih	smrtna	152 523.—
Jug.	Lesce 147b	padel iz višine 6 m, ker se mu je zlomila lestev, ko je pleskal žlebove na strehi Doma	močne poškodbe na hrbtenici in nalomljen prsni koš	90 720.—
Jug.	Ljubljana, Slomškova 9 Resljeva 31	izgubila orientacijo in se zaplezala	brez poškodb	29 783.—
Jug.	Grahovše — Lom	pri nabiranju zdravilnih zelišč zdrsnila in padla	omedlevica, krvavitev iz nosu, odrgnine po obrazu in rokah	9 000.—
Jug.	Ravne na Koroškem Ravne na Koroškem Prevalje	hoteli so preplezati steno, vendar so zaradi nesposobnosti in nezadostne plezalne opreme obtičali sredi stene, od koder jih je rešil gorski reševalec	brez poškodb	—
Jug.	Ljubljana	padel iz žičnice v globino 8 metrov	poškodovana hrbtenica in prelom lobanje, močna krvavitev	1 500.—
Avstr.	Millstatt, Lechnerschaft 58	pri sestopanju se mu je udrla noga v globok sneg, zaradi udarca in izčrpanosti ni mogel niti ob podpori lovcev in svojega sina nadaljevati poti v dolino	brez poškodb	6 000.—
Jug.	Ljubljana, Rožna dolina, cesta VII/40	padec pri smučanju	zlom leve noge	15 540.—
Jug.	Dobrna pri Celju	padec pri smučanju	zvin desnega kolena in gležnja	12 000.—
Jug.	Jesenice, Cesta revolucije 2	padec pri smučanju	poškodba nosu	12 000.—
Jug.	Jesenice, Cesta Maršala Tita 73	padec pri smučanju	zlom leve noge	—
Jug.	Mala Pirešica pri Celju 12	padec pri smučanju	zlom gležnja na levi nogi	9 000.—
Avstr.	Eisenhapel - Kärnten	padec pri smučanju	lažja rana na glavi	12 000.—
Jug.	Jesenice, Staneta Bokala	padec pri smučanju	zvin členkov obeh nog	12 000.—
Jug.	Tetovo, B. Kidriča 3	padec pri smučanju	zlom levega gležnja	6 000.—
Jug.	Jesenice, Bokalova 10	padec pri smučanju	poškodba levega gležnja	12 000.—
Jug.	Ljubljana, Korytkova 24	padec pri smučanju	poškodba glave in močno krvavenje iz ušes	3 000.—
Jug.	Ljubljana Vođovođna 13	bolan na srcu	srčna kap nastopila verjetno že 18. 12. 1965 — smrtna	12 000.—
Jug.	Jesenice, M. Tita 51	pri društvenem izbirnem smučarskem tekmovanju padla	zvin levega gležnja	4 500.—
Jug.	Ravne na Koroškem	bolan na srcu	srčna kap — smrtna	—

VALNE AKCIJE

Jug.	Ljubljana	akcija se je pričela, ker se ni pravočasno javil v službo	se je sam vrnil s tridnevno zamudo	2 550.—

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	P O N E			
			ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
89.	28. 1. 1965	Na Veliki planini	Matija Zajc	študent	—	—
90.	1. 4. 1965	Na območju Jalovca	Matros Vodov Miloš Dujdin František Jaroslav Zeman Oldrih Cihala Josef		4. 10. 1933 19. 7. 1935 12. 8. 1937 17. 1. 1938	Praga Lesavice Semilj Njünbruk
91.	27. 6. 1965 in 28. 6. 1965	Nemški rovt v Bohinju	Terezija Zbontar	gospodinja	2. 10. 1875	Zg. Sorica
92.	6. 8. 1965	Na planini Javornik- Lipanca in Debela peč	Branko Gradišnik Marjan Gregorič	dijak dijak	7. 1. 1951 1951	Ljubljana Ljubljana
93.	od 13. 8. 1965 do 15. 8. 1965	Na področju Spika	Vladimir Večerlč	študent	2. 1. 1945	Novi Sad
94.	30. 8. 1965	Na področju Kokrskega sedla Kočne—Češke koč in Mrzle gore	Franc Obreza	avto- mehank	—	Kamnik
95.	10. 9. 1965	V Kočvarjevi smeri v Stenarjevem trikotu	Kartman Jurich Pavlu Stanislav Vačka Vladimir	— — —	— — —	— — —
96.	18. 9. 1965	Na področju Škrlatic in Križa do Pogačnikovega doma	Silva Požun	uslužbenka	1. 1. 1924	Celje
97.	19. 9. 1965	V Triglavskem pogorju	Drago Peršel	—	7. 10. 1942	Učaja
98.	20. 9. 1965	Na Kamniškem sedlu	Marjan Verbajs Janez Strehovec	— —	2. 2. 1947 20. 9. 1950	Ljubljana Ljubljana
99.	20. 9. 1965	Na vrhu Košutnikovega turna	šest avstrijskih planincev	—	—	—
100.	23. 9. 1965	Na področju Zalega potoka— Pungarta—Šlje in Kofc	Janez Stucin	upokojenec	—	Bistrica
101.	8. 12. 1965	Na področju Zelenice		delavec doma na Zelenici	—	—

Poleg navedenih planinsko-smučarskih nesreč je bilo v letu 1965 na področju žičnice na Vitrancu še 26, žičnice na Zelenici 36 in žičnice na Spanovem vrhu 20 nesreč z različni poškodbami. S področja Pohorske vzpenjače in žičnice na Voglu nismo prejeli podatkov.

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba	Stroški posamezne reševalne akcije S din
Jug.	Vir pri Domžalah	akcija se je pričela, ker se ni v napovedanem času vrnil v dolino, medtem pa se je vreme občutno poslabšalo	se je sam vrnil	—
CSSR				
ČSSR ČSSR ČSSR		akcija se je pričela, ker se niso pravočasno vrnili z Jalovca	so se sami vrnili rez poškodb	3 000.—
Jug.	Boh. Bistrica 65	akcija pričela na prošnjo LM, ker je imenovana neznanu kam izginila	brez uspeha	12 000.—
Jug. Jug.	Ljubljana, Cankarjeva 14 Ljubljana, Celovška	akcija pričeta na prošnjo staršev, ker se nista pravočasno vrnila iz Debele peči na Pokljuko, kjer sta letovala	sta se sama vrnila direktno v Ljubljano, potem ko sta svojevoljno spremenila smer ture in odšla na Triglav namesto na Debelo peč	24 892.—
Jug.	Novi Sad, Žarkova Vasiijevića 6	akcija pričeta na željo staršev, ker je obstajala domneva, da se je ponesrečil v Špiku	brez uspeha	45 096.—
Jug.	Kamnik, Levstikova 7	akcija pričeta, ker se ni pravočasno vrnil domov	se je sam vrnil	63 810.—
CSSR ČSSR ČSSR	Vehaobačesky Razpoky Praga	akcija pričeta na željo sotovarišev in LM, ker je obstajala domneva, da so se ponesrečili	pogrešani so se sami vrnili po napornem bivaku v steni	18 300.—
Jug.	Celje, Čuprijska 17	akcija pričeta, ker ni v dogovorjenem času prispela v Pogačnikov dom	se je sama vrnila po prisilnem bivaku na robu Kriške stene	akcijo izvedli brezplačno tečajniki — gorski reševalci
Jug.	Ljubljana, Slomškova 4	akcija pričeta zaradi suma, da se je ponesrečil na turi na Triglav	pogrešani najden v domu Planika, kamor je prispel v snežnem meteu skrajno izčrpan. Zaradi izredno neugodnega vremena so gorski reševalci nudili pomoč pri sestopanju v dolino. Se 16 planincem, ki so se tedaj nahajali v Planiki in na Kredarici in se sami niso mogli vrniti	39 000.—
Jug. Jug.	Ljubljana, Poljanska 29 Ljubljana, Zarnikova 15	akcija pričeta na sporočilo oskrbnika na Kamniškem sedlu, da se nista vrnila iz stene Planjave	sta se sama vrnila brez poškodb	10 150.—
Avstr.		snežni meteu je prisilil avstrijske planince na bivak na vrhu Košutnikovega turna, od koder zaradi pomankljive plezalne opreme niso mogli sestopiti niti drugi dan. Pri sestopu so jim pomagali avstrijski gorski reševalci	brez poškodb	45 000.—
Jug.	Bistrica pri Trziču	akcija pričeta, ker je bil podan sum, da se je izgubil	pogrešani se je sam vrnil	9 000.—
Jug.	—	akcija pričeta, ker zaradi snežnega meteža ni prispel na določeno mesto in se je bilo bati, da se je ponesrečil	pogrešani se je vrnil v dom na Zelenico, zaradi prekinjene telefonske zveze pa o njegovem povratku niso mogli takoj ovestiti reševalcev in ustaviti akcijo	16 504.—

Skupni stroški vseh akcij S din 1 321 826.—

PREGLED KAPACITETE, OBISKOV IN NOČITEV V PLANINSKIH POSTOJANK V LETU 1965

Zap. št.	Planinska postojanka	Gorski predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev		Število nočitev			
					število postelj	število ležišč	Skupaj	Jugo-slovanov	ino-zemcey	Skupaj	domačih	ino-zemskih	Skupaj
1.	Koča pod Voglom	Jul. Alpe	1530	Avtomontaža Ljubljana	—	14	14	675	—	675	426	—	426
2.	Blejska koča na Lipanci	"	1633	Bled	24	28	52	2 439	155	2 594	904	6	910
3.	Dom planincev MURKA na Bledu	"	501	Bled	13	10	23	31 085	5 525	36 610	620	2	622
4.	Okrepčevalnica na Straži	"	636	Bled	—	—	—	6 105	7 530	13 635	—	—	—
5.	Koča dr. Janeza Mencingerja	"	805	Bohinjska Bistrica	—	7	7	2 613	—	2 613	10	—	10
6.	Vodnikov dom na Velém polju	"	1895	Bohinj - Srednja vas	33	20	53	4 660	173	4 833	2 610	125	2 735
7.	Koča pod Bogatinom	"	1513	Bohinj - Srednja vas	39	15	54	4 093	92	4 185	2 453	72	2 525
8.	Koča na Uskovnici	"	1138	Bohinj - Srednja vas	37	8	45	4 217	81	4 298	2 495	81	2 576
9.	Koča Zlatorog v Trenti	"	622	Bovec	18	16	34	6 030	92	6 122	626	92	718
10.	Dom na Predelu	"	1156	Bovec	13	—	13	18 002	85	18 087	248	90	338
11.	Dom Petra Skalarka na Kaninu	"	1811	Bovec	17	68	85	276	14	290	517	14	531
12.	Koča na Mangrtu	"	2072	Bovec	18	12	30	14 010	91	14 101	318	91	409
13.	Aljažev dom v Vratih	"	1015	Dovje - Mojstrana	27	133	160	11 825	1 026	12 851	4 799	1 442	6 241
14.	Dom Planika pod Triglavom	"	2408	Gorje pri Bledu	20	44	64	4 562	1 093	5 655	910	225	1 135
15.	Tržaška koča na Dolliču	"	2120	Gorje pri Bledu	24	21	45	4 922	1 114	6 036	783	227	1 010
16.	Dom Valentina Staniča pod Triglavom	"	2332	Javornik - Koroška Bela	75	—	75	4 239	158	4 397	1 133	232	1 365
17.	Kovinarska koča na Zasipski planini	"	892	Javornik - Koroška Bela	15	15	30	3 567	120	3 687	313	37	350
18.	Erjavčeva koča na Vršiču	"	1515	Jesenice na Gorenjskem	15	33	48	16 505	200	16 705	3 826	200	4 026
19.	Tičarjev dom na Vršiču	"	1620	Jesenice na Gorenjskem	9	37	46	17 620	294	17 914	1 671	294	1 965
20.	Koča pri izviru Soče	"	876	Jesenice na Gorenjskem	—	10	10	10 945	9	10 954	95	9	101
21.	Bivak I. (Vel. Dnina)	"	2180	Jesenice na Gorenjskem	—	4	4	20	5	25	20	5	25
22.	Bivak II. (Pod Rokavi)	"	2140	Jesenice na Gorenjskem	—	5	5	20	3	23	20	3	23
23.	Bivak III. (Za Akom)	"	1340	Jesenice na Gorenjskem	—	8	8	42	8	50	42	8	50
24.	Bivak IV. (Na Rušlju)	"	1980	Jesenice na Gorenjskem	—	6	6	44	3	47	44	3	47
25.	Koča v Martuljku	"	930	Jesenice na Gorenjskem	—	11	11	103	20	123	103	20	123
26.	Zavetišče pod Spičko	"	2050	Jesenice na Gorenjskem	—	6	6	1 154	42	1 196	501	42	543
27.	Dom na Vrsnem	"	610	Kobarid	6	14	20	570	33	603	92	33	125
28.	Koča v Krnici	"	1218	Kranjska gora	4	14	18	639	118	757	258	68	326
29.	Mihov dom na Vršiču	"	1150	Kranjska gora	2	18	20	965	79	1 044	473	15	488
30.	Koča na Gozdu	"	1226	Kranjska gora	12	22	34	2 156	239	2 395	1 348	111	1 459
31.	Litostrojska koča na Soriški planini	"	1307	Litostroj Ljubljana	50	18	68	9 283	1 650	10 933	2 215	470	2 685
32.	Dom na Komni	"	1520	Ljubljana - Matica	70	26	90	6 191	403	6 594	6 790	1 140	7 930
33.	Koča pri Savici	"	660	Ljubljana - Matica	—	26	26	2 870	159	3 029	1 720	—	1 720
34.	Mladinsko zav. na Bogatinskem sedlu	"	1801	Ljubljana - Matica	v neuporabnem stanju								
35.	Koča pri Trigl. sedmerih jezerih	"	1683	Ljubljana - Matica	46	53	99	4 856	607	5 463	3 018	638	3 656
36.	Triglavski dom na Kredarici	"	2515	Ljubljana - Matica	68	56	124	5 148	2 419	7 567	5 148	2 419	7 567
37.	Planinski dom Tamar	"	1108	Medvode	47	20	67	3 211	406	3 617	2 672	315	2 987

38.	Gomiščkovo zavetišče na Krnu	2060	Nova Gorica	—	30	30	1 061	67	1 131	371	29	450
39.	Dom dr. Klementa Juga v Lepeni	960	Nova Gorica	26	12	38	3 624	261	3 885	605	22	627
40.	Koča na Crni prsti ¹	1841	Podbrdo	—	12	12	1 536	32	1 568	265	8	273
41.	Poštarska koča na Vršču	1725	PTT Ljubljana	3	22	25	10 095	2 427	12 522	489	322	821
42.	Zasavska koča na Prehodavcih	2050	Radeče pri Zidanem mostu	—	22	22	2 410	297	2 707	562	130	692
43.	Pogačnikov dom pri Križkih jezerih	2052	Radovljica	36	35	71	1 393	645	2 038	958	989	1 947
44.	Koča na planini Razor	1333	Tolmin	16	24	40	1 856	6	1 862	828	6	834
45.	Zavetišče na Globoki	1835	Tolmin	—	2	2	—	—	—	—	—	—
46.	Koča na Poreznu	1632	Cerkno	13	—	13	1 600	4	1 604	222	4	226
47.	Koča na Črnem vrhu nad Novaki	1288	Cerkno	25	—	25	2 594	22	2 616	151	—	151
48.	Zavetišče na Robidenskem brdu	824	Cerkno	2	—	2	3 734	—	3 734	9	—	9
49.	Zavetišče Ravne	707	Cerkno	2	—	2	3 103	30	3 133	—	—	—
50.	Planinski hotel na Smarjetni gori ²	664	Kranj	48	—	48	12 850	—	12 850	—	—	—
51.	Slavkov dom na Golem brdu	440	Medvode	16	—	16	13 289	7	13 296	144	8	152
52.	Dom na Lubniku	1027	Škofja Loka	22	—	22	4 844	53	4 897	365	1	366
53.	Koča na Rašitovcu	1666	za Selško dolino v Zeleznikih	10	29	39	2 340	—	2 340	1 800	—	1 800
54.	Zavetišče Farjl potok	700	za Selško dolino v Zeleznikih	—	—	—	630	—	630	—	—	—
55.	Zavetišče pri Bertu v Dražgošah	850	za Selško dolino v Zeleznikih	2	—	2	1 803	—	1 803	53	—	53
56.	Zavetišče Urban v Dražgošah	850	za Selško dolino v Zeleznikih	—	—	—	873	—	873	—	—	—
57.	Zavetišče Prtovč	1010	za Selško dolino v Zeleznikih	—	—	—	1 630	—	1 630	—	—	—
58.	Dom Pristava na Javorniškem rovtu	920	Javornik - Koroška Bela	2	29	31	5 227	15	5 242	622	2	624
59.	Zavetišče GRS na Spanovem vrhu	1365	Postaja GRS Jesenice	—	8	8	159	—	159	43	—	43
60.	Dom na Peči	1665	Mežica	81	59	140	4 114	21	4 135	1 248	21	1 269
61.	Koča na Pikovem (Podpeca)	986	Mežica	6	—	6	1 600	10	1 600	—	—	—
62.	Zavetišče v Heleni	730	Mežica	—	—	—	2 881	39	2 920	—	—	—
63.	Zavetišče Mihev v Podpeci	910	Mežica	—	—	—	2 725	47	2 772	—	—	—
64.	Dom na Uršlji gori	1696	Prevalje	50	—	50	4 217	86	4 303	976	10	986
65.	Poštarska koča pod Plešivcem	800	PTT Maribor	18	10	28	6 080	8	6 088	325	8	333
66.	Valvazorjev dom pod Stolom	1180	Radovljica	40	16	56	3 488	—	3 488	861	—	861
67.	Roblekov dom na Begunjsčici	1757	Radovljica	27	40	67	1 597	2	1 599	765	2	767
68.	Koča na Naravskih ledinah	1128	Ravne na Koroškem	12	—	12	3 645	60	3 705	540	20	560
69.	Gostišče Križan	1060	Slovenj Gradec	6	—	6	4 491	17	4 508	—	—	—
70.	Dom na Kofcah	1505	Tržič	23	6	29	3 025	18	3 043	1 518	16	1 534
71.	Dom na Zelenici	1535	Tržič	—	—	—	10 975	—	10 975	—	—	—
72.	Prehodno plan. zavetišče v Tržiču	516	Tržič	—	—	—	36 643	217	36 860	7 104	650	7 754
73.	Dom v Logarski dolini z depandanso	757	Celje	161	—	161	20 939	138	21 077	1 083	117	1 200
74.	Frišaufov dom na Okrešlju	1378	Celje	36	33	69	1 974	54	2 028	593	56	649
75.	Koča GRS na Okrešlju	1385	Postaja GRS Celje	—	—	—	4 160	—	4 160	1 234	—	1 234
76.	Kocbekov dom na Korošici	1808	Celje	23	36	59	742	—	742	—	—	—
77.	Mozirska koča na Goltéh z depandanso	1344	Celje	94	64	158	4 160	—	4 160	1 234	—	1 234
78.	Mozirska koča — podružnica Smihel	852	Celje	—	—	—	742	—	742	—	—	—
79.	Bivak pod Ojstrico	1800	Celje	4	—	4	93	—	93	—	—	—
80.	Koča na Smrekovcu	1377	Črna na Koroškem	62	—	62	6 329	—	6 329	3 753	—	3 753
81.	Česka koča na Spodnjih Ravneh	1545	Jezerko	29	20	49	908	90	998	1 079	162	1 241

¹ Zaradi adaptacije zasilno oskrbovana.

² Prenosišča v uporabi šele od 1. 1. 1966 dalje.

Zap. št.	Planinska postojanka	Gorski predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev		Število nočitev			
					Število postelj	Število ležišč	Skupaj	Jugo-slovanov	ino-zemskih	Skupaj	domaćih	ino-zemcev	Skupaj
82.	Cojzova koča na Kokrskem sedlu	"	1791	Kamnik	28	24	52	2 849	398	3 247	1 166	80	1 246
83.	Koča na Jermanovih vratih	"	1931	Kamnik	26	20	46	2 556	200	2 756	931	79	1 010
84.	Bivak v Kočni	"	1952	Kranj	—	6	6	32	—	32	32	—	32
85.	Dom Kokrskega odreda na Kališču	"	1540	Kranj	24	30	54	2 228	—	2 228	797	5	803
86.	Koča na Kriški gori	"	1582	Križe pri Trziču	10	30	40	5 876	—	5 876	920	—	920
87.	Zavetišče na Mali Poljani	"	1100	Križe pri Trziču	—	3	3	1 125	—	1 125	—	—	—
88.	Zavetišče v Gozdu	"	864	Križe pri Trziču	3	—	3	4 793	—	4 793	—	—	—
89.	Dom v Kamniški Bistrici	"	601	Ljubljana - matica	36	—	36	28 290	209	28 499	3 039	291	3 330
90.	Bivak pod Skuto	"	2104	Ljubljana - matica	—	6	6	81	—	81	93	—	93
91.	Koča na Loki pod Raduhu	"	1520	Luče ob Savinji	9	29	38	2 752	17	2 769	240	2	242
92.	Okrepčevalnica Igla	"	750	Luče ob Savinji	—	—	—	10 258	—	10 258	—	—	—
93.	Zavetišče Grohat na Raduhi	"	1882	Mežica	7	—	7	570	—	570	83	—	83
94.	Zavetišče pri Pucu	"	730	Mežica	—	—	—	1 693	7	1 700	—	—	—
95.	Koča pod Olševo	"	1250	Solčava	—	—	—	811	8	819	—	—	—
96.	Zavetišče pod Ojstrico	"	1206	Solčava	10	20	30	1 171	37	1 208	265	—	265
97.	Andrejev dom na Stemenu	"	1096	Šoštanj	45	13	58	4 112	—	4 112	2 092	—	2 092
98.	Dom pod Storžičem	"	1100	Tržič	50	18	68	4 979	12	4 991	2 497	12	2 509
99.	Bivak v Storžiču	"	1750	Tržič	3	6	9	69	—	69	28	—	28
100.	Zavetišče Potarje	"	1100	Tržič	—	—	—	628	—	628	—	—	—
101.	Zavetišče na Bistriški planini	"	1650	Tržič	—	—	—	840	—	840	—	—	—
102.	Kostanjčeva koča na Dobri	"	1520	Tržič	—	21	21	1 121	—	1 121	421	—	421
103.	Koča na Mali planini	Predgorje	1447	Črnuče	2	22	24	613	12	625	1 470	12	1 482
104.	Dom na Veliki planini	Kam. Alp	1560	Domžale	19	28	47	9 707	—	9 707	2 830	—	2 830
105.	Dom na Menini planini	"	1508	Gornji grad	20	40	60	1 647	—	1 647	222	—	222
106.	Koča na Starem gradu	"	583	Kamnik	15	—	15	16 362	2	16 364	486	2	488
107.	Dom na Krvavcu	"	1700	Kranj	110	40	150	40 120	—	40 120	6 205	105	6 310
108.	Koča ob žičnici na Krvavcu	"	1495	Kranj	—	—	—	14 550	—	14 550	—	—	—
109.	Mengeška koča na Gobavici	"	440	Janeza Trdine Mengeš	5	—	5	9 159	1	9 160	305	1	306
110.	Dom na Resevni	"	682	Šentjur pri Celju	12	—	12	4 697	43	4 740	85	—	85
111.	Zavetišče na Resevni z razgl. stolpom na Pohorju	"	682	Šentjur pri Celju	2	—	2	—	—	—	ni poslovalo	—	—
112.	Mariborska koča z raz. stol. na Pohorju	Pohorje	1040	Maribor - matica	15	50	65	10 326	177	10 503	4 500	439	4 939
113.	Ribniška koča na Pohorju	"	1530	Maribor - matica	30	30	60	4 948	51	4 999	3 104	320	3 424
114.	Koča na Pesniku	"	1100	Maribor - matica	4	8	12	2 092	23	2 115	80	4	84
115.	Koča na Pesku	"	1382	Oplotnica	28	—	28	4 967	168	5 135	210	5	215
116.	Koča na Osankarici	"	1160	Oplotnica	—	—	—	4 944	266	5 210	—	—	—
117.	Ruška koča (Tinetov dom)	"	1250	Ruše pri Mariboru	19	30	49	8 539	357	8 896	1 985	273	2 258
118.	Dom pri Treh kraljih	"	1200	Slovenska Bistrica	40	15	55	4 189	—	4 189	1 114	—	1 114
119.	Koča pod Kremžarjevim vrhom	"	1161	Slovenj Gradec	10	19	29	—	—	—	ni poslovala	—	—

120.	Grmovškov dom pod Vel. Kopo	„	1377	Slovenj Gradec	34	16	50	3 546	2	3 518	741	2	743
121.	Razgledni stolp na Rogli	„	1517	Slovenske Konjice					ne evidentira				
122.	Koča Planinc	„	1010	Vuzenica	1	6	7	1 695	—	1 695	—	—	—
123.	Koča na Rogli	„	1481	Zreče	29	10	39	7 383	131	7 514	295	29	324
124.	Dom pod Brinjevo goro	„	480	Zreče	—	—	—	7 503	—	7 503	—	—	—
125.	Dom na Boču z razglednim stolpom	Boč	698	Poljčane	45	22	67	2 881	5	2 886	1 217	5	1 222
126.	Koča na Doliču ³	Goričko	400	Murska Sobota	—	42	42	75	—	75	—	—	—
127.	Dom Kozjak	Kozjak	705	Kozjak Maribor	29	—	29	5 428	129	5 557	382	35	417
128.	Zavetišče Sober	„	320	Kozjak Maribor	—	—	—	3 823	—	3 823	—	—	—
129.	Koča na Zavcarjevem vrhu	„	911	Maribor - matica	7	17	24	2 450	—	2 450	599	—	599
130.	Zavetišče na Urbanu ⁴	„	595	Maribor - matica	—	—	—	2 909	—	2 909	—	—	—
131.	Zavetišče Podlipje	„	810	Vuzenica	—	—	—	1 918	104	2 022	—	—	—
132.	Dom na Paškem Kozjaku	Paški Kozjak	970	Velenje	38	—	38	450	—	450	326	—	326
133.	Koča na Bohorju	Zasavje	935	Bohor Senovo	34	17	51	8 559	—	8 559	1 141	1	1 142
134.	Celjska koča	„	750	Celje	52	10	62	10 160	40	10 200	897	256	1 153
135.	Dom v Gorah	„	791	Dol pri Hrastniku	58	33	91	7 923	42	7 965	712	42	754
136.	Koča na Kalu	„	956	Hrastnik	42	41	83	12 867	7	12 874	1 207	7	1 214
137.	Koča na Kumu	„	1219	Kum Trbovlje	32	—	32	5 302	—	5 302	420	—	420
138.	Dom na ŠmoHORJU	„	774	Laško	28	22	50	2 722	25	2 747	984	25	1 009
139.	Tončkov dom na Lisci	„	947	Lisca Videm-Krško	22	9	31	7 330	100	7 430	1 598	53	1 651
140.	Dom na Jančah	„	794	Litija	37	17	54	9 516	—	9 516	765	—	765
141.	Zavetišče Lovrenc	„	711	Radeče pri Zidanem mostu	—	—	—	1 550	10	1 560	—	—	—
142.	Gašparjeva koča nad Vel. Kozjem	„	513	Radeče pri Zidanem mostu	—	—	—	406	72	478	—	—	—
143.	Zavetišče na Kopitniku	„	914	Rimske Toplice	4	—	4	3 340	4	3 344	77	1	78
144.	Dom na Mrzlici	„	1119	Trbovlje	81	21	102	6 236	74	6 310	1 313	—	1 313
145.	Koča na Zasavski gori	„	849	Zagorje ob Savi	25	28	53	5 614	67	5 681	439	—	439
146.	Čoparjeva koča na Cemšeniški planini	„	1206	Zagorje ob Savi	16	12	28	1 842	38	1 880	117	—	117
147.	Dom na Polomu	Gorjanci	725	Kostanjevica na Krki	16	50	66	535	—	535	200	—	200
148.	Dom Vinka Paderšiča na Gorjancih	„	822	Novo mesto	6	12	18	1 716	—	1 716	210	—	210
149.	Dom na Mirni gori	Dolenjsko	1048	Črnomelj	42	12	54	5 537	209	5 746	808	74	882
150.	Gostišče v Črmošnjicah	gričevlje	520	Črnomelj	4	—	4	4 994	206	5 200	41	21	62
151.	Bife na kolodvoru v Črnomlju	„	156	Črnomelj	—	—	—	—	ne evidentira				
152.	Koča pri Jelenovem stružencu	„	850	Kočevlje	5	8	13	501	—	501	65	—	65
153.	Dom na Govejku	Polhograjski	812	Obrtnik Ljubljana	28	—	28	1 134	—	1 134	498	—	498
154.	Zavetišče na Planini z razgl. stolpom	Dolomiti	733	Vrhnika	—	—	—	9 354	71	9 425	—	—	—
155.	Iztokova koča pod Golaki	Trnovski	1260	Ajdovščina	—	12	12	64	—	64	9	—	9
156.	Koča na Čavnu z razgl. stolpom	gozd	1239	Ajdovščina	8	16	24	2 250	115	2 365	54	20	74
157.	Dom pod Čavnom (Predmeja) ⁵	„	890	Ajdovščina	10	16	26	2 071	62	2 133	360	20	380
158.	Koča pri izviru Hublja	„	250	Ajdovščina	—	—	—	3 685	79	3 764	—	—	—
159.	Koča Kekec na Katarini	„	305	Nova Gorica	14	—	14	9 344	21 801	31 145	700	870	1 570
160.	Zavetišče na Sivki	Idrijsko	1005	Idrija	—	—	—	406	—	406	—	—	—
161.	Zavetišče na Jelenku	hribovje	1106	Idrija	—	—	—	706	—	706	—	—	—
162.	Koča na Hleviški planini	„	907	Idrija	6	—	6	1 488	23	1 511	85	1	86

³ V adaptaciji — obiskovana le po članih, ki so hodili po pomurski poti.

⁴ S 1. 1. 1966 prenehalo poslovati kot planinsko zavetišče.

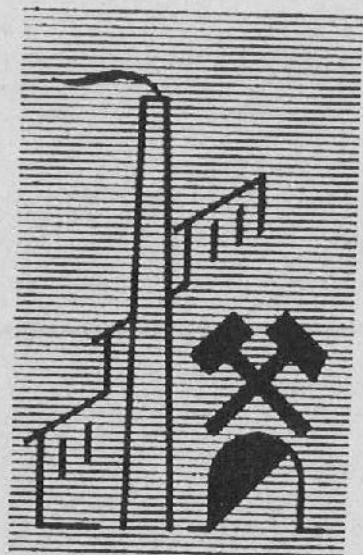
⁵ S 1. 1. 1966 prenehal poslovati kot planinski dom.

Zap. št.	Planinska postojanka	Gorski predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev			Število nočitev		
					število postelj	število ležišč	Skupaj	jugoslovanov	inozemcev	Skupaj	domačih	inozemskih	Skupaj
163.	Pirnatova koča na Javorniku	„	1240	Idrija	10	—	10	980	172	1 152	72	—	72
164.	Planinski dom Rudar Vojsko	„	1080	Idrija	34	—	34	3 457	141	3 598	1 780	87	1 867
165.	Dom na Goropekah	„	742	Ziri	10	30	40	5 073	98	5 171	242	98	340
166.	Cankarjeva koča na Svinščakih	Snežnik	1242	Ilirska Bistrica	v adaptaciji								
167.	Zavetišče na Vel. Snežniku	„	1796	Ilirska Bistrica	—	14	14	1 371	186	1 557	110	7	117
168.	Tumova koča na Slavniku	Tržaško-	1028	Koper	23	6	29	1 355	1 155	2 510	137	64	201
169.	Stjenkova koča na Trstelju	komenski	642	Nova Gorica	—	12	12	1 366	130	1 496	39	—	39
170.	Vojkova koča na Nanosu	Nanos	1248	Postojna	3	32	35	2 289	334	2 623	338	9	347
171.	Furlanovo zavetišče pri Abramcu	„	915	Vipava	—	—	—	435	8	443	—	—	—
172.	Koča Mladika na Pečni rebri	Notr. Kras	710	Postojna	—	—	—	4 826	135	4 961	—	—	—
173.	Dom na Slivnici	„	1114	Cerknica	43	—	43	5 082	66	5 148	1 263	111	1 374

Inozemski obiskovalci planinskih postojank so bili iz naslednjih držav: 26 563 iz Italije, 10 969 iz Avstrije, 10 263 iz Zap. Nemčije, 2772 iz Anglije, 1912 iz Nizozemske, 1416 iz CSSR, 501 iz Švice, 452 iz ZDA, 442 iz Francije, 379 iz Poljske, 197 iz Madžarske, 177 iz Belgije, 129 iz SSSR, 97 iz Švedske, 94 iz Danske, 64 iz Vzhod. Nemčije, 63 iz Kanade, 20 iz Bolgarije, 9 iz Romunije, 7 iz Grčije, 5 iz Argentine, 3 iz Avstralije, 3 iz Libanona, 2 iz Irana, 2 iz Izraela, 2 iz Perua, 2 iz Španije, 2 iz Finske in 1 iz Brazilije.

Skupaj	3056	2360	5416	810 085	56 548	866 633	133 228	14 590	147 818
V letu 1964:	2965	2414	5379	805 549	28 686	834 235	145 604	13 327	158 931
V letu 1965:	3056	2360	5416	810 085	56 548	866 633	133 228	14 590	147 818
Razlika:	+ 91	-54	+37	+4 536	+27 862	+32 398	-12 376	+1 263	-11 113

Rudniki svinca in topilnica Mežica

Z OBRATOM
»MUNJA« ZAGREB in
»VESNA« MARIBOR

Izdelujejo:

rafiniran svinec Mežica 99,99 % svinčeno pločevino, cevi šibre, svinčene zlitine, cinkov koncentrat, flotacijsko opremo in akumulatorje »MUNJA« in »VESNA«, svinčene starter akumulatorje za motorna kolesa, za traktorje in druga motorna vozila, navadne in suho polnjene akumulatorje – telefonske in radio baterije – srebrnocinkane baterije za radijske postaje, stacionarne baterije za telefonske centrale – trakovne členke za vleko električnih voz, navadne in s cevnimi (pancer) elektrodami – RL skupine za rudarske luči ter vse dele za akumulatorje in baterije.

Lesnina Ljubljana

CENTRALA ZA JUGOSLAVIJO
LJUBLJANA, TITOVA 97

PRODAJA POHIŠTVO VSEH VRST:

SPALNICE

KUHINJE

DNEVNE in KOMBINIRANE SOBE

GOSTINSKO POHIŠTVO

ŠOLSKO POHIŠTVO

PISARNIŠKO POHIŠTVO

OBLAZINJENO POHIŠTVO

LESENO GALANTERIJO

KADAR OPREMLJATE KAKRŠNEKOLI NOTRANJE PROSTORE SE OBRNITE
NA RENOMIRANO PODJETJE **LESNINA LJUBLJANA**, KI VAM JE VEDNO
NA RAZPOLAGO S POJASNILI IN NASVETI PRI IZBIRI USTREZNEGA PO-
HIŠTVA IN OPREME

Železarna Jesenice

PROIZVAJA

JEKLA:

- konstrukcijska
- konstrukcijska s povečano trdnostjo
- za globoko izvlačenje
- za elektroindustrijo
- za ladjedelništvo
- kotlovska
- za cementacijo in popljšanje
- nerjaveča in ognjevdružna
- za vzmeti
- za avtomate
- orodna

Topla predelava: debela, srednja, tanka, pocinkana, transformatorska in dinamo pločevina; toplo valjana jekla, okrogla, kvadratna, šesterokotna; toplo valjane palice; toplo valjana žica.

Hladna predelava: hladno valjani trakovi; hladno oblikovani profili; vlečena žica; vlečene, luščene in brušene palice; žičnike in bodeča žica.

Varilni dodajni material: elektrode za varjenje, žice za plamensko in avtomatsko varjenje, žica za metaliziranje in prašek za avtomatsko varjenje.

PROIZVAJA :

vse vrste brezlesnih papirjev
in kartonov
specialne papirje
surovi heliografski
in foto papir
paus papir
kartografski
specialni risalni »Radeče«
papirje za filtre itd.

Tovarna dokumentnega in kartnega papirja

Telefon: Radeče 81-950, 81-951
Tekoči račun pri NB Celje 603-11-1-1030
Brzjavni: Papirnica Radeče
Železniška postaja: ZIDANI MOST

IZDELUJE :

vse vrste kartic
za luknjanje v standardni velikosti
in tisku
Po želji izdeluje kartice
v posebnem tisku
v rdeči, modri ali sivi barvi

R A D E Č E P R I Z I D A N E M M O S T U

TUDI VAM BO MOPED COLIBRI IZVRSTNO SLUŽIL,
SAJ ZANJ NI NOBENA STEZA PEOZKA, NOBENA
VZPETINA PRESTRMA